

ZÁKLADNÍ TENDENCE DEMOGRAFICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE PARDUBICKÉHO KRAJE

2019

Regionální statistiky

Pardubice, 31. 8. 2020

Kód publikace: 330130-20

Č. j.: CSU-011583/2020-79

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu v Pardubicích

Ředitel odboru: Veronika Tichá

Autorský tým: Hedvika Fialová, Monika Mikanová, Aleš Trpík, Klára Vávrová

Kontaktní osoba: Hedvika Fialová, e-mail: hedvika.fialova@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 163
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 145
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 073
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 511
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 932, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

ISBN 978-80-250-2990-9 (pro tištěnou publikaci)

ISBN 978-80-250-3020-2 (pro soubor v pdf)

© Český statistický úřad, Pardubice, 2020

Obsah

Úvod.....	4
Shrnutí hlavních poznatků	5
1. Demografický vývoj.....	9
2. Sociální vývoj.....	23
3. Ekonomický vývoj	52
4. Životní prostředí.....	78
5. Mezikrajské srovnání	85
Tabulková příloha.....	97
Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj.....	98
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj	99
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj	100
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí	101
Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Pardubického kraje v letech 2001–2019.....	102
Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – demografický vývoj	104
Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – sociální vývoj.....	105
Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – ekonomický vývoj.....	108
Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – životní prostředí.....	110
Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Pardubického kraje v roce 2014 a 2019	111
Zkratky krajů a okresů.....	114

Úvod

Nové zpracování tradiční analytické publikace přináší kvantifikovaný obraz vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Pardubického kraje v roce 2019, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2014). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné.

V textu uvádíme nejen vývoj na území kraje, ale i srovnání s ostatními kraji České republiky. Mimo to jsme opět zařadili také samostatnou kapitolu s mezikrajským srovnáním. Vzhledem k systému postupného zpracování ročních dat, v době uzávěrky v některých oblastech nebyly ještě k dispozici kompletní údaje za rok 2019. Proto v některých tématech (především makroekonomika a některé sociální statistiky) uvádíme časový pohled pouze do roku 2018, v některých dalších oblastech jsou údaje za rok 2019 pouze předběžné a budou se ještě zpřesňovat.

Z územního hlediska jsme analýzu neomezili na kraj jako celek, ale snažili jsme se postihnout i rozdíly uvnitř jeho území, a to z pohledu okresů, správních obvodů obcí s rozšířenou působností nebo velikostních skupin obcí.

Obdobné analytické materiály byly zpracovány ve všech krajích České republiky, a to podle jednotné osnovy. Tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Zařazen je rovněž dlouhodobý pohled na vývoj vybraných ukazatelů od roku 2000, tedy od roku vzniku současné podoby krajů jako územně samosprávných celků. Tabulková příloha analýzy může obsahovat pouze omezený počet statistických ukazatelů. Širší rozsah informací v podrobnějším územním členění můžete najít ve veřejné databázi ČSÚ na adrese <https://vdb.czso.cz>, případně můžete kontaktovat pracoviště informačních služeb na krajské správě ČSÚ.

Aktuální údaje průběžně zveřejňujeme na internetové adrese www.pardubice.czso.cz. Komplexní pohled na vývoj v kraji a jeho dílčích územních celcích poskytuje Statistická ročenka Pardubického kraje, kterou pravidelně vydáváme ve druhé polovině měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o vývoji regionu v průběhu roku nabízí Statistický bulletin Pardubického kraje, který vždy vychází 95. kalendářní den po skončení příslušného čtvrtletí.

* * *

Čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 24. 8. 2020. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Hodnotové údaje jsou uvedeny v běžných cenách, pokud není uvedeno jinak.

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Pardubický kraj je rozlohou 4 519 km² pátým nejmenším krajem republiky; počtem obyvatel (522,7 tis. ke konci roku 2019) je v mezikrajském srovnání čtvrtým nejmenším krajem. V sídelní struktuře kraje jsou nadprůměrně zastoupeny malé obce – více než 80 % obcí Pardubického kraje má méně než tisíc obyvatel. Ve 38 městech na konci roku 2019 žilo 61,5 % obyvatel kraje.
- K 31. 12. 2019 žilo na území Pardubického kraje 522 662 osob. Meziročně vzrostl počet obyvatel kraje o 2,3 tis. osob, což představuje nejvyšší celkový přírůstek obyvatelstva v kraji za posledních jedenáct let. Kraj má v současnosti nejvíce obyvatel od svého vzniku v roce 2000. Z dlouhodobého pohledu roste počet obyvatel v Pardubickém kraji především zásluhou zahraničního stěhování.
- Na území Pardubického kraje žilo ke konci roku 2019 celkem 19,2 tis. cizinců (o 1,7 tis. osob více než v předchozím roce), což je nejvíce za dobu existence kraje. Na obyvatelstvu kraje se v roce 2019 cizinci podíleli 3,7 %, což představuje osmý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání.
- Od ledna do prosince roku 2019 se v kraji živě narodilo 5 672 dětí, to je o 146 dětí více než v předchozím roce a zároveň nejvíce od roku 2010. Téměř polovina (47,2 % při 48,2% republikovém průměru) dětí se narodila neprovdaným matkám.
- Počet zemřelých osob meziročně vzrostl o 30 osob na 5 558. Téměř polovina (47 %) zemřelých byla starší 80 let. Nejčastější příčinou úmrtí mužů i žen byly nemoci oběhové soustavy. Hodnoty naděje dožití při narození mužů i žen jsou v Pardubickém kraji nad celorepublikovým průměrem.
- V průběhu roku 2019 bylo v kraji uzavřeno 2 552 manželství (o 96 méně než v roce předchozím), což představuje druhý nejvyšší počet uzavřených sňatků od roku 2007. Rozvedeno bylo 1 117 manželství, o 3 méně než v předchozím roce a zároveň nejméně v celé časové řadě od roku 1990. Potratovost v kraji patří v mezikrajském srovnání k nejnižším.
- Během roku 2019 nadále rostl počet osob ve věku 65 a více let; senioři představují již pětinu populace kraje. Na 100 dětí do 15 let připadalo na konci roku 2019 téměř 128 seniorů starších 65 let (jde o šestou nejnižší hodnotu mezi všemi kraji České republiky). Podíl dětské složky (15,9 % v roce 2019) na populaci kraje od roku 2009 roste, naopak počet i podíl (63,8 % v roce 2019) obyvatel v produktivním věku dlouhodobě klesá.
- Podle výsledků projekce obyvatelstva v krajích by měl počet obyvatel Pardubického kraje na konci roku 2070 klesnout pod 500 tis. osob. Hlavním důvodem poklesu v tomto období bude ztráta obyvatel přirozenou měnou, obyvatele by měl kraj ztrácet i díky vnitřnímu stěhování ve vztahu k ostatním krajům ČR. Populace kraje bude i na nadále stárnout, po roce 2040 by mělo na 100 dětí mladších 15 let v kraji připadat již více než 190 seniorů.

Sociální vývoj

- Počet ekonomicky aktivních v roce 2019 meziročně mírně vzrostl, a to díky rostoucímu počtu zaměstnaných. Počet nezaměstnaných nadále klesal, avšak pomalejším tempem než v předchozích pěti letech. Míra zaměstnanosti zůstala v kraji v roce 2019 na 59 % (byla na úrovni republikového průměru a zároveň pátá nejvyšší v mezikrajském srovnání).
- Pokles nezaměstnanosti v kraji se zastavil, na konci roku 2019 byl podíl nezaměstnaných osob s hodnotou 2,20 % druhý nejnižší v mezikrajském srovnání (o jednu pozici lepší umístění než na konci předchozího roku), do poloviny roku 2020 se pak zvýšil na 2,58 %, což vzhledem k vyššímu růstu nezaměstnanosti i v jiných krajích stačilo na nejlepší umístění v mezikrajském srovnání.

- V roce 2019 pokračoval příznivý mzdový vývoj, i když meziroční tempo růstu mezd v kraji i celé ČR bylo nižší než v roce předchozím. Ve všech čtvrtletích kromě čtvrtého rostla mzda (osob přepočtených na plně zaměstnané) v kraji meziročně pomaleji než v celé ČR. Mzdy v kraji v roce 2019 (30 659 Kč) byly třetí nejnižší v mezikrajském srovnání.
- Počet dětí v mateřských školách se meziročně téměř nezměnil; žáků základních škol nadále přibývá, tempo růstu mírně klesá. Počet studentů středních škol roste. Počet studentů vysokých škol nadále klesá, pokles se však zřetelně zpomaluje.
- Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti nadále roste, v mezikrajském srovnání se kraj v roce 2019 zařadil na 5. nejnižší pozici. Průměrná délka trvání pracovní neschopnosti se meziročně prodloužila o 1,3 dne na 42,2 dní (při celorepublikovém nárůstu o 0,7 dne na 42,4 dne).
- Počet vyplacených dávek státní sociální podpory se v kraji od roku 2013 snížil o třetinu. Kraj eviduje nadprůměrné zastoupení výdajů na dávky spojené s dětmi (rodičovský příspěvek, přídavek na dítě a dávky péstounské péče) a výrazně nižší podíl výdajů týkajících se příspěvku na bydlení.
- Během deseti let se celkový počet zařízení sociálních služeb v kraji zvýšil o třetinu. Počet domovů pro seniory se zvětšuje, počet lůžek se výrazně nemění; u domovů se zvláštním režimem vzrostl jak jejich počet, tak i počet lůžek v nich; počet domovů pro osoby se zdravotním postižením se nemění, počet lůžek se však snižuje.
- Více než čtvrtina obyvatel kraje pobírá některý z důchodů. Starobní důchodci tvoří čtyři pětiny z příjemců důchodů v kraji. V mezikrajském srovnání měl kraj v roce 2019 druhý nejvyšší podíl starobních důchodců v předčasném důchodu, výše průměrného starobního důchodu byla 4. nejvyšší.
- Po pětiletém období meziročního poklesu počtu registrovaných trestných činů došlo v roce 2019 v kraji oproti předchozímu roku k 1,4% nárůstu (při celorepublikovém navýšení o 3,5 %). Počet registrovaných trestných činů po přepočtu na 1 000 obyvatel patří v kraji dlouhodobě k nejnižším v mezikrajském srovnání (v roce 2019 byl druhý nejnižší za Zlínským krajem).
- Počet dopravních nehod v regionu se od roku 2014 zvýšil o čtvrtinu, hodnota věcných škod způsobených při dopravních nehodách vzrostla o dvě pětiny; snížil se počet dopravních nehod s následky na zdraví a životě.
- Požárů bylo na území kraje v roce 2019 likvidováno o pětinu méně než v roce předchozím, přímá škoda na majetku se meziročně snížila o polovinu. Počet zraněných osob v důsledku požárů se meziročně nezměnil, zvýšil se počet zemřelých.

Ekonomický vývoj

- V letech 2014 až 2018 sledujeme oživení ekonomiky s rychlejším růstem HDP v kraji ve srovnání s celorepublikovým tempem. Meziroční nárůst HDP v kraji v roce 2018 (poslední dostupný údaj) o 4,1 % (v ČR o 2,8 %) byl třetí nejvyšší v mezikrajském srovnání za Jihomoravským a Jihočeským krajem. Objemem HDP na obyvatele se kraj v roce 2018 řadil (stejně jako v roce předchozím) na 9. místo.
- Produkce zemědělského odvětví kraje se zvýšila od roku 2010 o tři pětiny. Nárůst produkce zemědělského odvětví byl zajištěn živočišnou i rostlinnou produkcí. V kraji od roku 2013 převažuje v objemu zemědělské produkce živočišná produkce nad rostlinnou.
- Vyšší sklizeň byla v roce 2019 zaznamenána u obilovin, brambor i krmných plodin. Pšenice ozimá je v kraji nejčastěji pěstovanou obilovinou. Hektarový výnos triticales byl nejvyšší v republikovém srovnání. V roce 2019 poklesla v kraji sklizeň, hektarový výnos i sklizňová plocha řepky. Snížila se spotřeba minerálních i organických hnojiv. Vzrostlo využití statkových hnojiv a výrazně pokleslo hnojení močůvkou.

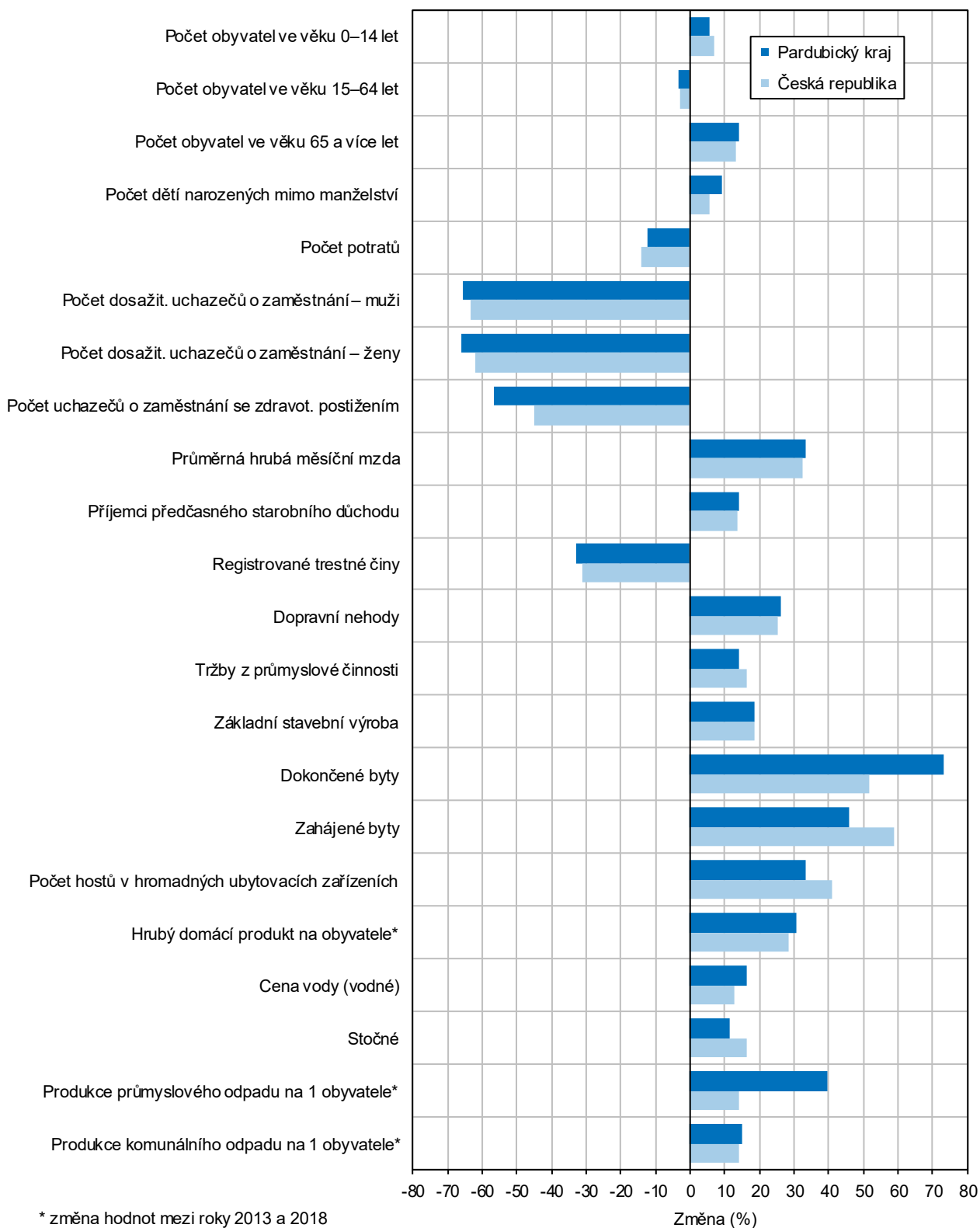

- Dle Soupisu hospodářských zvířat se v kraji rozšiřují stavy prasat, stavy skotu zůstávají beze změn. Stav drůbeže byl v mezikrajském srovnání druhý nejvyšší. Výroba jatečné drůbeže tvořila pětinu republikové produkce, snáška konzumních vajec představovala čtvrtinu úhrnu za ČR.
- V průmyslových podnicích se 100 a více zaměstnanci sídlících v kraji vzrostly v roce 2019 tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy meziročně o 5,5 % (při republikovém tempu o 0,2 %), což byl nejvyšší procentní nárůst mezi kraji. Tržby na 1 zaměstnance byly (obdobně jako v předchozích dvou letech) mezi kraji třetí nejvyšší. Podíl přímého vývozu na tržbách v průmyslu byl v roce 2019 v mezikrajském srovnání pátý nejvyšší (v roce 2018 kraji patřila 6. příčka).
- Výroba elektřiny v roce 2019 v kraji meziročně klesla téměř o 18 %, a to především z důvodu poklesu výroby v parních elektrárnách. Spotřeba elektřiny v kraji se snížila jen mírně (vlivem poklesu spotřeby v průmyslu, energetice, stavebnictví a zemědělství). V domácnostech naopak spotřeba elektřiny oproti roku 2018 vzrostla (o 1,3 % při 1,4% nárůstu v celé ČR). Spotřeba zemního plynu v domácnostech v kraji meziročně klesla o 5 %.
- Objem základní stavební výroby podniků s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji v roce 2019 meziročně vzrostl o 12,5 % (díky inženýrskému stavitelství, v pozemním stavitelství naopak došlo k poklesu). Produktivita práce (ZSV na zaměstnance) dosáhla v kraji v roce 2019 dlouhodobého maxima (2,5 mil. Kč představovalo, stejně jako v předchozím roce, 4. nejvyšší hodnotu mezi kraji).
- Počet vydaných stavebních povolení v kraji v roce 2019 (4,9 tis.) byl čtvrtý nejvyšší za posledních deset let, meziročně vzrostl největší měrou v okrese Chrudim. Výrazně se zvýšila i předpokládaná hodnota povolených staveb (17,8 mld. Kč), a to především díky plánované výstavbě nových nebytových budov v okrese Pardubice a Svitavy.
- V letech 2016 až 2019 došlo v kraji (v souladu s celorepublikovým trendem) k oživení výstavby bytů. Počet dokončených bytů v kraji v roce 2019 (1 724) byl v časové řadě od roku 2000 třetí nejvyšší, počet zahájených bytů (1 547) byl přitom nejvyšší za posledních deset let.
- Pardubický kraj má druhou nejhustší silniční síť na území republiky, čtvrtou nejkratší síť železnic a čtvrtou nejvyšší délku splavných vodních cest. Počet osobních aut včetně dodávkových evidovaných v kraji se od roku 2014 zvýšil o 50 tisíc.
- V hromadných ubytovacích zařízeních v kraji v roce 2019 přespalo nejvíce hostů za posledních dvacet let, po přepočtu na tisíc obyvatel šlo však o čtvrtý nejnižší počet v mezikrajském srovnání.

Životní prostředí

- Klesající trend ve výměře zemědělské půdy trvá, přesto tvoří zemědělská půda třetí nejvyšší podíl na rozloze kraje v mezikrajském srovnání. Výměra orné půdy se postupně zmenšuje ve prospěch trvalých travních porostů.
- Na veřejný vodovod nebyla v roce 2019 připojena pouze 3 % obyvatel kraje, spotřeba vody v domácnostech vzrostla, cena vody zůstává druhá nejvyšší v mezikrajském srovnání.
- V domech napojených na kanalizaci žijí tři čtvrtiny obyvatel kraje, průměrná cena stočného 37,30 Kč/m³ byla v roce 2019 třetí nejvyšší v mezikrajském srovnání.
- Postupně se snižují měrné emise znečišťujících látek v kraji, měrné emise oxidů dusíku však zůstávají v mezikrajském srovnání čtvrté nejvyšší.
- Produkce komunálního odpadu na obyvatele kraje (343 kg v roce 2018, tj. o 8 kg pod průměrem ČR) se meziročně snížila, poklesl i podíl odděleně sbíraných složek.
- Investice na ochranu životního prostředí vynaložené na území kraje byly v roce 2018 (poslední dostupný údaj) po propadu minulého období téměř o třicet procent vyšší, přesto byla proinvestovaná částka druhá nejvyšší od roku 2012.

Změna hodnot vybraných ukazatelů v Pardubickém kraji a ČR mezi roky 2014 a 2019

1. Demografický vývoj

Sídelní struktura

Počet obyvatel Pardubického kraje je čtvrtý nejnižší mezi kraji ČR.

Pardubický kraj je pátým nejmenším krajem České republiky; svojí rozlohou 4 519 km² zaujímá 6 % území státu. Ke konci roku 2019 žilo v kraji celkem 522,7 tisíce obyvatel (5 % z celkového počtu obyvatel ČR), což je čtvrtý nejnižší počet obyvatel mezi kraji republiky. Hustota zalidnění 116 obyvatel na 1 km² je ve srovnání s republikovou hodnotou o 20 osob nižší; v mezikrajském srovnání jde o pátou nejnižší hodnotu.

Z administrativně-správního hlediska se Pardubický kraj člení na 4 okresy, 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (obce III. stupně), 26 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (obce II. stupně) a 451 obcí (7 % z celkového počtu obcí v ČR). Ke konci roku 2019 mělo 38 obcí statut města a dalších 11 obcí statut městyse.

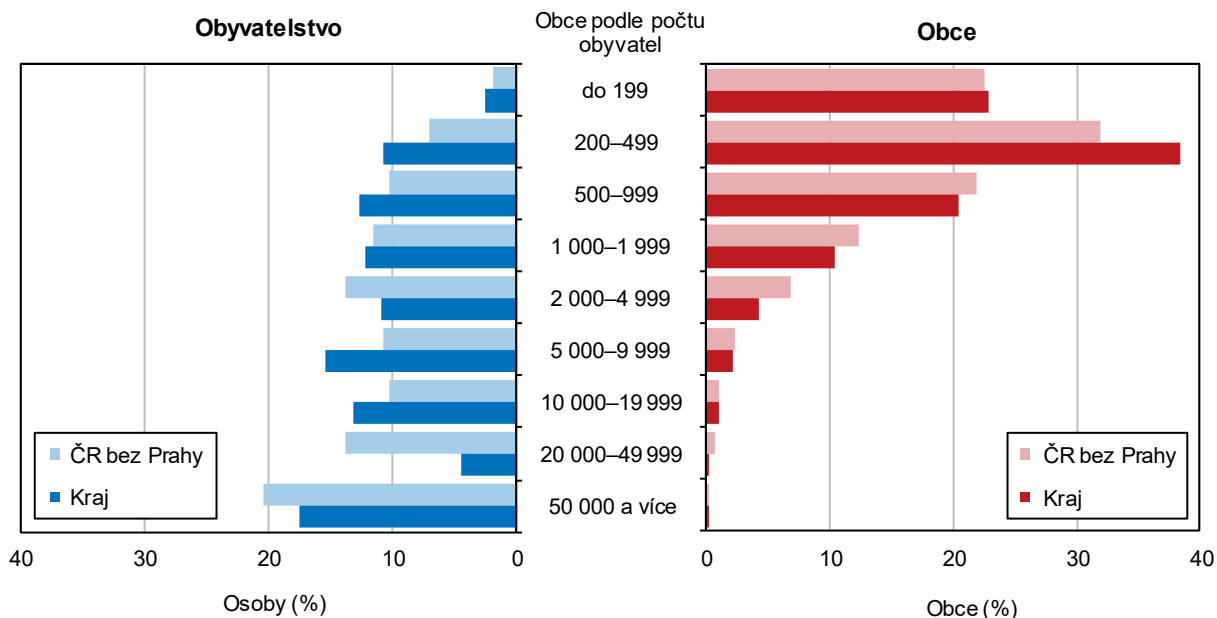
Třetina obyvatel kraje žije v okrese Pardubice.

Rozlohou největším okresem Pardubického kraje je okres Svitavy; výměrou 1 379 km² k 31. 12. 2019 byl 14. největším okresem republiky a na celkové rozloze kraje se podílel 31 %. Nejmenším okresem kraje (a zároveň 27. nejmenším okresem v ČR) je okres Pardubice. Rozlohou 880 km² zaujímá necelou jednu pětinu výměry kraje, žije zde však celá třetina krajské populace a okres Pardubice je tak nejlidnatějším okresem kraje. Pardubicko charakterizuje více než 2,5násobný počet obyvatel na km² oproti okresu Svitavy (199 proti 76). V okrese Ústí nad Orlicí připadá na 1 km² 109 obyvatel a v okrese Chrudim 105 obyvatel.

Výrazné rozdíly ve struktuře osídlení nacházíme mezi správními obvody ORP v kraji. Nejvyšší koncentrací obyvatel na km² se vyznačují SO ORP Pardubice (322) a Česká Třebová (225 obyvatel na 1 km² v roce 2019). Mezi nejméně zalidněné správní obvody patří Králicko (55) a Moravskotřebovsko (63).

Graf 1.1 Sídelní struktura Pardubického kraje a České republiky (bez Prahy) k 31. 12. 2019

Zdroj: ČSÚ

82 % obcí v kraji má méně než 1 000 obyvatel.

Pro sídelní strukturu kraje (a potažmo celé České republiky) je typické vysoké zastoupení malých obcí (měřeno počtem obyvatel). Ve velikostních skupinách obcí do 1 000 obyvatel se v roce 2019 nacházelo 82 % obcí v kraji (76 % v ČR bez započtení Prahy), což byl čtvrtý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání po Kraji Vysočina, Jihočeském a Královéhradeckém kraji. V této velikostní kategorii obcí

Žije přibližně čtvrtina populace kraje, v celé ČR jde o pětinu obyvatel. Méně než 2 000 obyvatel má 415 (tj. 92 %) obcí v Pardubickém kraji a žije v nich 38 % obyvatel kraje. Přibližně stejný počet obyvatel je soustředěn do pouhých 7 obcí kraje, které spadají do velikostní kategorie obcí nad 10 tis. obyvatel.

Podíl městského obyvatelstva je pátý nejnižší mezi kraji ČR.

Ke konci roku 2019 žilo ve 38 městech Pardubického kraje 321,6 tisíce obyvatel. Meziročně vzrostl počet obyvatel měst zásluhou stěhování o více než tisíc osob. Podíl městského obyvatelstva v kraji se meziročně snížil o 0,1 procentního bodu na 61,5 %; mezi kraji ČR jde o pátý nejnižší podíl. Nejlidnatějším městem bylo ke konci roku 2019 krajské město Pardubice s 91,7 tis. obyvateli (17,5 % obyvatel kraje), početně nejmenším městem zůstal Brandýs nad Orlicí s 1,3 tis. obyvateli. Mezi okresy Pardubického kraje se nejvyšším podílem městského obyvatelstva vyznačuje okres Pardubice (70,2 %), nejnižším pak okres Svitavy (49,7 %).

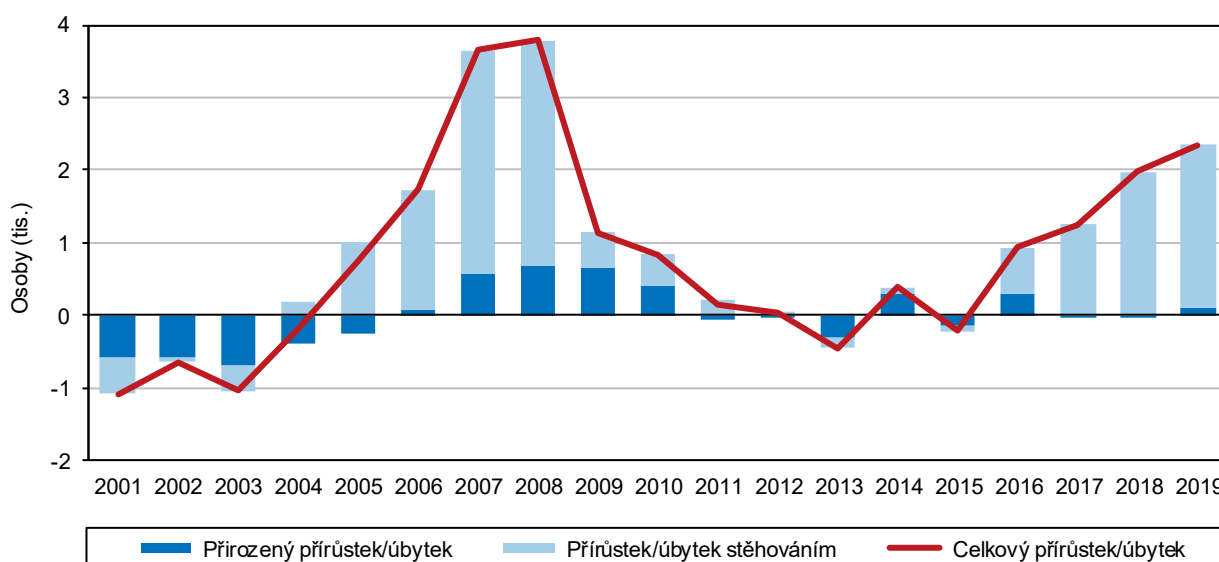
Vývoj počtu obyvatel

Ke konci roku 2019 žilo na území Pardubického kraje 522,7 tis. obyvatel, nejvíce od vzniku kraje v roce 2000.

K 31. 12. 2019 žilo na území Pardubického kraje 522 662 obyvatel (259 694 mužů a 262 968 žen), což je nejvíce od vzniku kraje v roce 2000. Počet obyvatel Pardubického kraje vzrostl v průběhu roku 2019 o 2 346 osob, což představuje nejvyšší celkový přírůstek obyvatelstva v kraji za posledních jedenáct let. Přírozenou měnou (rozdíl mezi počtem živě narozených a zemřelých) vzrostl počet obyvatel v kraji o 114 osob, stěhování přibýlo 2 232 osob. V roce 2019 přibýlo obyvatel celkem v deseti krajích České republiky. Nejvyšší celkový relativní (po přepočtu na 1 000 obyvatel) přírůstek počtu obyvatel zaznamenalo Hl. město Praha a Středočeský kraj (11,9 ‰, resp. 11,5 ‰). Pardubický kraj se s hodnotou 4,5 ‰ zařadil na čtvrté místo v mezikrajském srovnání za třetí Plzeňský kraj (s 8,9 ‰). K nejvyššímu relativnímu úbytku obyvatel došlo (a dlouhodobě dochází) v Moravskoslezském kraji (-2,3 ‰), s odstupem pak v krajích Karlovarském a Olomouckém (u obou -0,8 ‰) i Zlínském (-0,6 ‰).

Graf 1.2 Pohyb obyvatel v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

Stěhování dlouhodobě přispívá k početnímu růstu populace kraje.

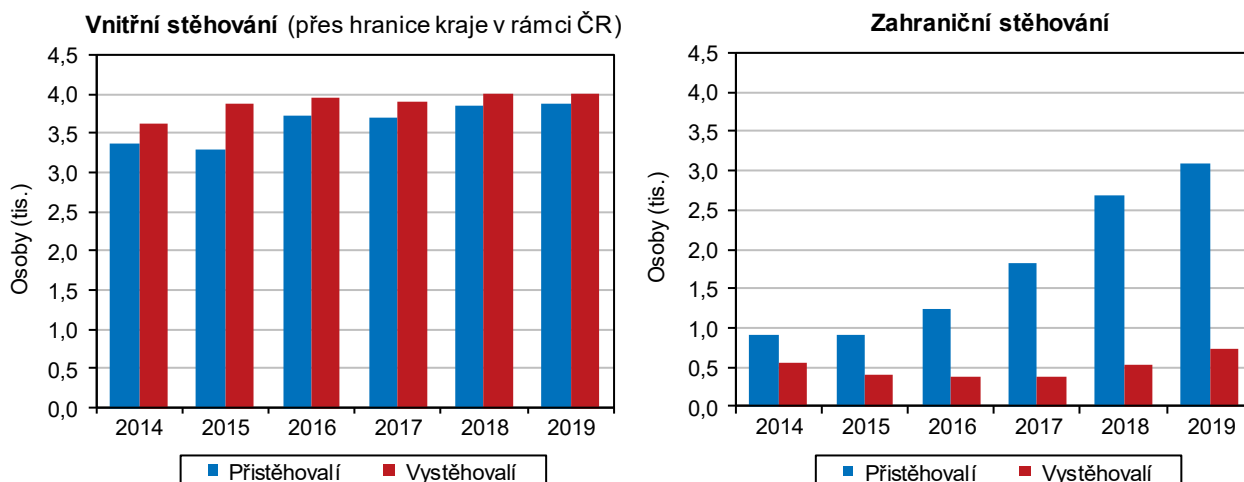
Z dlouhodobého pohledu roste počet obyvatel v Pardubickém kraji především zásluhou stěhování, vliv přírozené měny je v posledních letech zanedbatelný. Stěhování přispívá k početnímu růstu populace kraje trvale od roku 2004, výjimkou

byly pouze roky 2013 a 2015. Za posledních deset let vzrostl počet obyvatel kraje o 7,2 tis. osob, migrací přibylo 6,7 tis. osob, zatímco přirozenou měnou pouze 0,5 tis.

Graf 1.3 Migrace v Pardubickém kraji

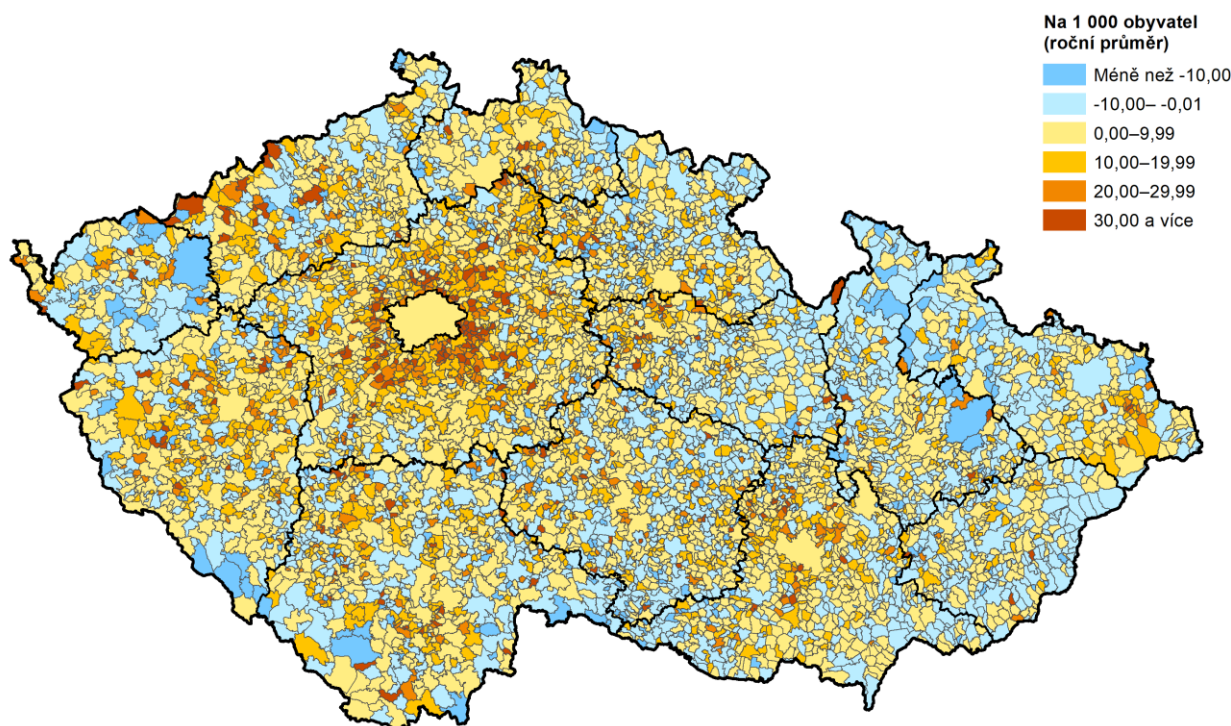
Zdroj: ČSÚ

Zahraničním stěhováním přibývá obyvatel v kraji trvale již od roku 2004.

Na kladné hodnotě přírůstku stěhování v kraji se dlouhodobě podílí především zahraniční stěhování. Saldo zahraniční migrace dosahuje v kraji kladných hodnot již od roku 2004. Ze zahraničí se na území Pardubického kraje v průběhu roku 2019 přistěhovalo 3 089 osob, do zahraničí se vystěhovalo 724 osob. Zahraničním stěhováním tedy vzrostl počet obyvatel kraje o 2 365 osob (nejvíce od roku 2008). Téměř 45 % zahraničního migračního přírůstku tvořili občané Ukrajiny (1 047 osob).

Přírůstek/úbytek počtu obyvatel stěhování v obcích v letech 2014 až 2019

□ Hranice obce
□ Hranice kraje

Zdroj: ČSÚ

Vnitřním stěhováním kraj od roku 2011 obyvatele ztrácí.

Vnitřní migrací (přes hranici kraje v rámci ČR) kraj obyvatele od roku 2011 ztrácí. Stěhování mezi kraji České republiky přišel Pardubický kraj v roce 2019 o 133 obyvatel

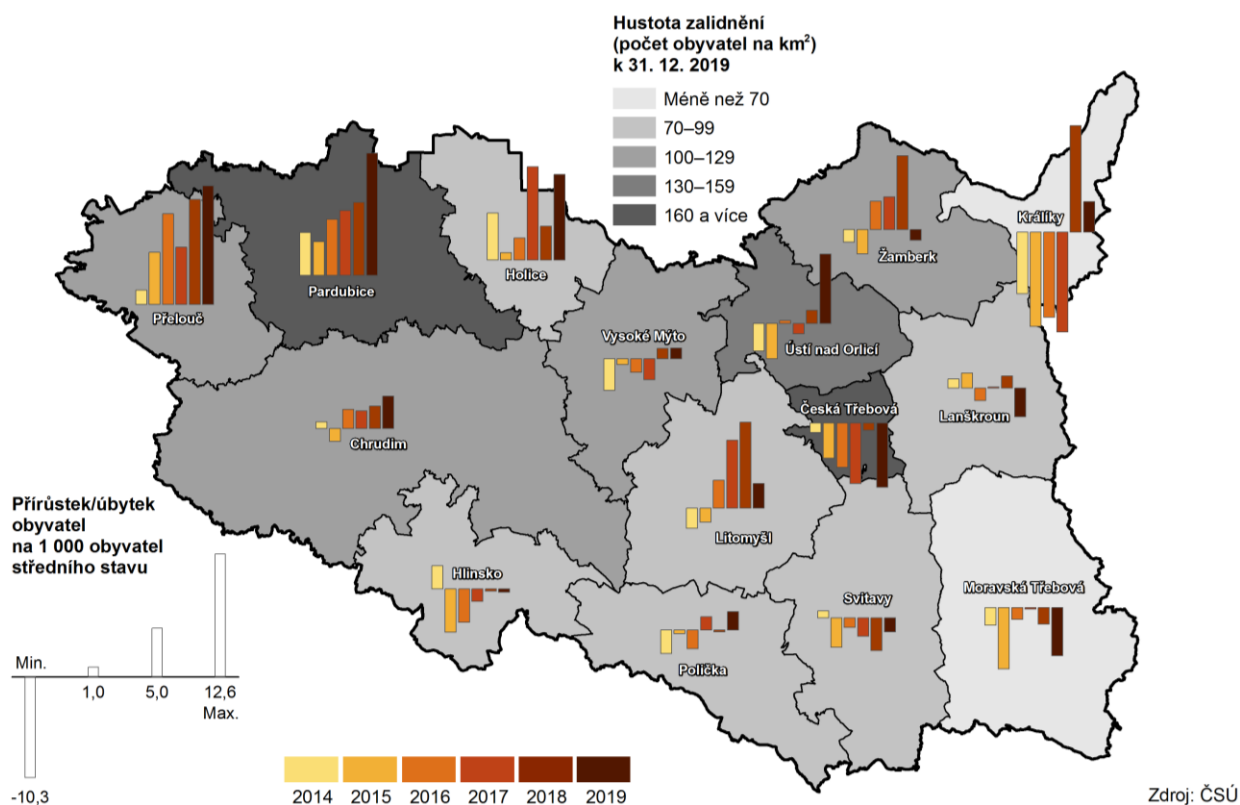
(3 878 přistěhovalých a 4 011 vystěhovalých). Nejvyšší kladné saldo vnitřní migrace měl Pardubický kraj v posledních letech se sousedním Královéhradeckým krajem (+ 165 osob v roce 2019). Záporné saldo stěhování pak kraj zaznamenává především s Hlavním městem Prahou (-297 osob v roce 2019).

S výjimkou okresu Svitavy vzrostl meziročně počet obyvatel ve všech okresech kraje.

K nejvyššímu absolutnímu i relativnímu celkovému přírůstku obyvatel došlo v průběhu roku 2019 v okrese Pardubice (+2 112 osob, 12,1 ‰). Na zvýšení počtu obyvatel se na Pardubicku podílelo zejména stěhování (+1 977 osob), obyvatele ale získalo i přirozenou měnou (+135 osob). Zásluhou stěhování (při mírném přirozeném úbytku) vzrostl počet obyvatel také v okresech Chrudim a Ústí nad Orlicí (celkový přírůstek zde dosáhl 269, resp. 33 osob). Mírný přirozený přírůstek zaznamenal okres Svitavy (+5 osob), díky migrační ztrátě ve výši 73 osob se zde však meziročně celkový počet obyvatel snížil.

Jediným okresem kraje, kde jsou dlouhodobě (již od roku 2004) evidovány populační přírůstky, je okres Pardubice. Podílí se na nich zejména kladné saldo migrace, ale od roku 2007 (s výjimkou roku 2013) i převaha počtu narozených nad zemřelými.

Pohyb obyvatel ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje v letech 2014 až 2019

Nejvyšší celkové přírůstky počtu obyvatel zaznamenává dlouhodobě Přeloučsko a Pardubicko.

Na úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností došlo v období let 2014–2019 k nejvyššímu průměrnému relativnímu přírůstku obyvatel ve správních obvodech Přelouč (7,5 osob na 1 000 obyvatel v průměru za rok), Pardubice (6,7 ‰) a Holice (4,9 ‰). Obyvatele získávaly tyto regiony zejména stěhováním.

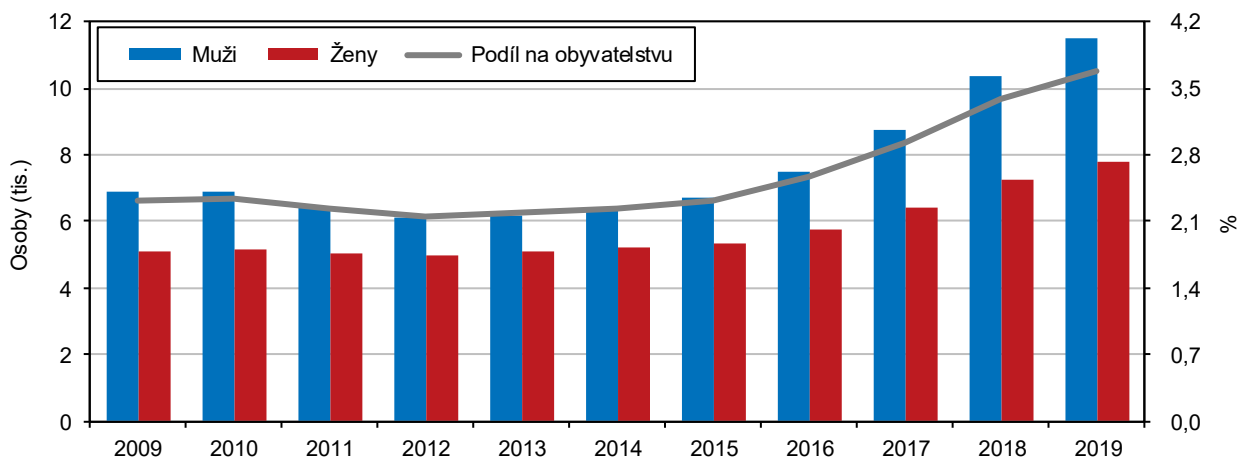
Nejvyšší průměrný relativní úbytek obyvatel zaznamenaly v letech 2014–2019 správní obvody ORP Česká Třebová (-3,8 ‰), Králupy (-3,5 ‰) a Moravská Třebová (-2,7 ‰). Nejvyšší úbytky obyvatel jak stěhováním, tak přirozenou měnou dlouhodobě zaznamenávalo Králicko. V roce 2018 na Králicku obyvatel vůbec poprvé meziročně přibýlo a hodnota celkového přírůstku 10,9 ‰ byla nejvyšší mezi

všemi SO ORP Pardubického kraje, kladný celkový přírůstek zaznamenalo Králicko i v roce 2019 (3,1 ‰, 6. nejvyšší celkový přírůstek mezi SO ORP v kraji).

Graf 1.4 Cizinci (bez osob s platným azylem) v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

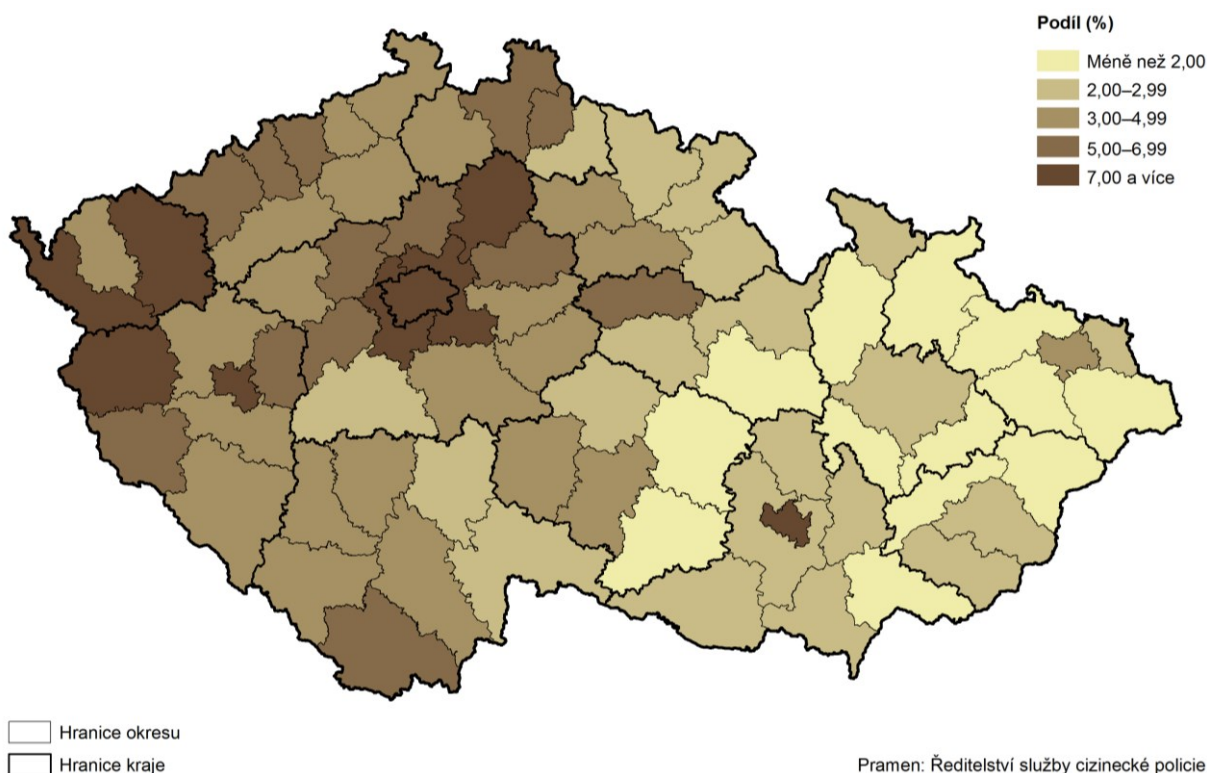
Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie, ČSÚ

Ke konci roku 2019 žilo v kraji 19,2 tis. cizinců, nejvíce od vzniku kraje.

Ke konci roku 2019 žilo na území Pardubického kraje 19 248 cizinců (občané cizích zemí s povolením k trvalému nebo dlouhodobému pobytu, bez azylantů), což je nejvíce za dobu existence kraje. Mezi cizinci převažují muži, v roce 2019 tvořili 59,7 %. Meziročně se zvýšil počet cizinců v kraji o 1,7 tis. osob, což představuje 10% nárůst. Cizinci pobývající na území kraje tvořili 3,7 % krajské populace (osmý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání, tj. o dvě místa výše než před deseti lety) a 3,2 % z celkového počtu cizinců žijících v České republice. Nejvíce jsou cizinci zastoupeni v Hl. městě Praze (15,9 %), nejméně pak ve Zlínském kraji (1,9 %). Více než polovina všech cizinců v kraji (57 % v roce 2019) pobývá na území okresu Pardubice, nejnižší zastoupení mají cizinci v okrese Svitavy (10 %).

Cizinci podle okresů k 31. 12. 2019

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie

Občané Ukrajiny a Slovenska tvoří polovinu všech cizinců v kraji.

Občané států Evropské unie v roce 2019 tvořili 47 % cizinců v Pardubickém kraji (průměr za ČR dosáhl 41 %). Podle státního občanství bylo nejvíce cizinců z Ukrajiny (5,2 tis.) a ze Slovenska (4,3 tis.). Ve srovnání s republikovým průměrem jsou v kraji více zastoupeni občané Mongolska, Rumunska a Bulharska; naopak nižší zastoupení mají mezi cizinci v Pardubickém kraji občané Ruska, Německa a Vietnamu.

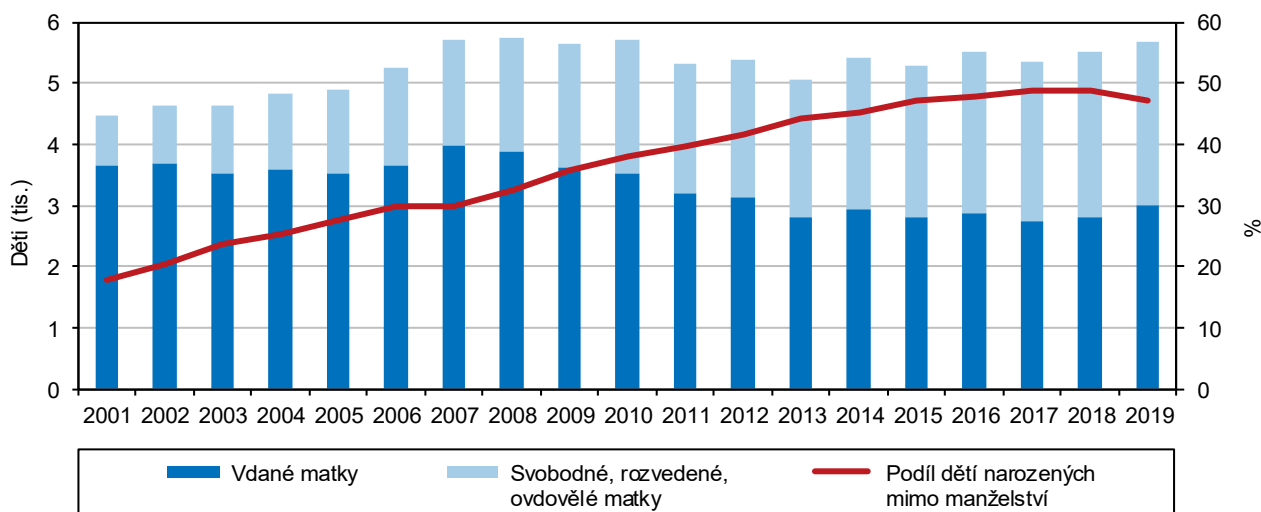
Demografické události

V roce 2019 se v Pardubickém kraji živě narodilo téměř 5,7 tis. dětí, což je nejvíce od roku 2010.

Během roku 2019 se v Pardubickém kraji živě narodilo 5 672 dětí, to je o 146 dětí více než v předchozím roce a zároveň nejvíce od roku 2010. Nejnižší počet živě narozených dětí za posledních 30 let byl v kraji zaznamenán v roce 2001 (necelě 4,5 tis.). V následujících letech rostly počty narozených na maximální hodnotu téměř 5,8 tis. v roce 2008. Mezi roky 2010 a 2011 došlo v kraji k výraznému poklesu počtu živě narozených dětí (-409), v následujících letech počty narozených meziročně kolísaly. Od roku 2018 pak počty narozených v kraji mírně rostou.

Graf 1.5 Živě narozené děti podle rodinného stavu matky a podíl dětí narozených mimo manželství v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

Mezi okresy kraje byla v roce 2019 nejvyšší porodnost na Pardubicku, nejnižší na Svitavsku.

Na 1 000 obyvatel středního stavu v roce 2019 připadalo 10,9 živě narozených dětí, což představovalo třetí nejvyšší porodnost mezi kraji ČR (po Hl. městě Praze a Jihomoravském kraji) při republikovém průměru 10,5 ‰. Uvnitř kraje byl zjištěn nejvyšší počet živě narozených dětí na 1 000 obyvatel v roce 2019 v okrese Pardubice (11,1 ‰); nejnižší porodnost je již od roku 2012 na Svitavsku (10,5 ‰ v roce 2019). Prvorozené děti tvořily v Pardubickém kraji 47 % všech živě narozených, druhorozené 38 % a děti narozené ve třetím či vyšším pořadí 15 %.

Ve srovnání s republikovým průměrem jsou ženy v kraji při narození prvního dítěte o 0,6 roku mladší.

Průměrný věk matky při narození dítěte v roce 2019 činil v kraji 30,5 let (o 0,4 roku pod průměrem ČR) a jeho růst v posledních letech spíše stagnuje. Svě první dítě rodily ženy v Pardubickém kraji v průměru ve 28,6 letech, což je hodnota 0,6 roku pod průměrem ČR a zároveň pátý nejnižší průměrný věk prvorodiček v mezikrajském srovnání. V průměru nejstarší jsou ženy při porodu prvního dítěte v Hl. městě Praze (31,3 roku), nejmladší pak v Ústeckém kraji (27,5 roku). Za posledních deset let vzrostl průměrný věk prvorodiček v kraji přibližně o jeden rok; ve srovnání s rokem 1991 jsou matky při prvním porodu starší o 6,8 roku.

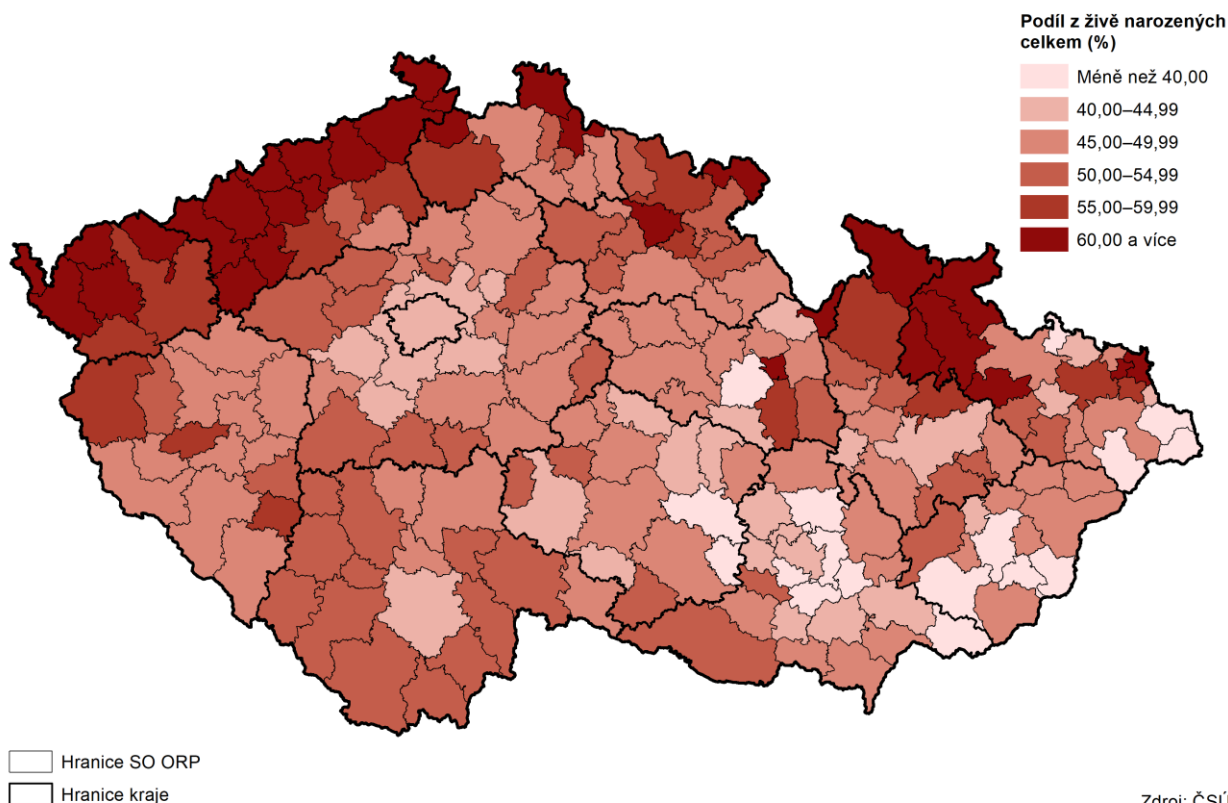
Meziročně se mírně snížil podíl dětí narozených mimo manželství.

Mimo manželství se v kraji v roce 2019 narodilo celkem 2 678 dětí, tj. 47,2 % ze všech živě narozených dětí, což představuje ve srovnání s předchozím rokem snížení o 1,7 procentního bodu. Jde o vůbec první meziroční pokles podílu v celé

časové řadě od počátku 90. let, kdy podíl dětí narozených neprovdaným matkám nedosahoval ani jedné desetiny. V mezikrajském srovnání je to šestý nejnižší podíl, republikový průměr činil 48,2 %. Nejnižší zastoupení měly děti narozené mimo manželství v roce 2019 v Hl. městě Praze (40,3 %), nejvyšší v Ústeckém kraji (63,5 %). V rámci kraje nalezneme nejvyšší podíl dětí narozených neprovdaným matkám v okrese Ústí nad Orlicí (50,0 %), nejnižší pak v okrese Pardubice (45,9 %).

Živě narození mimo manželství ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v roce 2019

Úhrnná plodnost v Pardubickém kraji byla v roce 2019 druhá nejvyšší mezi kraji ČR.

Úhrnná plodnost¹ žen v Pardubickém kraji dosáhla v roce 2019 hodnoty 1,814 dítěte na jednu ženu, což byla po Kraji Vysočina druhá nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání při republikovém průměru 1,709. Po poklesu v 90. letech 20. století dosáhla úhrnná plodnost v kraji minima v roce 2001 (1,131 dítěte na jednu ženu), od té doby i přes drobné meziroční výkyvy stále roste.

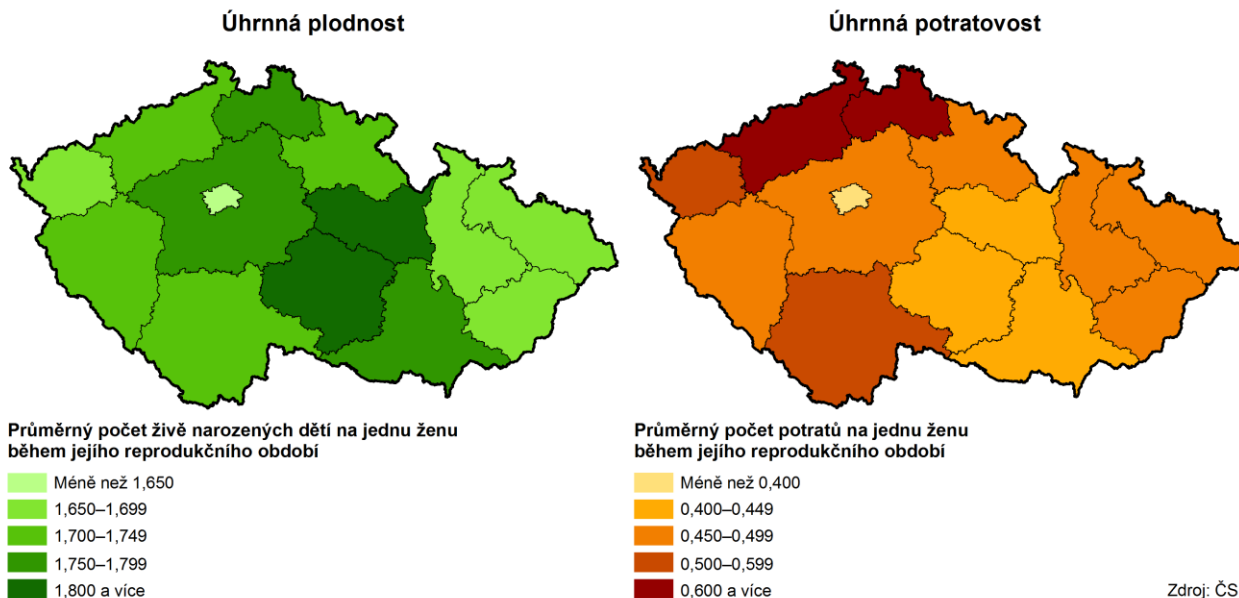
Potratovost v kraji dlouhodobě patří k nejnižším v mezikrajském srovnání.

V roce 2019 bylo v kraji evidováno 1 282 potratů (o 57 méně než v roce 2018), z nich 51,8 % představovala umělá přerušení těhotenství, 43,4 % samovolné potraty a zbývající 4,8 % připadala na ukončení mimoděložního těhotenství. V relativním vyjádření (po přepočtu na 1 000 obyvatel) byla celková i indukovaná potratovost (2,5 ‰, resp. 1,3 ‰) v Pardubickém kraji nejnižší v mezikrajském srovnání (v případě indukované potratovosti spolu s Krajem Vysočina). Potratovost v kraji v posledních letech kolísá (průměrné roční počty potratů se v posledních deseti letech pohybovaly okolo 1,5 tis.), celkově však vykazuje klesající trend, na němž se podílí především pokles počtu uměle přerušovaných těhotenství.

¹ Úhrnná plodnost udává průměrný počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném kalendářním roce zůstaly během celého jejího reprodukčního období (15–49 let) neměnné. Hodnota úhrnné plodnosti 2,1 zajišťuje prostou reprodukci obyvatelstva.

Ukazatel úhrnné potratovosti dosáhl v roce 2019 v Pardubickém kraji hodnoty 0,405 potratu na jednu ženu, což bylo nejméně za posledních deset let. V mezikrajském srovnání šlo o druhou nejnižší hodnotu za Hl. městem Prahou (0,392), nejvyšší potratovost vykazuje dlouhodobě Ústecký kraj (0,699 v roce 2019).

Úhrnná plodnost a úhrnná potratovost v krajích v roce 2019

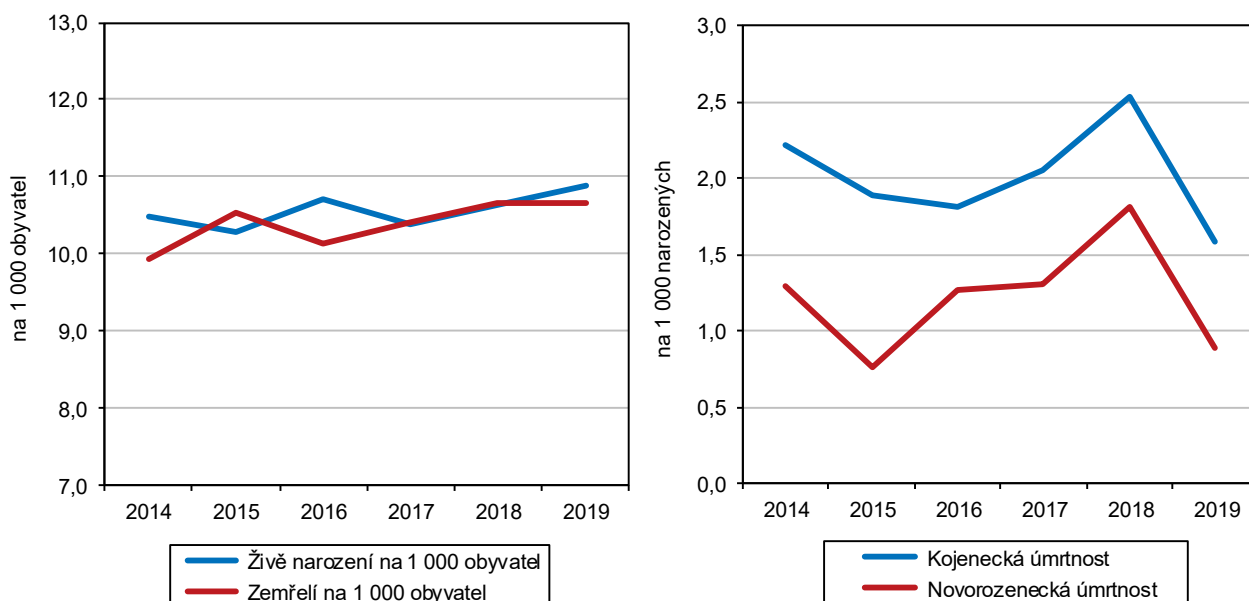

V roce 2019 zemřelo v kraji téměř 5,6 tis. osob, nejvíce od roku 1995.

V Pardubickém kraji v roce 2019 zemřelo 5 558 osob (z toho 2 805 mužů), to je meziročně o 30 osob více a nejvíce od roku 1995. Průměrný roční počet zemřelých se v posledních deseti letech pohyboval kolem 5,4 tis. osob a meziročně spíše kolísal. Na vyšším absolutním počtu zemřelých se podílejí změny ve věkovém složení obyvatelstva a stárnutí populace. Úmrtnost vyjádřená počtem zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu dosáhla v roce 2019 hodnoty 10,7 ‰, což je hodnota nad republikovým průměrem (10,5 ‰). Téměř polovina (47 %) všech zemřelých byla starší 80 let, přičemž mezi zemřelými ženami dosáhl tento podíl 61 %, u mužů pak 34 %.

Graf 1.6 Porodnost a úmrtnost, novorozenecká a kojenecká úmrtnost v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

Hodnoty novorozenecké i kojenecké úmrtnosti byly v roce 2019 pod republikovým průměrem.

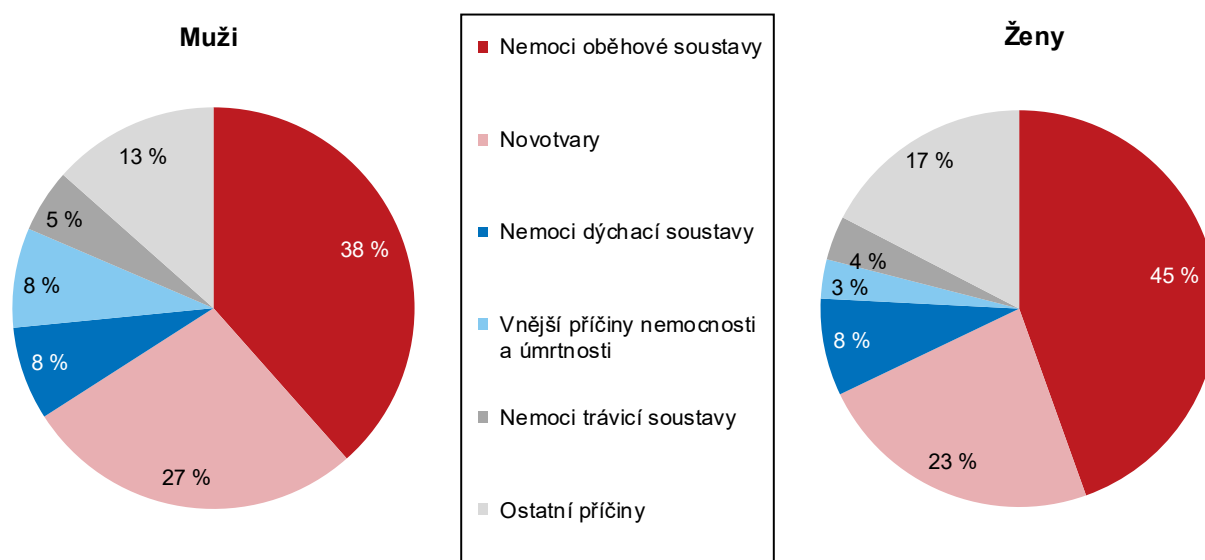
Během roku 2019 zemřelo v Pardubickém kraji 9 dětí do jednoho roku, z toho 5 do 28 dnů po narození. V porovnání s průměrem ČR byla kojenecká i novorozenecká úmrtnost v kraji v roce 2019 nižší. Kojenecká úmrtnost (zemřelí do 1 roku na 1 000 živě narozených) v kraji činila 1,6 ‰ (v ČR 2,6 ‰); novorozenecká úmrtnost (zemřelí do 28 dnů na 1 000 živě narozených) dosáhla hodnoty 0,9 ‰ (v ČR 1,6 ‰). Novorozenecká i kojenecká úmrtnost v dlouhodobém pohledu vykazují klesající trend, v krátkodobém pohledu z důvodu velmi nízkých ročních hodnot kolísají.

Nejčastější příčinou úmrtí mužů i žen jsou dlouhodobě nemoci oběhové soustavy.

Základní struktura zemřelých podle příčin smrti se nemění. Dlouhodobě nejčastější příčinou úmrtí jsou nemoci oběhové soustavy – v roce 2019 představovaly v kraji 38,5 % všech úmrtí mužů a 44,5 % úmrtí žen. Podíl zemřelých na nemoci oběhové soustavy v kraji i celé ČR dlouhodobě klesá. V pořadí druhou nejčastější příčinou úmrtí jsou novotvary (27,5 % úmrtí mužů a 23,4 % úmrtí žen). Méně čítná jsou úmrtí na nemoci dýchací soustavy (7,5 % úmrtí mužů a 7,9 % úmrtí žen) a vnější příčiny (8,0 % úmrtí mužů a 3,2 % všech úmrtí žen).

Graf 1.7 Zemřelí podle pohlaví a příčin smrti v Pardubickém kraji v roce 2019

Zdroj: ČSÚ

Hodnoty očekávané délky života mužů i žen v Pardubickém kraji jsou nad republikovým průměrem.

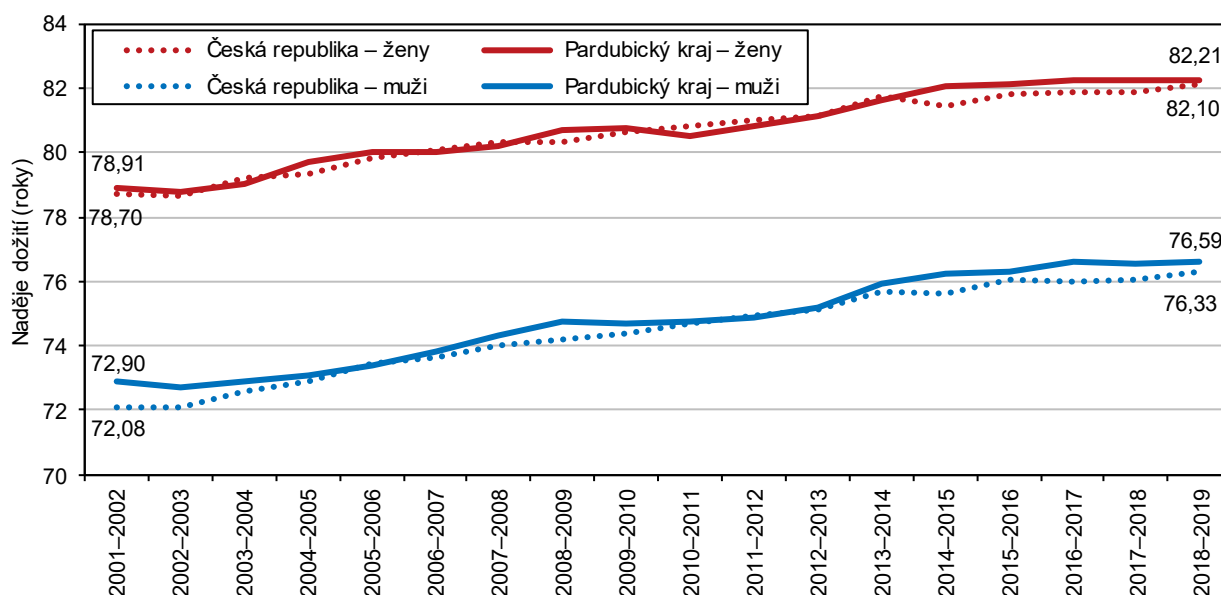
Naděje dožití (střední nebo očekávaná délka života) vyjadřuje, kolik let (průměrně) má před sebou osoba v daném věku za předpokladu zachování aktuální intenzity úmrtnosti. Podle posledních dostupných údajů o naději dožití při narození by se chlapec narozený v období 2018–2019 v Pardubickém kraji mohl dožít 76,6 let, dívka narozená ve stejném období pak 82,2 let. Hodnoty naděje dožití při narození mužů i žen v Pardubickém kraji se nacházejí nad celorepublikovým průměrem. Střední délka života v Pardubickém kraji je v mezikrajském srovnání v případě mužů i žen šestá nejvyšší.

Střední délka života se dlouhodobě prodlužuje, a to rychleji u mužů, čímž se snižuje rozdíl v naději dožití mezi pohlavími (v období 2018–2019 činil tento rozdíl 5,6 roku, přitom před 15 lety to bylo o rok více). Od roku 2001 vzrostla v kraji naděje dožití při narození u mužů o 3,7 roku a u žen o 3,3 roku.

Naděje dožití může být počítána pro jakýkoliv věk. Muž, který v období let 2018–2019 v Pardubickém kraji dovršil 65 let, má pravděpodobně před sebou ještě 16,5 let života, stejně stará žena pak 19,8 let života.

Graf 1.8 Naděje dožití při narození v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

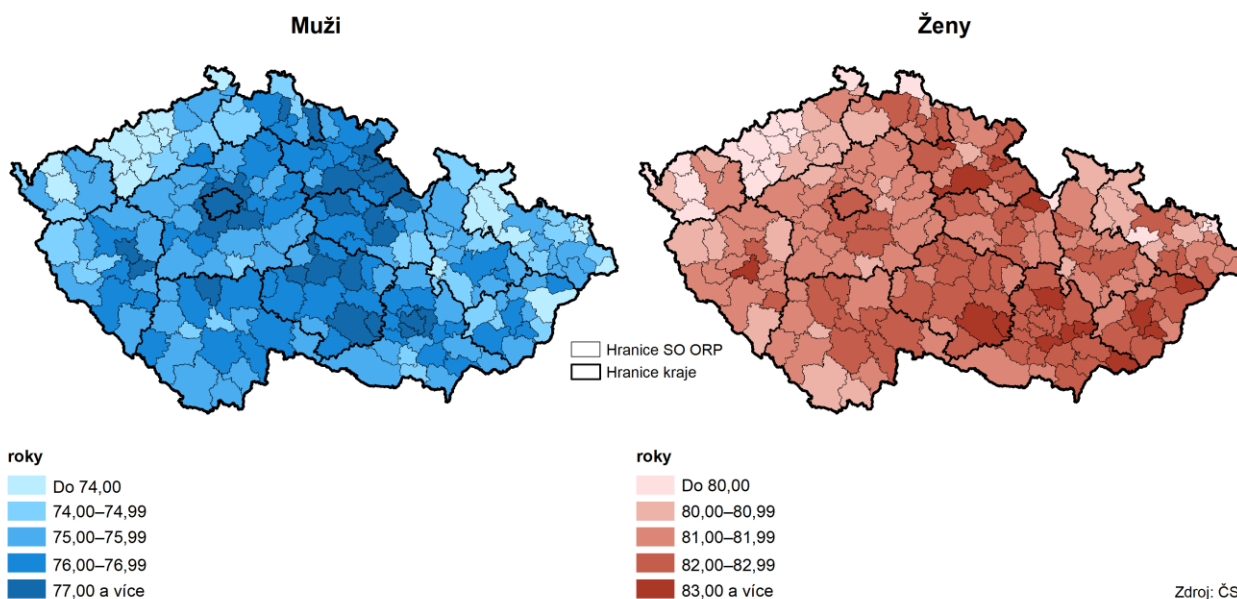

Podle posledních dostupných údajů mohou nejdelší střední délku života mezi správními obvody ORP očekávat muži na Litomyšlsku a Pardubicku a ženy na Žambersku.

Naději na nejdelší život mají mezi správními obvody ORP Pardubického kraje muži narození v období 2015–2019 na Litomyšlsku a Pardubicku (77,5 let). Nejvyšší hodnotu naděje dožití žen nacházíme v období 2015–2019 na Žambersku (83,0 let). Nejméně příznivá hodnota střední délky života byla zjištěna u mužů na Svitavsku (74,7 roku) a u žen na Králicku (79,7 roku).

Ve srovnání s obdobím let 2003–2007 (nejzazší srovnatelné období) vzrostla naděje dožití mužů nejvíce v SO ORP Králíky – o 5,2 roku. Naopak na Lanškrounsku se střední délka života mužů prodloužila pouze o 1,0 roku. U žen došlo mezi obdobími 2003–2007 a 2015–2019 k největšímu nárůstu naděje dožití při narození na Svitavsku (o 4,0 roku), nejmenší nárůst byl zaznamenán v SO ORP Králíky (o 1,4 roku).

Naděje dožití při narození podle pohlaví ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v letech 2015 až 2019

Zdroj: ČSÚ

Mezi všemi 206 správními obvody ORP v ČR byla naděje dožití mužů při narození v SO ORP Litomyšl ve sledovaném pětiletém období 14. nejvyšší (mezi prvních 20 správních obvodů s nejdelší očekávanou délkou života se z Pardubického kraje zařadilo ještě Pardubicko na 15. a Žambersko na 18. místo). Naděje dožití žen v SO ORP Žamberk byla při srovnání všech obvodů ORP rovněž 14. nejvyšší. Nejdelší očekávaná délka života mužů i žen byla zjištěna v SO ORP Nové Město nad Metují v Královéhradeckém kraji (79,4 roku u mužů a 84,6 roku u žen).

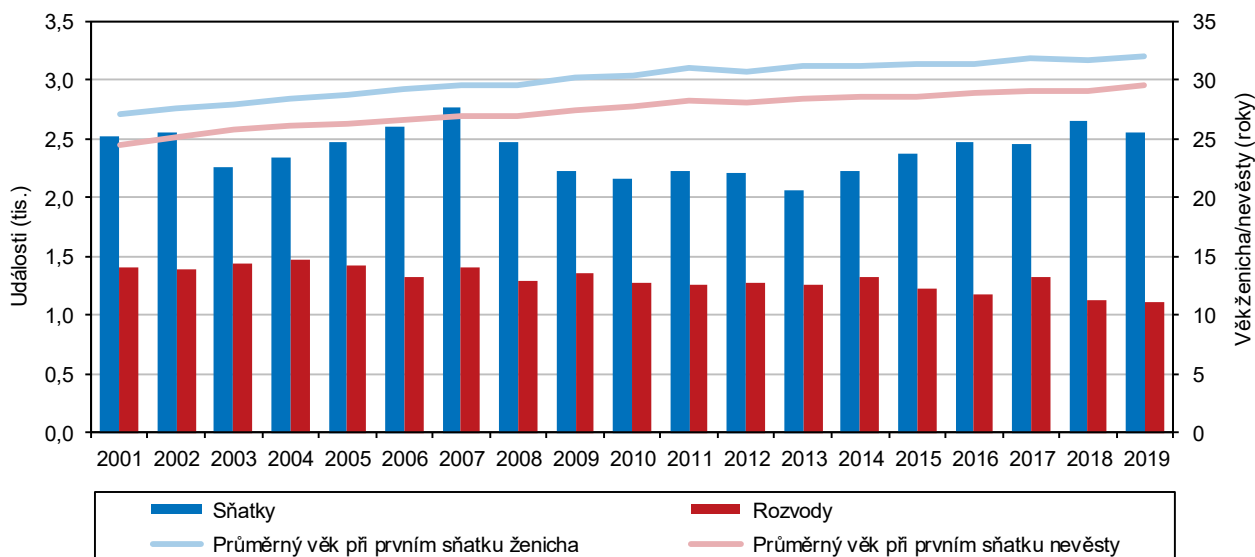
Ve srovnání s republikovým průměrem vstupují muži i ženy v kraji do prvního manželství dříve.

V průběhu roku 2019 bylo v kraji uzavřeno 2 552 manželství (o 96 méně než v roce předchozím), což představuje druhý nejvyšší počet od roku 2007. Vůbec nejméně sňatků bylo v kraji evidováno v roce 2013, a to 2 057. V relativním vyjádření (po přepočtu na 1 000 obyvatel) dosáhla sňatečnost v Pardubickém kraji hodnoty 4,9 ‰, což byla nejnižší hodnota v mezikrajském srovnání (republikový průměr činil 5,1 ‰).

Ve většině případů vstupovali ženichové i nevěsty do manželství poprvé (78 % mužů i žen v roce 2019). Podíl sňatků, v nichž byli oba snoubenci svobodní, dosáhl v roce 2019 hodnoty 70,3 %. Svůj první sňatek uzavírali muži v Pardubickém kraji v průměru ve 32,0 letech, ženy pak ve 29,5 letech (jak u mužů, tak u žen šlo o druhý nejnižší průměrný věk v mezikrajském srovnání po Kraji Vysočina). Sňatky, v nichž byl v páru starší ženich se na celkovém počtu uzavřených manželství v roce 2019 podílely 68 %, u pětiny sňatků byla starší nevěsta a ve 12 % byli snoubenci stejně staří. Nejvíce svateb se konalo v červnu (505), nejméně v prosinci (37).

Graf 1.9 Sňatky a rozvody v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

Rozvedeno bylo nejméně manželství od roku 1990.

Rozvedeno bylo v kraji během roku 2019 celkem 1 117 manželství, o 3 méně než v předchozím roce a zároveň nejméně v celé časové řadě od roku 1990. Počty rozvodů vykazují dlouhodobě s mírnými výkyvy klesající trend. Rozvodovost na 1 000 obyvatel dosáhla v kraji 2,1 ‰ (spolu s Hl. městem Prahou druhá nejnižší hodnota po Kraji Vysočina), republikový průměr dosáhl 2,3 ‰. Pardubický kraj se řadí ke krajům se spíše nižší intenzitou rozvodovosti.

Přibližně ve čtyřech pětinach případů se muži i ženy rozváděli poprvé. Mezi rozvedenými manželstvími převažovala manželství s nezletilými dětmi (61,7 % v roce 2019, což byla čtvrtá nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání), mezi nimi pak ta se dvěma dětmi (48,2 %). Podíl rozvodů s dětmi v kraji dlouhodobě převyšuje republikový průměr. Nejčastěji uváděnou příčinou rozvratu manželství je na straně mužů i žen rozdíl povah, názorů a zájmů.

Věková struktura, index stáří

Počet dětí v kraji v posledních letech roste.

V kraji žilo ke konci roku 2019 celkem 83 010 dětí do 15 let a tvořily tak 15,9 % populace kraje. Oproti předchozímu roku vzrostl počet obyvatel v nejmladší věkové kategorii o více než devět set osob, ve srovnání s rokem 2008, kdy dosáhl počet dětí do 15 let v kraji minima (necelých 75 tis.), posílila tato skupina obyvatelstva o více než 8 tis. osob. Přestože se počet dětí i jejich procentuální zastoupení na populaci kraje v posledních letech zvyšuje, ve srovnání s rokem 1991 je dětí mladších 15 let v kraji téměř o 25 tis. méně.

Počet osob v produktivním věku se nadále snižuje.

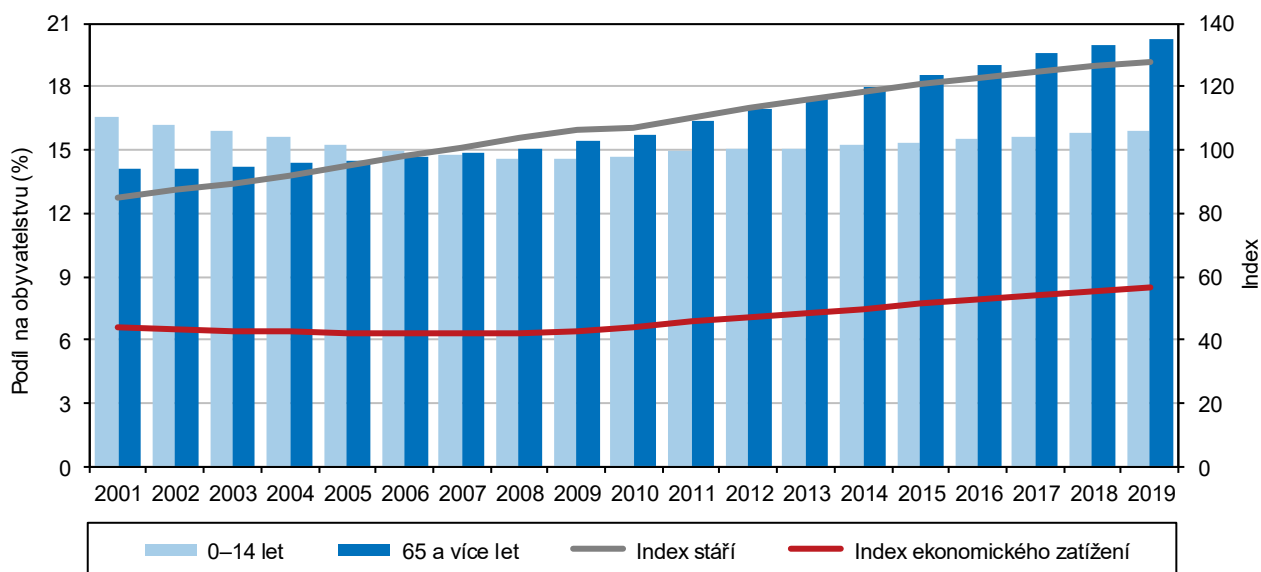
Osob v tzv. produktivním věku (15 až 64 let) žilo ke konci roku 2019 v kraji 333 567, tj. 63,8 % z celkového počtu obyvatel kraje. Ve srovnání s předchozím rokem se snížil počet osob v této věkové kategorii o 900 osob. Přestože jsou v produktivním věku nejpočetnější generace obyvatelstva narozené v 70. letech minulého století, klesá počet i podíl obyvatel v této skupině již od roku 2009.

Osoby starší 65 let tvoří již pětinu populace kraje.

Dlouhodobě rostoucí trend zaznamenává věková skupina osob starších 65 let; k 31. 12. 2019 žilo v Pardubickém kraji 106 085 seniorů, kteří se na populaci kraje podíleli 20,3 %. Jedná se o nejvyšší absolutní počet i relativní zastoupení od roku 1991. Meziročně vzrostl počet osob v nejstarší věkové skupině o 2,3 tisíce, ve srovnání s rokem 1991 žije nyní v kraji o 42 tisíc seniorů více.

Graf 1.10 Věková struktura a věkové indexy obyvatel v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

Index stáří: počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0-14 let

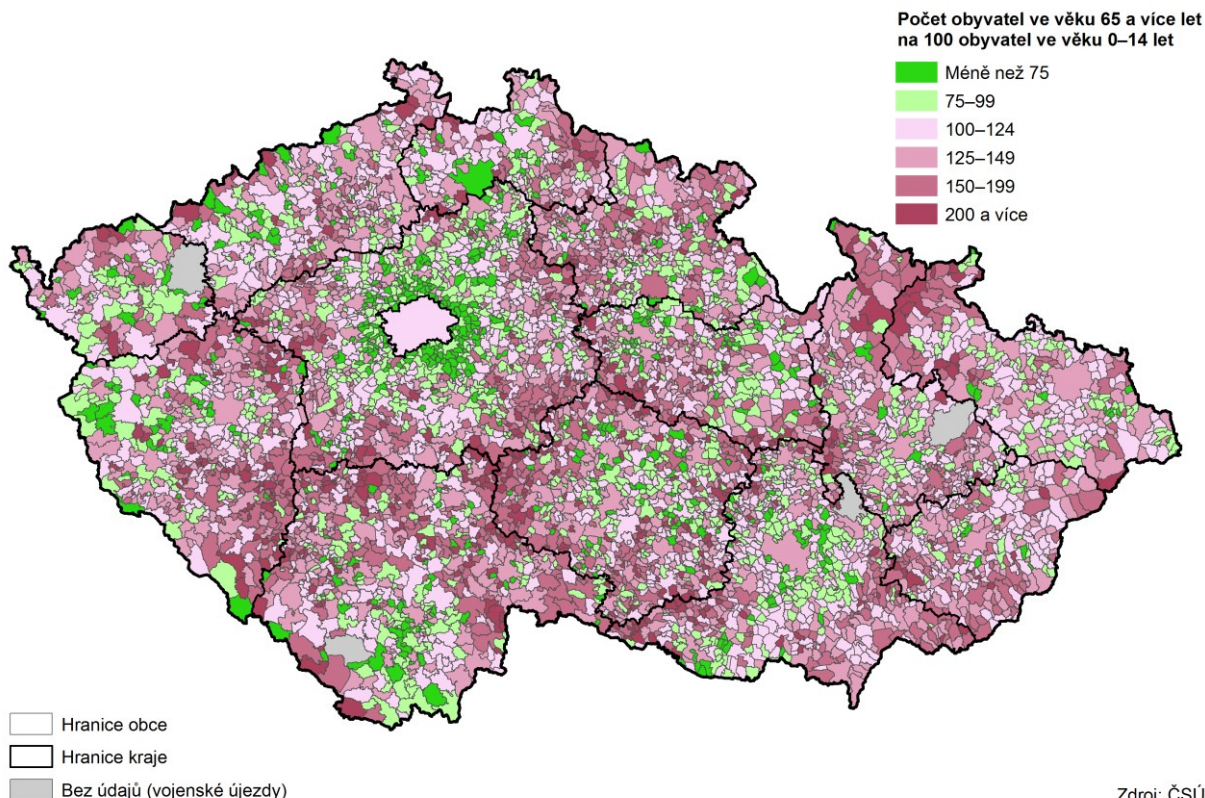
Index ekonomického zatížení: počet osob ve věku 0-14 a 65 a více let na 100 osob ve věku 15-64 let

Obyvatelstvo kraje bylo v roce 2019 v mezikrajském srovnání šesté nejmladší.

Průměrný věk obyvatel Pardubického kraje meziročně vzrostl o jednu desetinu roku na 42,6 roku, ženám bylo v průměru 44,0 roku a mužům 41,1 let. Od roku 1991 se průměrný věk obyvatel kraje zvýšil o 6,4 roku; u žen došlo k nárůstu průměrného věku o 6,2 roku a u mužů o 6,6 roku. Nejvyšší průměrný věk mělo v roce 2019 obyvatelstvo Zlínského a Královéhradeckého kraje (43,3 let), naopak nejmladší populací se vyznačuje kraj Středočeský (41,3 roku). V mezikrajském srovnání bylo obyvatelstvo Pardubického kraje šesté nejmladší, republikový průměr činil v loňském roce 42,5 let.

Index stáří v obcích k 31. 12. 2019

Na 100 dětí do 15 let připadalo v roce 2019 v Pardubickém kraji již 127,8 seniorů starších 65 let.

Pokračující stárnutí populace lze dokumentovat také na vývoji poměrových ukazatelů. Stále vyšších hodnot nabývá index stáří, který vyjadřuje vzájemný poměr počtu osob seniorské a dětské složky obyvatelstva. Početní převaha seniorů nad dětmi byla v kraji poprvé evidována v roce 2007, kdy index stáří dosáhl hodnoty 100,6. V roce 2019 připadalo na 100 dětí do 15 let již 127,8 seniorů starších 65 let; jedná se o šestou nejnižší hodnotu mezi všemi kraji České republiky. Nejvyšší hodnoty dosáhl index stáří v Královéhradeckém kraji (138,8), nejnižší pak v kraji Středočeském (103,9). Index stáří žen v Pardubickém kraji v roce 2019 činil 150, index stáří mužů 106.

Hodnota indexu ekonomického zatížení (poměr počtu dětí a seniorů k osobám v produktivním věku) po roce 2007 (po předchozím poklesu) trvale roste a ke konci roku 2019 dosáhla v kraji 56,7 % při republikovém průměru 56,1 %.

Nejmladší obyvatelstvo mají okresy Pardubice a Ústí nad Orlicí.

Nejstarším obyvatelstvem v rámci Pardubického kraje se vyznačuje okres Chrudim. V roce 2019 zde index stáří dosáhl hodnoty 131,9 (30. nejvyšší hodnota mezi okresy České republiky) a průměrný věk činil 42,8 let. Nejpříznivější poměr mezi dětskou a seniorskou složkou populace byl zjištěn v okrese Pardubice, kde v roce 2019 index stáří dosáhl hodnoty 124,9. Nejnižší průměrný věk mělo obyvatelstvo Orlickoústecka – 42,4 let (29. nejnižší hodnota mezi 77 okresy republiky).

Nejpříznivější věková struktura mezi SO ORP kraje je na Holicku, Žambersku a Lanškrounsku ...

Mezi patnácti správními obvody obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje byla nejpříznivější věková struktura v roce 2019 na Holicku, Žambersku a Lanškrounsku. Tyto správní obvody se vyznačují v rámci kraje nejvyšším zastoupením dětské složky populace na straně jedné a nízkými podíly nejstarší věkové kategorie na straně druhé, s čímž souvisí nejnižší zjištěné hodnoty indexu stáří (Holicko – 115, Žambersko – 116, Lanškrounsko – 118). Obyvatelům správního obvodu Žamberk bylo v roce 2019 v průměru 41,8 roku, průměrný věk obyvatel Lanškrounska a Holicka činil 41,9 roku.

... nejméně příznivá na Hlinceku, Moravskotřebovsku a Českotřebovsku.

Méně příznivé věkové složení obyvatelstva nacházíme ve správních obvodech Hlinsko, Moravská Třebová a Česká Třebová. Na Hlinceku a Moravskotřebovsku připadalo na 100 dětí do 15 let 141 osob starších 65 let, na Českotřebovsku dosáhl index stáří hodnoty 139. Průměrný věk obyvatel těchto tří správních obvodů ORP překročil hranici 43 let.

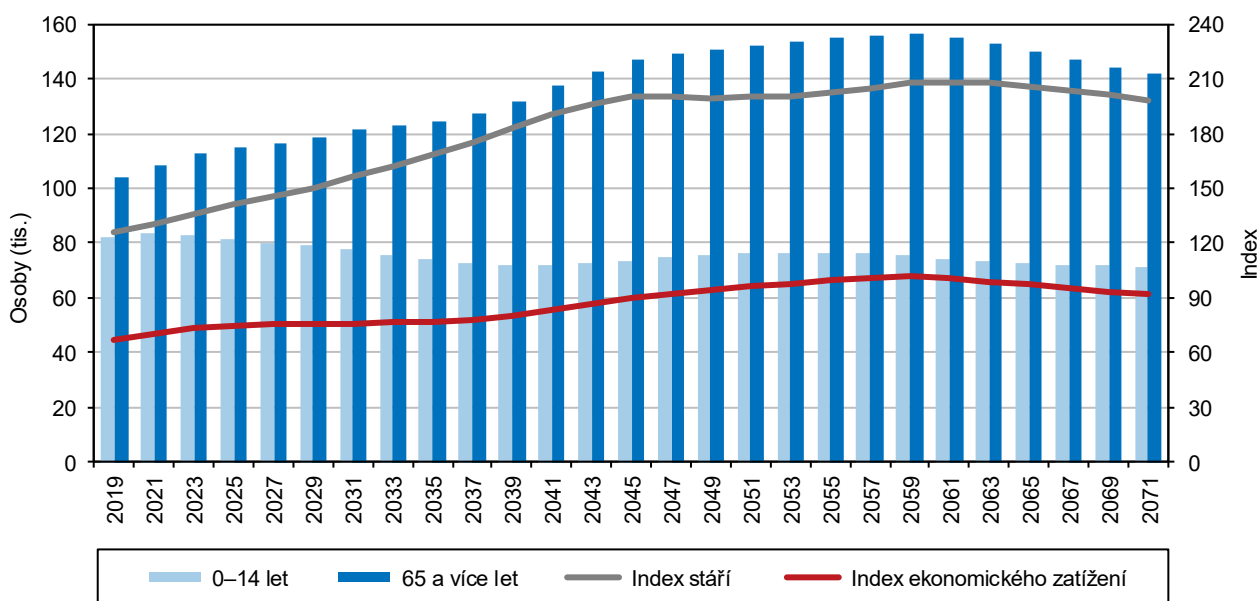
Projekce obyvatelstva

Podle projekce obyvatelstva by měl počet obyvatel Pardubického kraje na konci roku 2070 klesnout pod 500 tisíc osob.

Podle výsledků projekce obyvatelstva v krajích² (zveřejněné ČSÚ v listopadu 2019) by se měl počet obyvatel v Pardubickém kraji do roku 2070 snížit o 21 tisíc na 499 tisíc osob. Současný růst počtu obyvatel v kraji by měl pokračovat přibližně ještě v následujících deseti letech, po roce 2030 by již mělo docházet k populačnímu poklesu. Hlavním důvodem poklesu v tomto období bude ztráta obyvatel přirozenou měnou (převaha počtu zemřelých nad narozenými), počet obyvatel by měl klesat i díky vnitřnímu stěhování ve vztahu k ostatním krajům. Jedinou složkou populačního vývoje, u které je očekávána kladná bilance, je zahraniční stěhování. V roce 2070 by měl Pardubický kraj být 9. nejlidnatějším krajem České republiky, oproti 11. místu na mezikrajském žebříčku v roce 2019.

Graf 1.11 Počty osob v základních věkových skupinách a věkové indexy v Pardubickém kraji podle projekce do roku 2070 (stav k 1. 1.)

Zdroj: ČSÚ

Index stáří: počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let
 Index ekonomického zatížení: počet osob ve věku 0–19 a 65 a více let na 100 osob ve věku 20–64 let

Stárnutí obyvatelstva bude pokračovat.

Populace kraje bude nadále stárnout, vzroste průměrný věk obyvatel i zastoupení seniorů v populaci (28,5 % v roce 2070); předpokladem je i prodlužující se naděje dožití (až na 85 let u mužů a 89 let u žen v roce 2070). Po vstupu silných populačních ročníků narozených v 70. letech minulého století do věkové kategorie 65letých a starších dojde k výraznému nárůstu indexu stáří (po roce 2040 by mělo na 100 dětí mladších 15 let v kraji připadat již více než 190 seniorů).

² <https://www.czso.cz/csu/czso/projekce-obyvatelstva-v-krajich-cr-do-roku-2070>

Projekce ukazuje pouze na hypotetický vývoj počtu a věkového složení obyvatel kraje, který by byl výsledkem naplnění scénáře vývoje jednotlivých složek populačního vývoje.

2. Sociální vývoj

Zaměstnanost vč. ekonomické aktivity

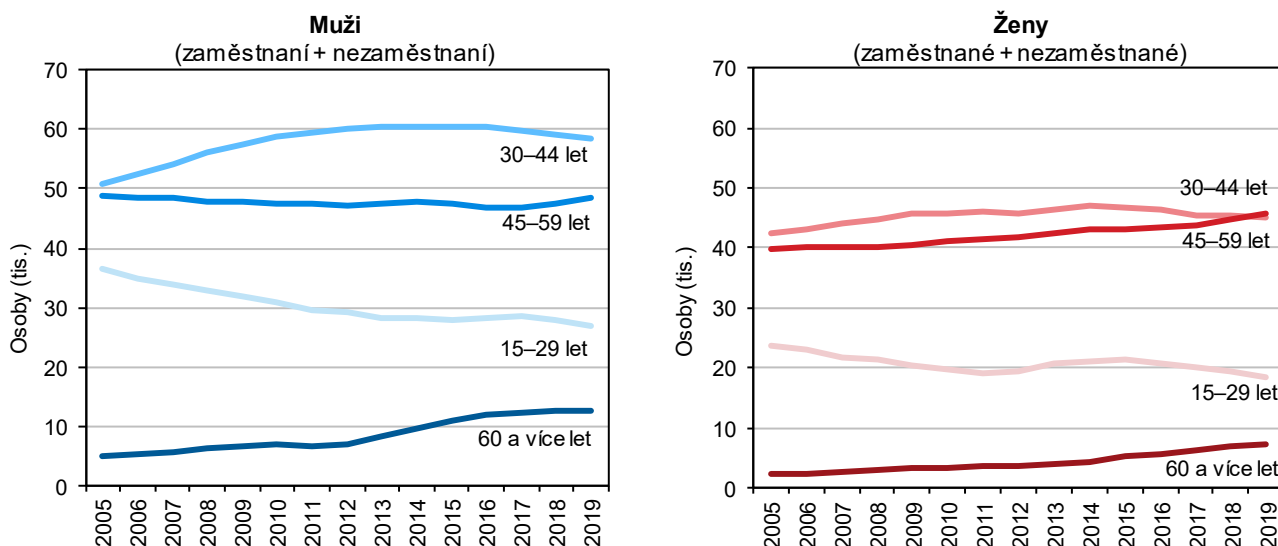
Počet ekonomicky aktivních meziročně mírně vzrostl, a to díky rostoucímu počtu zaměstnaných. Počet nezaměstnaných nadále klesal, avšak pomalejším tempem.

Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) tvořilo v roce 2019 pracovní sílu³ v kraji 263,8 tis. ekonomicky aktivních osob, tj. o 0,7 tis. osob více ve srovnání s předchozím rokem a zároveň druhý nejvyšší počet za posledních deset let. Zatímco ve skupině zaměstnaných osob došlo v kraji (obdobně jako v předchozích šesti letech) k meziročnímu přírůstku, počet nezaměstnaných nadále klesal (avšak stále pomalejším tempem). Počet ekonomicky neaktivních ve věku 15 a více let dosahoval v kraji maximálních hodnot v letech 2009 až 2011 (více než 185 tis.), do roku 2016 klesl na 172,7 tis. osob; následoval mírný nárůst na 174,7 tis. osob v roce 2019.

Na změny ve struktuře obyvatelstva podle ekonomické aktivity a věku působí celá řada vlivů – od demografického vývoje (zejména stárnutí populace) přes legislativní vlivy (např. prodlužování věku odchodu do důchodu), ekonomické aspekty (situace na trhu práce) až po vlastní preference obyvatelstva (např. studium, mateřství, předčasný důchod).

Graf 2.1 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo 15leté a starší podle pohlaví a věku v Pardubickém kraji (tříleté průměry)

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil

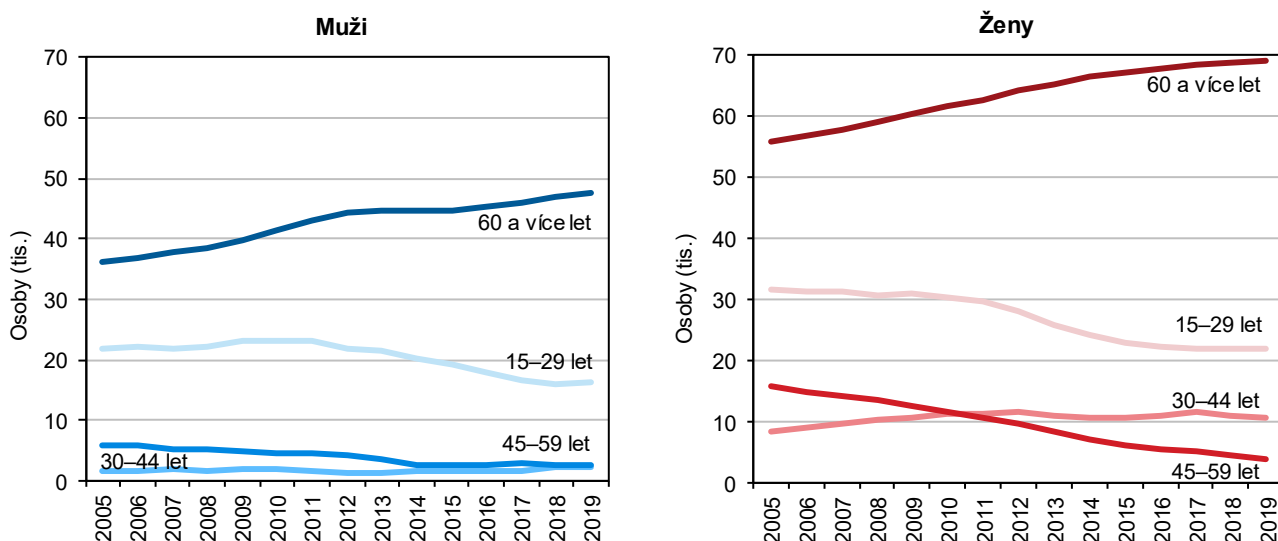
Na růst počtu zaměstnaných v kraji má významný vliv rostoucí počet osob 45letých a starších; 60letí a starší tvoří již 67,5 % ekonomicky neaktivních obyvatel ve věku 15 a více let.

Na růst počtu ekonomicky aktivních v kraji má významný vliv rostoucí počet osob ve věku 45–59 let i osob šedesátiletých a starších. Nárůst počtu ekonomicky aktivních byl v posledních letech brzděn snižováním počtu osob ve věkové kategorii 15 až 29 let (tvořené zejména populačně slabými ročníky narozenými v 90. letech). Snižující se počet juniorů se přitom ještě zřetelněji odrazil na poklesu počtu ekonomicky neaktivních. Na druhé straně lze u obou pohlaví sledovat rostoucí počet 60letých a starších ekonomicky aktivních osob (i v souvislosti s prodlužováním věku odchodu do penze) a zároveň ještě výraznější nárůst počtu seniorů v kategorii ekonomicky neaktivních (silné populační ročníky, prodlužování střední délky života). V roce 2019 byly tyto osoby mezi všemi ekonomicky neaktivními staršími 15 let zastoupeny již 67,5 % (68,7 % mezi muži a 66,6 % mezi ženami), což je nejvíce od počátku sledování v roce 1993.

³ Pracovní sílu tvoří osoby ekonomicky aktivní, a to jak zaměstnaní, tak nezaměstnaní. Zaměstnaní se podle postavení v zaměstnání člení na zaměstnance vč. členů produkčních družstev, zaměstnavatele, pracující na vlastní účet a pomáhající rodinní příslušníky.

Graf 2.2 Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo 15leté a starší podle pohlaví a věku v Pardubickém kraji (tříleté průměry)

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil

Ve struktuře pracovní síly nadále rostl podíl zaměstnaných na úkor nezaměstnaných.

Ještě v roce 2013 se zaměstnaní na pracovní síle (tj. na ekonomicky aktivních) v kraji podíleli 91,6 % a nezaměstnaní tvořili 8,4 %, do roku 2019 se tento poměr díky příznivému vývoji na trhu práce posunul na 98,4 % (zaměstnaní) a 1,6 % (nezaměstnaní).

Zaměstnanost v kraji rostla jen mírně.

Po poklesu zaměstnanosti vlivem ekonomického útlumu po roce 2008 nastalo oživení na trhu práce a počet zaměstnaných osob nejprve mírně a následně zřetelně rostl. V letech 2013 až 2016 se počet zaměstnaných v kraji zvyšoval v průměru o 1,8 % ročně, v roce 2017 následovalo meziroční navýšení pouze o 0,1 %, v roce 2018 o 1,6 % a v roce 2019 o 0,4 % na 259,6 tis. osob, což je nejvyšší počet zaměstnaných od roku 1993, za který jsou poprvé dostupné údaje VŠPS. Meziroční navýšení počtu zaměstnaných v celé ČR činilo 0,2 %.

Míra zaměstnanosti v kraji se vyrovnala průměru ČR.

Míra zaměstnanosti⁴ osob patnáctiletých a starších po roce 2012 neustále rostla. V roce 2013 činila 55,0 % a do roku 2019 se zvýšila o 4,2 procentního bodu na 59,2 % (pátá nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání) při meziročním nárůstu pouze o 0,05 p. b. Zároveň šlo o čtvrtou nejvyšší míru zaměstnanosti v kraji od roku 1993 (nejvyšších hodnot přitom bylo dosaženo v polovině 90. let). Jestliže v letech 2014 až 2016 byla míra zaměstnanosti v kraji mírně nad průměrem ČR, v roce 2017 za ním zaostávala o 0,2 procentního bodu, o rok později byla nižší pouze o 0,1 p. b. a v roce 2019 již průměru ČR odpovídala.

Rozdíl míry zaměstnanosti mužů a žen se v čase snižuje.

Míra zaměstnanosti žen dlouhodobě zaostává za mírou zaměstnanosti mužů, rozdíl se však z dlouhodobého pohledu postupně snižuje. Do roku 2008 v kraji osciloval rozdíl měř zaměstnanosti mužů a žen okolo 20 procentních bodů, v posledních deseti letech klesal pod 17 p. b., přičemž v roce 2019 byl s hodnotou 14,5 p. b. nejnižší za posledních 25 let. Míra zaměstnanosti mužů v roce 2019 v kraji (66,5 %) byla o 0,8 p. b. pod průměrem ČR, zatímco míra zaměstnanosti žen (52,0 %) převyšovala republikovou hodnotu o 0,7 p. b.

Nárůst podílu vysokoškoláků mezi zaměstnanými se zastavil,

Ve struktuře zaměstnaných podle nejvyššího dokončeného vzdělání byl v kraji patrný pokles podílu osob se základním vzděláním a bez vzdělání (od roku 2010

⁴podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob patnáctiletých a starších, resp. podíl počtu zaměstnaných daného věku a pohlaví na počtu všech osob daného věku a pohlaví

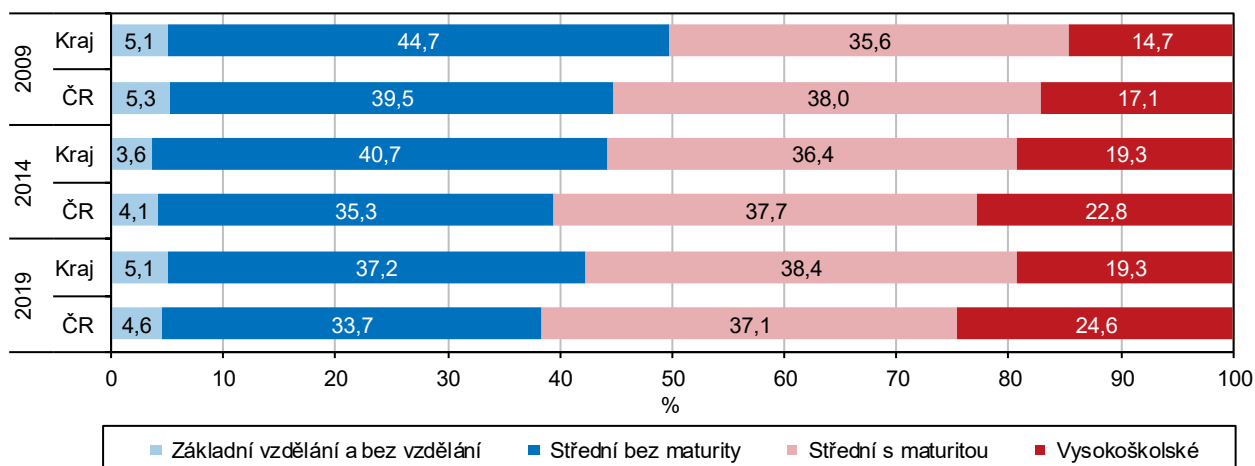
mírně vzrostlo zastoupení osob se základním vzděláním vč. bez vzdělání.

nedosahoval 5 %), následovala stagnace a mírné zvýšení v roce 2019 na 5,1 % (o půl procentního bodu nad průměrem ČR). Zastoupení středoškoláků bez maturity zřetelně klesalo po roce 2008 na dlouhodobé minimum v roce 2017 (36,3 %), následoval mírný růst na 37,2 % v roce 2019 (3,4 p. b. nad republikovým podílem). Trend mírného růstu provázal podíl středoškoláků s maturitou – na 38,4 % v kraji v roce 2019 (1,3 p. b. nad průměrem ČR). Zastoupení vysokoškoláků (vč. absolventů VOŠ) mezi zaměstnanými v kraji rostlo na dlouhodobé maximum v roce 2017 (21,5 %), následoval mírný pokles na 19,3 % do roku 2019 (hodnota o 5,2 procentního bodu pod celorepublikovým podílem).

Mezi zaměstnanými ženami je patrný oproti mužům rychlejší nárůst podílu vysokoškolsky vzdělaných. Od roku 2008 je v kraji zastoupení vysokoškolaček mezi zaměstnanými ženami trvale vyšší než podíl vysokoškoláků mezi zaměstnanými muži.

Graf 2.3 Zaměstnaní podle vzdělání v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil

Nejvíce vyjíždějících za prací směřuje do sousedního Královéhradeckého kraje a do Prahy.

Podle dat VŠPS vyjíždělo za prací za hranice Pardubického kraje v roce 2018 nebo 2019 nejvíce zaměstnaných osob do sousedního Královéhradeckého kraje, s odstupem následovala Praha, Středočeský, Jihomoravský kraj, zahraničí a dále Kraj Vysočina. Počet vyjíždějících z Pardubického do Královéhradeckého kraje byl přitom mírně vyšší než počet vyjíždějících opačným směrem. Jediným krajem s kladným saldem dojížděky (dojíždějící mají převahu nad vyjíždějícími) je Praha; nejvyšší záporné saldo dojížděky naopak charakterizuje kraj Středočeský, s velkým odstupem následují kraje Moravskoslezský a Ústecký, přitom Pardubický kraj se řadí doprostřed žebříčku krajů.

Zaměstnanost v primárním a sekundárním sektoru nadále patří k nejvyšším v mezikrajském srovnání.

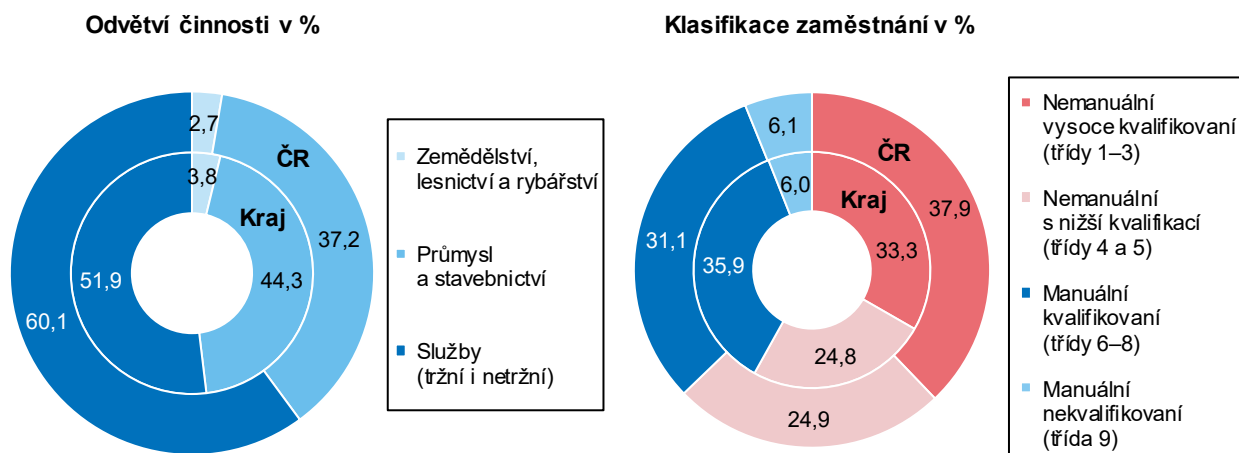
Zaměstnanost v sekundárním sektoru (průmysl a stavebnictví) v kraji nadále patří k nejvyšším v mezikrajském srovnání, a to zejména díky zpracovatelskému průmyslu. Podíl sekundárního sektoru na celkové zaměstnanosti (44,3 %) byl v roce 2019 mezi kraji 4. nejvyšší. V dlouhodobém pohledu (hodnoceno 15leté období) byl patrný rostoucí trend počtu zaměstnaných v sekundárním sektoru v kraji (s typickými cyklickými výkyvy danými aktuálním vývojem ekonomiky). V posledních třech letech se počet zaměstnaných v sekundárním sektoru v kraji pohyboval kolem 115 tis. osob.

Nadále roste počet zaměstnaných v terciárním sektoru – tržních i netržních službách. Přesto podíl zaměstnaných ve službách v kraji (51,9 %) zůstává v roce 2019 v mezikrajském srovnání 4. nejnižší. Počet zaměstnaných v primárním sektoru (zemědělství, lesnictví a rybnictví) se v posledních 15 letech v kraji pohyboval v průměru kolem 11 tis. osob s mírně klesajícím trendem (v polovině 90. let minulého století kolem 20 tis. osob). V roce 2019 se podílem 3,8 % zaměstnaných v primárním sektoru (9,9 tis. osob) kraj řadil na 4. místo.

Zatímco více než polovina mužů v kraji pracuje v sekundárním sektoru (58 % v roce 2019 při republikovém průměru 48 %), mezi ženami výrazně převládá uplatnění v terciární sféře (70 % v kraji při 75% podílu za celou ČR).

Graf 2.4 Zaměstnaní podle odvětvových sektorů a klasifikace zaměstnání v Pardubickém kraji a ČR v roce 2019

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil

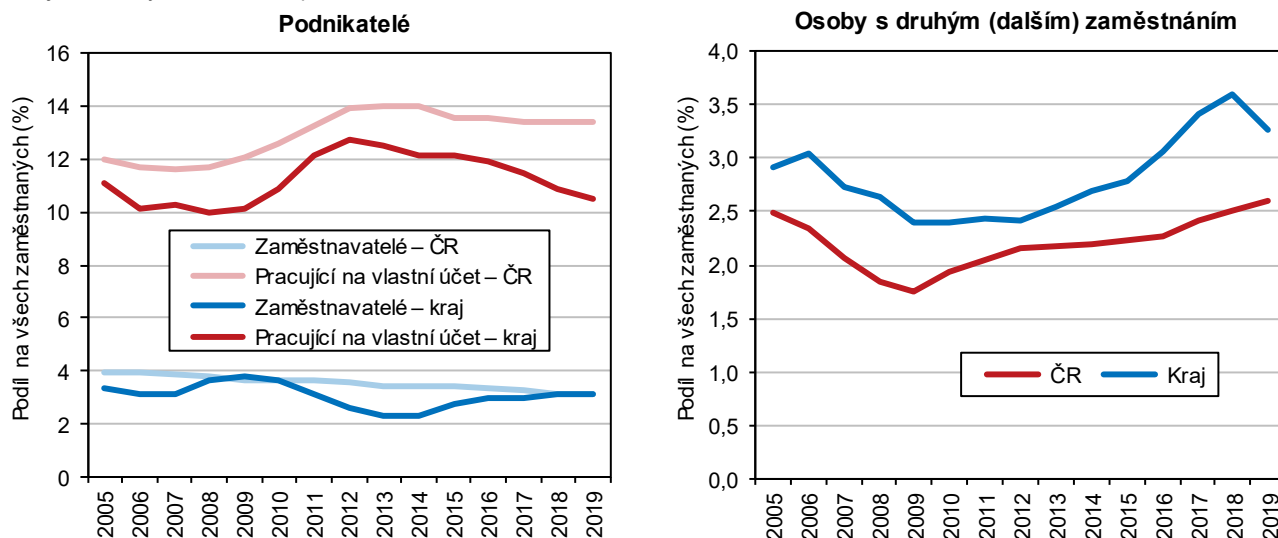

Mezi zaměstnanými v kraji jsou nadprůměrně zastoupeni manuální kvalifikovaní pracovníci.

Ve struktuře zaměstnaných osob z hlediska klasifikace zaměstnání nadále v kraji tvoří nejpočetnější skupinu manuální kvalifikovaní pracovníci (třída 6 až 8) s téměř 36% podílem v roce 2019, který je zároveň o 4,8 procentního bodu nad republikovým průměrem. Třetinový podíl nemanuálních vysoce kvalifikovaných pracovníků (třída 1 až 3) v kraji zaostává za průměrem ČR (o 4,6 p. b.) i za průměrem ČR bez Prahy (o 1,4 p. b.).

Graf 2.5 Podnikatelé a osoby s druhým (dalším) zaměstnáním v Pardubickém kraji a ČR (tříleté průměry)

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil

Intenzita podnikatelské aktivity v kraji patří v mezikrajském srovnání k nejnižším.

V postavení podnikatelů (tj. zaměstnavatelů a pracujících na vlastní účet) působilo v roce 2019 v kraji 13,3 % zaměstnaných osob při republikovém podílu 16,3 % (v obou případech jde o nepatrně nižší hodnoty než v roce předchozím). Kraj se v podílu podnikatelů posunul z třetí nejnižší příčky v mezikrajském srovnání na místo poslední. Zřetelný pokles byl přitom v kraji patrný zejména v případě pracujících na vlastní účet, a to po roce 2012.

Počet osob s více zaměstnáními v kraji klesl.

Na rozdíl od pokračujícího celorepublikového trendu růstu došlo v kraji v roce 2019 k poklesu počtu osob s více zaměstnáními na 7,1 tis., přičemž na všech zaměstnaných se podílely 2,7 % (při republikovém průměru 2,6 %), což je šestý nejvyšší podíl mezi kraji (oproti roku 2018 jde o pokles o jednu příčku).

Nezaměstnanost

Počet uchazečů o zaměstnání se v kraji meziročně téměř nezměnil, ubylo ovšem uchazečů z řad rizikových skupin na trhu práce.

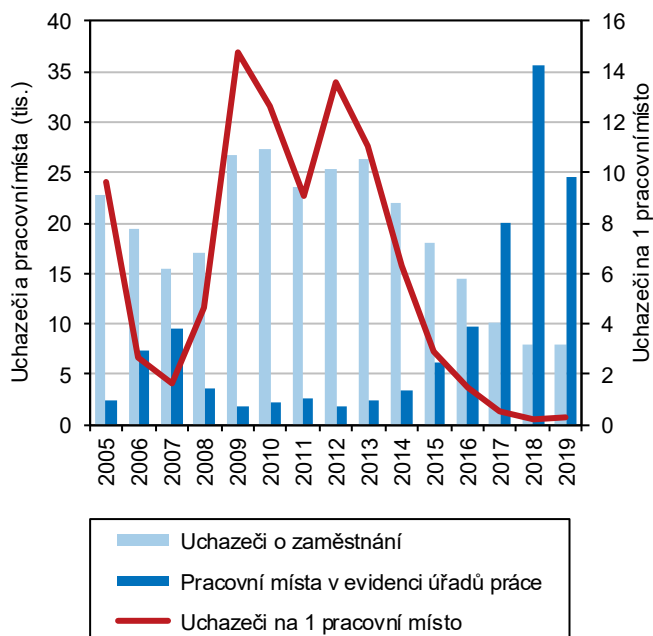
Ke konci roku 2019 bylo na úřadech práce v kraji registrováno celkem 7 930 uchazečů o zaměstnání, tj. o 16 uchazečů více než v předchozím roce. Mezi dosažitelné uchazeče ve věku 15–64 let, kteří mohli bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, patřilo 7 317 osob. Situace rizikových skupin na trhu práce se v kraji meziročně zlepšila. Počet uchazečů z řad absolventů a mladistvých se v kraji snížil o 2,4 % na 410 osob, počet uchazečů se zdravotním postižením klesl o 2,9 % na 1 379 osob.

Podíl nezaměstnaných osob v kraji byl na konci roku 2019 druhý nejnižší v mezikrajském srovnání.

Podíl nezaměstnaných osob činil ke konci roku 2019 v kraji 2,20 %, což byla v mezikrajském srovnání druhá nejnižší hodnota za Prahou s 1,90 %. Oproti celé České republice měl kraj o 0,67 procentního bodu nižší hodnotu podílu nezaměstnaných osob. Ve srovnání s minulým rokem se tato hodnota v kraji zvýšila o 0,01 procentního bodu, v celé ČR se naopak snížila o 0,20 procentního bodu. Podíl nezaměstnaných mužů na konci roku 2019 byl v kraji 2,19 %, což byla nižší hodnota než v případě podílu nezaměstnaných žen (2,20 %).

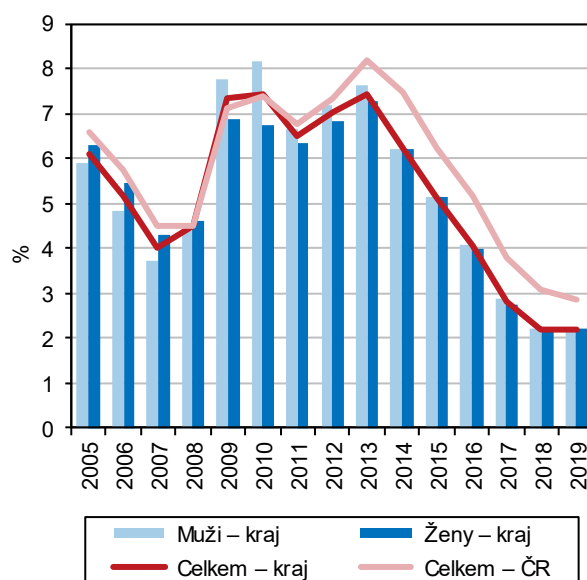
Graf 2.6 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: MPSV

Graf 2.7 Podíl nezaměstnaných osob v Pardubickém kraji a ČR (stav k 31. 12.)*)

Pramen: MPSV

*) podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku

Počet pracovních míst v evidenci úřadů práce v kraji meziročně poklesl.

Ke konci roku 2019 bylo v kraji evidováno 24 582 pracovních míst, přičemž více než polovina z těchto pracovních míst byla zaznamenána v pardubickém okrese (56,9 %). Počet pracovních míst v evidenci úřadů práce se v kraji oproti předchozímu roku snížil o 11 008 míst, což bylo o 30,9 %. V mezikrajském srovnání se jednalo o nejvyšší procentní pokles, přičemž snížení počtu pracovních míst zaznamenaly úřady práce ve čtyřech krajích (včetně Pardubického). I přes výrazné snížení počtu pracovních míst se nabídka volných pracovních míst snížila pouze v okresech Pardubice a Ústí nad Orlicí. V okrese Pardubice byl zaznamenán pokles o 43,2 % a v okrese Ústí nad Orlicí o 12,4 %. Naopak okresy Svitavy a Chrudim zaznamenaly růst počtu pracovních míst (o 12,3 %, respektive o 1,2 %).

Počet uchazečů na jedno pracovní místo byl v kraji druhý nejnižší od roku 1993.

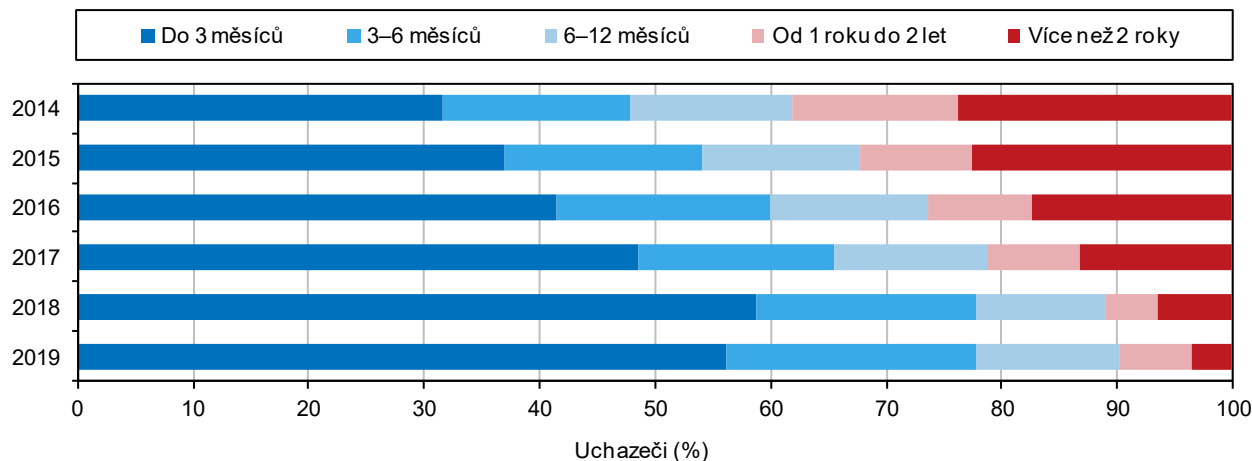
Ve srovnání s rokem 2018 se zvýšil počet uchazečů na jedno pracovní místo. Situace v kraji byla ovšem stále velmi příznivá, ke konci roku 2019 připadalo na jedno pracovní místo pouze 0,3 uchazeče, což byla druhá nejnižší hodnota od vzniku Pardubického kraje i samostatné České republiky.

Průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání se zkracuje.

Průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání na úřadech práce v Pardubickém kraji se v období od konce roku 2014 do konce roku 2019 zkrátila. Zatímco ke konci roku 2014 činila průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání v kraji 19 měsíců, ke konci roku 2019 byla již pouze necelých sedm měsíců. Podíl uchazečů, kteří jsou vedeni v evidenci úřadů práce v kraji déle než jeden rok, se od roku 2015 snižoval. Naopak podíl uchazečů evidovaných kratší dobu než šest měsíců od roku 2014 rostl (mezi koncem roku 2018 a 2019 však jen nepatrně, o 0,1 procentního bodu ze 77,7 % na 77,8 %).

Graf 2.8 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadů práce podle délky evidence v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: MPSV

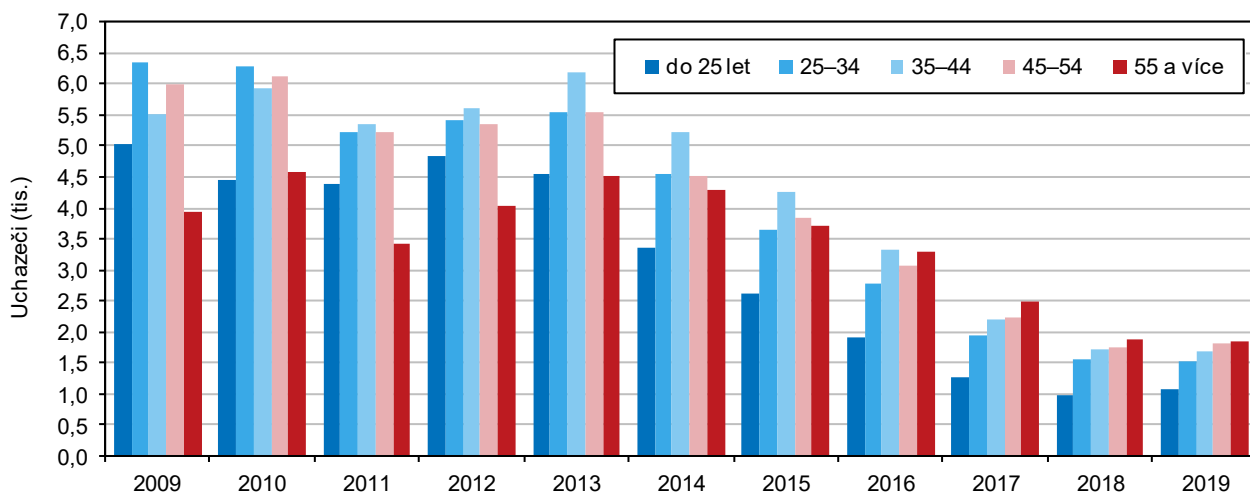

Průměrný věk uchazečů o zaměstnání roste. Podíl uchazečů do 25 let se snižuje.

V návaznosti na měnící se věkové složení populace a prodlužující se věk odchodu do starobního důchodu postupně dochází ke změnám ve struktuře uchazečů o zaměstnání podle věku. Průměrný věk uchazečů o zaměstnání v kraji se od konce prosince 2009 zvýšil z 39,1 roku na 42,3 roku na konci prosince 2019. Během tohoto období se v kraji snížil podíl uchazečů do 25 let na všech uchazečích o zaměstnání (z 18,7 % na 13,4 %) a zároveň vzrostl podíl uchazečů, kterým bylo více než 55 let (z 14,7 % na 23,1 %).

Graf 2.9 Uchazeči o zaměstnání podle věkových skupin v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: MPSV

V posledních pěti letech se v kraji zvýšilo zastoupení pracovních míst v evidenci úřadů práce pro uchazeče se základním vzděláním a bez vzdělání.

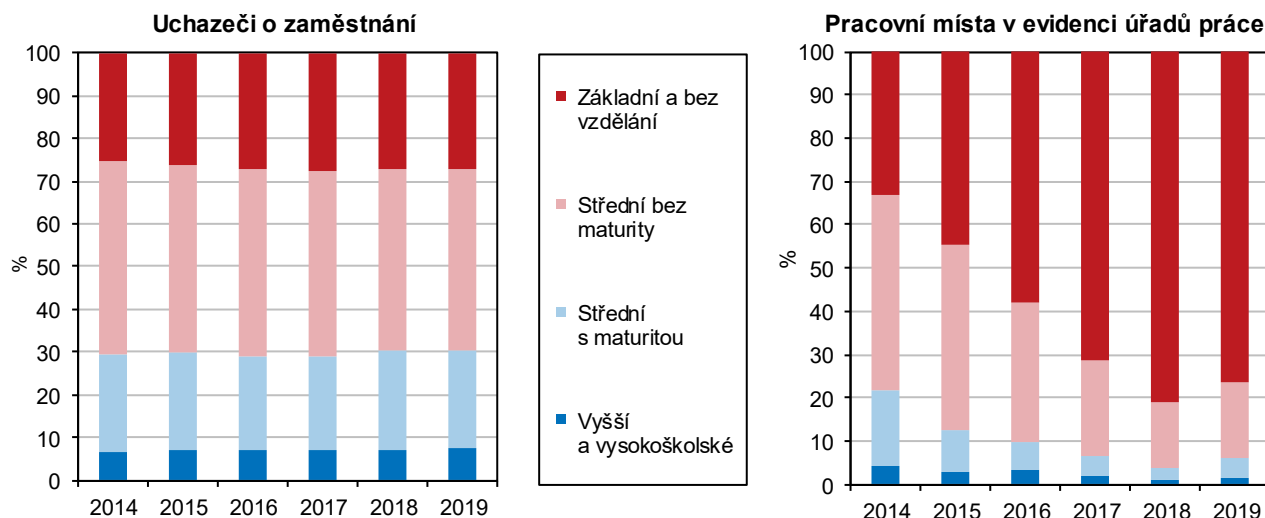
Zatímco struktura uchazečů o zaměstnání podle nejvyššího dosaženého vzdělání se za posledních pět let téměř nezměnila, ve struktuře pracovních míst v evidenci úřadů práce se výrazně zvýšilo zastoupení míst pro uchazeče se základním vzděláním a bez vzdělání. Ke konci roku 2019 evidovaly úřady práce v kraji v této skupině téměř 9krát více pracovních míst než uchazečů o zaměstnání. Volná pracovní místa (4 396) převažovala nad počtem uchazečů (3 354) také ve skupině osob se středoškolským vzděláním bez maturity. U uchazečů se středoškolským vzděláním

s maturitou (1 805) a uchazečů s vyšším odborným vzděláním nebo vysokoškolským vzděláním (605) byla již situace opačná, zde počet uchazečů převažoval nad pracovními místy (1 076, respektive 379 pracovních míst).

Graf 2.10 Uchazeči o zaměstnání podle nejvyššího dosaženého vzdělání a pracovní místa v evidenci úřadů práce podle požadovaného vzdělání v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: MPSV

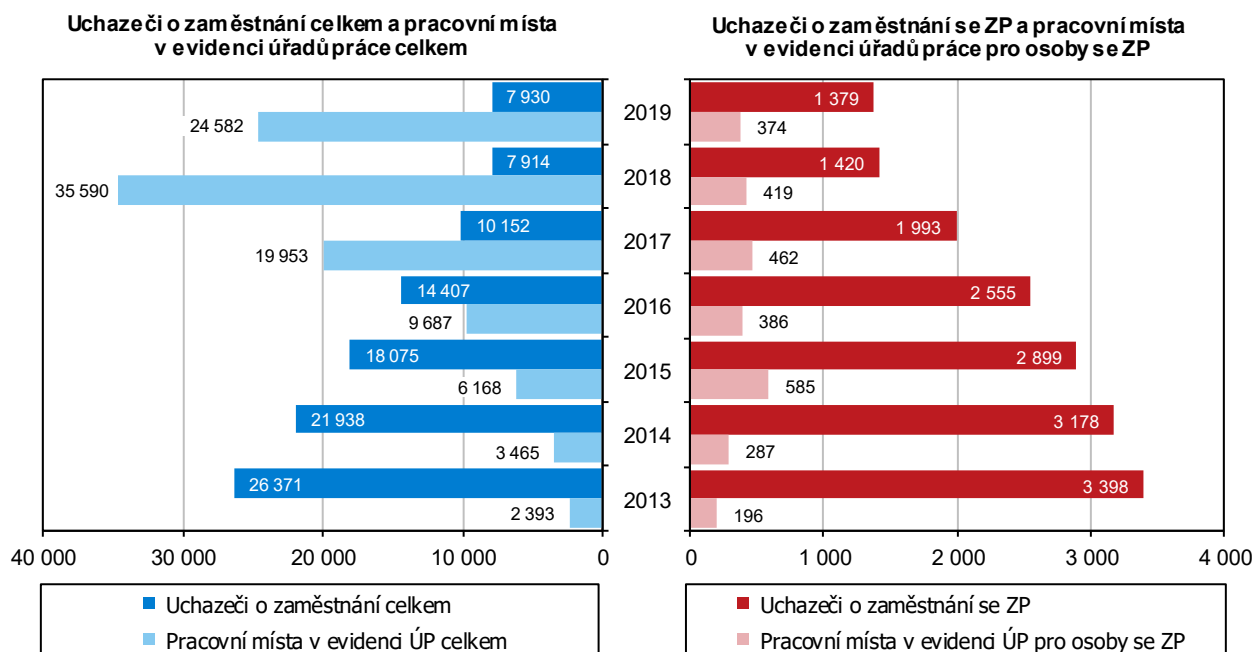

Situace uchazečů se zdravotním postižením se dlouhodobě zlepšuje, nicméně stále je v této skupině výrazně více uchazečů než pracovních míst.

Zatímco ke konci roku 2013 připadalo na jedno pracovní místo v evidenci úřadů práce v kraji 11 uchazečů, během roku 2017 bylo již více volných pracovních míst než uchazečů o zaměstnání. Ke konci roku 2019 tak připadala na jednoho uchazeče o zaměstnání v kraji více než tři pracovní místa v evidenci úřadů práce. Pro uchazeče se zdravotním postižením byla situace na trhu práce horší. Na jedno pracovní místo pro osoby se zdravotním postižením v Pardubickém kraji ke konci roku 2013 připadalo 17 uchazečů se zdravotním postižením. V následujících letech se stejně jako na celém trhu práce situace zlepšila, nicméně i ke konci roku 2019 byl počet uchazečů se ZP vyšší než počet pracovních míst pro osoby se ZP. Na jedno volné pracovní místo pro osoby se ZP v kraji připadali téměř 4 uchazeči se ZP, v celé ČR pak téměř 3 uchazeči se ZP.

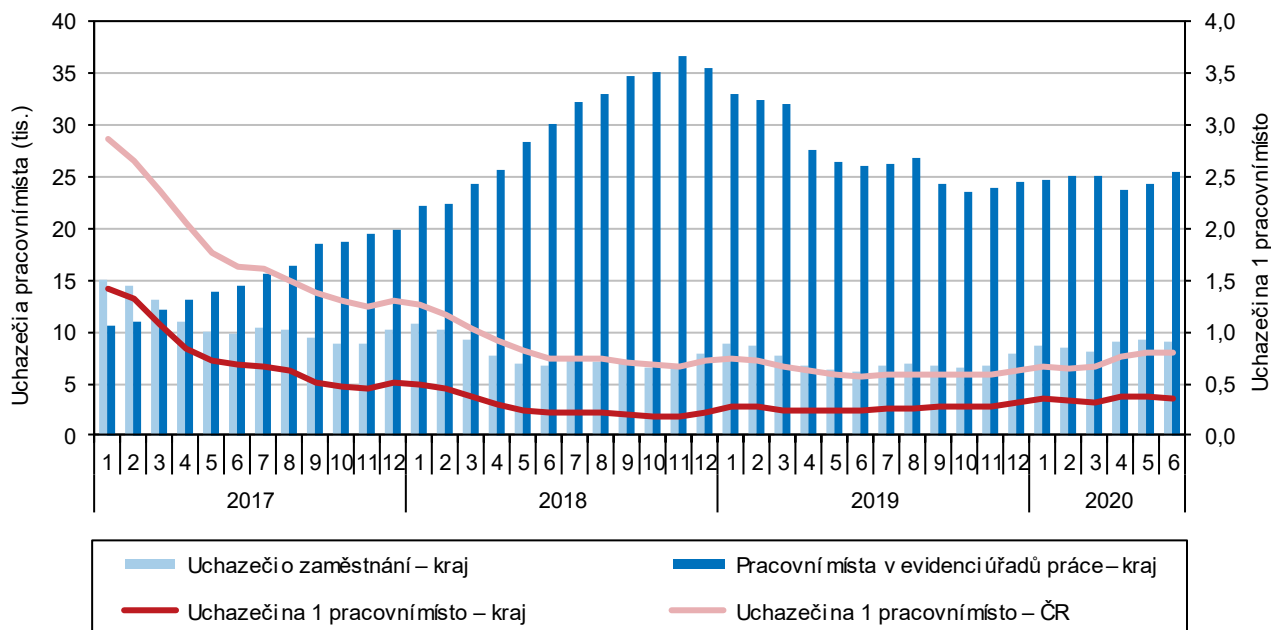
Graf 2.11 Uchazeči o zaměstnání celkem, se zdravotním postižením a pracovní místa v evidenci úřadů práce celkem a pro osoby se zdravotním postižením v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: MPSV

Graf 2.12 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa v Pardubickém kraji (stav ke konci měsíce)

Pramen: MPSV

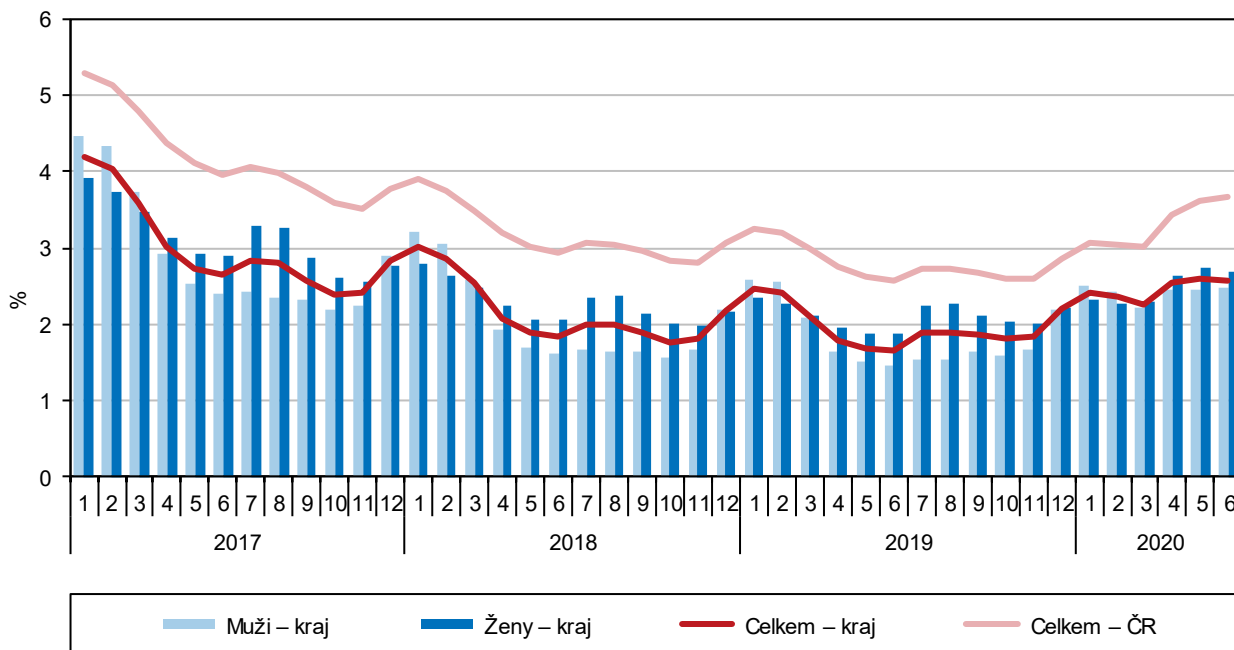

Počet pracovních míst v evidenci úřadů práce v kraji je od dubna 2017 vyšší než počet uchazečů o zaměstnání.

Počet pracovních míst hlášených úřadům práce v kraji dosáhl historického maxima v listopadu 2018 (36,7 tis.) a poté se od druhého pololetí 2019 držel okolo hodnoty 24,8 tisíc. Na konci prvního pololetí 2020 bylo v kraji evidováno 25 413 pracovních míst. Od dubna 2017 v kraji převažuje počet pracovních míst v evidenci úřadů práce nad uchazeči o zaměstnání. Ke konci prvního pololetí 2020 připadalo na jednoho uchazeče o zaměstnání v kraji 2,8 volného pracovního místa, což bylo o 1,5 více než v celé ČR. V opačném pohledu připadalo v kraji na konci června 2020 na jedno pracovní místo 0,4 uchazeče (při republikovém průměru 0,8).

Graf 2.13 Podíl nezaměstnaných osob v Pardubickém kraji a ČR (stav ke konci měsíce)^{*)}

Pramen: MPSV

^{*)} podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku

Během dubna a května 2020 se nezaměstnanost v kraji i celé ČR zvýšila.

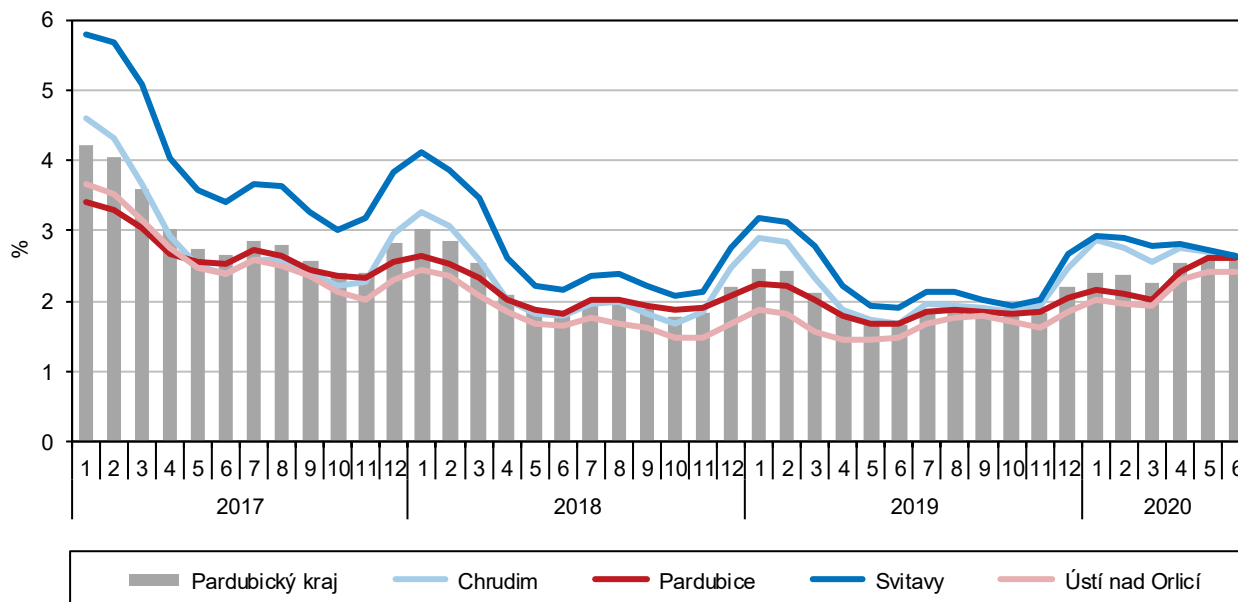
Mezi dubnem 2014 až březnem 2020 nezaměstnanost v kraji meziročně klesala s výjimkou pravidelných sezónních výkyvů nezaměstnanosti (především v zemědělství, stavebnictví a dalších oborech vázaných na roční období). Ve sledovaném období vývoj v Pardubickém kraji přibližně kopíroval ten celorepublikový. Nezaměstnanost v kraji byla během tohoto období minimálně o 0,7 procentního bodu nižší než v ČR, maximálně pak o 1,5 procentního bodu nižší. Nejmenší rozdíl mezi krajem a ČR byl během tohoto období zaznamenán v lednu 2020, největší rozdíl v červnu 2015. V dubnu a květnu 2020 se nezaměstnanost v kraji i celé ČR zvýšila, přičemž vyšší nárůst byl zaznamenán za území ČR, kde nezaměstnanost rostla i během června 2020. Rozdíl mezi nezaměstnaností v kraji a v celé ČR ke konci června 2020 byl 1,1 procentního bodu. Zatímco v Pardubickém kraji byl podíl nezaměstnaných osob 2,6 %, v celé ČR to bylo 3,7 %.

Pardubický kraj vykazoval nejnižší nezaměstnanost v mezikrajském srovnání během 7 měsíců roku 2018 i 2019 a také během posledních dvou měsíců prvního pololetí 2020.

V mezikrajském srovnání můžeme upozornit na dlouhodobě nízký podíl nezaměstnaných osob v Pardubickém kraji. Po většinu měsíců let 2018 a 2019 patřil Pardubický kraj mezi kraje s nejnižším podílem nezaměstnaných osob. Konkrétněji byla nejnižší nezaměstnanost v kraji zaznamenána za květen až listopad 2018, duben až srpen 2019, říjen a listopad 2019 a květen a červen 2020. V prosinci 2019 až dubnu 2020 měl kraj druhý nejnižší podíl nezaměstnaných osob za Prahou.

Graf 2.14 Podíl nezaměstnaných osob v Pardubickém kraji a jeho okresech (stav ke konci měsíce)^{*)}

Pramen: MPSV

^{*)} podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku

Rozdíl mezi okresem s nejnižším a nejvyšším podílem nezaměstnaných osob v Pardubickém kraji se stále zmenšuje.

V meziokresním srovnání si nejnižší podíl nezaměstnaných osob v rámci Pardubického kraje drží od konce května 2017 okres Ústí nad Orlicí, který na této pozici vystřídal dříve dlouhodobě první okres Pardubice. Rozdíly v podílu nezaměstnaných osob se mezi okresy v kraji stále snižují. Zatímco ke konci května 2017 byl mezi okresem Ústí nad Orlicí s nejnižší nezaměstnaností v kraji a okresem Svitavy s nejvyšší nezaměstnaností v kraji rozdíl 1,1 procentního bodu, ke konci května 2020 byl mezi těmito okresy rozdíl pouze 0,3 procentního bodu, přičemž i ke konci května 2020 byly Svitavy okresem s největší nezaměstnaností v kraji. Tato situace však již neplatila na konci června 2020, kdy byl okres Svitavy vystřídán okresem Chrudim (rozdíl pouze o 0,01 procentního bodu).

Okres Chrudim s nejvyšší nezaměstnaností v kraji ke konci června 2020 měl 18. nejnižší nezaměstnanost mezi všemi okresy v ČR.

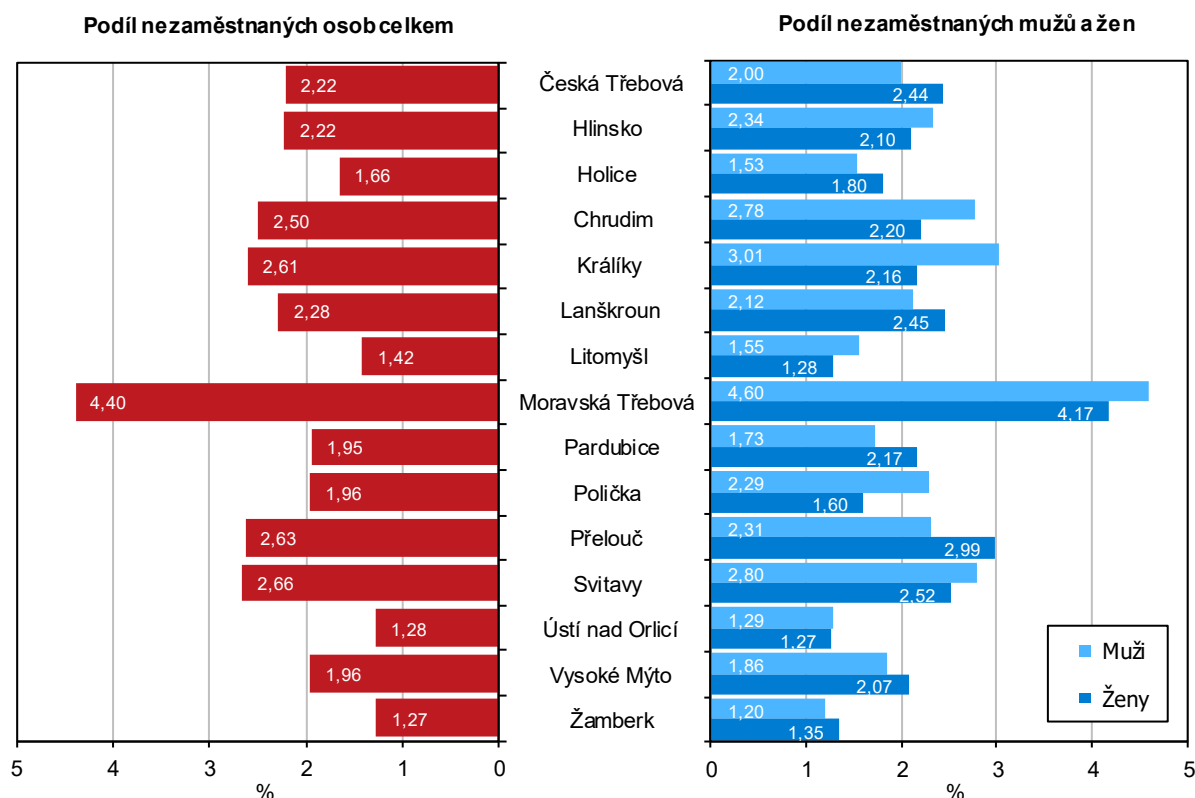
Ve srovnání se všemi 77 okresy v ČR měl ke konci června 2020 desátý nejnižší podíl nezaměstnaných osob okres Ústí nad Orlicí (2,4 %), patnáctý nejnižší podíl okres Pardubice (2,62 %), sedmnáctý nejnižší podíl okres Svitavy (2,65 %) a osmnáctý nejnižší podíl okres Chrudim (2,7 %).

Nejnižší podíl nezaměstnaných osob byl v rámci SO ORP na Žambersku, nejvyšší na Moravskotřebovsku.

Nejvyšší podíl nezaměstnaných osob v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje mělo ke konci roku 2019 Moravskotřebovsko (4,40 %). To mělo oproti krajskému průměru dvakrát vyšší podíl nezaměstnaných osob. Naopak nejnižší podíl nezaměstnaných osob byl v SO ORP Žamberk (1,27 %), a to především díky nejnižšímu podílu nezaměstnaných mužů v rámci SO ORP Pardubického kraje. V celorepublikovém srovnání správních obvodů obcí s rozšířenou působností mělo Žambersko pátou nejnižší hodnotu podílu nezaměstnaných osob. Největší rozdíl mezi podílem nezaměstnaných mužů a žen byl ke konci roku 2019 zaznamenán v SO ORP Králíky (o 0,85 procentního bodu více u mužů oproti ženám).

Graf 2.15 Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15 až 64 let ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje k 31. 12. 2019

Pramen: MPSV

*) podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku

V posledních letech se nezaměstnanost snižovala zejména na Žambersku.

V posledních letech můžeme registrovat změny v nezaměstnanosti v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností zejména na Žambersku a Lanškrounsku. Zatímco ještě ke konci roku 2016 mělo Žambersko devátou nejvyšší nezaměstnanost, ke konci roku 2019 vykazovalo již nejnižší podíl nezaměstnaných osob. Naopak na Lanškrounsku byl ke konci roku 2016 zaznamenán nejnižší podíl nezaměstnaných osob, ale do konce roku 2019 se zde nezaměstnanost zvýšila až nad krajský průměr, přičemž správní obvod vykazoval ke konci roku 2019 šestou nejvyšší míru nezaměstnanosti. V případě SO ORP Moravská Třebová se situace během posledních let nezměnila a správní obvod vykazoval ve všech hodnocených letech (2016–2019) nejvyšší podíl nezaměstnaných osob.

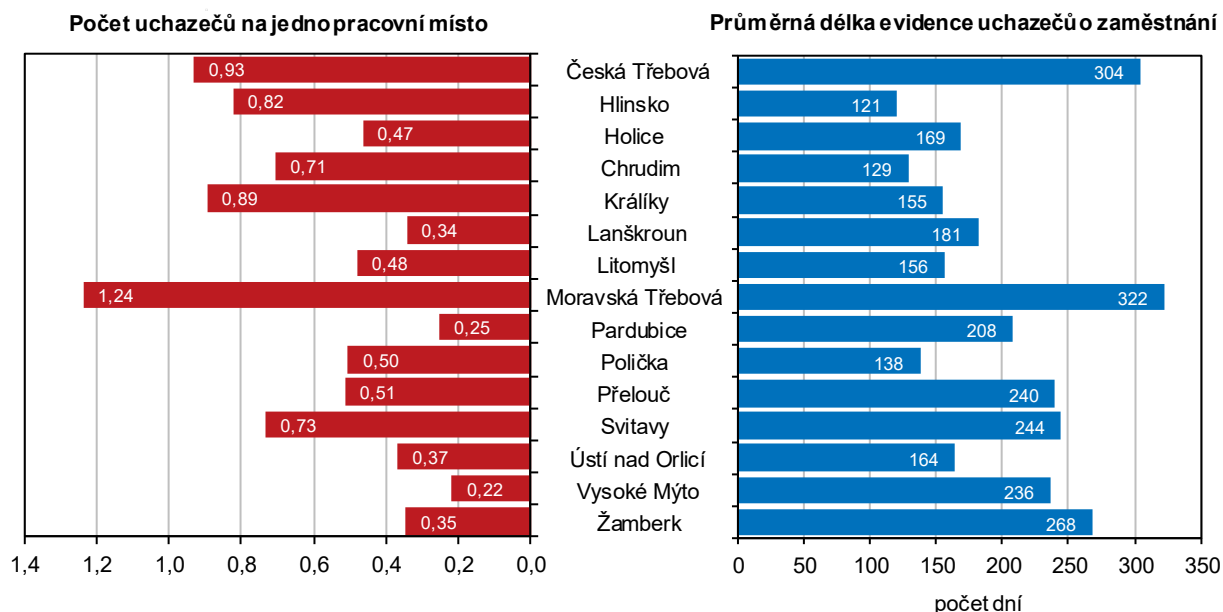
V rámci SO ORP byl zaznamenán nejvyšší počet uchazečů na jedno pracovní místo ke konci roku 2019 na Moravskotřebovsku (1,24 uchazeče, jediný SO ORP v kraji s převahou uchazečů nad volnými pracovními místy), což korespondovalo také s tím, že měl tento region nejdelší průměrnou dobu evidence uchazečů o zaměstnání v rámci SO ORP v Pardubickém kraji (322 dní). Naopak nejnižší počet uchazečů na jedno

pracovní místo v SO ORP Vysoké Mýto (0,22 uchazeče) negarantoval nízkou průměrnou délkou evidence uchazečů o zaměstnání. Podobná situace jako v SO ORP Vysoké Mýto byla také v SO ORP Pardubice.

Graf 2.16 Počet uchazečů na jedno pracovní místo a průměrná délka evidence uchazečů o zaměstnání ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje k 31. 12. 2019

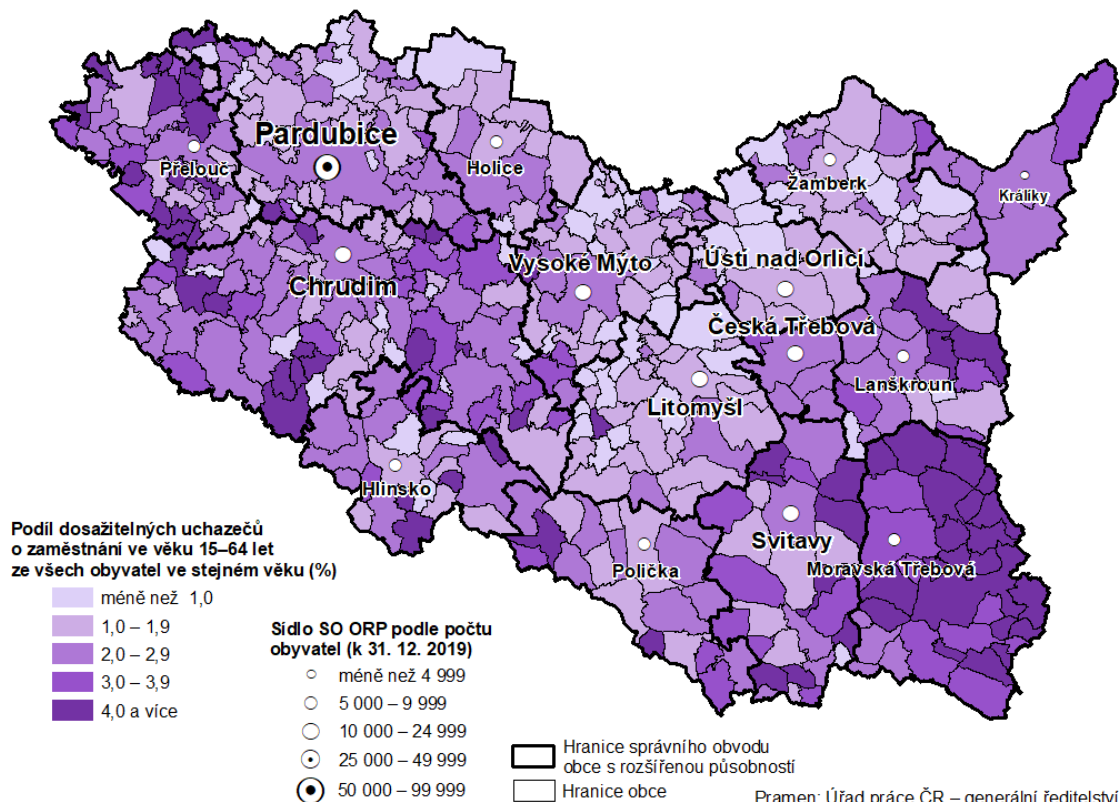
Pramen: MPSV

Nezaměstnanost meziročně klesla v polovině obcí.

Mezi koncem roku 2018 a 2019 se snížil podíl nezaměstnaných osob v polovině obcí Pardubického kraje (ve 227 ze všech 451 obcí). V rámci sídel SO ORP v Pardubickém kraji byl zaznamenán nejnižší podíl nezaměstnaných osob ke konci roku 2019 ve městě Žamberk (1,26 %) a nejvyšší podíl nezaměstnaných osob ve městě Moravská Třebová (3,96 %).

Podíl nezaměstnaných osob v obcích Pardubického kraje k 31. 12. 2019

Příjmy a životní podmínky domácností

Tempo růstu čistého disponibilního důchodu domácností se v roce 2018 výrazně zrychlilo.

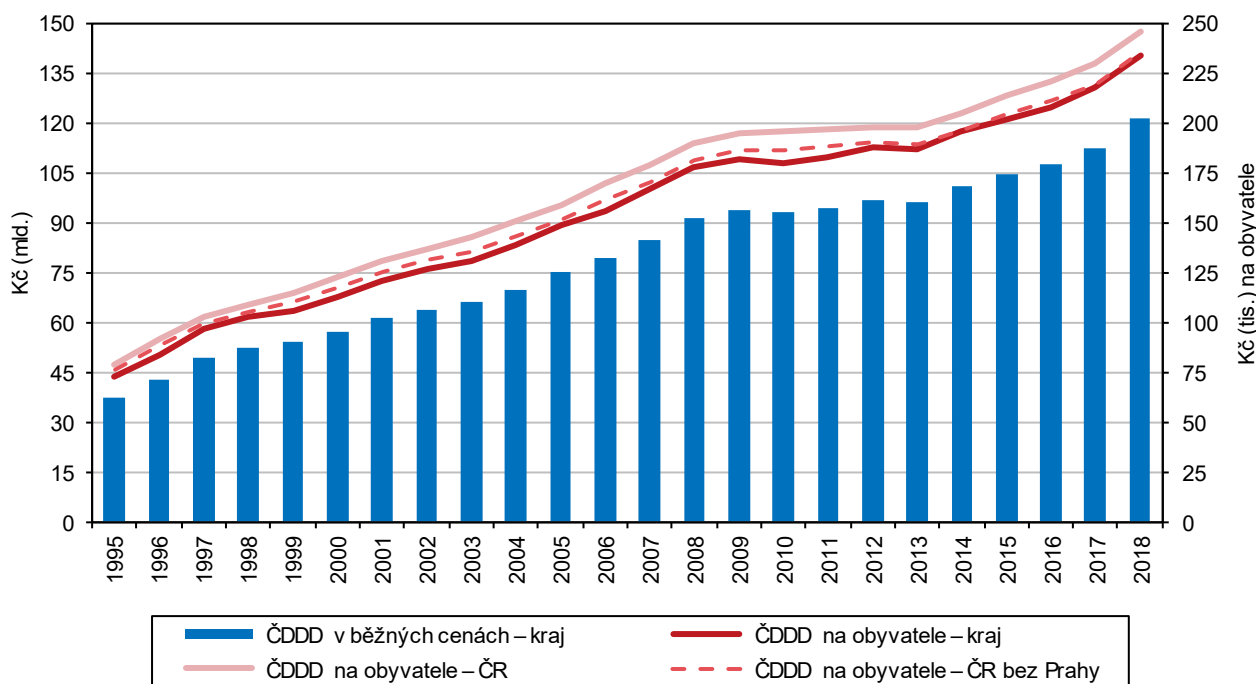
Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD)⁵ je částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu a úspory. Jeho objem v běžných cenách dlouhodobě postupně narůstá. Meziroční pokles zaznamenala hodnota ČDDD v kraji pouze v letech 2010 a 2013. Od roku 2014 již následoval zřetelný meziroční růst; tempo růstu se nejprve postupně zpomalovalo ze 4,8 % na 3,5 % v roce 2015 a dále na 2,8 % o rok později. V roce 2017 pak následoval meziroční růst o 4,7 % a v roce 2018 již o 7,8 %. ČDDD kraje se na republikovém objemu dlouhodobě podílí v průměru 4,6 % a jedná se nejčastěji o třetí nejnižší podíl v mezikrajském srovnání.

Hodnotou čistého disponibilního důchodu domácností na obyvatele se kraj řadí doprostřed mezikrajského žebříčku.

ČDDD po přepočtu na obyvatele v kraji dlouhodobě zaostává za republikovým průměrem (vypočteným za všechny kraje, i bez Hlavního města Prahy s extrémně vysokou hodnotou). V hodnotě ČDDD na obyvatele se kraj od roku 2011 střídavě řadí na sedmou a osmou pozici v mezikrajském srovnání (v roce 2018 mu s 233,8 tis. Kč patřila sedmá příčka), když do roku 2003 obsazoval nejčastěji 11. nebo 12. pořadí.

Graf 2.17 Čistý disponibilní důchod domácností v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

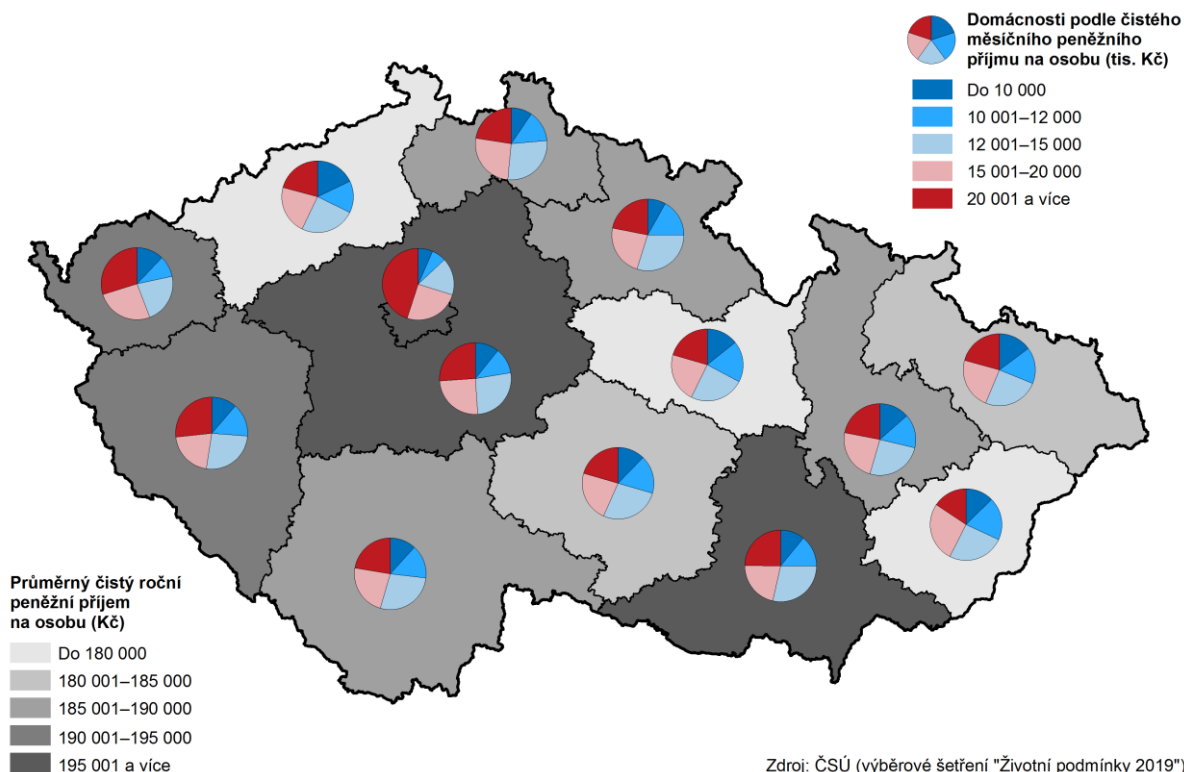
Průměrné čisté peněžní příjmy na člena domácnosti v kraji nadále patří k nejnižším.

Podle výsledků výběrového šetření ČSÚ v domácnostech „Životní podmínky 2019“ dosáhl čistý peněžní příjem v přepočtu na jednoho člena domácnosti 179 tis. Kč ročně (sledováno za rok 2018) a kraj se touto hodnotou zařadil na 12. místo mezikrajského žebříčku (stejně umístění jako v roce předchozím); nižší příjmy zaznamenaly pouze kraje Ústecký a Zlínský.

⁵ Čistý disponibilní důchod domácností – ČDDD (makroekonomický agregát) je ve zjednodušeném vyjádření tvořen čistými mzdami a platy, sociálními dávkami a ostatními důchody, provozním přebytkem drobných podnikatelů a klasických domácností, snížený o běžné daně. Data za rok 2019 budou k dispozici v lednu 2021.

Příjmy domácností v krajích v roce 2018

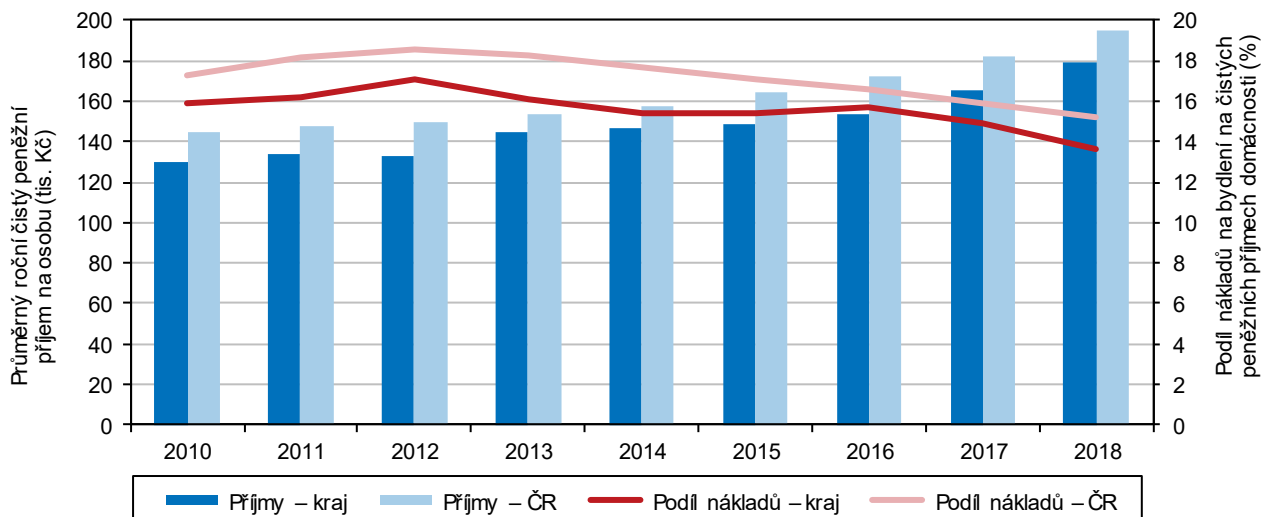

Příjmy domácností v kraji v roce 2018 meziročně rostly mírně rychleji než v celé republice.

Ve srovnání s výsledky šetření v předchozím roce se čisté roční peněžní příjmy na člena domácnosti v kraji zvýšily o 14,0 tis. Kč (tj. o 8,5 % při republikovém tempu 6,9 %). Meziroční tempo růstu příjmů v kraji v roce 2018 přitom bylo v posledních letech nejvyšší. Oproti šetření z roku 2014 byly v kraji zjištěny roční příjmy vyšší o čtvrtinu, tj. o 34,8 tis. Kč. V kraji lze sledovat neustálý nárůst podílu domácností s průměrným čistým měsíčním příjmem na osobu nad 15 tis. Kč – z 23,4 % podle šetření před pěti lety na 42,7 % v roce 2018. Přesto zůstává tento podíl o 6,5 procentního bodu pod republikovým průměrem a je zároveň druhý nejnižší za Zlínským krajem. Přibližně každá dvanáctá domácnost v kraji (8,2 %) vycházela s příjmem podle šetření z roku 2019 s velkými obtížemi, což je nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání, a každá devátá domácnost (11,2 %) s obtížemi (šestý nejvyšší podíl).

Graf 2.18 Příjmy domácností a náklady na bydlení v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky)

Podíl nákladů na bydlení na příjmech domácností v kraji klesl a byl pátý nejnižší v mezikrajském srovnání.

Na čistých měsíčních peněžních příjmech domácností v kraji se 13,6 % podílely náklady na bydlení (v celé ČR 15,2 %), což bylo o 1,3 procentního bodu méně než při předchozím šetření (šlo o nejvyšší pokles mezi kraji). V mezikrajském žebříčku se kraj podílem nákladů na bydlení na příjmech zařadil na pátou nejnižší pozici (s minimem v Kraji Vysočina a maximem v Ústeckém kraji). Náklady na bydlení domácností v kraji patří dlouhodobě k nejnižším v mezikrajském srovnání; projevuje se zde mimo jiné i nadprůměrné zastoupení domácností žijících v rodinných (tedy nejčastěji vlastních) domech; měsíční náklady na bydlení dosáhly podle šetření z roku 2019 v kraji 5 111 Kč, což představuje 88,1 % republikového průměru a současně čtvrté nejnižší měsíční náklady mezi kraji ČR za Krajem Vysočina, Královéhradeckým a Jihočeským krajem.

Úplné náklady práce, mzdy

Náklady práce na zaměstnance v kraji rostly meziročně stejným tempem jako v celé ČR; nadále zůstávají čtvrté nejnižší v mezikrajském srovnání.

Úplné náklady práce (ÚNP)⁶ na jednoho zaměstnance v kraji dle dostupných údajů v roce 2018 činily 39 342 Kč měsíčně (276 Kč na hodinu) a v mezikrajském srovnání byly (stejně jako v předchozích letech) 4. nejnižší (s maximem v Praze a Středočeském kraji a minimem na Karlovarsku a Olomoucku).

Oproti roku 2017 vzrostly měsíční ÚNP v kraji o 8,0 % (v celé ČR o 8,1 %), oproti roku 2014 byly vyšší o 25,9 % (v celé ČR o 24,3 %).

Nejvyšší náklady práce jsou dlouhodobě v odvětví zaměřeném na informační a komunikační činnosti.

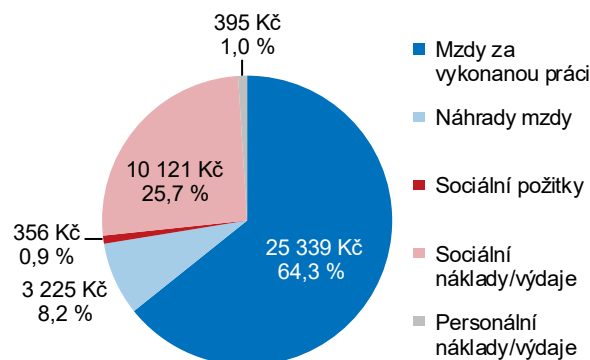
Ve struktuře ÚNP v kraji zjišťujeme ve srovnání s celorepublikovými hodnotami mírně nadprůměrný podíl náhrad mezd a naopak nepatrně menší zastoupení sociálních požitků i personálních nákladů. Podle dostupných republikových údajů z hlediska odvětví se ÚNP v roce 2018 pohybovaly od téměř 79 tis. Kč měsíčně v informačních a komunikačních činnostech po 26 tis. Kč v ubytování, stravování a pohostinství (průměr za všechna odvětví v ČR přitom činil 44 tis. Kč měsíčně).

Mzdy v kraji v roce 2019 rostly mírně pomaleji než v průměru za celou ČR.

V roce 2019 pokračoval příznivý mzdový vývoj, i když meziroční tempo růstu mezd v kraji i celé České republice bylo nižší než v roce předchozím. Ve všech čtvrtletích kromě čtvrtého rostla mzda (osob přepočtených na plně zaměstnané) v kraji meziročně pomaleji než v celé ČR.

Graf 2.19 Měsíční náklady práce v Pardubickém kraji v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: bez započtení záporné částky (-94 Kč) daní a dotací

⁶ Náklady práce je možné definovat jako výdaje zaměstnavatele související se zaměstnáváním pracovníků, tj. cena, za kterou nakupuje pracovní sílu na trhu práce. Kromě přímých nákladů zahrnujících mzdy za vykonanou práci (mzdy a platy) a náhrady mezd (např. za dovolenou, za svátky atd.) tvoří úplné náklady také nepřímé náklady, které nesouvisí přímo se mzdou. Tyto výdaje zaměstnavatelů lze rozdělit na sociální požitky (např. příspěvky na bydlení, stravování, příspěvky do sociálních fondů), sociální náklady (např. platba zákonného pojistného), personální náklady (např. výdaje spojené s náborem zaměstnanců a jejich zaškolením nebo ošatné), ale také daně a dotace související se zaměstnáváním lidí. Pro účely výpočtu se používá průměrný evidenční počet zaměstnanců přepočtený na plně zaměstnané (s plnou pracovní dobou).

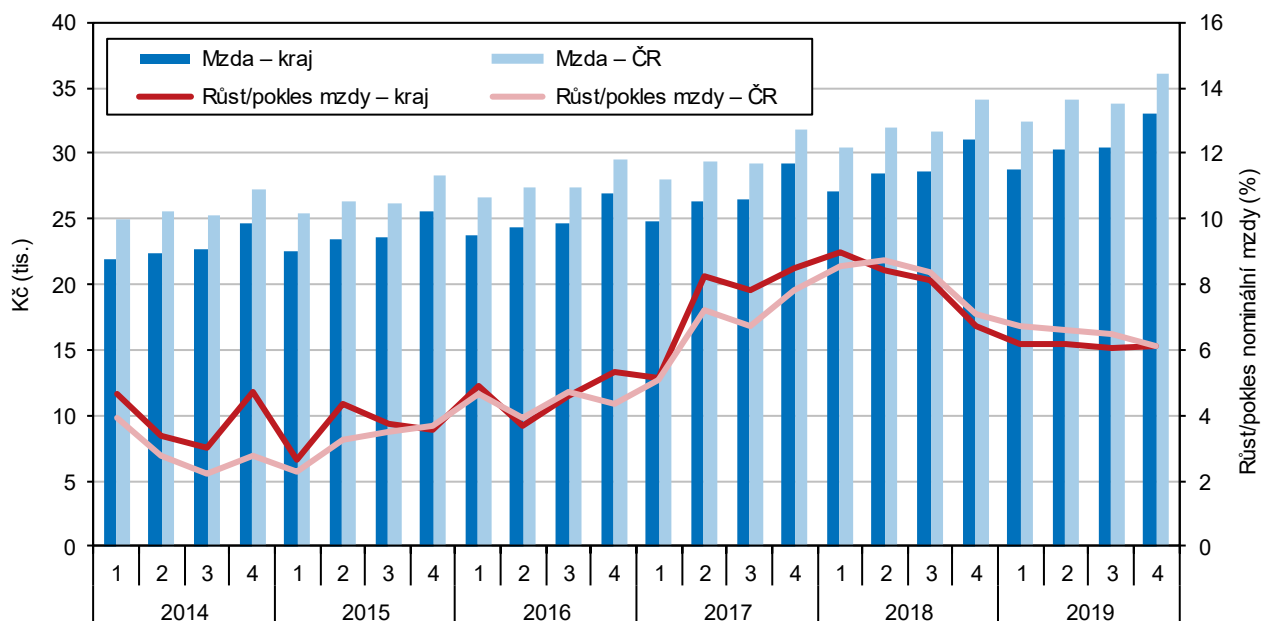
V kraji byly třetí nejnižší průměrné mzdy v mezikrajském srovnání.

V 1. až 4. čtvrtletí 2019 činila průměrná hrubá měsíční mzda⁷ v kraji 30 659 Kč a byla téměř o 1,8 tis. Kč vyšší oproti předchozímu roku a zároveň o 3,5 tis. Kč zaostávala za průměrem ČR. V mezikrajském srovnání se kraj zařadil průměrnou mzdou v roce 2019 na 12. místo (o jednu pozici horší umístění než v roce předchozím); nižší mzdy byly v krajích Karlovarském a Zlínském.

Ve srovnání s rokem 2018 došlo k nominálnímu zvýšení hrubé mzdy v kraji o 6,2 % při 6,5% nárůstu v celé ČR (vypočteno ze zpřesněných údajů roku 2018); i přes mírné zpomalení patřilo meziroční tempo růstu mezd v roce 2019 (spolu s lety 2017 a 2018) k nejvyšším v poslední dekádě. Vlivem meziročního nárůstu spotřebitelských cen (míra inflace v roce 2019 v ČR⁸ činila 2,8 %) vzrostla reálně průměrná mzda v kraji o 3,3 %. Průměrný reálný růst mezd v ČR přitom činil 3,6 %.

Graf 2.20 Průměrná hrubá měsíční mzda⁷) a její meziroční změny podle čtvrtletí v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

⁷) podle místa pracoviště; za osoby přepočtené na plně zaměstnané; v roce 2019 předběžné údaje

Tempo růstu mediánu mezd v kraji se zpomalilo; v kraji je nadále nejmenší rozdíl mezi mediánem mezd a průměrnou mzdou v mezikrajském srovnání.

Medián hrubých měsíčních mezd⁹ činil v roce 2019 v kraji 29 761 Kč (pátá nejnižší hodnota mezi kraji), u mužů dosahoval 31 816 Kč a u žen byl o 4 598 Kč nižší. Oproti roku 2018 medián mezd v kraji vzrostl o 1 910 Kč, tj. o 6,9 % (4. nejnižší nárůst v mezikrajském srovnání). Tempo růstu mzdového mediánu se zde obdobně jako ve většině krajů zpomalilo (mezi roky 2017 a 2018 byl zaznamenán jeho nárůst v kraji o 2 344 Kč). Medián mezd v kraji meziročně rostl rychleji u mužů (o 7,5 %) než u žen (o 7,1 %). Ve všech krajích leží medián pod úrovní průměrných mezd; největší rozdíl nacházíme v Hl. městě Praze (region s nadprůměrným podílem osob s vysokými příjmy). Nejvíce se v roce 2019 (stejně jako v roce předchozím) blížil medián mezd k průměrné mzdě v Pardubickém kraji (tvořil 91,3 % průměrných mezd v kraji); více se odchyloval od průměru u mužů (o 9,4 %) než u žen (o 7,3 %).

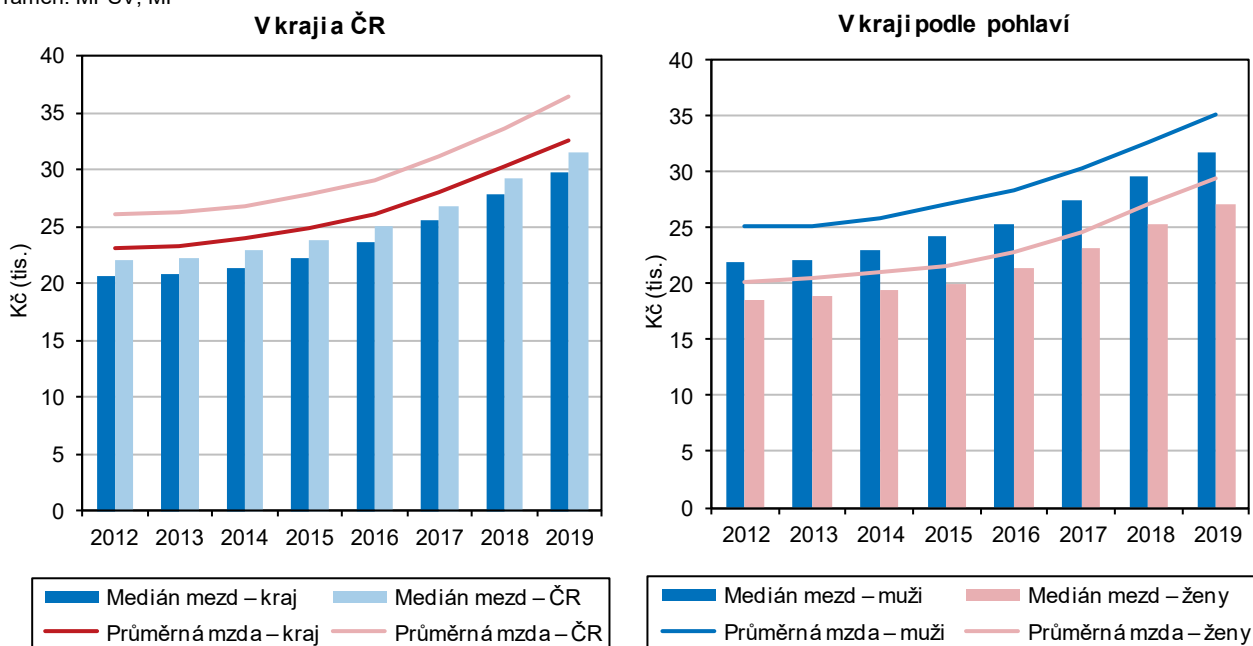
⁷ Průměrná hrubá měsíční mzda počítaná podle skutečného místa pracoviště zaměstnanců – tzv. pracovištní metodou (nikoli podle sídla podniku); za osoby přepočtené na plně zaměstnané.

⁸ Souhrnný index nárůstu spotřebitelských cen za jednotlivé kraje není k dispozici.

⁹ Hodnota mzdy, která rozdělí zaměstnance na dvě stejně velké skupiny – se mzdou pod a nad mediánem; na rozdíl od průměrných mezd lépe vypovídá o skutečné mzdové úrovni. Medián mezd je zjišťován strukturálním šetřením. S ohledem k metodickým změnám ve výpočtu nelze provádět srovnání údajů za roky 2011 až 2019 s roky předchozími.

Graf 2.21 Medián mezd a průměrná hrubá měsíční mzda v Pardubickém kraji a ČR

Pramen: MPSV, MF

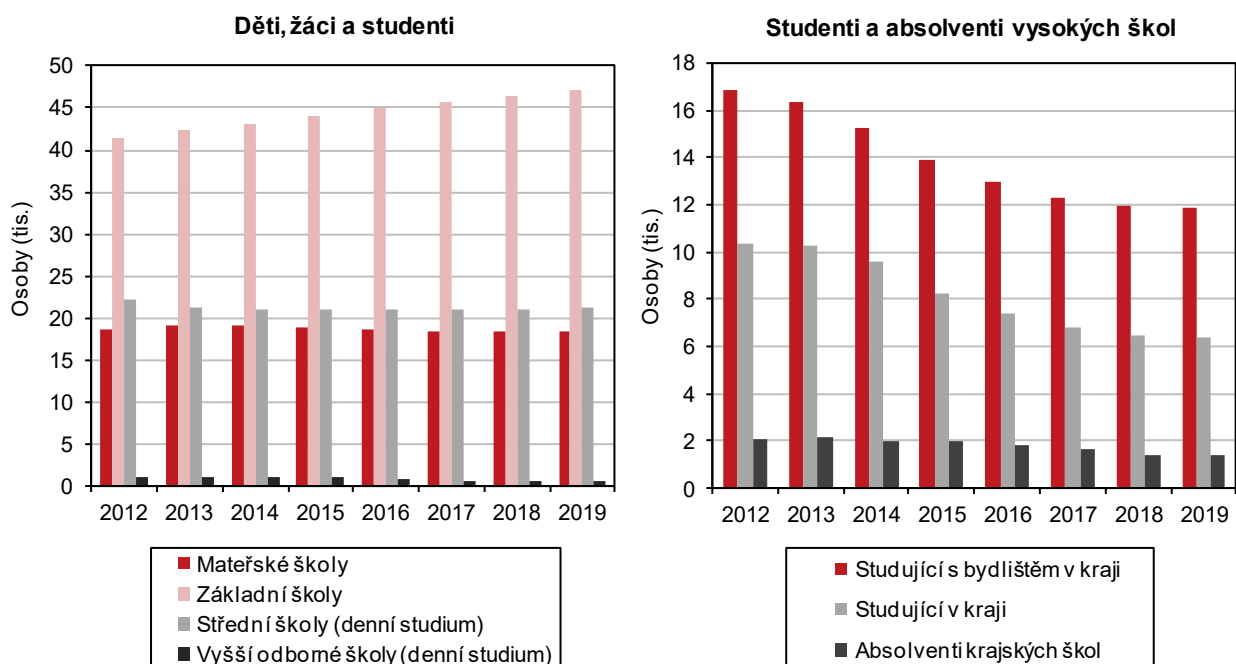
Vzdělávání

Počet dětí v mateřských školách se meziročně téměř nezměnil; žáků základních škol nadále přibývá, tempo růstu mírně klesá.

Obsazenost škol nižších stupňů je do značné míry ovlivněna vývojem porodnosti. Počet dětí navštěvujících mateřskou školu v kraji od školního roku 2006/2007 trvale rostl (o 3,7 tis. dětí do školního roku 2014/2015), meziroční přírůstky se však postupně snižovaly a od školního roku 2015/2016 počet dětí v MŠ pod dobu tří let klesal. Pokles byl vystředán stagnací na 18,4 tis. žáků ve školním roce 2018/19 i 2019/20. Počet žáků základních škol nadále zřetelně roste, i když meziroční přírůstky se v posledních třech letech postupně zpomalují. Jestliže do školního roku 2010/2011 žáků základních škol ubývalo, v následujícím období vzrostl jejich počet v úhrnu o 6 tis. na 47,0 tis. v roce 2019/2020 (s meziročním nárůstem o 532 žáků).

Graf 2.22 Děti, žáci, studenti a absolventi škol v Pardubickém kraji

Pramen: MŠMT

Počet studentů středních škol roste.

Nízká porodnost v 90. letech minulého století se odrážela v poklesu počtu žáků středních škol, a to jak gymnázií, středních odborných škol, tak i učilišť. V úhrnu klesl počet žáků denního studia středních škol v kraji od roku 2010/2011 do roku 2015/2016 o 4,2 tis. na 20,9 tis. Pokles se však postupně zpomaloval a v roce 2016/2017 byl již (po více než deseti letech) zaznamenán meziroční přírůstek počtu žáků SŠ. V následujícím roce se počet středoškoláků téměř nezměnil (úbytek o 38 osob), v průběhu roku 2018/2019 došlo k meziročnímu přírůstku o 150 žáků, v roce 2019/2020 pak počet žáků denního studia středních škol v kraji (včetně konzervatoře) vzrostl o 169 na 21,3 tis.

V rámci středoškolského vzdělávání mají dlouhodobě nejvyšší podíl odborné obory zakončené maturitní zkouškou (46 % žáků SŠ v kraji ve školním roce 2019/2020), následují všeobecné obory (gymnaziálního typu) s maturitní zkouškou (27 % ve školním roce 2019/2020) a střední vzdělávání s výučním listem (téměř 24 % ve školním roce 2019/2020).

Počet studentů vysokých škol nadále klesá, pokles se však zřetelně zpomaluje.

Počet studentů vysokých škol začal po předchozím nárůstu a následné stagnaci od akademického roku 2011/2012 klesat, v posledních čtyřech letech se však úbytky postupně snižují. V roce 2019/2020 studovalo VŠ 11,9 tis. osob s trvalým bydlištěm v Pardubickém kraji, tj. o 82 osob méně oproti předchozímu akademickému roku. Počet absolventů vysokých škol s bydlištěm v Pardubickém kraji dosáhl maxima v akademickém roce 2012/2013 (mírně přes 4 tis. osob), následoval trvalý pokles na 2,7 tis. v roce 2019/2020. Počet studujících VŠ v kraji v posledních osmi letech rovněž klesá (nyní představuje necelých 7 tis. osob), počet absolventů se snižuje v posledních šesti letech (na 1,5 tis. osob v roce 2019/2020).

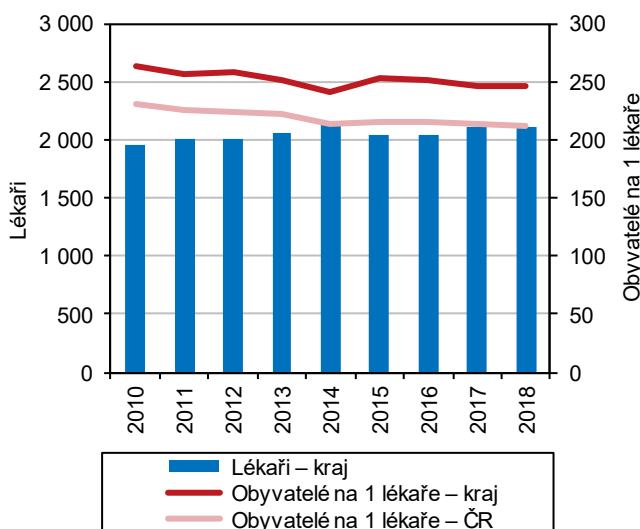
Zdravotnictví, nemocenské pojištění

Počet obyvatel připadajících na jednoho lékaře je v kraji 6. nejvyšší v mezikrajském srovnání.

V roce 2018 (poslední dostupné údaje) působilo ve zdravotnických zařízeních v Pardubickém kraji celkem 2 103 lékařů (přepočtené počty). Oproti předchozímu roku se celkový počet lékařů téměř nezměnil, ve srovnání se stavem před pěti lety byl vyšší o 47. Počet obyvatel připadajících na jednoho lékaře se v kraji po předchozím poklesu v posledních dvou letech ustálil na 247 osobách (při republikovém průměru 212). V mezikrajském srovnání šlo (stejně jako v roce 2016 i 2017) o 6. nejvyšší hodnotu.

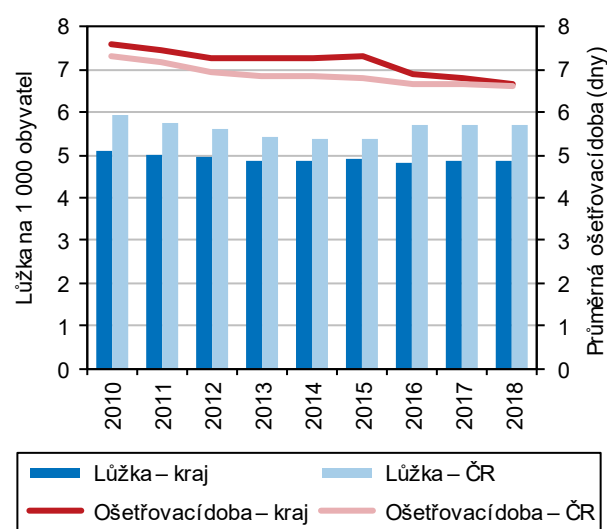
Graf 2.23 Lékaři a obyvatelé na 1 lékaře v Pardubickém kraji a ČR

Pramen: ÚZIS

Graf 2.24 Lůžka a ošetřovací doba v nemocnicích v Pardubickém kraji a ČR

Pramen: ÚZIS

Průměrná ošetrovací doba v nemocnicích se nadále zkracuje.

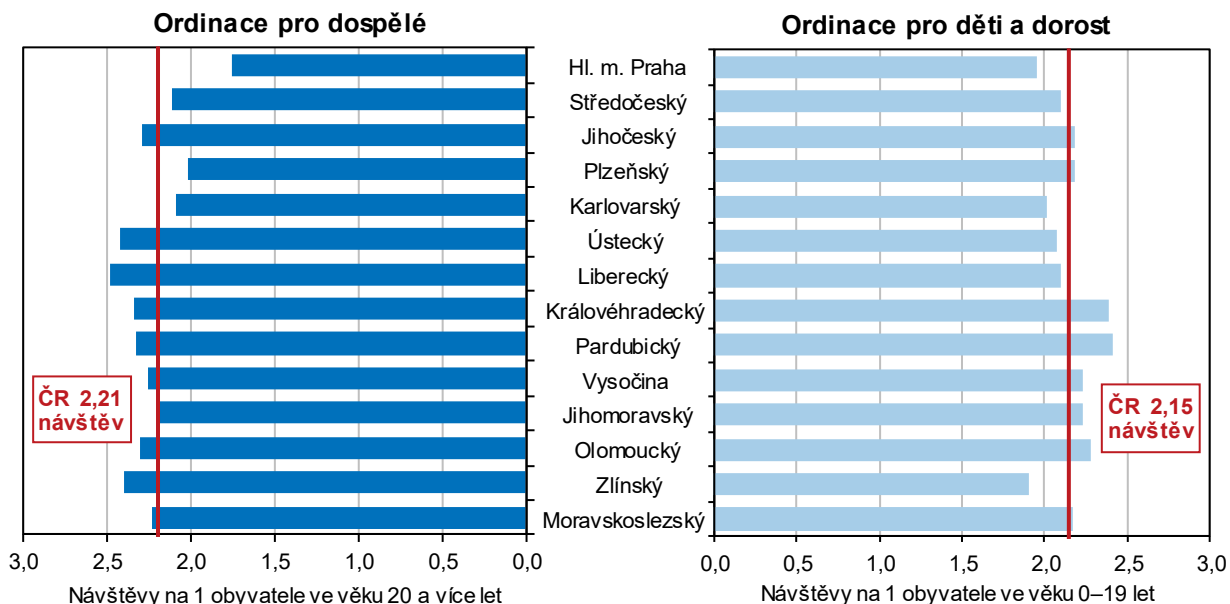
Počet nemocničních lůžek v kraji po přepočtu na tisíc obyvatel klesl po roce 2012 pod hodnotu 5,0. V roce 2018 na tisíc obyvatel kraje připadalo 4,86 nemocničního lůžka (při republikové hodnotě 5,68). V celorepublikovém navýšení počtu lůžek se odrazila skutečnost, že některé LDN se od roku 2016 staly součástí nemocnic a nevykazují se jako samostatná zařízení (v Pardubickém kraji změny nenastaly). Pokračoval trend zkracování průměrné ošetrovací doby – v kraji do roku 2018 na 6,6 dne, čímž se kraj (po letech nadprůměrných hodnot) vyrovnal průměru ČR. Od roku 2016 došlo ke změně metodiky započítávání hospitalizací (nově je hodnocen počet případů hospitalizace, na rozdíl od předchozích let, kdy byl brán v úvahu počet hospitalizovaných pacientů). V roce 2018 připadalo v kraji na 10 tis. obyvatel 1 692 případů hospitalizace, což byl v mezikrajském srovnání druhý nejnižší počet po Středočeském kraji (stejně pořadí platilo i v letech 2016 a 2017).

V kraji je nadprůměrná návštěvnost ordinací praktických lékařů pro dospělé i děti a dorost.

Podle údajů NRHZS¹⁰ zjišťujeme v kraji nadprůměrnou návštěvnost ordinací praktických lékařů pro dospělé (5. nejvyšší mezi kraji v průměru let 2017 až 2019) i pro děti a dorost (nejvyšší mezi kraji) v přepočtu na obyvatele dle věku – viz graf. Ženy přitom dlouhodobě vyhledávají ambulantní péči (včetně zubních lékařů, ambulantních specialistů i rehabilitačních zařízení) častěji než muži.

Graf 2.25 Ambulantní péče v ordinacích praktických lékařů v krajích (průměr let 2017–2019)

Pramen: ÚZIS (NRHZS)

Výdaje na dávky nemocenského pojištění nadále rostly.

V roce 2019 bylo v kraji podle údajů ČSSZ vyplaceno 1 750 mil. Kč na dávkách nemocenského pojištění, což je téměř o 230 mil. Kč více než v roce předchozím (jde o druhý nejvyšší meziroční nárůst za poslední sedmileté období, kdy výdaje neustále rostly). Na vývoji dávek se podílely zejména změny v hodnotě vyplaceného nemocenského (často vyvolané legislativními úpravami), které z celkových dávek nemocenského pojištění v roce 2019 tvořily 70 % (o 11 procentních bodů více než v roce 2012, kdy byl zaznamenán nejnižší podíl). Přibližně 24 % pak byla zastoupena peněžitou pomocí v mateřství a 4 % ošetrovné. Zbývajících 1,1 % tvoří v úhrnu vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství a během roku 2018 nově zavedené dávky otcovské poporodní péče a dlouhodobé ošetrovné.

¹⁰ Národní registr hrazených zdravotních služeb zřízený s účinností od 1. 7. 2016 naplňovaný daty zdravotních pojišťoven.

Počet nemocensky pojištěných osob byl nejvyšší za posledních osm let.

V roce 2019 bylo v kraji evidováno 204 tis. nemocensky pojištěných osob, tj. téměř o 400 osob více než v roce předchozím a zároveň nejvíce od roku 2012¹¹. Počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti činil v kraji 87,4 tis. (o 2,3 tis. více oproti předchozímu roku a zároveň o 32,5 tis. více ve srovnání s rokem 2012).

Průměrné procento pracovní neschopnosti stále roste, nadále zůstává 5. nejnižší mezi kraji.

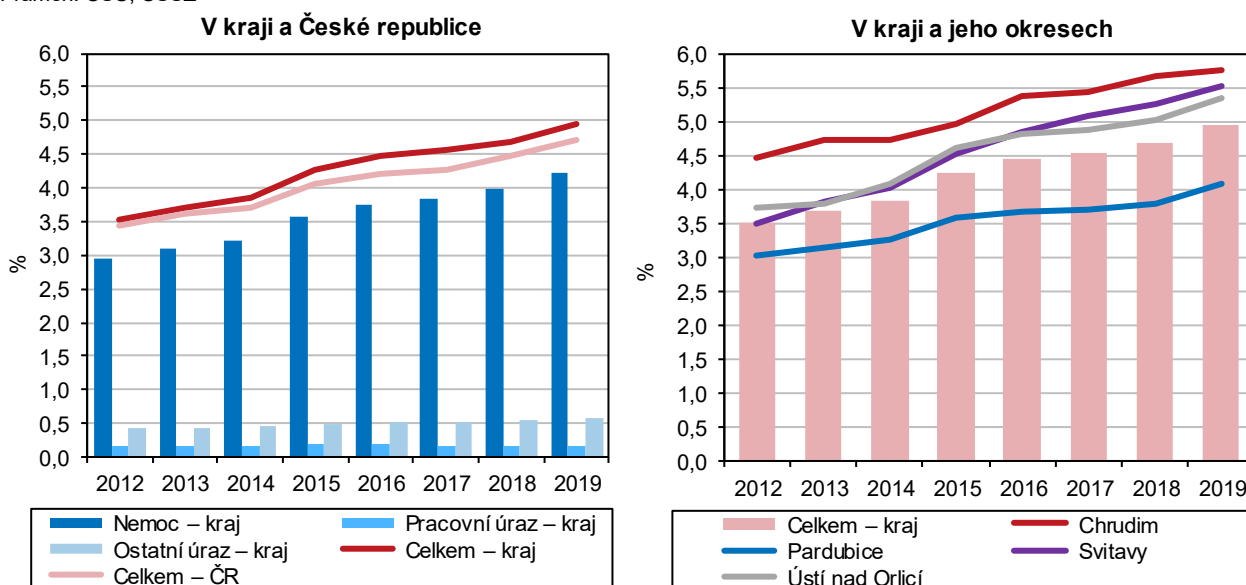
V průměru denně bylo v pracovní neschopnosti v roce 2019 v kraji 10,1 tis. osob (o 558 osob více než v roce 2018 a zároveň o 3,3 tis. osob více než v roce 2012). Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti v kraji meziročně vzrostlo o 0,26 procentního bodu na 4,95 % při republikovém růstu o 0,23 p. b. na 4,70 %. Růst lze dát do souvislosti i se zrušením karenční doby, ke kterému došlo od poloviny roku 2019. V mezikrajském srovnání kraj obsadil v roce 2019 (stejně jako v roce předchozím) 5. nejnižší pozici.

Procento pracovní neschopnosti v okrese Pardubice patří k nejnižším v celé ČR.

Dlouhodobě nejvyšší průměrné procento pracovní neschopnosti zaznamenáváme v okrese Chrudim (5,79 % v roce 2019 představuje 19. nejvyšší hodnotu mezi všemi okresy ČR), nejnižší je naopak na Pardubicku (4,08 % a zároveň 5. nejnižší procento v meziokresním žebříčku ČR).

Graf 2.26 Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti v Pardubickém kraji, jeho okresech a ČR

Pramen: ČSÚ, ČSSZ

Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti je vyšší mezi ženami.

Zřetelné rozdíly v procentu dočasné pracovní neschopnosti jsou patrné dle pohlaví. Zatímco u mužů v kraji v roce 2019 zaznamenáváme celkově 4,38 % (s nadprůměrnými hodnotami oproti ženám v kategorii úrazů), u žen byla zjištěna hodnota 5,56 % (s převahou v kategorii nemocí). Procento PN meziročně vzrostlo u mužů v kraji o 0,26 procentního bodu a u žen o 0,27 p. b.

Průměrná délka trvání pracovní neschopnosti v kraji meziročně vzrostla o 1,3 dne.

Průměrná délka trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti v kraji v roce 2019 činila 42,2 dne (hodnota uprostřed žebříčku krajů), což je o 1,3 dne více oproti předchozímu roku (a zároveň o 3,2 dne méně oproti roku 2012). V celé ČR délka PN meziročně vzrostla o 0,7 na 42,4 dne. Jestliže u mužů v kraji v roce 2019 trvala pracovní neschopnost v průměru 40 dní, u žen to bylo o 4,5 dne déle.

¹¹ Od roku 2012 je zdrojem dat pro statistiku dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz Informační systém ČSSZ. Tato změna neumožňuje plnohodnotné porovnávání dat do roku 2011 s daty od roku 2012. V letech 2011–2013 poskytoval zaměstnavatel po dobu prvních 21 dní dočasné pracovní neschopnosti náhradu mzdy a OSSZ vyplácely nemocenské až od 22. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti; od 1. 1. 2014 vyplácejí zaměstnavatelé náhradu mzdy za prvních 14 dnů pracovní neschopnosti (tzv. karenční doba, tzn. nevyplácení náhrady mzdy během prvních tří pracovních dnů dočasné pracovní neschopnosti, byla zrušena s účinností od 1. 7. 2019) a od 15. kalendářního dne nemocenské vyplácí mzdu OSSZ.

Státní sociální podpora

Počet vyplacených dávek i jejich výše byly čtvrté nejnižší.

System státní sociální podpory je legislativně upraven zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Některé dávky státní sociální podpory se poskytují v závislosti na výši příjmu žadatele a společně posuzovaných osob (přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, porodné), u ostatních dávek (rodičovský příspěvek, pohřebné) není nárok výši příjmu limitován. V roce 2019 bylo v Pardubickém kraji vyplaceno 380,5 tis. dávek státní sociální podpory a pěstounské péče (dávky SSP a PP) v celkové výši 1,7 mld. Kč. Počet vyplacených dávek i jejich výše byly v mezikrajském srovnání čtvrté nejnižší.

Počet vyplacených dávek státní sociální podpory se od roku 2013 snížil o třetinu.

V počtu vyplacených dávek v kraji tvoří dlouhodobě největší část rodičovský příspěvek (44 % všech dávek v roce 2019) a přídavek na dítě (33 %), v objemu vyplacených dávek však největší částka připadá na rodičovský příspěvek (69 %). Počet vyplacených dávek SSP a PP v Pardubickém kraji v roce 2019 meziročně poklesl o 26,4 tisíce (o 6,5 %). Od roku 2013 se počet vyplacených dávek státní sociální podpory a pěstounské péče (hodnoceno podle místa bydliště příjemce), snížil o třetinu.

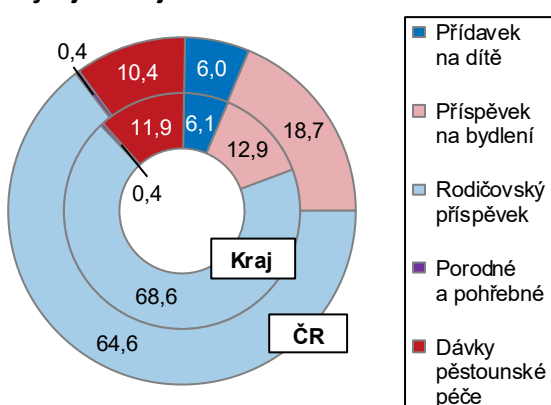
Výdaje na příspěvek na bydlení a přídavek na dítě klesají, dávky pěstounské péče rostou.

Porovnáním struktury výdajů na dávky státní sociální podpory a pěstounské péče v kraji a v republice zjišťujeme v kraji nadprůměrné zastoupení výdajů na dávky spojené s dětmi (rodičovský příspěvek, přídavek na dítě a dávky pěstounské péče) a výrazně nižší podíl výdajů týkajících se příspěvku na bydlení. Porovnáním výše výdajů na jednotlivé dávky v kraji v čase vidíme pokles u příspěvku na bydlení, přídavku na dítě a po dvou letech růstu i u rodičovského příspěvku; trvale rostoucí trend lze sledovat u dávek pěstounské péče.

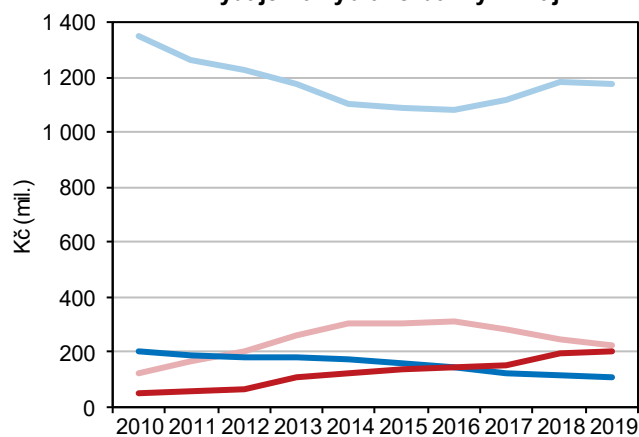
Graf 2.27 Výdaje na dávky státní sociální podpory a pěstounské péče v Pardubickém kraji a ČR

Pramen: MPSV

Výdaje v kraji a ČR v roce 2019 v %

Výdaje na vybrané dávky v kraji^{*)}

^{*)} do roku 2012 podle výplatního místa, od roku 2013 podle místa trvalého bydliště příjemce

Výdaje na dávky v přepočtu na obyvatele meziročně poklesly v kraji i v celé ČR.

Výdaje na dávky státní sociální podpory a pěstounské péče v přepočtu na 1 obyvatele činily v roce 2019 na republikové úrovni 3 552 Kč, v Pardubickém kraji byly o 265 Kč nižší (3 287 Kč). V mezikrajském srovnání měly výdaje na dávky SSP a PP na obyvatele nejvyšší hodnotu v Moravskoslezském kraji (4 344 Kč) a nejnižší ve Zlínském kraji (3 014 Kč); Pardubický kraj se umístil na osmé nejvyšší příčce. Po nárůstu o 4,3 % mezi lety 2017 a 2018 se částka výdajů na dávky SSP a PP na 1 obyvatele v Pardubickém kraji v roce následujícím snížila o 2,6 %, přičemž na úrovni ČR zaznamenáváme ve sledovaném období obdobný trend.

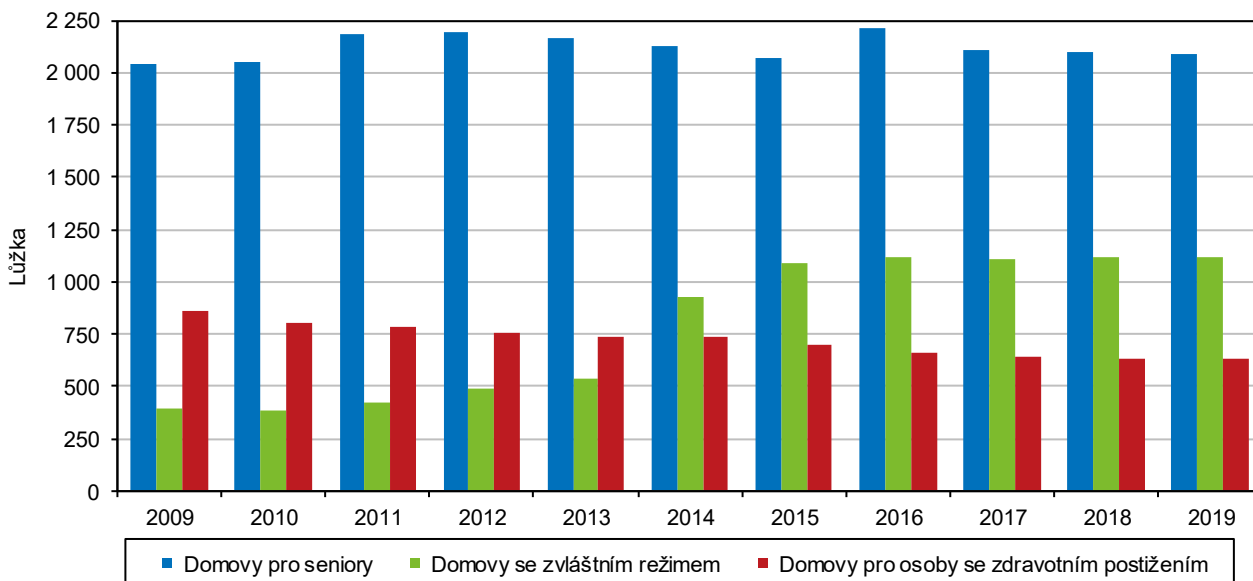
Sociální služby, příspěvek na péči, držitelé průkazů osob se zdravotním postižením

Během deseti let počet zařízení sociálních služeb vzrostl o třetinu.

Podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci upravuje zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. Základní druhy a formy sociálních služeb tvoří sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. V roce 2019 bylo v Pardubickém kraji provozováno celkem 171 zařízení sociálních služeb, z nichž jednu třetinu tvořily služby provozované formou celoroční pobytové služby. Jedná se zejména o domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem a domovy pro osoby se zdravotním postižením. V průběhu deseti let se počet zařízení sociálních služeb v kraji zvýšil téměř o třetinu.

Graf 2.28 Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: MPSV

Počet domovů pro seniory se zvyšuje, počet lůžek se výrazně nemění.

Jednou z legislativně stanovených služeb sociální péče je pobytová služba s celoročním provozem v domovech pro seniory. Tato zařízení poskytují pobytové služby osobám se sníženou soběstačností zejména z důvodu věku, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. V Pardubickém kraji bylo v roce 2019 (stejně jako ve dvou letech předchozích) provozováno 26 domovů pro seniory s kapacitou 2 092 lůžek. Z dlouhodobého pohledu se počet domovů pro seniory v kraji zvyšuje, počet lůžek se však výrazně nemění (20 domovů s 2 036 lůžky v roce 2009).

Od roku 2009 významně vzrostl počet domovů se zvláštním režimem, i počet lůžek.

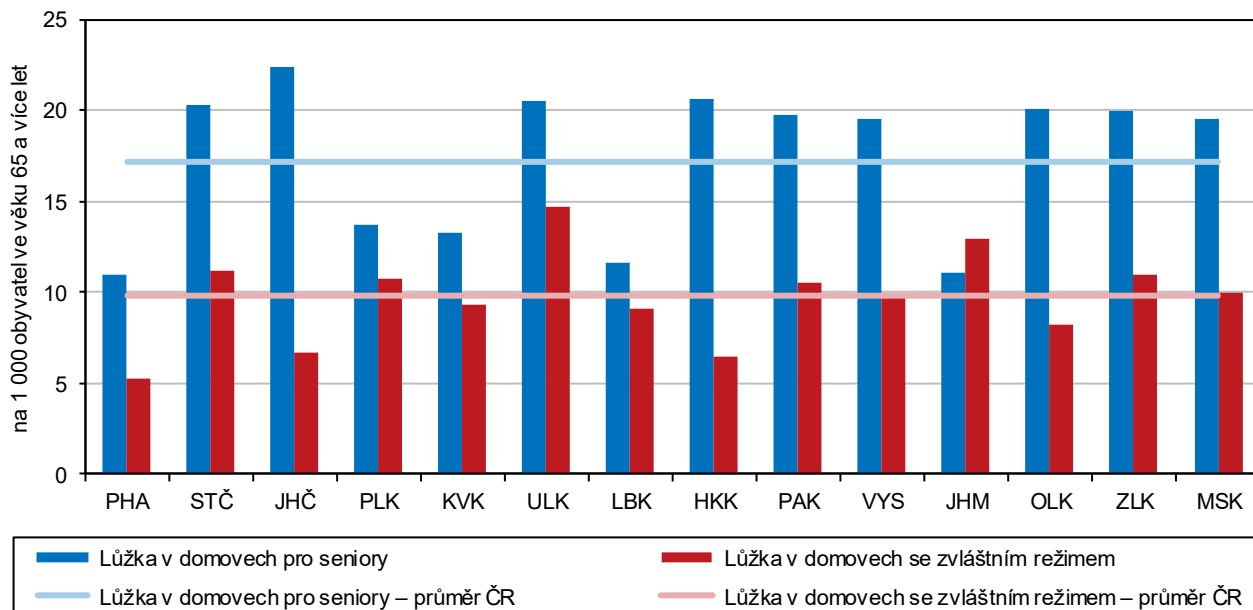
Domovy se zvláštním režimem poskytují pobytové služby s celoročním provozem osobám trpícím duševním onemocněním, závislostí na návykových látkách, Alzheimerovou chorobou či jinou formou demence. V Pardubickém kraji bylo v roce 2019 provozováno 16 těchto zařízení s kapacitou 1 117 lůžek. Tento typ pobytových služeb zažíval v posledních letech největší rozvoj. Od roku 2009 se počet domovů se zvláštním režimem v kraji zvýšil trojnásobně a úměrně vzrostl i počet lůžek; v posledních pěti letech se růst zpomalil.

Počet domovů pro osoby se zdravotním postižením se nemění, snižuje se v nich však počet lůžek.

Mezi další služby sociální péče se řadí domovy pro osoby se zdravotním postižením, které poskytují pobytové služby s celoročním provozem osobám se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení. V Pardubickém kraji se v roce 2019 nalézalo 9 těchto zařízení s kapacitou 631 lůžek. Dlouhodobě se počet těchto zařízení nemění, snižuje se však jejich kapacita, od roku 2009 poklesla o čtvrtinu.

Graf 2.29 Lůžka v domovech pro seniory a v domovech se zvláštním režimem v krajích k 31. 12. 2019

Pramen: MPSV

Zvýšení výdajů na příspěvek na péči bylo v mezikrajském srovnání nejvyšší.

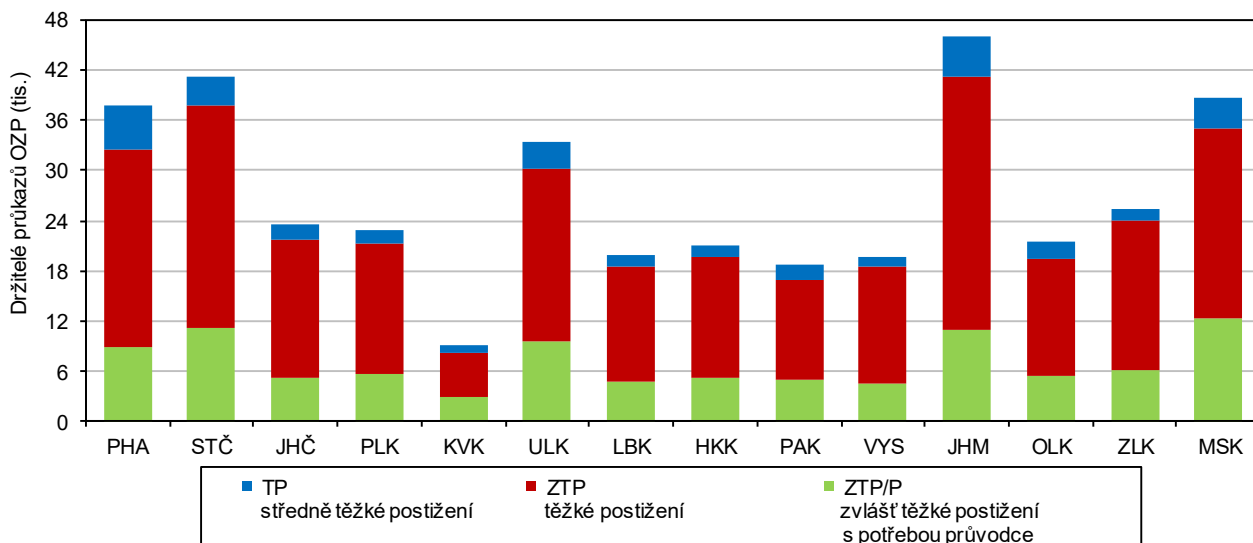
Významnou součástí státní sociální podpory je i příspěvek na péči, který je poskytován osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby. V prosinci 2019 bylo v kraji vyplaceno v průměru 19,6 tis. dávek příspěvku na péči, z toho 13,6 tis. dávek náleželo osobám starším 65 let (9,3 tis. bylo určeno ženám starším 65 let). Oproti roku 2018 byly celkové výdaje na příspěvek na péči v kraji vyšší o 172 mil. Kč, tj. 11,7 % a jejich úhrnná hodnota v roce 2019 činila 1 647,6 mil. Kč. Procentní meziroční nárůst celkových výdajů na příspěvek na péči v kraji byl nejvyšší v porovnání všech krajů ČR.

Zvýšil se počet držitelů průkazů osob se zdravotním postižením.

Podle údajů MPSV bylo v prosinci roku 2019 v Pardubickém kraji evidováno 18,8 tis. držitelů průkazů osob se zdravotním postižením – OZP, kteří tvořili 3,6 % obyvatel kraje (v ČR 3,5 %). Počet držitelů průkazů OZP v kraji meziročně vzrostl o 4,3 %. Meziroční nárůst o 11,7 % zaznamenal počet držitelů průkazů TP (středně těžké postižení) a držitelů průkazů ZTP (těžké postižení) – nárůst o 5,3 %. Počet držitelů ZTP/P (zvlášť těžké postižení s potřebou průvodce) v kraji v roce 2019 meziročně poklesl o 0,1 %.

Graf 2.30 Držitelé průkazů osob se zdravotním postižením dle typu průkazu v krajích k 31. 12. 2019

Pramen: MPSV

V kraji žije nižší podíl zdravotně postižených osob s průkazem ZTP a vyšší podíl osob s průkazem TP a ZTP/P, než je republikový průměr.

Porovnáním počtu osob se zdravotním postižením dle stupně postižení v mezikrajském srovnání připadl v roce 2019 největší podíl osob se středně těžkým zdravotním postižením na Hlavní město Prahu (14,1 %), nejvyšší podíl osob s těžkým zdravotním postižením vykázal Kraj Vysočina (71,1 %) a v Karlovarském kraji byl evidován nejvyšší podíl osob se zvlášť těžkým zdravotním postižením s potřebou průvodce (32,1 %). Pardubický kraj měl v roce 2019 nižší podíl osob ZTP (o 0,9 procentního bodu) a vyšší podíl osob TP (o 0,4 p. b.) a ZTP/P (o 0,5 p. b.), než byl průměr ČR.

Důchodci, důchody

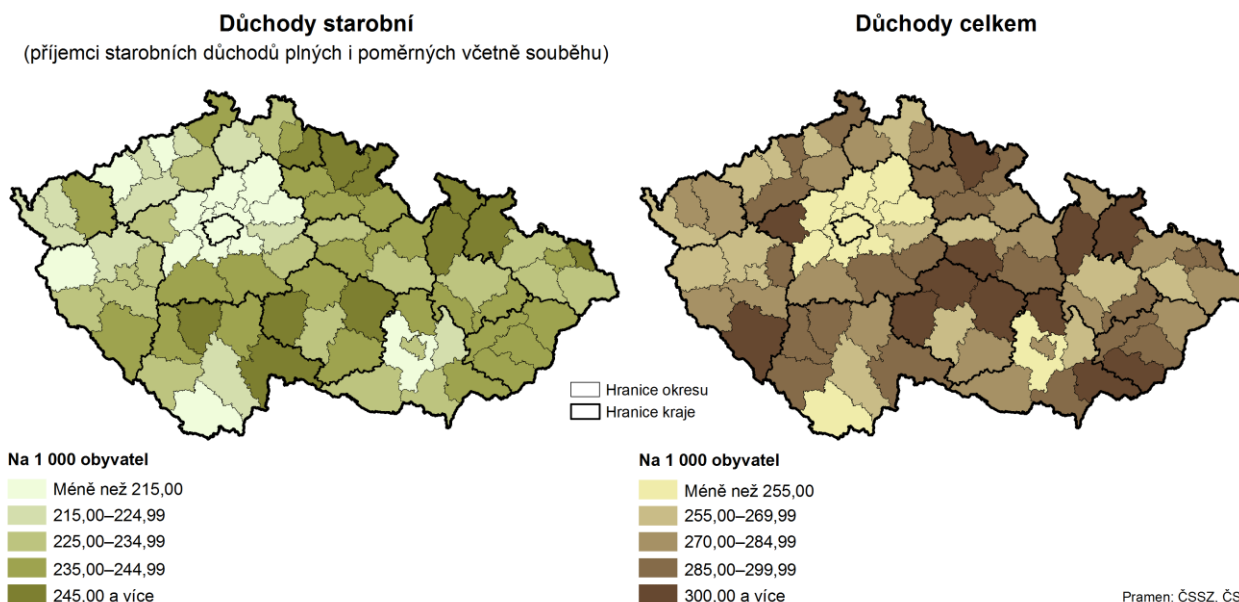
Více než čtvrtina obyvatel kraje pobírala některý z důchodů.

Podle údajů České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) pobírala v Pardubickém kraji ke konci roku 2019 některý z důchodů více než čtvrtina populace (147,7 tis. osob). Mezi příjemci důchodů převažovaly ženy z 58,5 %. Celkový počet osob v kraji pobírajících v roce 2019 některý z důchodů meziročně poklesl o 77 osob, počet mužů se meziročně zvýšil (o 223 osob), počet žen poklesl (o 300 osob). Poměr osob pobírajících některý z důchodů podle pohlaví není stabilní, podíl mužů se v porovnání se ženami plynule zvyšuje. Zatímco v roce 2019 činil podíl mužů 41,5 %, v roce 2006 byl podíl pouze 38%.

Nejvyšší zastoupení na obyvatelstvu mají důchodci v okrese Chrudim, nejnižší v okrese Pardubice.

Podíl příjemců důchodů na obyvatelstvu se v rámci okresů ČR liší. Nejvyšší zastoupení obyvatel pobírajících některý z důchodů v roce 2019 bylo evidováno v okrese Hodonín (313 osob na 1 000 obyvatel), nejmenší podíl příjemců důchodů vykázal okres Praha – východ (200 os./1 tis. ob.). Z okresů Pardubického kraje se na 6. nejvyšší pozici umístil okres Chrudim (303 os./1 tis. ob.) a na 15. pozici okres Svitavy (299 os./1 tis. ob.) Nejnižší zastoupení mají osoby pobírající důchod v okrese Pardubice – 17. nejnižší pozice (264 os./1 tis. ob.) a obyvatelé orlickoústeckého okresu (279 os./1 tis. ob.) – 33. nejnižší pozice.

Příjemci důchodů v okresech v prosinci 2019

Počet starobních důchodců tvořil čtyři pětiny z příjemců důchodů v kraji.

Z celkového počtu příjemců důchodů v kraji v roce 2019 pobíralo starobní důchod (vyplácený sólo i v kombinaci s pozůstalostním důchodem, tj. vdovským nebo vdoveckým) 122,0 tis. osob, tj. 82,6 %. Vdovský a vdovecký důchod (sólo i v kombinaci s přímým důchodem, tj. starobním nebo invalidním) pobíralo 32,0 tis. osob, tj. 21,7 % ze všech příjemců důchodů. Zatímco podíl příjemkyň pozůstalostního důchodu činil 31,0 % ze všech žen pobírajících nějaký důchod, podíl vdovců byl pouze

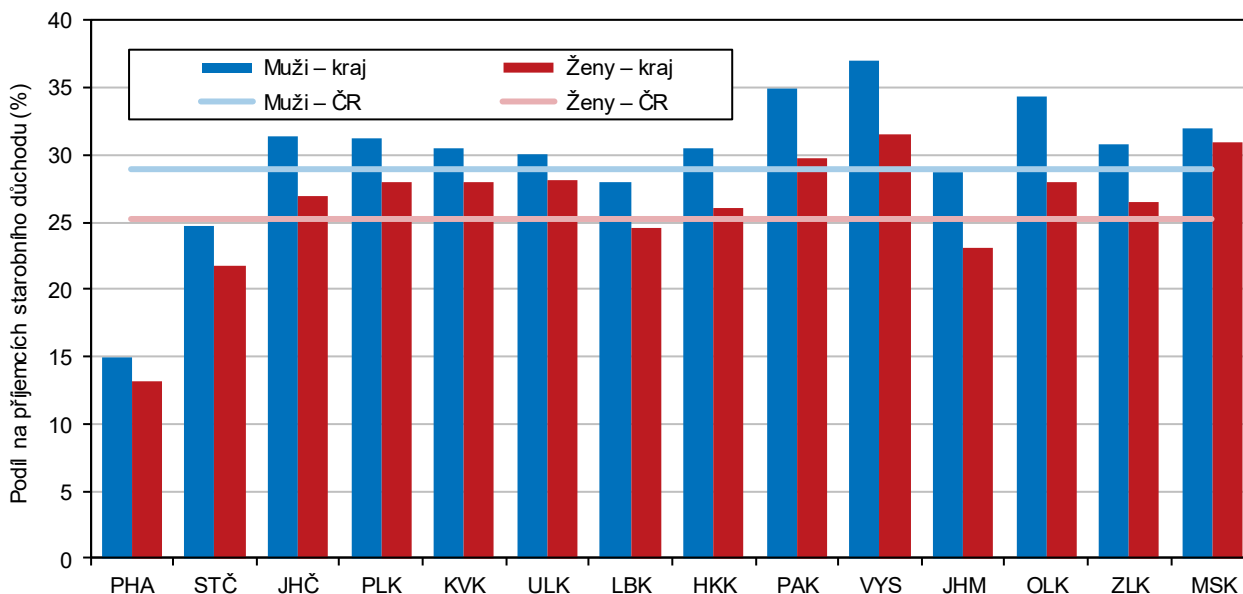
8,5%. Invalidní důchody (sólo i v kombinaci s pozůstalostním důchodem) v roce 2019 čerpalo 22,5 tis. osob, tj. 15,3 % a sirotčí důchod pobíralo téměř 2 tis. osob, tj. 1,3 % příjemců některého z důchodů v kraji.

Zvyšuje se počet osob odcházejících do předčasného starobního důchodu.

V souvislosti s prodlužujícím se věkem odchodu do starobního důchodu a též kvůli obtížnému uplatňování osob předdůchodového věku na trhu práce přistupují občané stále častěji k odchodu do předčasného starobního důchodu. Od roku 2010 vzrostl počet příjemců předčasných starobních důchodů v kraji o polovinu na 38,8 tisíc v roce 2019. Mezi příjemci předčasného starobního důchodu z 56,0 % převažují ženy, jejich podíl se však mírně snižuje (57,7 % v roce 2010).

Graf 2.31 Příjemci předčasného starobního důchodu podle pohlaví v krajích v prosinci 2019

Pramen: ČSSZ

Kraj má druhý nejvyšší podíl osob v předčasném starobním důchodu v republikovém srovnání.

V mezikrajském srovnání podílu příjemců předčasných starobních důchodů se Pardubický kraj (31,8 % z příjemců starobních důchodů) umístil na druhé nejvyšší příčce za Krajem Vysočina (33,8 %). Pod republikovým průměrem, který v roce 2019 činil 26,7 % příjemců předčasného starobního důchodu, se umístily čtyři kraje, s nejnižším podílem Hlavní město Praha (13,8 %) a s odstupem Středočeský (23,0 %), Jihomoravský (25,2 %) a Liberecký kraj (25,9 %). Mezi muži i ženami, jak naznačuje výše umístěný graf, tvoří nejvyšší podíly důchodci a důchodkyně v předčasném starobním důchodu z Kraje Vysočina. Muži z Pardubického kraje jsou na druhé příčce a ženy obsadily v roce 2019 třetí pozici za ženami z Moravskoslezského kraje. Nejnižší podíly mezi ženami i muži tvoří dlouhodobě důchodci v předčasném starobním důchodu z Hlavního města Prahy.

Dlouhodobě nejvyšší podíl starobních důchodců v předčasném důchodu vykazuje okres Ústí nad Orlicí.

V regionálním pohledu odchází do předčasného starobního důchodu nejvyšší podíl starobních důchodců z okresu Ústí nad Orlicí. Nejnižší podíl starobních důchodců v předčasném důchodu tvořili dlouhodobě starobní důchodci z okresu Chrudim, pouze v posledním sledovaném roce 2019 byli vystředáni starobními důchodci z okresu Pardubice.

Výše průměrného starobního důchodu byla v mezikrajském srovnání 4. nejnižší.

Průměrný starobní důchod (sólo bez souběhu) dosáhl v prosinci roku 2019 v Pardubickém kraji částky 13 238 Kč a meziročně se zvýšil o 8,6 %. V mezikrajském srovnání obsadil kraj 4. nejnižší místo a důchod byl o 248 Kč nižší, než činí republikový průměr. Nejvyšší důchody pobírali senioři v Praze (14 384 Kč), nejnižší důchodci v Karlovarském kraji (13 066 Kč).

Po dlouhodobém poklesu poměru starobního důchodu ke mzdovému mediánu byl zaznamenán nárůst.

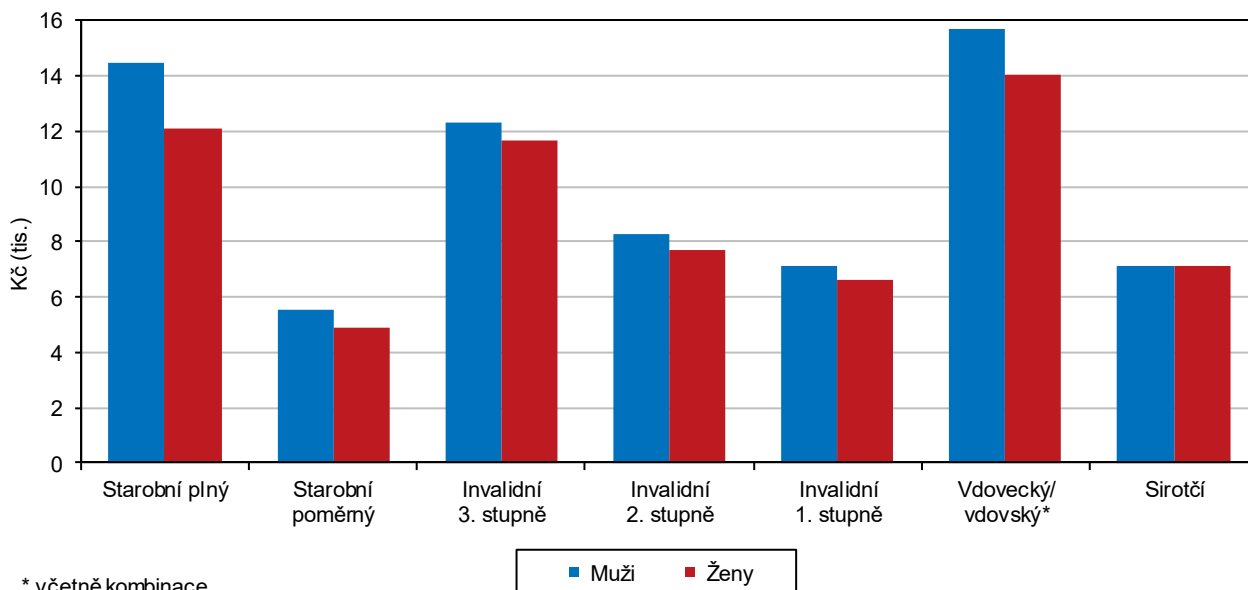
Výši průměrného čistého starobního důchodu (sólo bez souběhu s invalidním nebo pozůstalostním) lze posuzovat i ve vztahu k mediánu hrubé mzdy. Medián hrubé měsíční mzdy představuje hodnotu mzdy zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení; to znamená, že polovina hodnot mezd je nižší a druhá polovina je vyšší než medián. V roce 2019 dosahoval průměrný starobní důchod v ČR 42,9 % mediánu hrubého výdělku. Nejvyšší poměr starobního důchodu ke mzdovému mediánu vykázal kraj Zlínský (45,5 %), Pardubický kraj se umístil na 5. nejvyšší pozici (44,5 %) a nejnižšího poměru dosahuje dlouhodobě Hlavní město Praha (38,3 %). V období let 2014 až 2018 hodnota poměru starobního důchodu ke mzdovému mediánu meziročně klesala ve všech krajích republiky (s výjimkou roku 2015 v Olomouckém kraji). V roce 2019 byl ve všech krajích, kromě Hlavního města Prahy a Královéhradeckého kraje s přetrvávajícím poklesem, zaznamenán meziroční nárůst.

Důchody rostou, zvyšuje se však i rozdíl mezi důchody mužů a žen.

Průměrná výše starobního důchodu mužů v Pardubickém kraji v roce 2019 dosáhla výše 14 461 Kč, u žen to bylo 12 101 Kč. Rozdíl mezi výší starobních důchodů podle pohlaví se v čase zvyšuje. Mezi roky 2010 a 2019 činil průměrný nárůst starobních důchodů 33,5 %, přičemž absolutní rozdíl mezi důchody podle pohlaví v kraji v roce 2010 činil 1 865 Kč a do roku 2019 vzrostl na 2 360 Kč.

Graf 2.32 Průměrné důchody podle druhu důchodu a pohlaví v Pardubickém kraji v prosinci 2019

Pramen: ČSSZ

* včetně kombinace

V kraji jsou dlouhodobě nejvyšší starobní důchody na Pardubicku a nejnižší na Svitavsku.

V regionálním pohledu na průměrnou výši starobních důchodů v okresech Pardubického kraje v prosinci roku 2019 se nejvýše umístil okres Pardubice (13 417 Kč), následovaly okresy Ústí nad Orlicí (13 197 Kč) a Chrudim (13 189 Kč), nejnižší starobní důchody pobírali obyvatelé svitavského okresu (13 052 Kč).

Vdovy početně 5krát převyšují vdovce, jejich počet se však na rozdíl od mužů snižuje.

Pozůstalostní důchod (vdovský nebo vdovecký) pobíralo na konci roku 2019 v kraji celkem 32,0 tisíce osob. Žen pobírajících vdovský důchod sólo a v kombinaci s přímým důchodem (starobním nebo invalidním) bylo 26,8 tisíce, a to bylo 5krát více, než činil počet mužů s vdoveckým důchodem (5,2 tisíce). Z porovnání počtu příjemců pozůstalostního důchodu dle pohlaví v čase je patrný klesající trend u žen (od roku 2010 pokles o 7,4 %), u mužů vdovců je trend opačný (od roku 2010 nárůst o 5,0 %).

Počet invalidních důchodců klesá vlivem poklesu nejpočetnější

Počet příjemců invalidních důchodů celkem se snižuje. Od roku 2010 v kraji poklesl počet příjemců invalidních důchodů včetně kombinace s pozůstalostním

skupiny příjemců důchodů pro invaliditu 3. stupně.

důchodem o 10,7 % na 22,5 tisíce osob v roce 2019. Největší početní úbytek byl evidován u kategorie příjemců důchodů pro invaliditu 3. stupně, která zaznamenala od roku 2010 pokles o 3,8 tisíce osob na 9,4 tisíce v roce 2019. Počet příjemců důchodů pro invaliditu 2. stupně tvořil v roce 2019 v kraji téměř pětinu ze všech příjemců invalidních důchodců (4 tisíce osob), jejich počet se v čase zvyšuje, od roku 2010 vzrostl o 36,4 %. Příjemci důchodů pro invaliditu 1. stupně představovali v roce 2019 dvě pětiny invalidních důchodců v kraji (9,1 tisíce osob), jejich počet se čase výrazně nemění.

Kriminalita

V Pardubickém kraji byl ve srovnání s celou ČR podprůměrný meziroční nárůst kriminality.

V Pardubickém kraji bylo v roce 2019 podle údajů Policejního prezidia ČR registrováno 5 636 trestných činů. Oproti minulému roku se trestná činnost v kraji zvýšila o 1,4 %, což bylo méně než na území celé České republiky, kde se počet registrovaných trestných činů zvýšil o 3,5 %. Pouze tři kraje na tom byly lépe, než Pardubický kraj. V Jihomoravském kraji bylo zaznamenáno zvýšení trestné činnosti o 1,0 % a ve Zlínském a Libereckém kraji byl evidován pokles trestné činnosti o 0,2 %, respektive o 5,4 %. Z dlouhodobého pohledu můžeme ovšem zaznamenat pokles počtu registrovaných trestných činů ve všech krajích České republiky.

Násilné činy tvořily 8 % z celkového počtu registrovaných trestných činů v kraji.

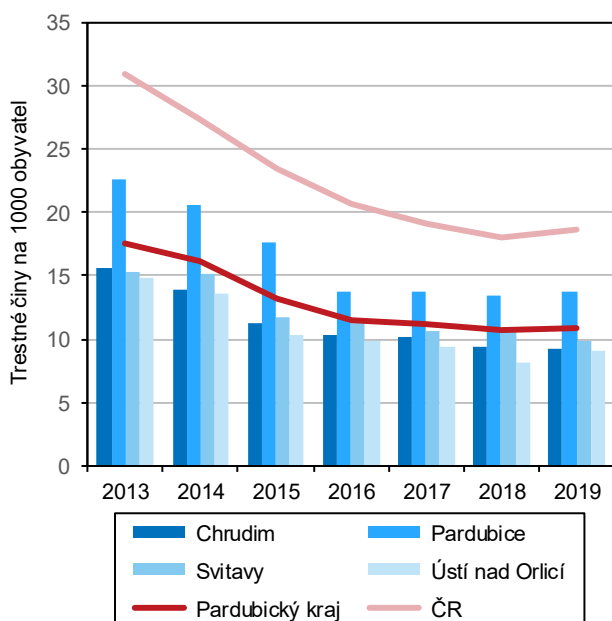
Z hlediska klasifikace trestných činů, které byly registrovány v Pardubickém kraji v roce 2019, tvořily 22,1 % krádeže prosté, 13,6 % hospodářská kriminalita, která zahrnuje především trestné činy v obchodních a finančních vztazích, 9,1 % ostatní majetkové činy (podvod, zpronevěra, neoprávněné užívání cizí věci, zatajení věci, poškozování cizí věci a pytláctví), 8,0 % násilné činy a 7,6 % krádeže vloupáním.

Kriminalita v kraji patří v republikovém srovnání k nejnižším.

V mezikrajském srovnání měl Pardubický kraj v roce 2019 druhý nejnižší počet registrovaných trestných činů po Kraji Vysočina. Obdobně v relativním ukazateli přepočtu trestné činnosti na 1 000 obyvatel středního stavu byl Pardubický kraj v roce 2019 s hodnotou 10,8 na druhé nejnižší pozici (za Zlínským krajem s hodnotou 10,6).

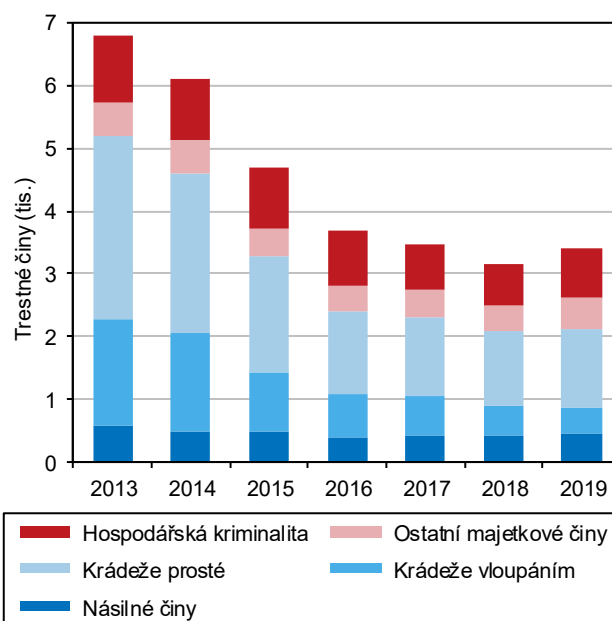
Graf 2.33 Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel středního stavu v ČR, Pardubickém kraji a jeho okresech

Pramen: Policejní prezidium ČR

Graf 2.34 Registrované trestné činy podle klasifikace v Pardubickém kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

Nejméně registrovaných trestných činů na tisíc obyvatel v kraji vykazoval okres Ústí nad Orlicí.

V meziokresním srovnání měl trvale od roku 2013 nejméně registrovaných trestných činů na tisíc obyvatel v rámci Pardubického kraje okres Ústí nad Orlicí (9,1 v roce 2019). Ve srovnání s ostatními okresy ČR (77 okresů včetně Prahy) byl v roce 2019 v okrese Ústí nad Orlicí šestý nejnižší počet registrovaných trestných činů na tisíc obyvatel. Sedmý nejnižší počet byl v okrese Chrudim (9,2), desátý nejnižší v okrese Svitavy (9,9) a třicátý druhý nejnižší v okrese Pardubice (13,7).

Více než polovinu z objasněných trestných činů v kraji spáchaly opakovaně trestané osoby.

V roce 2019 bylo v Pardubickém kraji zaznamenáno 3 613 objasněných trestných činů, z nichž 52,1 % bylo spácháno opakovaně trestanými osobami, 18,2 % osobami pod vlivem alkoholu a 7,4 % cizinci. Dodatečně objasněno bylo 368 trestných činů registrovaných v předchozích letech.

Dopravní nehody

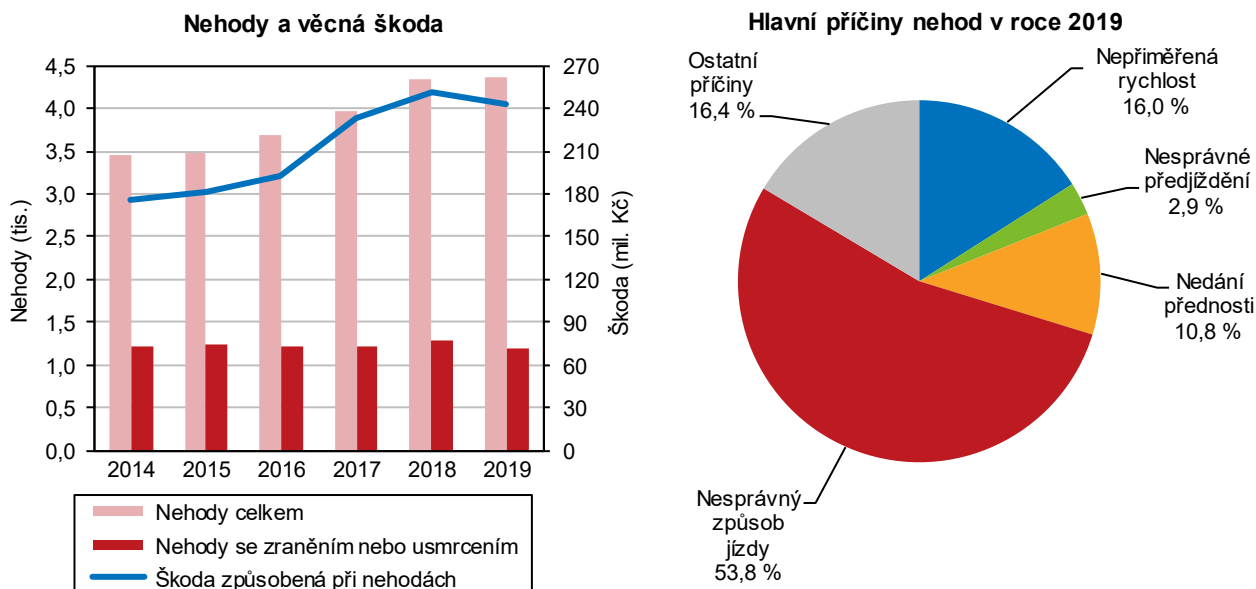
Počet dopravních nehod v regionu vzrostl v uplynulých pěti letech o čtvrtinu.

V roce 2019 bylo při provozu na pozemních komunikacích Pardubického kraje evidováno 4 358 dopravních nehod (dále DN), což je obdobný počet jako v roce 2018, v porovnání s rokem 2014 však vzrostl počet DN v kraji o čtvrtinu. V republikovém srovnání počtu dopravních nehod se umístil Pardubický kraj na třetí nejnižší pozici za Plzeňský a Karlovarský kraj. Nejvíce DN (téměř pětinasobek evidovaného počtu DN v Pardubickém kraji) byl v roce 2019 vyšetřován v Hlavním městě Praze.

V přepočtu na 1 000 obyvatel v roce 2019 se Pardubický kraj (8,4 DN na 1 000 obyvatel) umístil na pátém nejnižším pořadovém místě ve srovnání krajů. První pozici s nejvyšším počtem DN na tisíc obyvatel obsadili řidiči v Hlavním městě Praze (16,3), s nejmenším počtem dopravních nehod se nejlépe umístili řidiči z Jihomoravského kraje (6,8). Porovnáním v čase vidíme nárůst počtu dopravních nehod i v relativním ukazateli, od roku 2014 činil přírůstek DN na 1 000 obyvatel v kraji 25 %.

Graf 2.35 Dopravní nehody v Pardubickém kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

Hodnota věcných škod způsobených v kraji při dopravních nehodách vzrostla od roku 2014 o dvě pětiny.

Věcná škoda způsobená při dopravních nehodách (výše škody odhadnutá policisty na místě dopravní nehody) na území Pardubického kraje v roce 2019 dosáhla celkové hodnoty 243,5 mil. Kč. Proti roku 2018 se hodnota věcných škod v kraji snížila o 3,1 %, od roku 2014 však vzrostla o 38,5 %, tj. o 67,7 mil. Kč.

V republikovém srovnání tvořila výše škod způsobená při DN v roce 2019 v Pardubickém kraji 3,6% podíl a druhou nejnižší hodnotu mezi kraji.

Meziročně se snížil počet dopravních nehod s následky na zdraví a životě.

Počet dopravních nehod s následky na zdraví a životě se v kraji meziročně snížil o 6,5 % na 1 202 v roce 2019. Od roku 2001 klesl v kraji počet DN s následky na zdraví a životě o pětinu. Meziročně poklesl jak počet lehce zraněných (o 9,8 %) a těžce zraněných osob (o 13,4 %), tak i usmrčených osob (o 6,0 %).

Počet dopravních nehod spáchaných pod vlivem alkoholu se v kraji dlouhodobě pohybuje kolem 250 za rok.

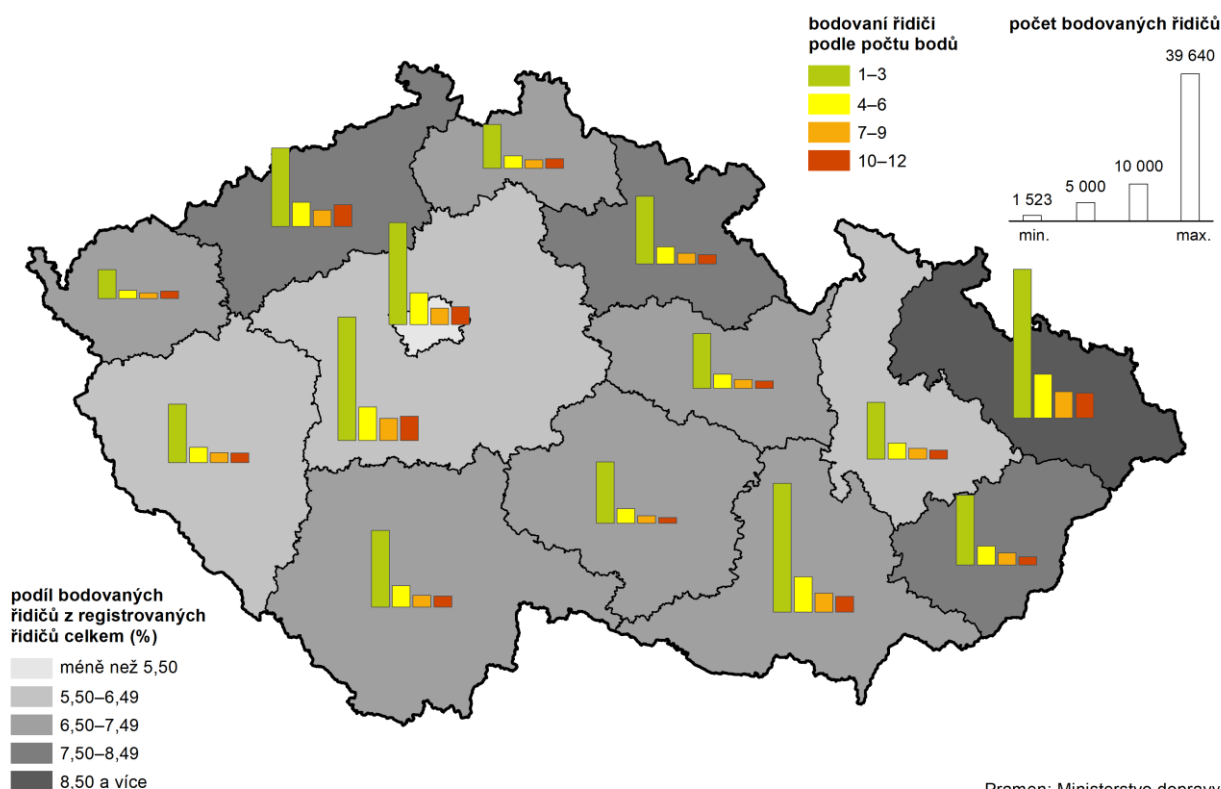
Na silnicích Pardubického kraje dochází i k nehodám spáchaným pod vlivem alkoholu. V průměru let 2015 až 2019 došlo v kraji k 252 DN ročně, ve kterých viník požil alkohol. Ke zranění osob došlo ve 127 případech a celková hmotná škoda dosáhla v průměru téměř ke 12 milionům korun. V pětiletém průměru bylo při dopravních nehodách spáchaných pod vlivem alkoholu 5 osob za rok usmrčeno, 18 osob bylo těžce zraněno a počet lehce zraněných dosáhl 132 osob.

Bodové hodnocení řidičů

Počet bodovaných řidičů vzrostl.

Obecními úřady obcí s rozšířenou působností v Pardubickém kraji bylo k 31. 12. 2019 v Centrálním registru řidičů evidováno 22 707 řidičů, kteří se dopustili přestupku (trestného činu), započítávaného do bodového hodnocení řidiče (tzv. bodování řidiči). Meziročně vzrostl počet bodovaných řidičů ve 4 krajích republiky, a to Moravskoslezském, Vysočině, Královéhradeckém a Pardubickém, v ostatních krajích počet bodovaných řidičů proti roku 2018 poklesl.

Bodové hodnocení řidičů v krajích k 31. 12. 2019

Muži tvoří čtyři pětiny z bodovaných řidičů.

Poměr všech registrovaných řidičů v republice podle pohlaví je celkem ustálený. Tvoří ho 54,83 % mužů a 45,17 % žen. Poměr bodovaných mužů a žen se však významně liší. V roce 2019 byl podíl mužů 81,03 % a ženy tvořily pouze 18,97 %

z bodovaných řidičů. (Rozdíly mezi poměry bodovaných mužů a žen v jednotlivých krajích jsou nevýznamné.)

Podíl bodovaných řidičů v kraji byl pátý nejvyšší.

Z dlouhodobého pohledu patří řidiči v Pardubickém kraji v podílu bodovaných řidičů na nižší pozici v republikovém srovnání. Z celkového počtu registrovaných řidičů v kraji ke konci roku 2019 představuje podíl bodovaných řidičů 6,77 %, což byl pátý nejvyšší podíl v republikovém srovnání. S nejvyšším podílem bodovaných řidičů se od roku 2014 umísťovali na první pozici řidiči z Ústeckého kraje, kteří byli v roce 2019 vystřídáni řidiči z Moravskoslezského kraje (8,91 %). Od roku 2015 patří nejvyšší pozice řidičům z Hlavního města Prahy (5,12 % v roce 2019).

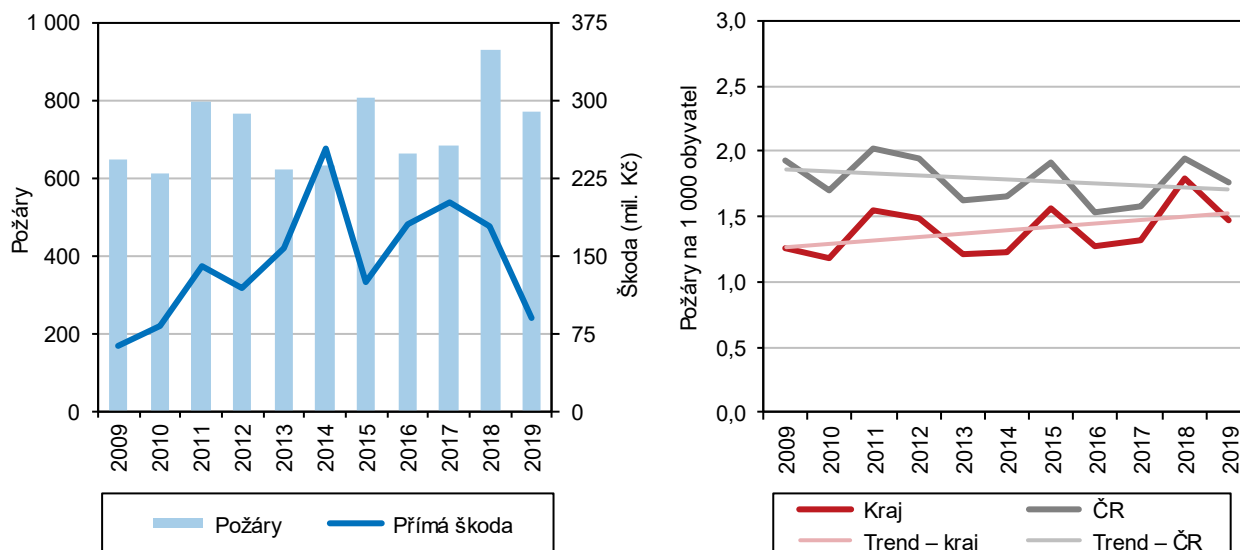
Požáry

Počet požárů meziročně poklesl, přímá škoda způsobená požáry se snížila na polovinu.

V roce 2019 bylo na území Pardubického kraje evidováno 768 požárů, což bylo téměř o jednu pětinu méně než v roce předcházejícím. Na celkovém počtu požárů v ČR se kraj podílel 4,1 % a tento podíl byl v mezikrajském srovnání třetí nejvyšší. Přímá škoda způsobená požáry v Pardubickém kraji dosáhla hodnoty 89,0 mil. Kč, byla poloviční než v roce 2018 a zároveň třetí nejvyšší mezi kraji ČR. Uchráněné hodnoty ve výši 1 178 mld. Kč v kraji třináctkrát převýšily způsobené přímé škody.

Graf 2.36 Požáry v Pardubickém kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

Zraněných osob v důsledku požárů bylo téměř stejně, zvýšil se počet zemřelých.

Při požárech dochází nejen ke škodám na majetku, ale i na zdraví občanů. V roce 2019 bylo v Pardubickém kraji v důsledku požárů zraněno 78 osob, což představovalo obdobný stav počtu zraněných osob jako v roce předchozím (77 osob v roce 2018). V kraji v roce 2019 v důsledku požárů zemřelo 8 osob, což bylo o 3 osoby více než v roce předchozím.

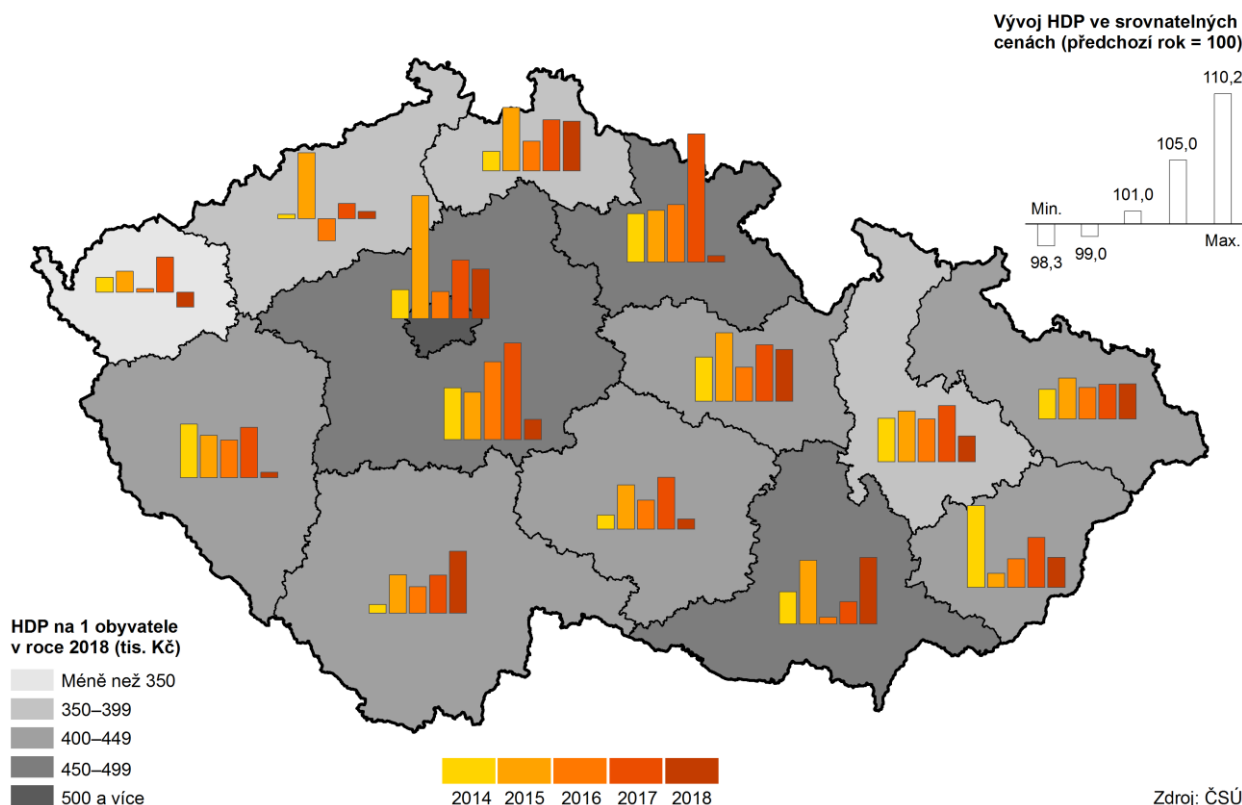
3. Ekonomický vývoj

Makroekonomický rámec

Ekonomická výkonnost kraje je podprůměrná.

Přestože od roku 2014 zaznamenáváme v kraji (obdobně jako v celé ČR) oživení ekonomiky po předchozím útlumu, nadále se kraj řadí mezi regiony se spíše podprůměrnou ekonomickou výkonností. Objem hrubého domácího produktu (HDP) v roce 2018¹² v kraji činil 213,2 mld. Kč, což představuje 4,0 % republikové hodnoty, tj. přibližně stejný podíl jako v předchozích čtyřech letech. Dlouhodobě se však podíl HDP kraje na celostátním úhrnu (přes meziroční výkyvy) zvolna snižoval – v období vzniku kraje v roce 2000 činil 4,2 % (v roce 1995 byl přítom ještě 4,4 %).

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2014 až 2018

HDP na obyvatele v kraji je na deváté příčce mezikrajského žebříčku.

Hodnotou HDP na obyvatele se kraj od svého vzniku v roce 2000 na mezikrajském žebříčku umístil nejlépe na sedmém místě (v letech 2003–2004 a 2006–2007) a nejhůře na jedenácté pozici (v roce 2005). V roce 2018 se kraj hodnotou HDP na obyvatele 410,6 tis. Kč (v běžných cenách) řadil (stejně jako v roce předchozím) na devátou příčku mezi kraji. Zaostávání kraje za republikovou hodnotou HDP na obyvatele se dlouhodobě prohlubovalo do roku 2012 (na 79,3 %), následovalo postupné mírné zlepšení (na 82,0 % v roce 2018). HDP na obyvatele v kraji rovněž dlouhodobě nedosahuje ani republikového průměru bez Hl. města Prahy – nejméně se mu přiblížil v roce 2007 (99,3 %), nejméně pak zaostával v roce 2012 (92,9 %).

HDP na obyvatele v PPS je v kraji na úrovni 74 % průměru EU.

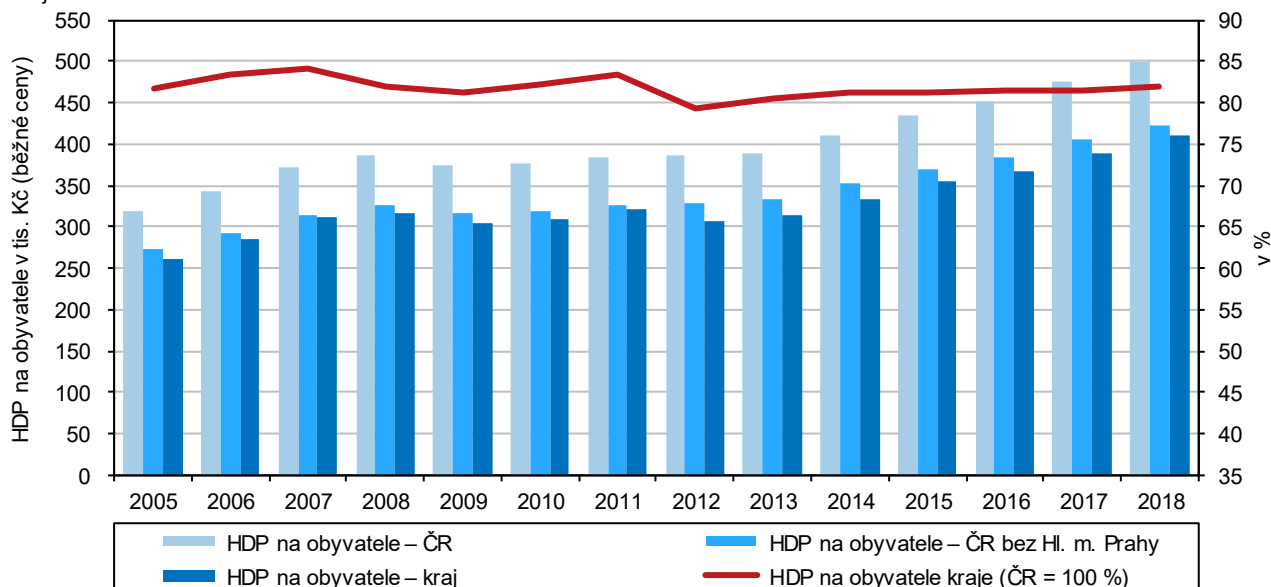
HDP na obyvatele v PPS (Standardu kupní síly) byl v porovnání s EU (28 států) v období let 2011 až 2018, za které jsou k dispozici srovnatelné údaje, v kraji nejnižší v roce 2012, kdy nedosahoval dvou třetin průměru EU (65,3 %). Poté rostl až na úroveň 74,2 % v roce 2018, což byla v mezikrajském srovnání 6. nejnižší hodnota (stejně jako v roce předchozím). Průměr EU28 převyšuje z jednotlivých krajů dlouhodobě pouze Hlavní město Praha (v roce 2018 o 90,9 %).

¹² Data roku 2019 budou dostupná v lednu 2021.

Graf 3.1 Hrubý domácí produkt na obyvatele v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

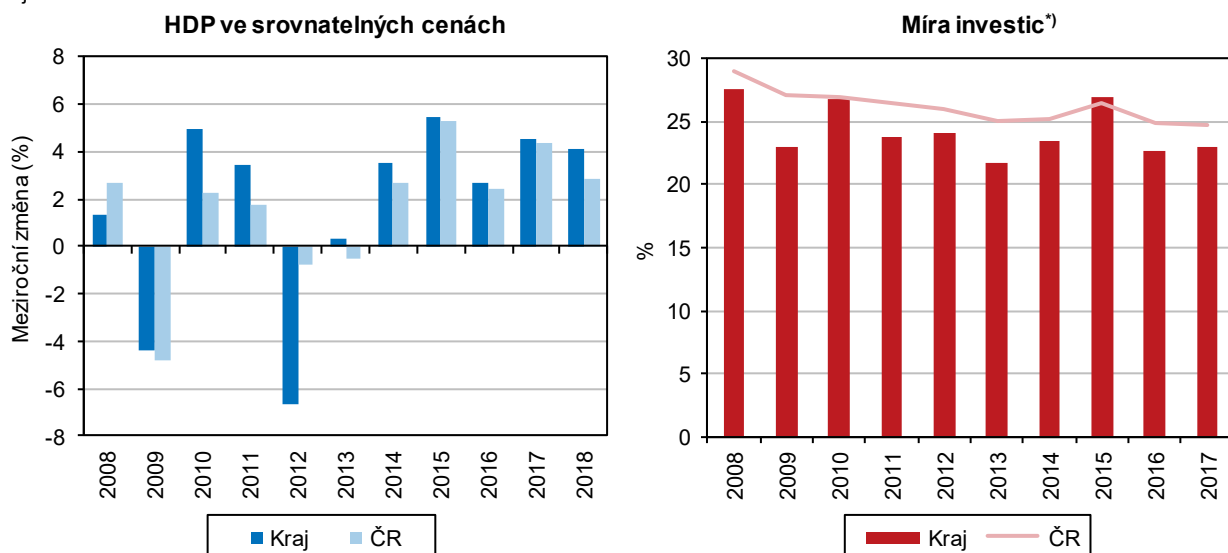

Hrubý domácí produkt v kraji v letech 2014 až 2018 meziročně rostl, a to rychlejším tempem než v celé ČR.

Meziroční růst HDP ve srovnatelných cenách po roce 2000 v kraji dosáhl maximální hodnoty v roce 2006, následovalo zpomalování růstu vlivem nastupující ekonomické recese, které přešlo v roce 2009 na krajské i celorepublikové úrovni v meziroční pokles (šlo o jediný rok s poklesem ve všech krajích). Výrazné meziroční snížení HDP v kraji bylo též zaznamenáno v roce 2012. V letech 2014 až 2018 sledujeme oživení ekonomiky s rychlejším růstem HDP v kraji ve srovnání s celorepublikovým tempem. Meziroční nárůst HDP v kraji v roce 2018 o 4,1 % (v ČR o 2,8 %) byl třetí nejvyšší v mezikrajším srovnání za Jihomoravským a Jihočeským krajem.

Graf 3.2 Hrubý domácí produkt a míra investic v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

*) podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu

Objem tvorby hrubého fixního kapitálu meziročně vzrostl, míra investic byla v kraji pátá nejvyšší v mezikrajším srovnání.

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK = ukazatel charakterizující investiční aktivitu v regionu) dosáhla v roce 2017 (poslední dostupné údaje) v kraji hodnoty 46,0 mld. Kč v běžných cenách. Jednalo se o druhou nejvyšší hodnotu od roku 1995 představující 3,7% podíl na celorepublikové THFK (tj. pátý nejnižší podíl v mezikrajším srovnání). I při meziročních výkyvech byla nejvyšší hodnota THFK v kraji zaznamenána v roce 2015 (49,4 mld. Kč). THFK po přepočtu na obyvatele činil v roce 2017 v kraji 89,0 tis.

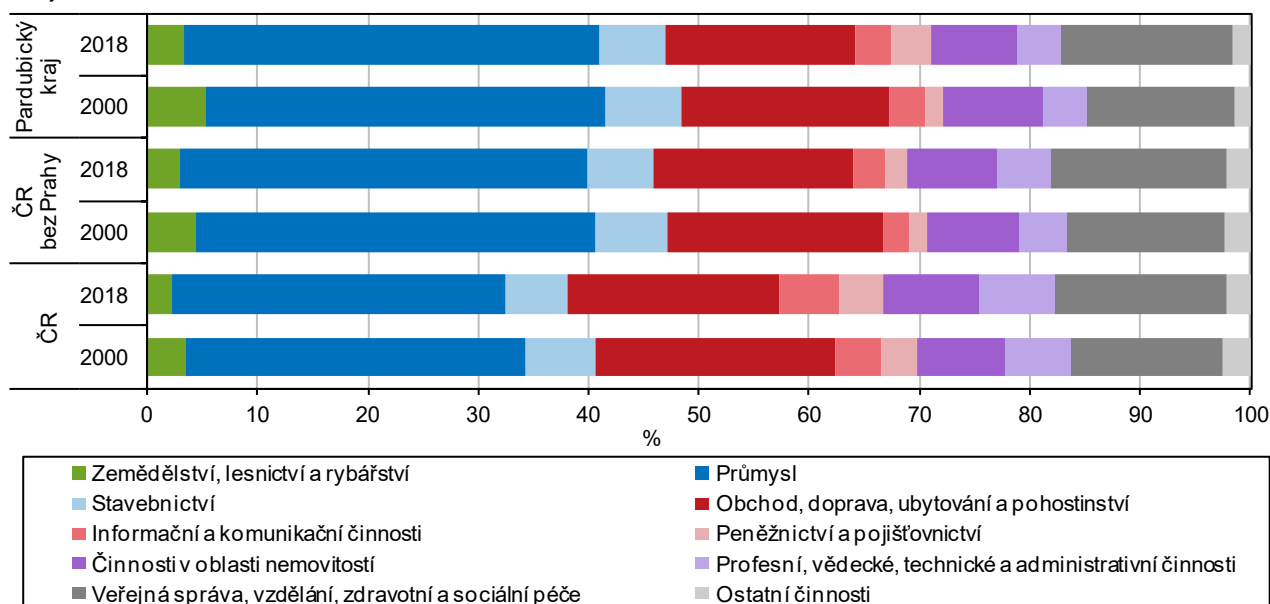
Kč a jednalo se o šestou nejvyšší hodnotu mezi kraji (dlouhodobě nejlepší umístění – páté nejvyšší – kraj zaznamenal v roce 2015, ve zbývajících letech však patřil k regionům s podprůměrnou úrovní THFK na obyvatele). Míra investic (podíl THFK na HDP) se v kraji s výjimkou roku 2015 pohybovala pod průměrem ČR a měla (obdobně jako na celorepublikové úrovni) klesající tendenci. V roce 2017 dosáhla míra investic v kraji 22,9 % a jednalo se o pátý nejvyšší podíl za Hlavním městem Prahou, Ústeckým, Středočeským a Zlínským krajem. O jednu pozici lepší umístění kraj získal v roce 2015, v ostatních letech postavení kraje v míře investic tak příznivé nebylo.

Podíl sekundárního sektoru na hrubé přidané hodnotě v kraji po roce 2015 mírně klesal ve prospěch terciární sféry.

Na tvorbě HDP se rozhodující měrou dlouhodobě podílí sekundární (průmysl a stavebnictví) a terciární sektor (tržní a netržní služby). Zastoupení primárního sektoru (zemědělství, lesnictví, rybářství) na hrubé přidané hodnotě (HPH)¹³ v čase postupně klesá. Mezi roky 2000 až 2018 se v kraji snížilo z 5,2 % na 3,3 %, což je přesto čtvrtá nejvyšší hodnota za Krajem Vysočinou, Jihočeským a Olomouckým krajem. Podíl sekundárního sektoru na HPH v kraji se od roku 2012 řadí na deváté místo mezikrajského srovnání, přičemž v roce 2018 činil 43,6 % (s tendencí mírného poklesu po roce 2015 ve prospěch terciární sféry). Zastoupení terciární sféry na HPH po roce 2000 v kraji mírně převyšuje padesátiprocentní hranici (53,1 % v roce 2018 představuje sedmý podíl mezi kraji) a za celorepublikovou hodnotou zaostává v posledních letech téměř o 9 procentních bodů. Ve srovnání se strukturou HPH ČR bez Hlavního města Prahy (jejíž HPH je službami tvořena z 84 %) je podíl služeb v Pardubickém kraji nižší pouze o 1,2 procentního bodu.

Graf 3.3 Hrubá přidaná hodnota podle odvětví v Pardubickém kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

Místní rozpočty

Příjmy místních rozpočtů v kraji v roce 2019 meziročně rostly nejrychleji ze všech krajů.

Příjmy kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí dosáhly v Pardubickém kraji v roce 2019 částky 28,4 mld. Kč (po konsolidaci). V porovnání s rokem 2018 vzrostly příjmy o 15,7 %; šlo o nejvyšší meziroční navýšení za posledních dvanáct let a zároveň i nejvyšší procentní nárůst mezi kraji. Největší část příjmové položky tvoří daňové příjmy (s převahou příjmů z DPH), které se v roce 2019 na všech příjmech místních rozpočtů v kraji podílely 47,7 %, což je o 3,9 procentního bodu méně než v roce

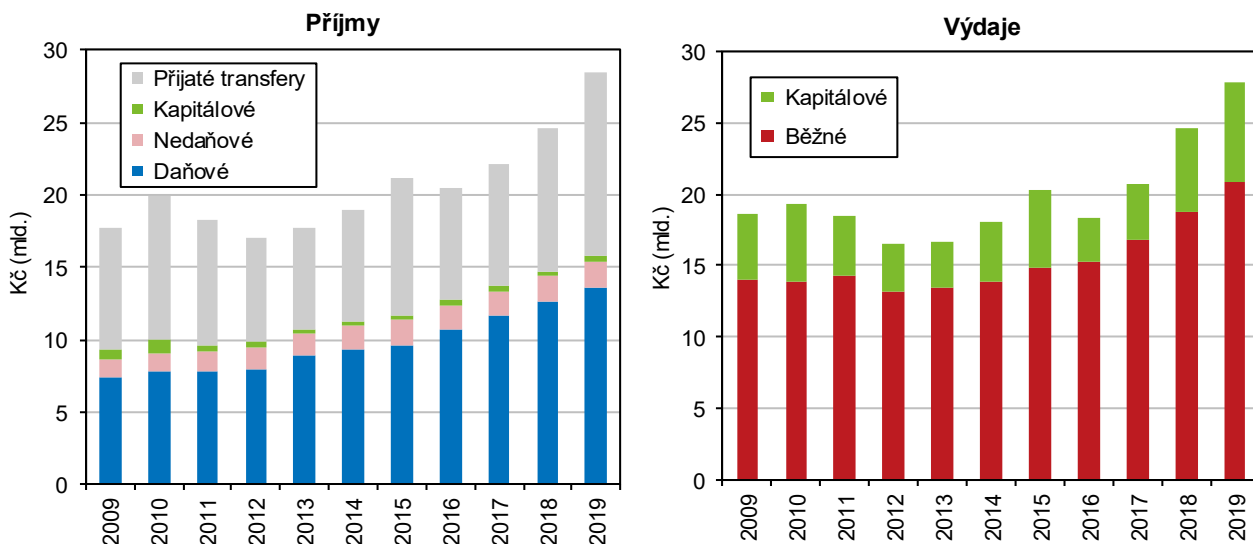
¹³ Nově vytvořená hodnota, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit; je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí (ocenenou v základních cenách) a mezispotřebou (ocenenou v kupních cenách).

předchozím. Procentní navýšení ve struktuře všech příjmů bylo naopak zaznamenáno v případě přijatých transferů, a to o 4,5 p. b. na 44,5 %. Nedaňové příjmy pak tvořily 6,4 % všech příjmů místních rozpočtů v kraji v roce 2019 (mírně nižší podíl než v roce předchozím) a kapitálové příjmy 1,4 % (obdobný podíl jako v roce 2018).

Graf 3.4 Příjmy a výdaje místních rozpočtů v Pardubickém kraji

Pramen: Ministerstvo financí

Výdaje místních rozpočtů rostly v kraji v roce 2019 pomaleji než příjmy.

Výdaje místních rozpočtů vzrostly v Pardubickém kraji v roce 2019 meziročně o 12,8 % (šlo o druhé nejvyšší meziroční navýšení za posledních 12 let) a dosáhly 27,8 mld. Kč. Výdaje 53,4 tis. Kč na obyvatele byly v mezikrajském srovnání sedmé nejvyšší, což bylo nejlepší umístění za posledních 12 let. Tři čtvrtiny celkových výdajů v kraji tvoří běžné výdaje (hodnota pod průměrem ČR); největší část z nich připadá na transfery příspěvkovým organizacím. Zatímco běžné výdaje vzrostly v roce 2019 meziročně o 11,0 %, kapitálové výdaje, jejichž rozhodující složku tvoří investiční nákupy, se zvýšily o 18,5 %.

Běžné i kapitálové výdaje místních rozpočtů v roce 2018 v kraji nejčastěji směřovaly do vzdělávání.

Z hlediska odvětvového členění připadal v roce 2018 (poslední dostupný údaj) největší podíl běžných výdajů na vzdělávání (39,6 %), všeobecnou veřejnou správu (18,1 %) a dopravu (11,6 %). Mezi kapitálovými výdaji mělo největší zastoupení vzdělávání (21,7 %), doprava (20,4 %), kultura, tělovýchova a zájmová činnost (14,7 %) a bydlení a komunální služby (13,8 %).

Příjmy místních rozpočtů byly v kraji v roce 2019 vyšší oproti výdajům o 632 mil. Kč.

Po období let 2012 až 2017, kdy příjmy místních rozpočtů v kraji v úhrnu převažovaly nad výdaji o půl až dvě miliardy Kč, se v roce 2018 saldo téměř vyrovnalo. Díky rychlejšímu nárůstu příjmů než výdajů v roce 2019 činilo kladné saldo 632 mil. Kč. Převaha příjmů nad výdaji byla přitom zaznamenána ve všech krajích.

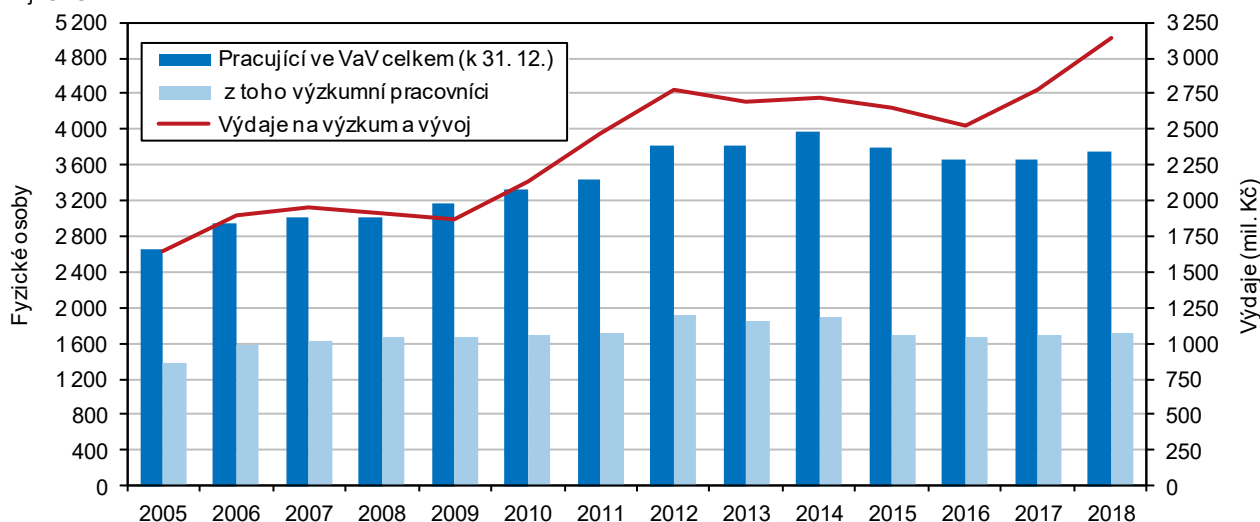
Výzkum a vývoj

V kraji jsou nadprůměrně zastoupena pracoviště VaV v podnikatelském sektoru.

Počet pracovišť, která se v kraji zabývají výzkumem a vývojem (i přes meziroční výkyvy) dlouhodobě mírně roste. V roce 2018 (poslední dostupný údaj) působilo v kraji celkem 140 těchto pracovišť, z toho 129 v podnikatelském sektoru (o 5 méně než v roce předchozím), 8 ve vysokoškolském sektoru (dlouhodobě stabilní počet) a 3 ve vládním sektoru (stejný počet jako v roce 2017). Zastoupení pracovišť podnikatelského sektoru v kraji (92 % všech pracovišť VaV) výrazně převyšuje republikový průměr (84 %). Z hlediska počtu zaměstnanců mají převahu malá pracoviště do 5 zaměstnanců (48 % v kraji, 50 % v celé ČR).

Graf 3.5 Výzkum a vývoj v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

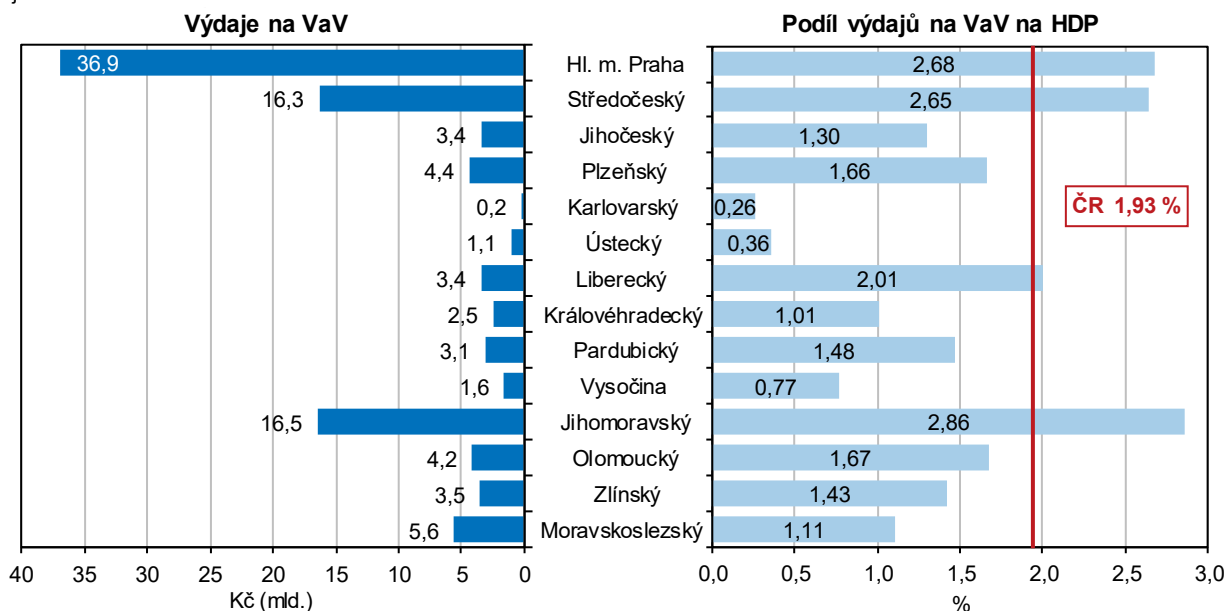

Počet pracovníků ve výzkumu a vývoji v kraji v roce 2018 mírně vzrostl.

V roce 2018 působilo v kraji 3 751 pracovníků ve VaV (fyzické osoby), tj. o 101 více než v roce předchozím (maximálních počtů bylo přitom dosaženo v letech 2012 až 2015 – více než 3,8 tis. osob). Ženy byly v kraji mezi pracovníky VaV zastoupeny 26 % při celorepublikovém podílu 30 %. Po přepočtu na plnou pracovní dobu věnovanou výzkumným a vývojovým činnostem zjišťujeme v kraji v roce 2018 celkem 2 576 osob pracujících ve VaV (tj. o 70 osob a zároveň 2,8 % více než v roce 2017). Na tisíc zaměstnaných v kraji připadalo 10,2 osob pracujících ve VaV (v celé ČR 13,8). Téměř polovinu všech zaměstnanců VaV pracovišť v kraji tvoří výzkumníci a přibližně třetinu techničtí pracovníci (oproti republikové struktuře je v kraji zastoupení výzkumníků podprůměrné).

Graf 3.6 Výdaje na výzkum a vývoj v krajích v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

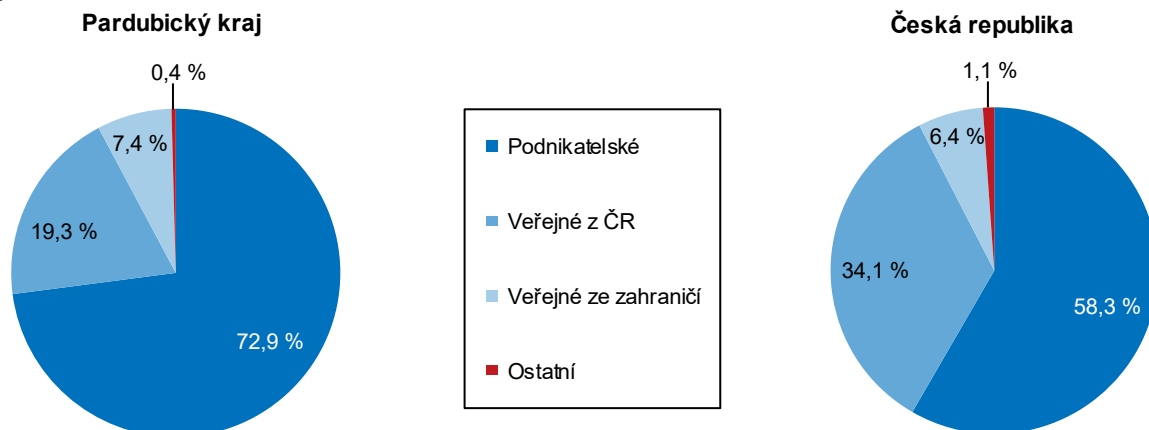
Objem výdajů na VaV v kraji dosáhl dlouhodobého maxima.

Výdaje na VaV v běžných cenách v kraji v roce 2018 meziročně vzrostly o 13,4 % při republikovém tempu 13,7 %. Hodnotou 3,1 mld. Kč (nejvyšší od roku 2005) se zařadily v mezikrajském žebříčku (obdobně jako v předchozích dvou letech) na 10. místo, po přepočtu na HDP (1,48 %) pak na místo sedmé (o jednu pozici lepší umístění než v roce 2017).

Graf 3.7 Výdaje na výzkum a vývoj podle zdrojů financování v Pardubickém kraji a ČR v roce 2018

Zdroj: ČSÚ

V kraji jsou nadprůměrně zastoupené výdaje na VaV financované z podnikatelských zdrojů, z hlediska vědních oblastí výdaje v technických vědách.

V krajské struktuře výdajů na VaV je oproti republikové nadprůměrné zastoupení podnikatelských zdrojů financování (ze 73 % v roce 2018 při 58% podílu za celou ČR). Nižší je naopak zastoupení výdajů na VaV financovaných z veřejných zdrojů z ČR (téměř pětinový podíl v kraji při třetinovém v ČR) – viz předchozí graf. Z hlediska vědních oblastí převažují v kraji především výdaje na VaV v technických vědách (ze 61 % v roce 2018 při 51% podílu v ČR), zastoupení přírodních, sociálních i zemědělských věd na výdajích v kraji je naopak podprůměrné. Zřetelný nárůst podílu byl zaznamenán v případě lékařských věd (z 1,2 % v roce 2013 na 8,2 %, což je hodnota o 1,6 procentního bodu nad průměrem ČR).

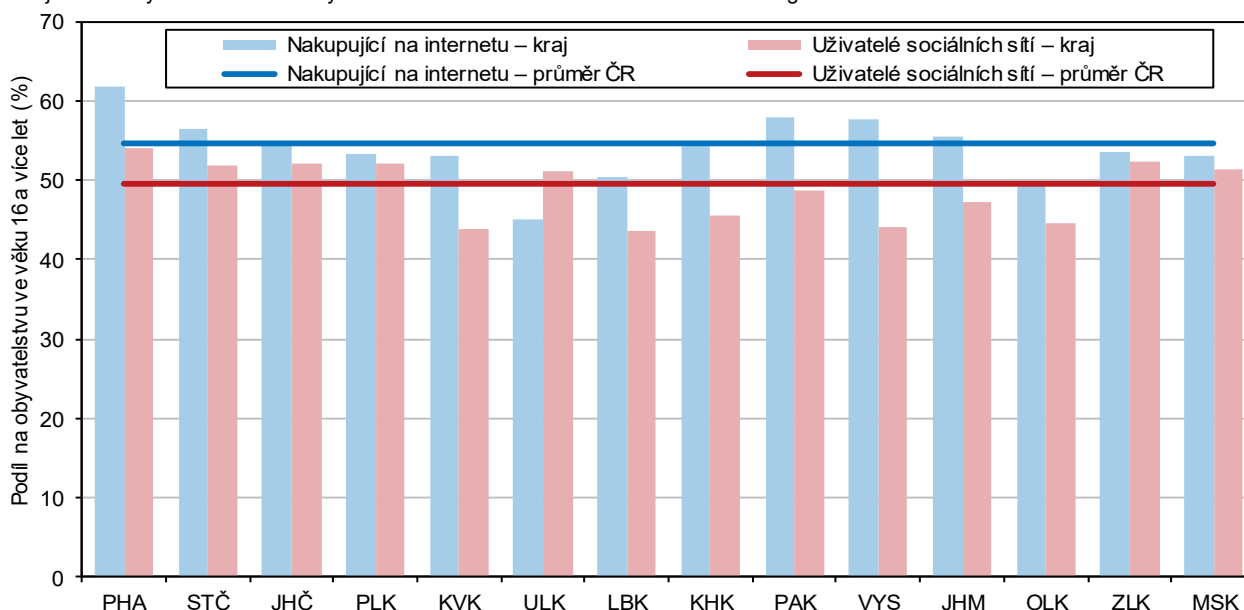
Informační technologie

Internet v kraji využívá již téměř 80 % osob starších 16 let.

Rozdíly v míře využívání informačních technologií mezi kraji se v souvislosti s jejich neustálým rozvojem postupně snižují. V roce 2018 (vážený aritmetický průměr za roky 2017–2019) mělo připojení k internetu 76,3 % domácností v kraji a internet využívalo 79,8 % osob starších 16 let (v mezikrajském srovnání šlo o 5. místo; nad republikovým průměrem byl tento podíl v Praze, Středočeském, Plzeňském a Jihočeském kraji). Podle nejvyššího dosaženého vzdělání využívá internet v kraji necelá třetina osob se základním vzděláním, téměř 80 % středoškoláků a 95 % vysokoškoláků.

Graf 3.8 Uživatelé internetu podle vybraných činností v krajích v roce 2018 (třiletý průměr 2017–2019)

Zdroj: ČSÚ – Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií

Dynamicky roste podíl osob využívajících internet v mobilním telefonu i zastoupení uživatelů sociálních sítí.

Dynamicky roste podíl osob využívajících internet v mobilním telefonu. Od roku 2014 v kraji vzrostl z jedné pětiny na více než polovinu, přesto se nadále řadí k nejnižším v mezikrajském srovnání (54,7% podíl mezi osobami 16letými a staršími v roce 2018 představoval 10. příčku). Významně se zvyšuje i podíl uživatelů sociálních sítí – od roku 2014 v kraji z 28,4 % na 48,7 % (z posledního místa mezikrajského žebříčku se tak kraj posunul na místo osmé). Jestliže mezi osobami ve věku 16 až 34 let zjišťujeme v kraji téměř 89 % uživatelů sociálních sítí, mezi 55letými a staršími je tento podíl pouze 17%.

Podíl nakupujících na internetu i uživatelů internetového bankovníctví patří k nejvyšším mezi kraji.

Nadále (již čtvrtým rokem po sobě) v kraji zůstává nejvyšší podíl uživatelů internetového bankovníctví v mezikrajském srovnání (61,2 % z počtu osob ve věku 16 a více let v roce 2018 při 45% podílu v roce 2014). Nadprůměrné je nadále i zastoupení nakupujících přes internet – 57,9 % mezi 16letými a staršími v kraji představuje druhou nejvyšší hodnotu s odstupem za Prahou.

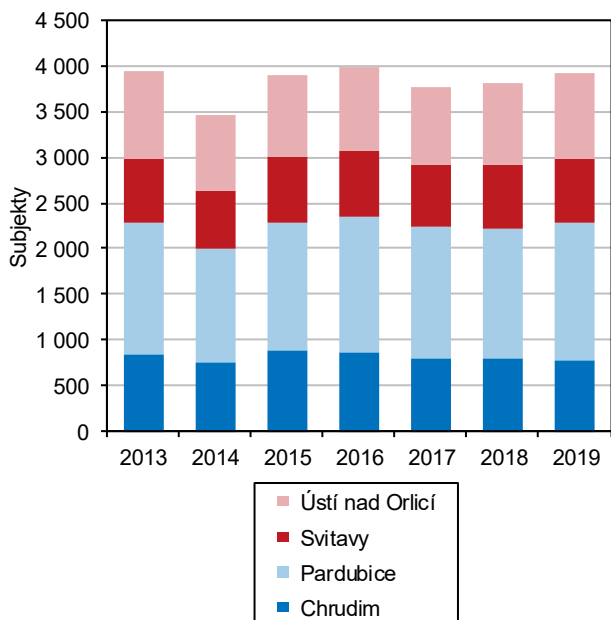
Organizační struktura

V roce 2019 v kraji pokračoval růst počtu živnostníků, zvýšil se i počet společností s ručením omezeným.

Ke konci roku 2019 mělo v Pardubickém kraji své sídlo 121,2 tis. ekonomických subjektů, z nichž 64,5 tis. vykazovalo dle statistických zjišťování nebo administrativních zdrojů ekonomickou aktivitu. Více než třetina subjektů v kraji přitom sídlí v okrese Pardubice. Oproti stavu v předchozím roce se celkový počet subjektů snížil o 546, tj. o 0,4 %. Úbytek se týkal zejména fyzických osob nepodnikajících podle živnostenského zákona – tzv. svobodných povolání (především z důvodu legislativních změn v případě likvidátorů pojistných událostí). Přírůstek byl naopak zaznamenán v kategorii živnostníků, jejichž počet se od roku 2013 (první srovnatelné údaje od zpřesnění dat podle Registru osob) v kraji zvyšuje každoročně. Během roku 2019 vzrostl i počet právnických osob, a to díky společnostem s ručením omezeným, spolkům i společenství vlastníků (bytových) jednotek. Počet akciových společností a družstev naopak nadále klesal.

Graf 3.9 Nově vzniklé ekonomické subjekty v okresech Pardubického kraje

Zdroj: ČSÚ

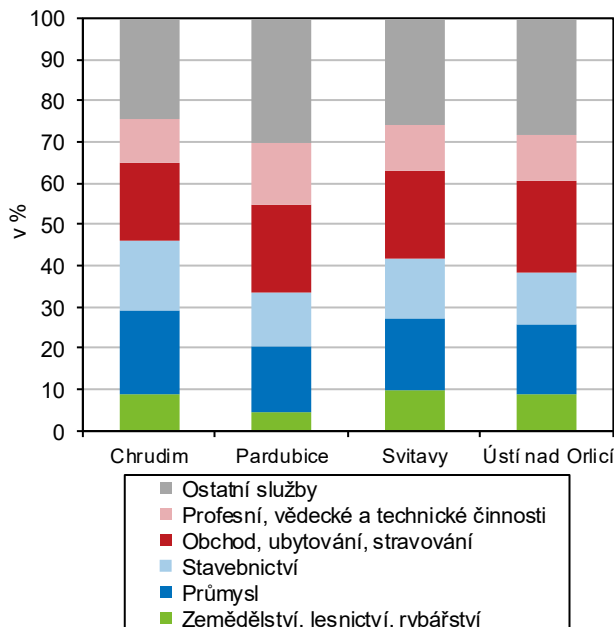

V kraji sídlí 14 subjektů s více než tisícem zaměstnanců.

Celkem 636 subjektů sídlících v kraji má více než 50 zaměstnanců, z nich jen 14 má více než 1 000 zaměstnanců (8 v okrese Pardubice, 5 na Orlickoústecku a 1 na Svitavsku). Subjekty bez zaměstnanců tvoří 35 % všech subjektů v kraji a zároveň 79 % z ekonomických subjektů se zjištěným počtem zaměstnanců.

Graf 3.10 Subjekty se zjištěnou aktivitou v Pardubickém kraji podle odvětví a okresů k 31. 12. 2019

Zdroj: ČSÚ

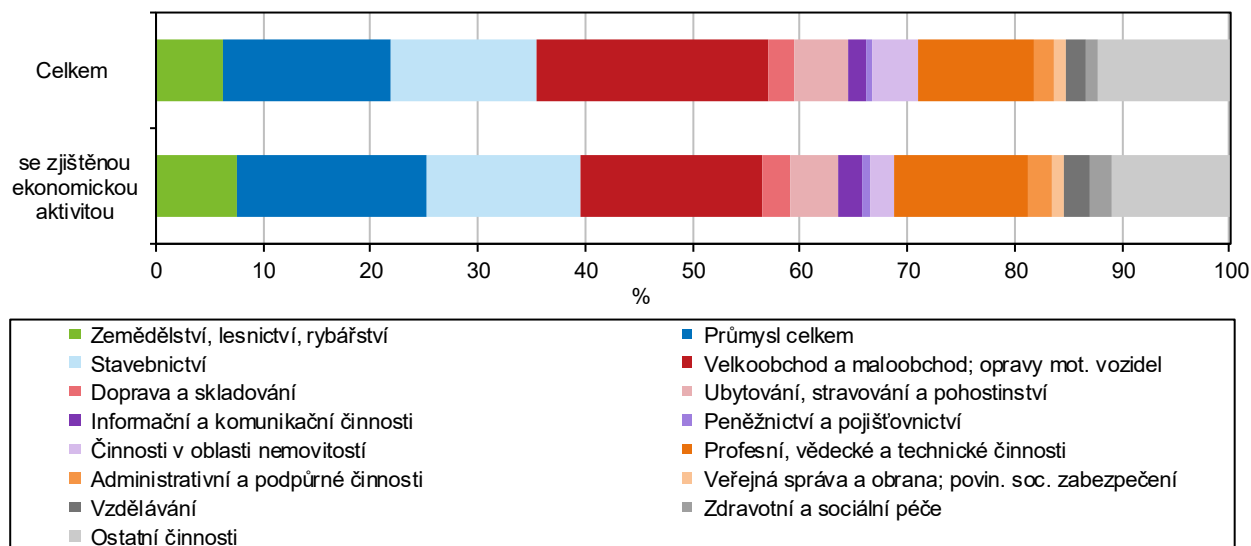

Ekonomické subjekty v kraji se častěji zaměřují na výrobní odvětví.

V odvětvové struktuře ekonomických subjektů v kraji je oproti celorepublikové nadprůměrně zastoupeno zemědělství (s nejvyšším podílem v okrese Svitavy), průmysl i stavebnictví (nejvíce na Chrudimsku). U subjektů se zjištěnou aktivitou jsou oproti všem subjektům méně zastoupeni obchodníci ve prospěch zemědělských, průmyslových, profesních, vědeckých a technických činností – viz následující graf.

Graf 3.11 Ekonomické subjekty podle převažující činnosti v Pardubickém kraji k 31. 12. 2019
(subjekty s uvedenou činností)

Zdroj: ČSÚ

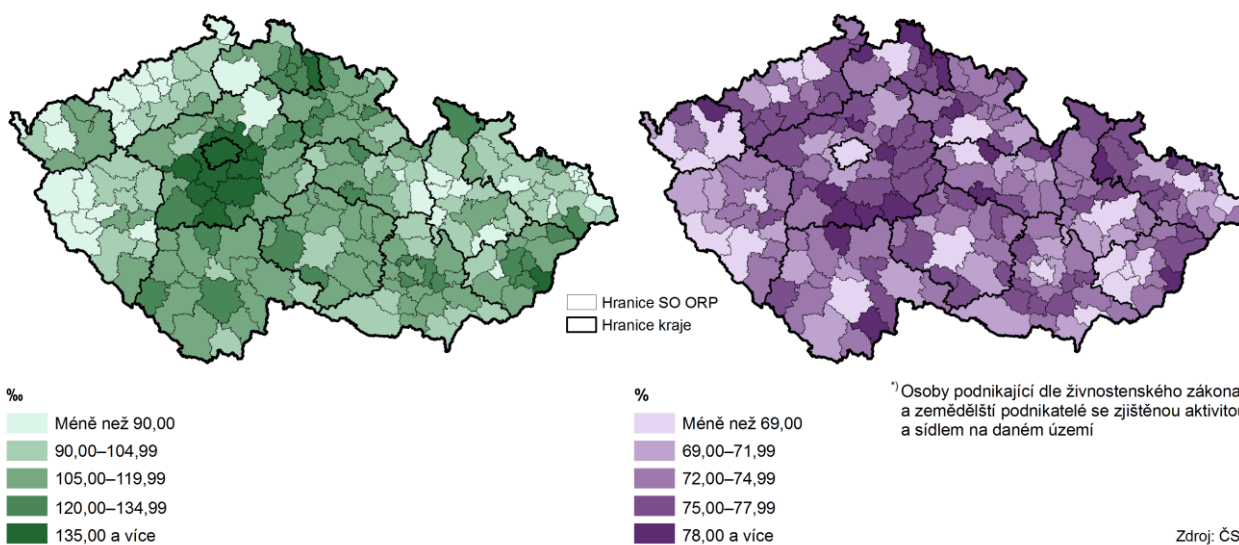
Podnikatelská aktivita v kraji je nejvyšší na Hlinceku a Holicku.

Nejvyšší počet soukromých podnikatelů (živnostníci a zemědělské podnikatelé – fyzické osoby) se zjištěnou aktivitou na 1 000 obyvatel ve věku 18 a více let připadá nejčastěji ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Středočeského kraje a v Praze, v rámci Pardubického kraje pak na Hlinceku (127,7) a Holicku (120,7). Nejnížší intenzita (méně než 90 podnikatelů na 1 000 osob osmnáctiletých a starších) pak byla v kraji na konci roku 2019 zaznamenána na Českořebevsku a Moravskotřebovsku.

Soukromí podnikatelé^{*)} ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2019

Na 1 000 obyvatel ve věku 18 a více let

Podíl na ekonomických subjektech se zjištěnou aktivitou

^{*)} Osoby podnikající dle živnostenského zákona a zemědělské podnikatelé se zjištěnou aktivitou a sídlem na daném území

Zdroj: ČSÚ

Zemědělství

Produkce zemědělského odvětví v roce 2018 meziročně vzrostla a byla nejvyšší v historii kraje.

Produkce zemědělského odvětví v běžných cenách (b. c.) v Pardubickém kraji od roku 2010 meziročně většinou rostla. V roce 2011 vzrostla meziročně o rekordních 22,1 % (celkem činila 8,9 mld. Kč), v roce 2014 díky rekordní sklizni dosáhla produkce zemědělského odvětví nejvyšších hodnot (11,3 mld. Kč) a meziročního přírůstku 14,9 %. Pokles produkce zemědělského odvětví o 8,0 % nastal v roce 2015. Podle posledních dostupných semidefinitivních výsledků roku 2018 meziročně vzrostla zemědělská produkce (o 1,6 %) na nejvyšší hodnotu v historii kraje – 11,6 mld. Kč.

Nárůst produkce zemědělského odvětví byl zajištěn živočišnou i rostlinnou produkcí.

Meziroční nárůst produkce zemědělského odvětví v Pardubickém kraji v roce 2018 byl zajištěn převážně živočišnou produkcí, která meziročně vzrostla o 2,4 % na 6,2 mld. Kč, rostlinná produkce vzrostla ve sledovaném období o 1,0 % na 4,7 mld. Kč. I v rámci ČR meziročně vzrostla výrazněji rostlinná (o 2,1 %) než živočišná produkce (nárůst o 0,5 %).

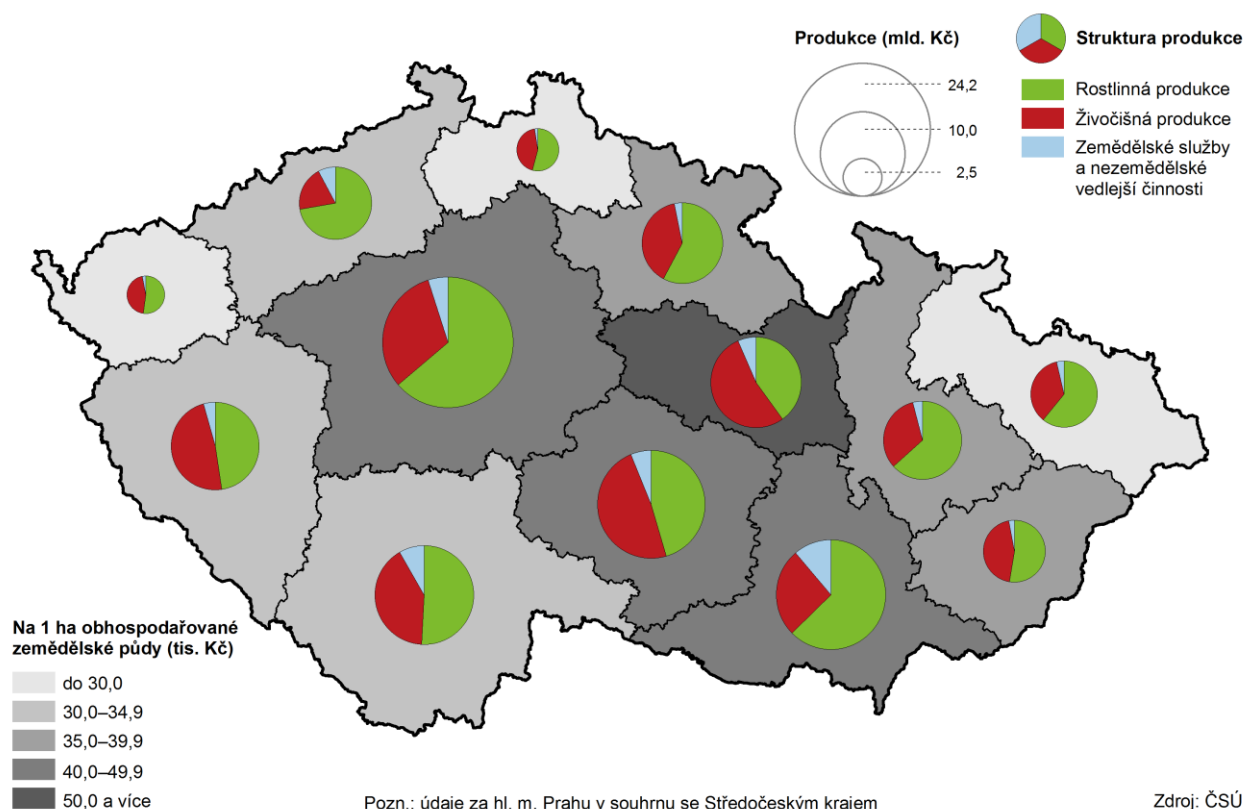
V kraji od roku 2013 převažuje živočišná produkce nad rostlinnou.

V desetileté časové řadě měla na produkci zemědělského odvětví Pardubického kraje s výjimkou tří let rozhodující vliv živočišná výroba. Živočišná produkce převyšovala rostlinnou produkci v letech 2008, 2009 a od roku 2013. Rostlinná produkce tvořila většinový podíl v letech 2010 až 2012. V roce 2018 podle semidefinitivních výsledků tvořila produkci zemědělského odvětví z 53,3 % živočišná produkce, ze 40,1 % rostlinná produkce, z 6,5 % produkce zemědělských služeb a nezemědělských vedlejších činností.

Produkce zemědělského odvětví kraje se zvýšila od roku 2010 o tři pětiny.

Produkce zemědělského odvětví kraje v přepočtu na 1 hektar obhospodařované zemědělské půdy činila 50 042 Kč v roce 2018 (semidefinitivní údaj), od roku 2010 vzrostla o tři pětiny. Na přírůstku se podílela především živočišná produkce, jejíž nárůst byl od roku 2010 více než 80%, rostlinná produkce vykazuje ve stejném období nárůst o 25 %.

Produkce zemědělského odvětví v krajích v roce 2018

Vyšší sklizeň byla zaznamenána u obilovin, brambor i krmných plodin.

Sklizeň zemědělských plodin byla v roce 2019 v kraji ve srovnání s předchozím rokem vyšší u obilovin, brambor i krmných plodin. Nižší sklizeň byla zaznamenána u luskovin, cukrovky technické a řepky.

Pšenice ozimá je v kraji nejčastěji pěstovanou obilovinou.

Pšenice ozimá byla nejčastěji pěstovanou obilovinou v Pardubickém kraji. V roce 2019 byla pěstována na třech pětinach rozlohy obilovin, její sklizňová plocha byla nejvyšší od roku 2002 a činila téměř 53 tis. ha. K největšímu úbytku sklizňové plochy obilovin došlo meziročně u pšenice jarní, její sklizňové plochy se v kraji meziročně snížily o 1,6 tis. ha, tj. o 52,9 % (v ČR pokles o 45,8 %).

Hektarový výnos triticales byl nejvyšší v republikovém srovnání.

Osevní plochy hybridní obiloviny triticales se v kraji meziročně zvýšily na 3,7 tis. ha, přesto byl ve srovnání s rokem 2002 zaznamenán pokles téměř 50%, na republikové úrovni byl pokles čtvrtinový. Celková sklizeň triticales v kraji v roce 2019 činila 19 tis. tun a tvořila 10 % republikového úhrnu. Hektarový výnos však byl v roce 2019 v mezikrajském srovnání nejvyšší a činil 5,06 t/ha.

V roce 2019 poklesla v kraji sklizeň, hektarový výnos i sklizňová plocha řepky.

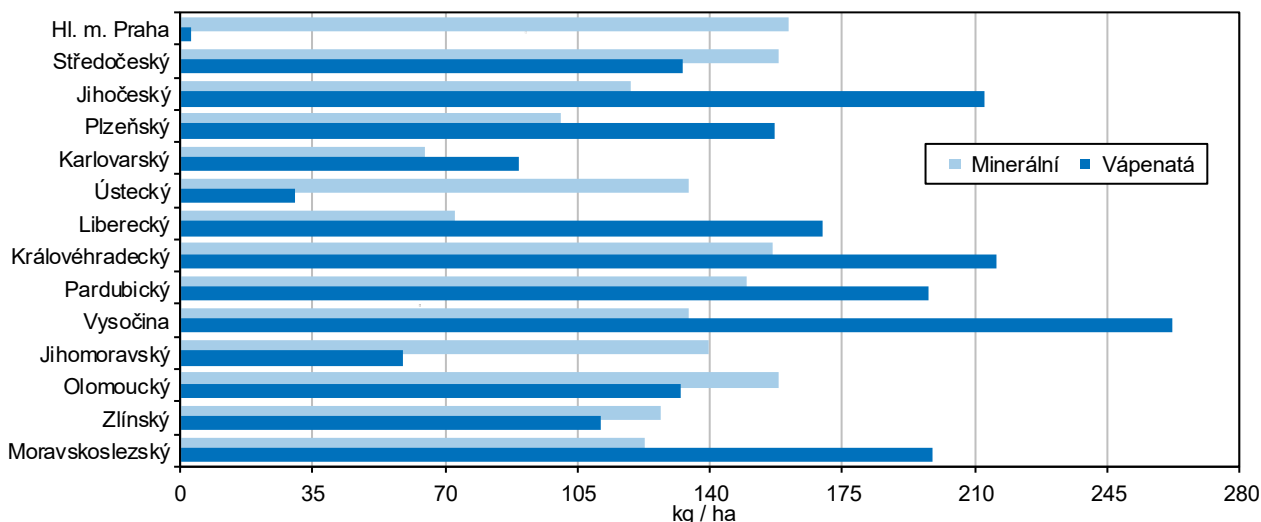
Sklizňová plocha řepky se v roce 2019 v Pardubickém kraji meziročně snížila o 10 % (na 26 tis. ha), přesto byla šestá nejvyšší v mezikrajském srovnání. Hektarový výnos (3,07 t/ha) poklesl o 11 % a byl čtvrtý nejvyšší v mezikrajském srovnání. Celková sklizeň se snížila dokonce o 20 % proti roku předchozímu, činila 80 tis. tun (7 % republikového úhrnu).

Sklizňová plocha kukuřice na zrno i luskovin se snížila, produkční plocha u brambor vzrostla.

Rozloha sklizňové plochy kukuřice na zrno se v kraji meziročně snížila o 18 %, ale díky vysokému (více než třetinovému) nárůstu průměrného výnosu (8,29 t/ha) přesáhla celková sklizeň 40 tis. tun. Luskoviny byly v roce 2019 v kraji pěstovány na menší rozloze než v roce předchozím. Z výměry 2 tis. ha bylo sklizeno 4,6 tis. tun luskovin s průměrným výnosem 2,25 t/ha. Rok 2019 byl pro brambory v kraji příznivý. Produkční plocha se meziročně rozšířila o 5 % (na 948 ha), vzrostl hektarový výnos o 9 % (na 28,67 t/ha) a celková sklizeň se zvýšila o 14 % (na 27,2 tis. t).

Graf 3.12 Spotřeba hnojiv v krajích v hospodářském roce 2018/2019

Zdroj: ČSÚ

Snížila se spotřeba minerálních i organických hnojiv. Vzrostlo využití statkových hnojiv a výrazně pokleslo hnojení močůvkou.

Spotřeba minerálních hnojiv v hospodářském roce 2018/2019 v kraji meziročně poklesla o 1,9 % (na 149,7 kg/1 ha), celostátně činil pokles 2,1 %. V kraji se snížila spotřeba organických hnojiv o 1,2 % (na 3 170,3 kg/ha), naproti tomu v ČR byl zaznamenán nárůst o 5,4 %. Využití statkových hnojiv vzrostlo v kraji proti předchozímu hospodářskému roku o 3,9 % (na 6 136 kg/1 ha), v ČR činil nárůst 1,4 %. Méně se v kraji využívala močůvka (pokles proti předchozímu roku o 34,2 % na 376,2 kg/ha), pokles v kraji byl přitom vyšší, než činil pokles na celostátní úrovni (o 11,5 %).

Stavy prasat se dlouhodobě zvýšily, stavy skotu jsou beze změn.

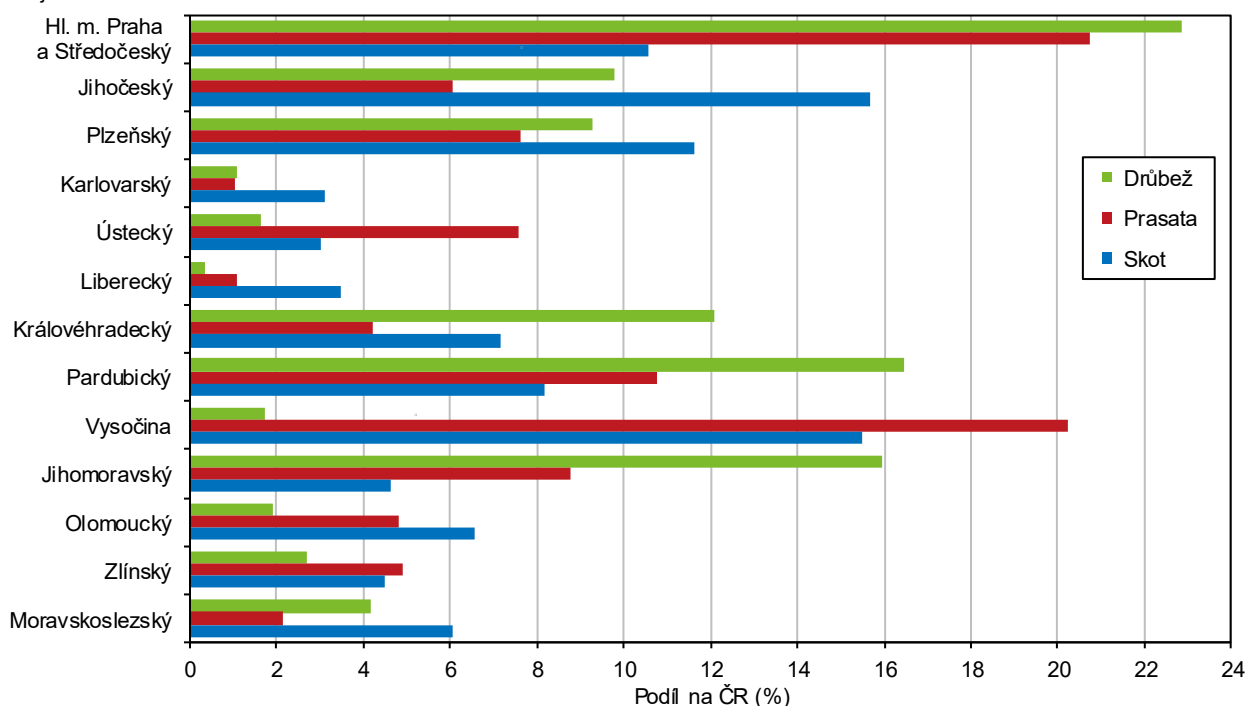
Soupis hospodářských zvířat (k 1. dubnu 2019) potvrdil v pardubickém zemědělském sektoru u většiny druhů zvířat pokračování trendů z minulých let – rozšiřování stavu prasat (od roku 2009 nárůst o 35,1 % na 166,2 tis. kusů), koz (o 33,4 % na 1,7 tis. kusů) a koní (o 28,0 % na 2,6 tis. kusů). Chovy ovcí se v Pardubickém kraji rozšiřovaly do roku 2012, kdy bylo zaznamenáno maximum (14,4 tis. kusů), v letech následujících se počty kusů snižovaly na minimum dosažené v roce 2019 (12 tis. kusů). Stavy skotu se po poklesu mezi lety 2010–2013 udržují nad hranicí 115 tisíc kusů. Početní stavy drůbeže kolísají. V roce 2019 stavy drůbeže meziročně poklesly (o 14,1 %), během deseti let však početní stavy drůbeže v kraji vzrostly dvaapůlkrát.

Kraj měl druhý nejvyšší počet kusů drůbeže a třetí nejvyšší počet prasat.

V regionálním srovnání vykázal Pardubický kraj k datu soupisu hospodářských zvířat (k 1. dubnu 2019) druhý nejvyšší počet kusů drůbeže (3,8 mil.), který tvořil 16,4 % republikového úhrnu, po prvním Středočeském kraji spolu s Hlavním městem Prahou (22,9 % republikového úhrnu). I přes meziroční pokles počtu prasat (o 4,0 tisíc kusů) patří Pardubický kraj s 11% podílem mezi jejich nejvýznamnější chovatele (166,2 tisíc kusů) spolu se Středočeským krajem v úhrnu s Prahou a Krajem Vysočina. Stáda skotu v Pardubickém kraji jsou pátá nejpočetnější (115,9 tis. kusů).

Graf 3.13 Podíl krajů na stavech skotu, prasat a drůbeže k 1. 4. 2019

Zdroj: ČSÚ

Průměrná roční dojivost krav byla o 60 l vyšší, než činil celostátní průměr.

Výroba mléka v kraji v roce 2019 představovala 291 mil. litrů, tj. 9,5 % republikové produkce. Meziročně se produkce mléka v kraji snížila o 3,2 mil. litrů (o 1,1 %), ve srovnání s rokem 2009 však vzrostla o 28,9 mil. litrů (o 11,0 %). Průměrná roční dojivost krav v ČR v roce 2019 činila 8 471 litrů na dojnici, v Pardubickém kraji byla průměrná roční dojivost o 60 l vyšší.

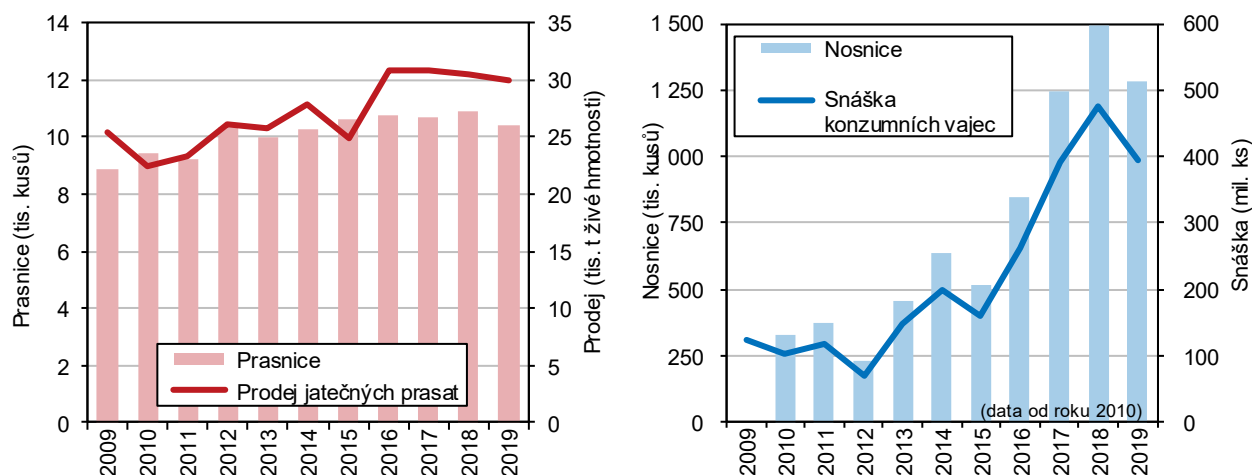
Výroba jatečné drůbeže tvořila pětinu republikové produkce, snáška konzumních vajec představovala čtvrtinu úhrnu.

Výroba jatečné drůbeže v kraji v roce 2019 meziročně poklesla o 2,2 % na 51,9 tis. tun živé hmotnosti. Od roku 2010 se výroba jatečné drůbeže v kraji zvýšila třikrát a tvoří pětinu republikové produkce. Snáška konzumních vajec v Pardubickém kraji v roce 2019 proti předchozímu roku poklesla o 17,2 % a představovala 394,8 mil. kusů vajec, což tvořilo čtvrtinu republikové produkce vajec. Od roku 2010 se celková snáška vajec v kraji zvýšila čtyřikrát.

Graf 3.14 Průměrné stavy prasnic a prodej jatečných prasat, průměrné stavy nosnic a snáška konzumních vajec v zemědělském sektoru Pardubického kraje

Zdroj: ČSÚ

Produkce jatečného skotu meziročně vzrostla, produkce jatečných prasat poklesla.

Produkce jatečného skotu v Pardubickém kraji v roce 2019 činila 14 470 tun živé hmotnosti (t ž. hm.) a byla nejnižší od roku 2009. Produkce jatečného skotu v kraji činila 8,6 % republikového úhrnu a byla pátá nejvyšší v republikovém srovnání. Produkce jatečných prasat dosáhla v roce 2019 v kraji 29 927 t ž. hm., byla sice meziročně nižší o 1,7 %, ale od roku 2009 byla čtvrtá nejvyšší. Produkce jatečných prasat v kraji v roce 2019 činila 10,4 % celkové produkce České republiky a byla třetí nejvyšší v mezikrajském srovnání.

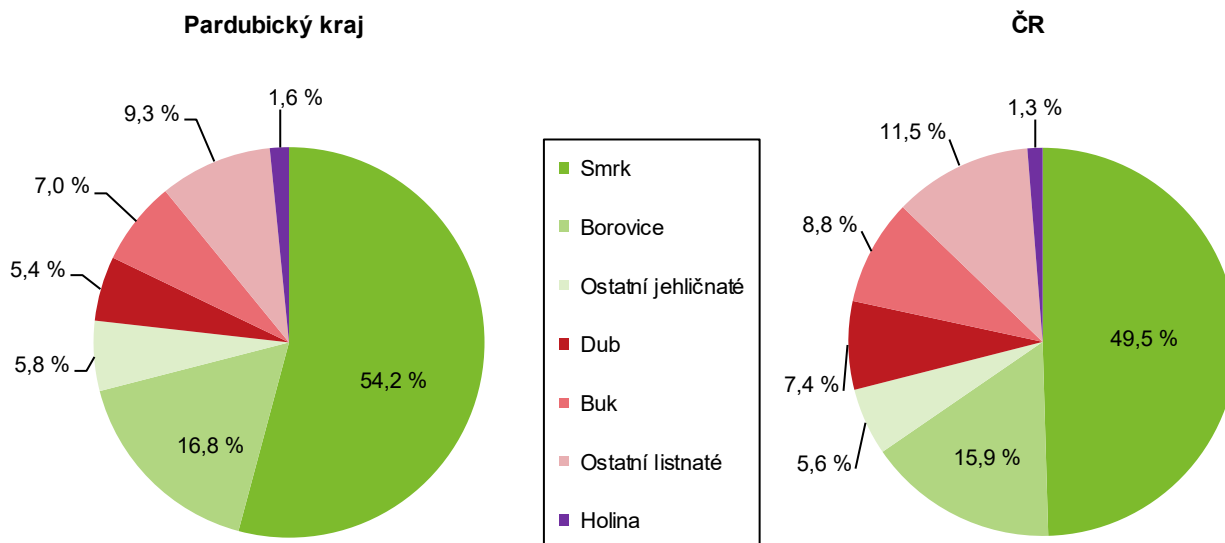
Lesnictví

V kraji je vyšší zastoupení jehličnatých dřevin, než tvoří republikový průměr.

Podle Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů bylo ke konci roku 2019 v kraji 131 491 ha ploch lesů, což je o 560 ha více než v roce předchozím. Rozšířily se porostní plochy listnatých dřevin a holin, zmenšily se porostní plochy jehličnatých dřevin. Podíl jehličnatých lesů tvoří v lesních porostech kraje 76,8 %, na republikové úrovni je podíl jehličnanů nižší a tvoří 71,0 %.

Graf 3.15 Druhá skladba dřevin lesních porostů v Pardubickém kraji k 31. 12. 2019

Pramen: ÚHÚL

Na nově zalesňovaných plochách převažují listnaté dřeviny.

Zalesňování se v roce 2019 v Pardubickém kraji týkalo o 5,6 % větší plochy než v předchozím roce, na republikové úrovni se zalesněná plocha meziročně zvětšila o třetinu výměry. V kraji bylo zalesněno celkem 821 ha a z toho 55,8 % zalesňovaných ploch bylo osázeno listnatými dřevinami (zejména dubem a bukem). Jehličnaté dřeviny tvořily 44,2 % zalesněných ploch v kraji, na republikové úrovni tvořily jehličnaté dřeviny 48,7 % a z druhů dřevin převládal smrk.

Objem vytěženého dřeva se meziročně zvýšil téměř o třetinu.

Objem vytěženého dřeva v Pardubickém kraji v roce 2019 se meziročně zvýšil téměř o třetinu na 1,3 mil. m³ b. k. Převážná většina vytěženého dřeva (95,0 %) v kraji byla tvořena jehličnatými dřevinami, mezi kterými převládal smrk.

Těžba dřeva v kraji tvořila 4% podíl objemu těžby ČR.

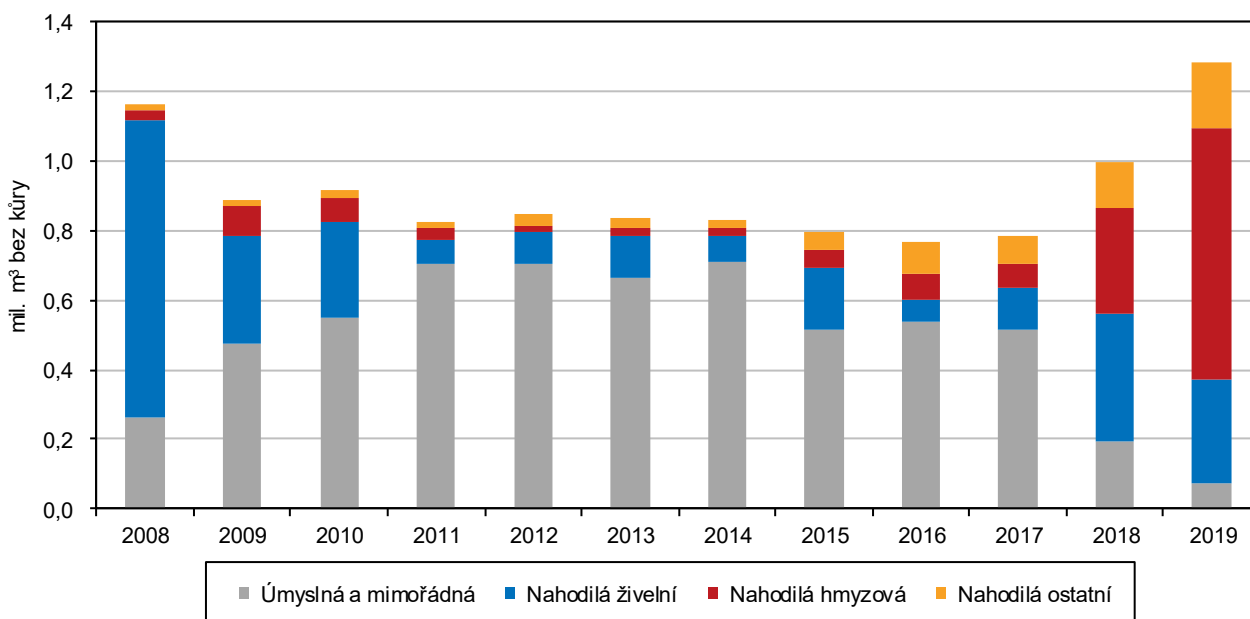
Celková těžba dřeva v České republice v roce 2019 představovala 32,6 mil. m³ b. k., krajský objem tvořil 3,9% podíl a byl stejný jako v roce předchozím. V rámci regionů se nejvíce dřeva v roce 2019 vytěžilo v Kraji Vysočina (23,9 %), za kterým následoval Jihočeský kraj (13,3 %), nejmenší podíl tvořila těžba z krajů Karlovarského a Libereckého (shodně 2,4 %).

Objem zpracované nahodilé těžby dřeva byl o polovinu vyšší než v minulém období.

Objem zpracované nahodilé těžby dřeva se v kraji meziročně zvýšil o polovinu na 1,2 mil. m³ b. k., tvořil 94,4 % celkové těžby dřeva, a přesto byl nárůst v mezikrajském srovnání až šestý nejvyšší. Nejvyšší, více než dvojnásobný, meziroční nárůst nahodilé těžby dřeva byl v roce 2019 zaznamenán v Kraji Vysočina.

Graf 3.16 Těžba dřeva z hlediska důvodu nahodilé těžby v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

Nahodilá těžba hmyzová tvořila nadpoloviční podíl těžby dřeva.

Jak naznačuje výše umístěný graf, byla celková těžba v Pardubickém kraji v roce 2019 nejvyšší od roku 2008. Z hlediska důvodu bylo v roce 2019 celých 56,4 % těžby dřeva tvořeno nahodilou těžbou hmyzovou, jejíž podíl v posledním sledovaném roce byl zároveň nejvyšší během celého období od roku 2008. Druhý nejvyšší podíl v roce 2019 zaujala nahodilá těžba vlivem živelních pohrom (23,3 %). Úmyslný nebo mimořádný vliv byl důvodem těžby z 5,6 % a zbylých 14,8 % těžby dřeva v kraji bylo označeno jako nahodilá těžba ostatní.

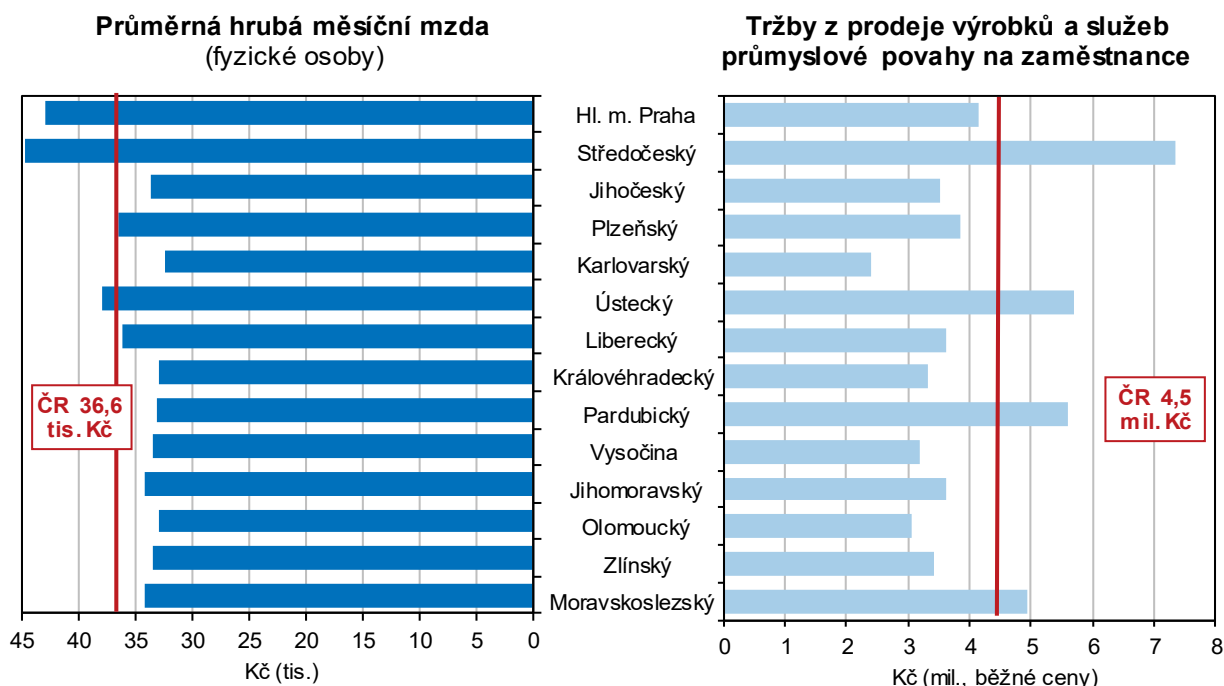
Průmysl

Počet zaměstnanců v průmyslu v kraji meziročně klesl; mzdy v průmyslových podnicích byly 4. nejnižší mezi kraji (o jednu pozici horší umístění než v roce předchozím).

V roce 2019 mělo v Pardubickém kraji své sídlo (stejně jako v předchozích dvou letech) 135 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci, což je nejnižší počet od roku 2007. Po předchozím pětiletém období zřetelného růstu počtu zaměstnanců těchto podniků se v roce 2019 jejich počet meziročně v kraji snížil o 543 osob, tj. o 1,1 % při celorepublikovém poklesu o 1,5 %. Zaměstnanost ve velkých průmyslových podnicích přitom meziročně klesla ve většině krajů (s výjimkou Jihočeského a Středočeského). Průměrná hrubá měsíční mzda v podnicích se sídlem v kraji během roku 2019 vzrostla o 5,4 % (v celé ČR o 6,0 %) a částka 33 075 Kč představovala 90,3 % úrovně průměrné republikové mzdy v průmyslu; mezi kraji ČR byla 4. nejnižší (o jednu příčku horší umístění než v roce předešlém).

Graf 3.17 Mzdy a tržby v průmyslu v krajích v roce 2019*)

Zdroj: ČSÚ

*) podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

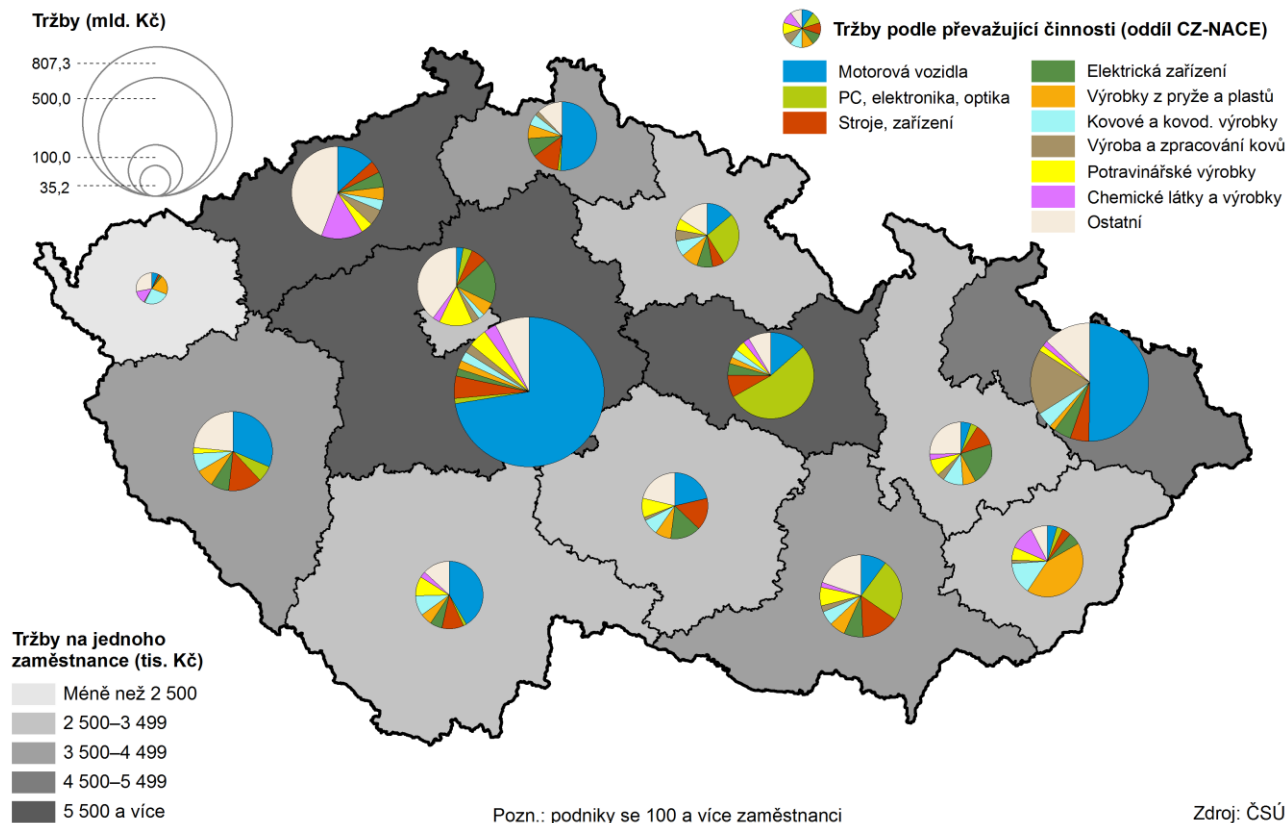
Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy v kraji meziročně rostly nejrychleji ze všech krajů.

Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy v podnicích se 100 a více zaměstnanci vzrostly v kraji oproti roku 2018 o 5,5 % (nejvyšší procentní nárůst mezi kraji) při republikovém tempu 0,2 % (v pěti krajích byl zaznamenán pokles). Objem tržeb v přepočtu na zaměstnance patří v kraji dlouhodobě k nejvyšším v mezikrajském srovnání; v letech 2017 až 2019 byl třetí nejvyšší po Středočeském a Ústeckém kraji. Dominantní postavení má v kraji nadále výroba elektroniky a výpočetní techniky – z celkových tržeb podniků zpracovatelského průmyslu tvoří více než polovinu.

V mezikrajském srovnání má kraj pátý nejvyšší podíl tržeb z přímého vývozu.

Tržby z přímého vývozu se na celkových tržbách z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy v podnicích se sídlem v kraji v roce 2019 podílely téměř dvěma třetinami (65,8 %). Mezi kraji šlo o pátou nejvyšší hodnotu (v roce 2018 kraji přitom patřila 6. příčka). V porovnání s rokem 2018 poklesl tento podíl o 0,4 procentního bodu, celorepublikový průměr byl však překročen o 4,6 p. b. Mezi podniky zpracovatelského průmyslu v kraji má nejvyšší podíl tržeb za přímý vývoz výroba elektrických zařízení (92 %), chemická výroba a výroba strojů, zařízení (mírně nad 80 %). Naproti tomu v potravinářských podnicích tvoří přímý vývoz pouze necelou sedminu tržeb.

Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy zpracovatelského průmyslu v krajích v roce 2019

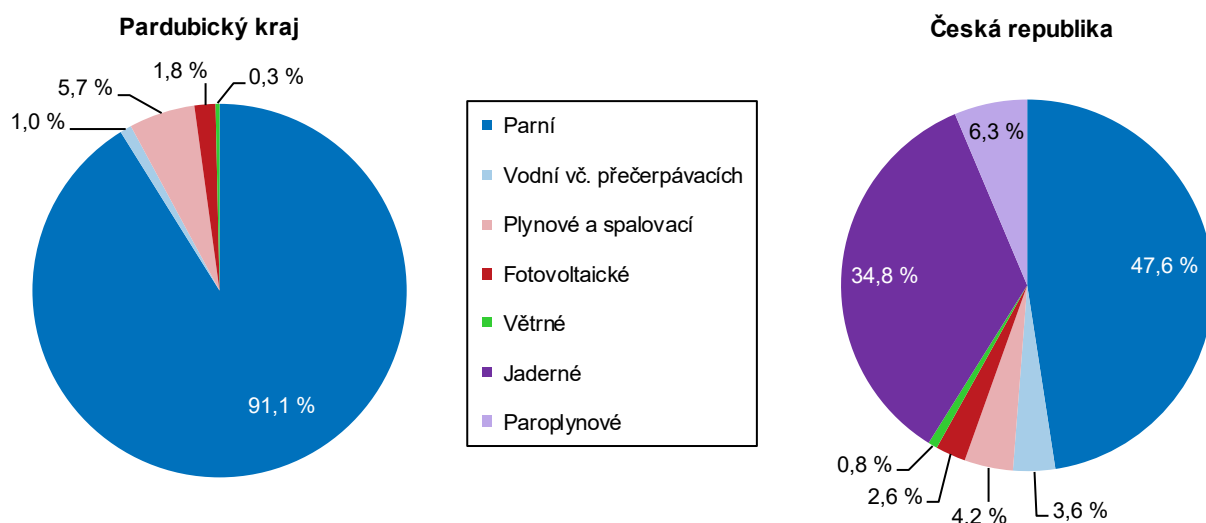
Energetika

Výroba elektřiny v kraji v roce 2019 meziročně poklesla.

V Pardubickém kraji bylo v roce 2019 vyrobeno celkem 5 701 GWh elektrické energie, což je o 17,6 % méně než v roce 2018 (šlo o druhý nejvyšší procentní pokles mezi krají; v osmi krajích výroba naopak vzrostla). Snížila se především výroba v parních elektrárnách (o 19,0 %), které se na celkové výrobě elektřiny v kraji podílejí rozhodující měrou (91,1 %). Fotovoltaické elektrárny se na množství elektřiny vyrobené v kraji v roce 2019 podílely 1,8 %, větrné pouze 0,3 %.

Graf 3.18 Výroba elektřiny brutto^{*)} podle technologie elektráren v roce 2019

Pramen: Energetický regulační úřad

^{*)} Výroba elektřiny brutto = celková výroba elektřiny na svorkách generátorů (zdrojů).

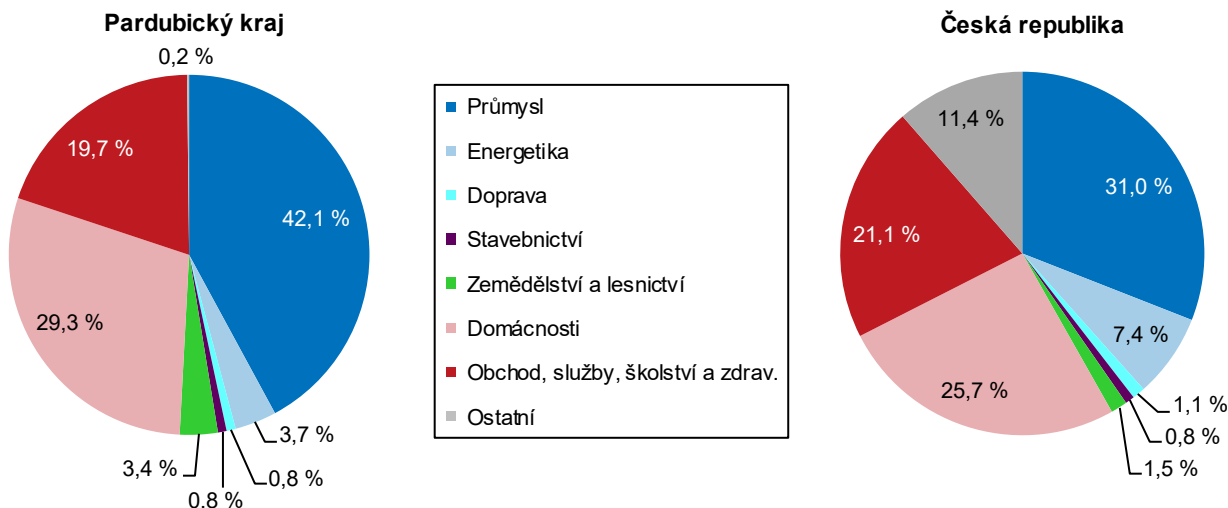

Spotřeba elektřiny v kraji po třech letech růstu meziročně mírně klesla.

V kraji se v roce 2019 spotřebovalo 2 468 GWh elektřiny (netto), přitom meziročně klesla čistá spotřeba elektřiny o 0,8 % (v předchozích třech letech spotřeba v kraji rostla; pokles v roce 2019 zaznamenalo dalších osm krajů). Z hlediska odvětví došlo v kraji k poklesu spotřeby elektřiny v průmyslu, energetice, stavebnictví i zemědělství a lesnictví; meziroční nárůst spotřeby byl naopak zaznamenán v dopravě a službách. Rovněž v domácnostech spotřeba elektřiny mírně vzrostla (o 1,3 % v kraji při 1,4% nárůstu v celé ČR).

Graf 3.19 Spotřeba elektřiny netto*) podle odvětví spotřeby v roce 2019

Pramen: Energetický regulační úřad

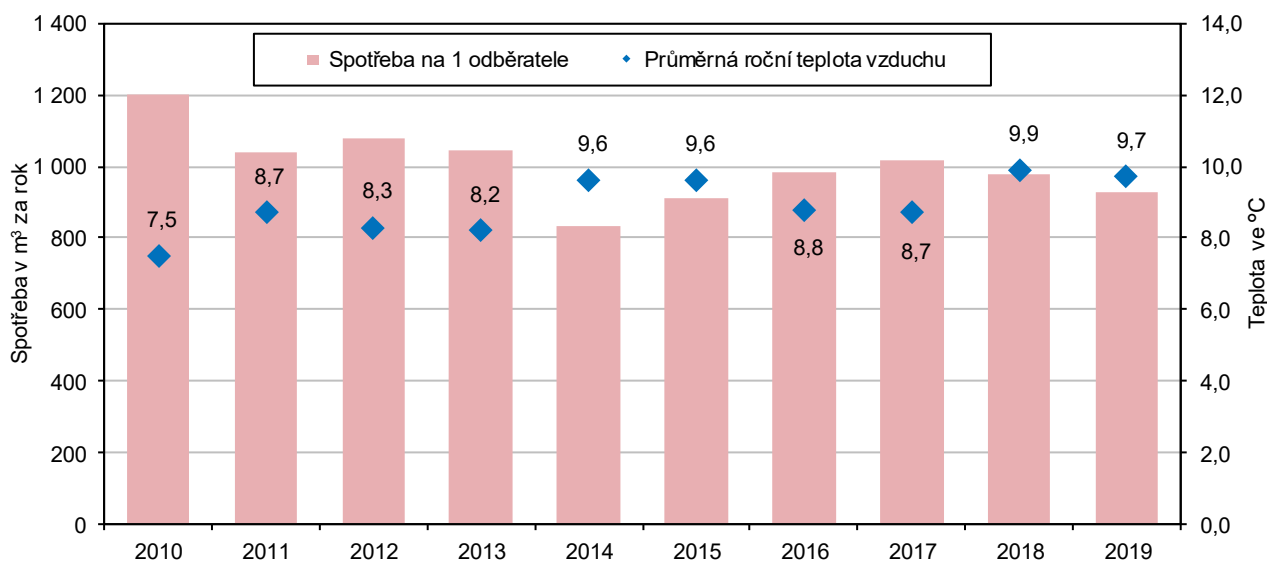
*) Spotřeba elektřiny netto = spotřeba elektřiny v odběrných místech provozovatelů regionálních distribučních soustav a spotřeba subjektů přímo napojených na danou výrobu

Celková spotřeba zemního plynu v kraji meziročně mírně vzrostla, v případě spotřeby v domácnostech byl zaznamenán pokles.

V Pardubickém kraji se v roce 2019 spotřebovalo 378,9 mil. m³ zemního plynu, což je v přepočtu 4 045 GWh. Meziročně vzrostla spotřeba plynu v kraji o 1,1 % při 4,5% celorepublikovém navýšení ovlivněném zejména růstem spotřeby v Ústeckém kraji o třetinu. Zatímco spotřeba plynu v kraji meziročně vzrostla u velkoobděratelů (o 3,5 %), středních odběratelů (o 2,0 %) a především maloodběratelů (o 6,7 %), v případě domácností byl zaznamenán, obdobně jako ve všech ostatních krajích, pokles (o 5,1 %, což je třetí nejvyšší procentní snížení v mezikrajském srovnání).

Graf 3.20 Roční spotřeba zemního plynu v domácnostech a průměrná teplota vzduchu v Pardubickém kraji

Pramen: Energetický regulační úřad

Spotřeba plynu v domácnostech je ovlivněna klimatickými podmínkami.

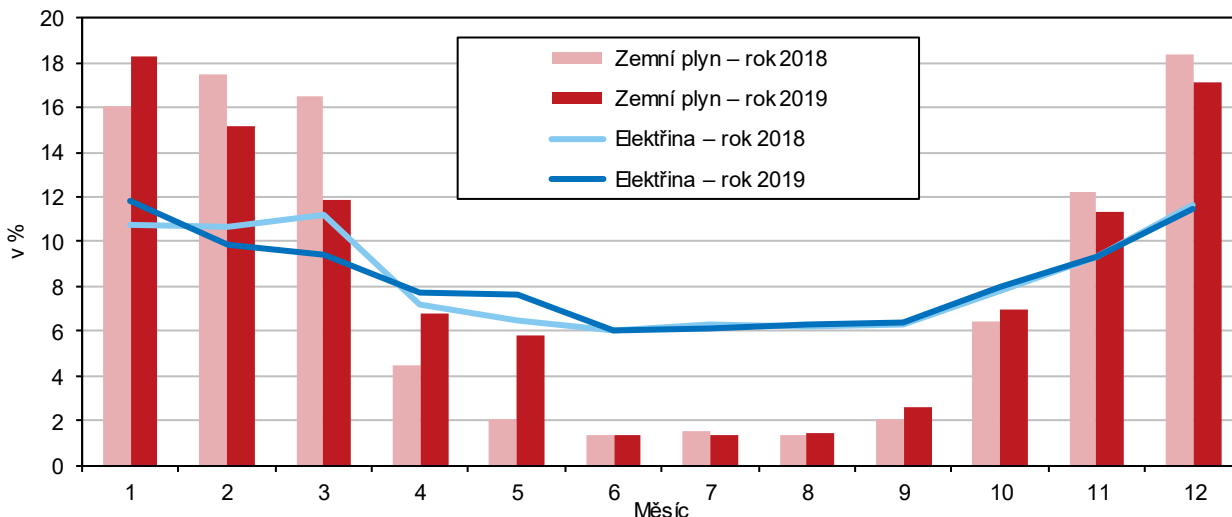
Změny spotřeby plynu ve skupině domácností bezprostředně souvisejí s klimatickými podmínkami v jednotlivých měsících a letech. V roce 2010 byla průměrná teplota v kraji mírně pod dlouhodobým normálem, naproti tomu v letech 2014, 2015 a zejména 2018 i 2019 byla nad dlouhodobou úrovní teplot.

Spotřeba elektřiny v domácnostech podléhá menším sezónním výkyvům.

Sezonnost ve spotřebě elektřiny je ve srovnání se spotřebou zemního plynu poměrně malá. Podíl jednotlivých měsíců se v kraji v roce 2019 pohyboval od 6 % ročního úhrnu spotřeby elektřiny v domácnostech v červnu, červenci, srpnu i září po téměř 12 % v lednu a prosinci, či 10 % v únoru – viz též následující graf.

Graf 3.21 Spotřeba elektřiny a zemního plynu v domácnostech v Pardubickém kraji podle měsíců v roce 2018 a 2019

Pramen: Energetický regulační úřad

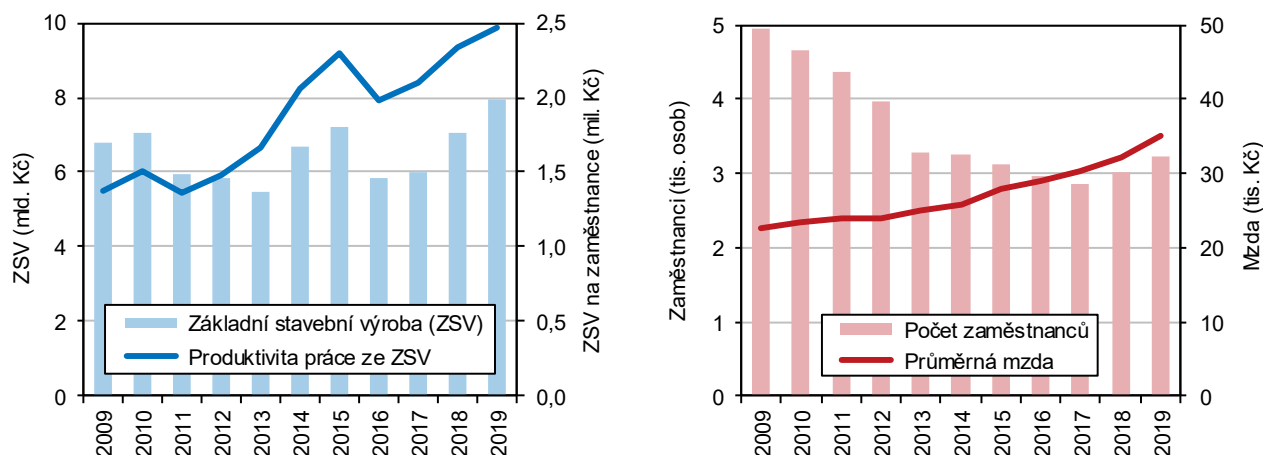
Stavebnictví

Průměrná měsíční mzda ve stavebních podnicích s 50 a více zaměstnanci v kraji meziročně vzrostla relativně nejvíce ze všech krajů.

V roce 2019 mělo v kraji sídlo 26 stavebních podniků s 50 a více zaměstnanci (o 2 více než roce předchozím) s 3,2 tis. zaměstnanými osobami (zřetelný pokles byl v posledních dvou letech vystřídán mírným růstem). Průměrná hrubá měsíční mzda v těchto podnicích je od roku 2017 mezi kraji 9. nejvyšší. V roce 2019 dosáhla částky 35 216 Kč a proti roku 2018 vzrostla o 9,4 % (jde o nejvyšší procentní nárůst mezi kraji).

Graf 3.22 Stavebnictví v Pardubickém kraji – podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

Zdroj: ČSÚ

Objem ZSV podniků s 50 a více zaměstnanci se sídlem kraji

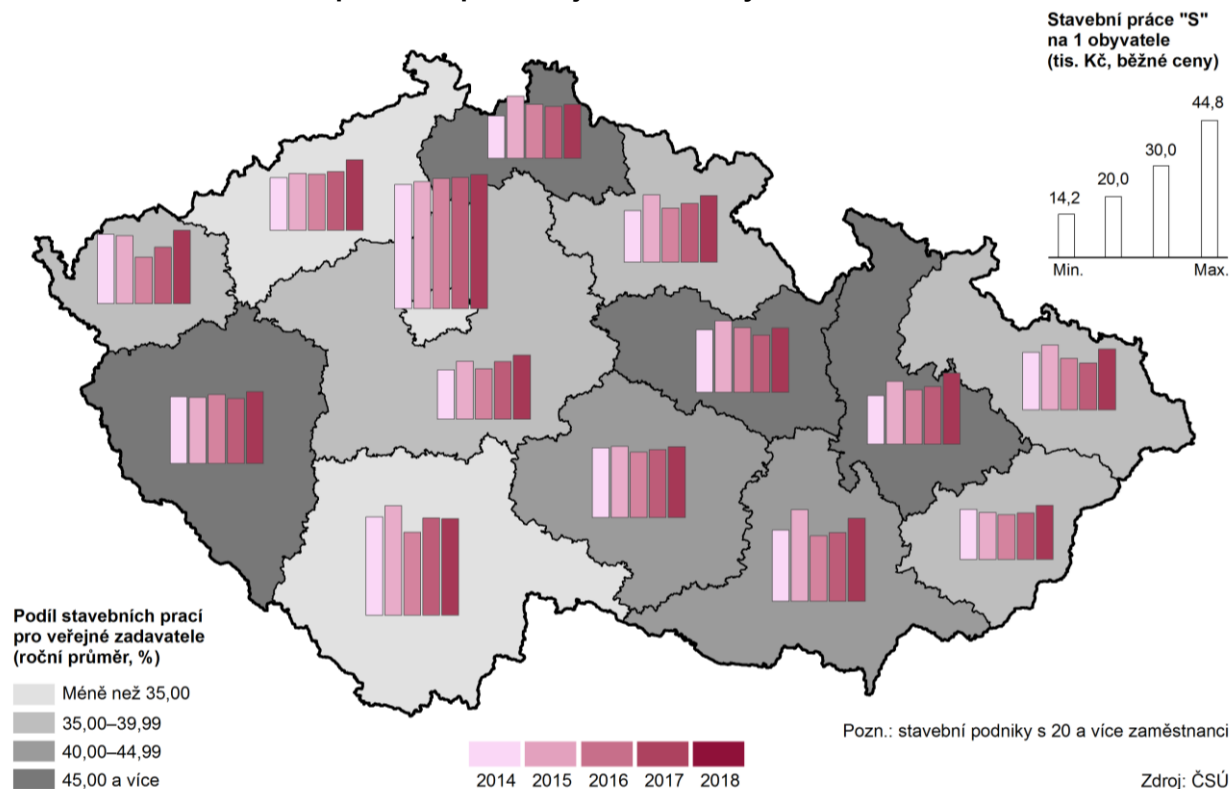
Základní stavební výroba (ZSV) dosáhla v roce 2019 hodnoty 7,9 mld. Kč v běžných cenách (nejvíce v dlouhodobém pohledu) a proti roku 2018 byla o 12,5 % vyšší

i produktivita práce dosáhla v roce 2019 maximálních hodnot v dlouhodobém pohledu.

(5. nejvyšší nárůst mezi kraji; v pěti krajích došlo přitom k poklesu). Zatímco v inženýrském stavitelství ZSV v kraji meziročně vzrostla o 24,2 %, v případě pozemního stavitelství došlo k poklesu o 11,6 %. Nejen celkový objem, ale i produktivita práce (ZSV na zaměstnance) dosáhla v kraji v roce 2019 dlouhodobého maxima (2,5 mil. Kč představovalo, stejně jako v předchozím roce, 4. nejvyšší hodnotu mezi kraji).

Stavební práce "S" podle kraje místa stavby v letech 2014 až 2018

Objem stavební výroby realizované podniky s 20 a více zaměstnanci na území kraje v roce 2018 se meziročně zvýšil; tempo růstu bylo obdobné republikovému.

Výše byla hodnocena stavební výroba podniků z hlediska jejich sídla (firmy se sídlem v kraji však mohou stavět i v jiných krajích ČR či v zahraničí). Z hlediska místa stavby bez ohledu na sídlo firem je možné hodnotit poslední dostupná data roku 2018 za podniky s 20 a více zaměstnanci – viz též předchozí kartogram. Tyto stavební podniky v roce 2018 na území kraje realizovaly stavební práce v hodnotě 11,2 mld. Kč (meziročně o 12,9 % více); maxima 12,4 mld. Kč za posledních deset z roku 2015 (souvisejícího s dočerpáváním eurofondů) však dosaženo nebylo. K meziročnímu nárůstu objemu stavebních prací došlo přitom ve všech krajích (v Pardubickém v obdobném tempu jako v průměru za celou ČR), s výjimkou kraje Jihočeského.

Podíl stavebních prací pro veřejného zadavatele na území kraje patří v mezikrajském srovnání k nejvyšším.

Z objemu stavebních prací provedených na území kraje v roce 2018 tvořily práce pro veřejného zadavatele 51,1 % (v ČR 42,4 %), což byl zároveň druhý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání po Kraji Vysočina (v předchozím roce Pardubickému kraji patřila první příčka). Meziročně vzrostl objem stavebních prací pro veřejného zadavatele v kraji o 12,5 % – šlo o druhé nejvyšší procentní navýšení po Libereckém kraji.

Stavební práce provedené v kraji v roce 2018 v přepočtu na obyvatele byly v mezikrajském srovnání 5. nejvyšší.

Na jednoho obyvatele kraje v roce 2018 připadaly stavební práce provedené v kraji v hodnotě 21,5 tis. Kč (5. nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání). Dlouhodobého maxima (přibližně dvojnásobku oproti Pardubickému kraji) je dosahováno v Hlavním městě Praze, na posledních příčkách se v posledních deseti letech nejčastěji nacházel

Liberecký (rok 2009, 2014, 2018) a Zlínský kraj (období let 2015 až 2017). Nejlepšího umístění (4. nejvyšší) mezi kraji dosáhl Pardubický kraj v roce 2015.

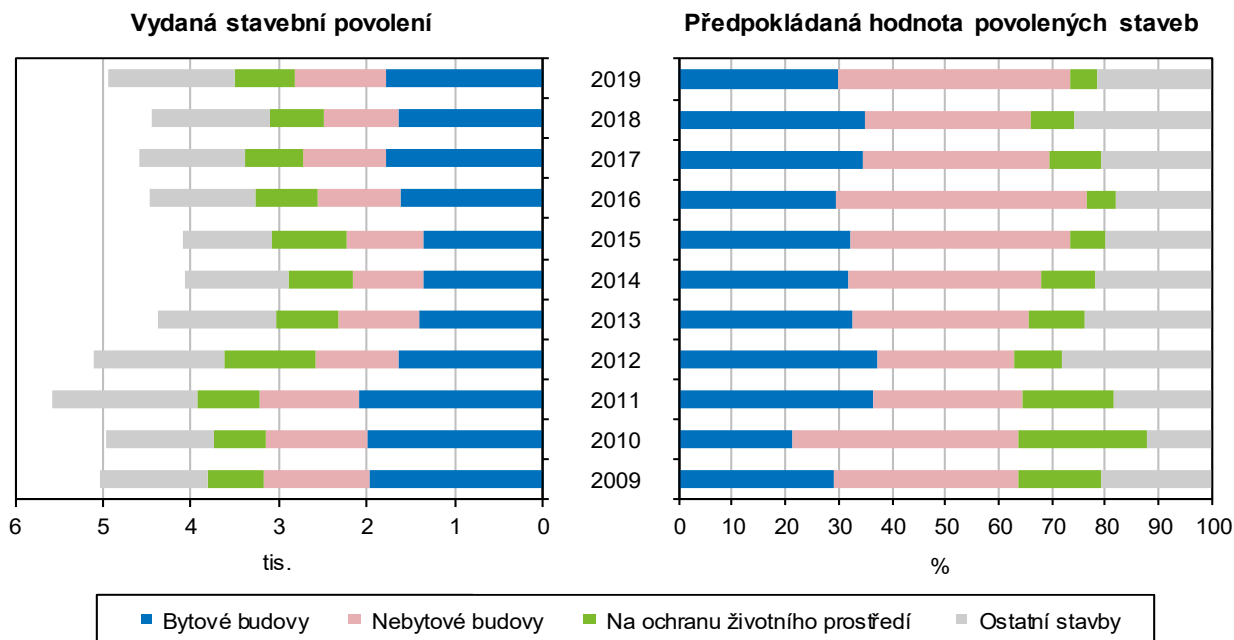
Stavební povolení

Počet vydaných stavebních povolení meziročně vzrostl ve všech okresech Pardubického kraje.

V roce 2019 vydaly stavební úřady v Pardubickém kraji 4 944 stavebních povolení, což je o 490 SP (tj. o 11,0 %) více než v roce předchozím a zároveň jde o čtvrtý nejvyšší počet za posledních deset let. Meziroční nárůst počtu stavebních povolení byl přitom zaznamenán ve všech okresech Pardubického kraje – nejvyšší (o 16,1 %) v okrese Chrudim a nejnižší (o 7,0 %) na Orlickoústecku.

Graf 3.23 Vydaná stavební povolení podle druhu stavby v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

Meziroční procentní nárůst počtu vydaných SP v kraji byl v mezikrajském srovnání třetí nejvyšší.

Počet stavebních povolení v roce 2019 meziročně vzrostl ve všech krajích kromě Hl. města Prahy (pokles o 7,4 %), Karlovarského kraje (pokles o 1,0 %) a Ústeckého kraje (o dvě SP méně). Pardubický kraj se 11,0% nárůstem zařadil na třetí příčku za kraj Středočeský (o 11,3 % více) a Liberecký (o 11,1 % více). Na všech SP v ČR se Pardubický kraj v roce 2019 podílel 5,7 %, což byl nejvyšší podíl v časové řadě za posledních 25 let.

Nejvíce stavebních povolení je vydáváno na výstavbu bytových budov.

Ve struktuře vydaných SP podle druhu stavby v kraji dlouhodobě převažují bytové budovy (v roce 2019 z 35,9 % = hodnota uprostřed žebříčku krajů). SP na nebytové budovy se v kraji v dlouhodobém pohledu podílejí na všech SP přibližně jednou pětinou (podíl 21,1 % v roce 2019 představoval třetí nejvyšší hodnotu v mezikrajském srovnání). Stavby na ochranu životního prostředí se v posledních třech letech na všech SP v kraji podílely přibližně 14 % (v roce 2019 šlo o 6. nejvyšší podíl mezi kraji).

Orientační hodnota povolených staveb v kraji v roce 2019 meziročně vzrostla o více než třetinu, a to především díky nebytovým budovám.

Orientační hodnota staveb, na které byla vydána stavební povolení, a která představuje odhad celkových nákladů staveb včetně technologie vynaložené na přípravu, realizaci a uvedení stavby do provozu (nejedná se o konečné náklady stavby), dosáhla v Pardubickém kraji v roce 2019 výše 17,8 mld. Kč. Šlo o druhou nejvyšší hodnotu za uplynulých 25 let (maxima 19,0 mld. Kč bylo dosaženo v roce 2010, pak po tříletém období poklesu následoval rostoucí trend). Oproti roku 2018 vzrostla orientační hodnota povolených staveb v kraji o 38,0 % (o 4,9 mld. Kč), a to především díky výraznému navýšení u nových nebytových budov v okrese

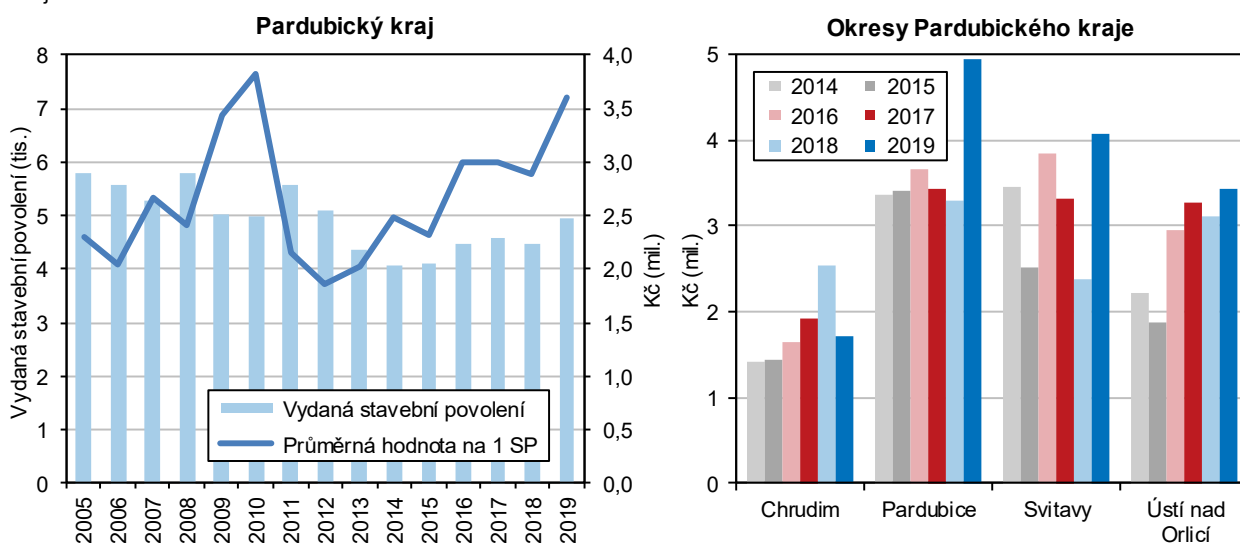
Pardubice a Svitavy (pokles byl zaznamenán pouze na Chrudimsku). V mezikrajském srovnání šlo o třetí nejvyšší procentní nárůst po Libereckém kraji a Praze, kde orientační hodnota vzrostla o více než polovinu.

Podíl staveb na ochranu životního prostředí na předpokládané hodnotě povolených staveb v kraji klesá.

Na celkové orientační hodnotě povolených staveb se v kraji dlouhodobě podílejí největší měrou nejčastěji nebytové budovy; 43,8 % v roce 2019 představuje (spolu s Olomouckým krajem) třetí nejvyšší hodnotu mezi kraji. Bytové budovy se v kraji v roce 2019 na předpokládané hodnotě staveb podílely 29,8 % (třetí nejnižší podíl v mezikrajském srovnání). Zastoupení předpokládané hodnoty staveb na ochranu životního prostředí na celkové hodnotě povolovaných staveb bylo od vzniku kraje v roce 2000 nejvyšší v letech 2009 až 2011 (překračovalo 15 %), následoval postupný pokles na dlouhodobě nejnižší podíl 4,9 % v roce 2019, což byla zároveň pátá nejnižší hodnota mezi kraji.

Graf 3.24 Průměrná hodnota na jedno stavební povolení v Pardubickém kraji a jeho okresech

Zdroj: ČSÚ

Průměrná hodnota na jedno vydané stavební povolení v kraji patří v mezikrajském srovnání k nejnižším; dlouhodobě dosahuje nejvyšších hodnot v okrese Pardubice.

Za posledních 20 let bylo v kraji dosaženo nejvyšší průměrné hodnoty na jedno vydané SP v roce 2010 (3,8 mil. Kč), následoval výrazný pokles vystřídáný postupným růstem (s meziročními výkyvy) na 3,6 mil. Kč v roce 2019. Šlo o pátou nejnižší hodnotu mezi kraji (v předchozích dvou letech kraji patřila čtvrtá nejnižší příčka). Nejvyšších průměrných hodnot na jedno SP je v rámci kraje dlouhodobě nejčastěji dosahováno v okrese Pardubice (v roce 2019 se s hodnotou 4,9 mil. Kč zařadil mezi všemi 77 okresy ČR včetně Prahy na 11. nejvyšší pozici). Naopak nejnižší hodnota na jedno vydané SP v rámci kraje připadá v dlouhodobém srovnání nejčastěji na Chrudimsku (v roce 2019 hodnotou 1,7 mil. Kč tento region obsadil 4. nejnižší příčku v republikovém meziokresním srovnání).

Bytová výstavba

V letech 2016 až 2019 došlo v kraji k oživení bytové výstavby...

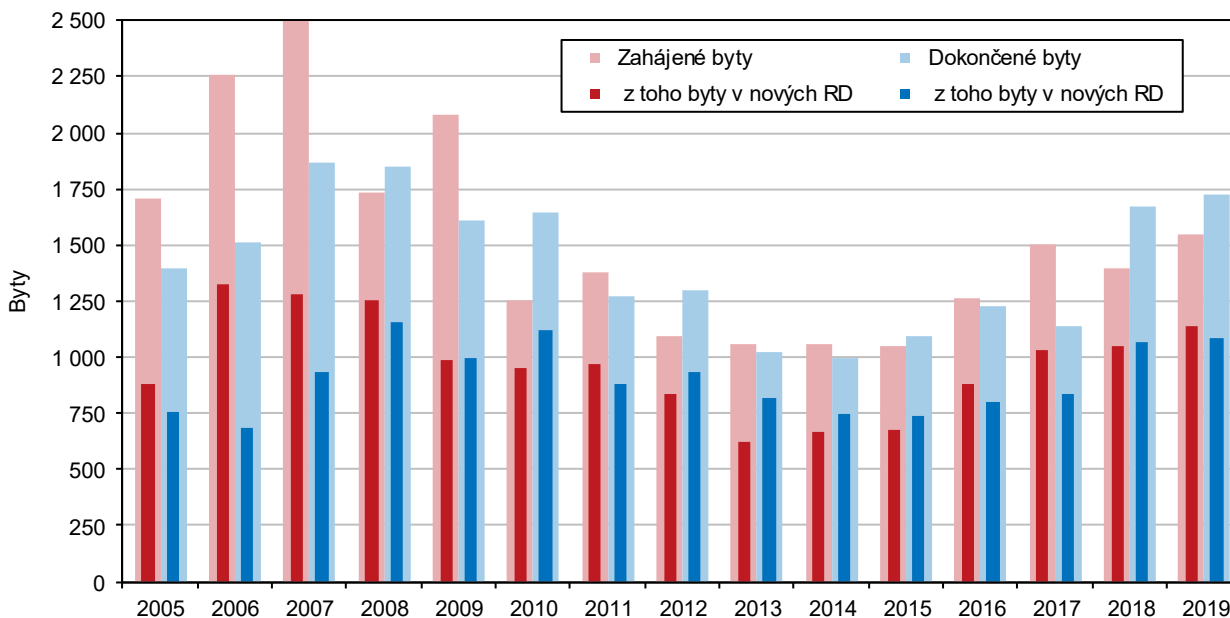
V období od vzniku kraje v roce 2000 byly maximální počty bytů zahajovány v letech 2006 a 2007 (přes 2,2 tis. ročně) a dokončovány v období let 2007 a 2008 (více než 1,8 tis.). Následoval útlum bytové výstavby na minimum zahájených i dokončených bytů v letech 2013 až 2015 (kolem 1,0 tis. ročně, přesto více než dvojnásobný počet oproti historickému minimu z poloviny 90. let minulého století). V letech 2016 až 2019 došlo v kraji (v souladu s celorepublikovým trendem) k oživení výstavby bytů. Počet dokončených bytů v kraji v roce 2019 (1 724) byl v časové řadě od roku 2000 třetí nejvyšší, počet zahájených bytů (1 547) byl přitom nejvyšší za posledních deset let.

...počet dokončených bytů na tis. obyvatel byl mezi kraji 5. nejvyšší.

Intenzitou bytové výstavby se Pardubický kraj zařadil v letech 2016 až 2019 (propočít za období charakteristické oživením výstavby) průměrnou roční hodnotou 2,75 zahájených bytů na tis. obyvatel na 9. místo mezikrajského žebříčku a počtem 2,77 dokončených bytů na tis. obyvatel na 5. místo mezi kraji. Nejvyšší intenzita výstavby v tomto období charakterizovala Středočeský kraj (více než 4,5 zahájených i dokončených bytů na tis. obyvatel), nejnižší pak kraj Ústecký (1,6 zahájených a 1,3 dokončených bytů na tis. obyvatel v průměru za rok).

Graf 3.25 Bytová výstavba v Pardubickém kraji

Zdroj: ČSÚ

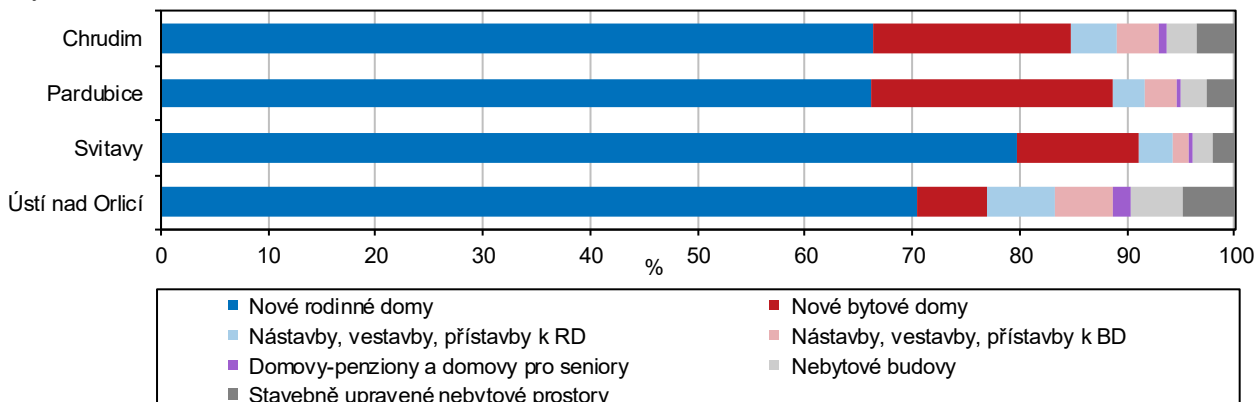

Nejčastěji se staví byty v nových rodinných domech.

Ve struktuře bytové výstavby mají v kraji dlouhodobě nadpoloviční zastoupení byty v nových rodinných domech (v případě zahájených bytů trvale od roku 2010, u dokončených bytů pak trvale od roku 2008). V úhrnu za posledních deset let se byty v nových rodinných domech na zahájené bytové výstavbě v kraji podílely 70,0 % (druhý nejvyšší podíl po Středočeském kraji se 74,5 % a minimem 12,1 % v Praze) a na dokončených bytech 68,9 % (šestý nejvyšší podíl mezi kraji). Mezi okresy v kraji byl v úhrnu od roku 2010 zaznamenán nejvyšší podíl zahajovaných i dokončovaných bytů v nových rodinných domech na Svitavsku (77,6 %, resp. 79,7 %). Nejnižší zastoupení pak měly byty v nových rodinných domech mezi zahájenými byty na Chrudimsku (63,9 %) a mezi dokončenými byty na Pardubicku (66,2 %) spolu s Chrudimskem (66,3 %).

Graf 3.26 Dokončené byty podle druhu stavby v okresech Pardubického kraje v letech 2010 až 2019

Zdroj: ČSÚ

V roce 2019 byl podíl zahájených bytů v nových rodinných domech v kraji druhý nejvyšší v mezikrajském srovnání.

Počet zahájených bytů v kraji v roce 2019 (1 547) byl oproti předchozímu roku vyšší o 10,7 %; šlo o šestý nejvyšší procentní nárůst v mezikrajském srovnání při meziročním poklesu ve třech krajích. Byty v nových rodinných domech se na všech zahájených bytech v kraji v roce 2019 podílely 73,6 % (druhé nejvyšší zastoupení po Středočeském kraji), nástavby, vestavby a přístavby ke stávajícím RD pak byly zastoupeny 6,3 % (nejvíce mezi kraji). Byty v nových bytových domech v kraji v roce 2019 tvořily 10,3 % všech zahájených bytů a přístavby k nim 4,5 % (v obou případech třetí nejnižší podíl mezi kraji). Dalšími 5,3 % pak byly zastoupeny zahájené byty v nebytových prostorách či budovách.

Meziroční nárůst počtu dokončených bytů v kraji byl mezi kraji vykazujícími růst nejnižší.

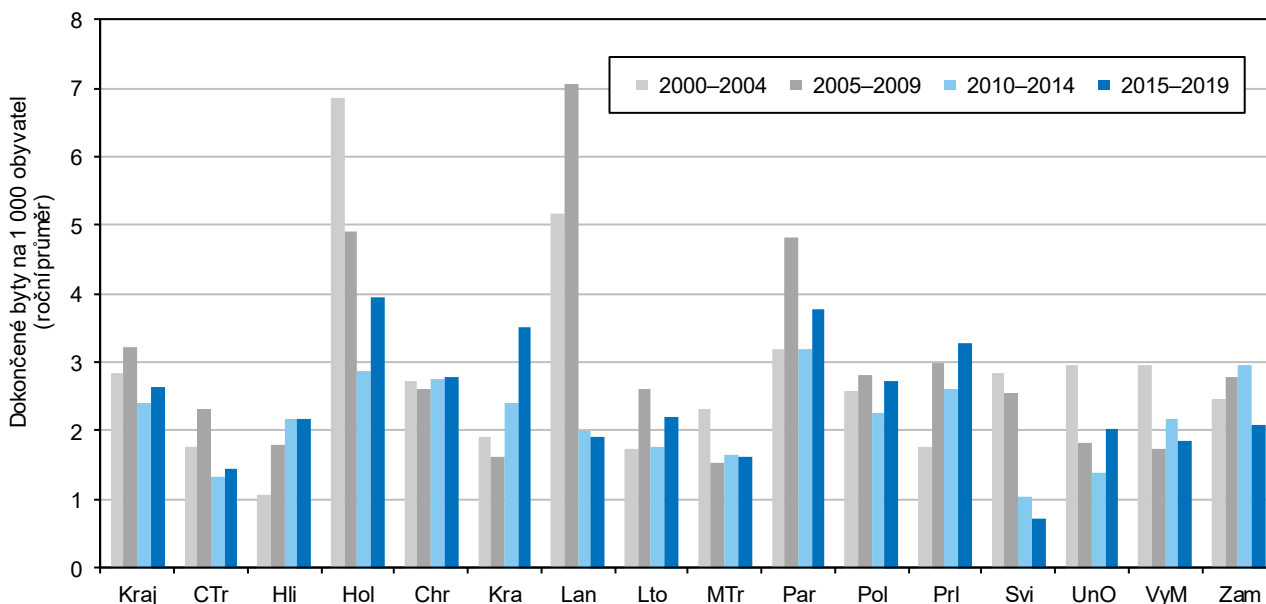
Meziroční procentní nárůst počtu dokončených bytů v kraji v roce 2019 (o 3,2 % na 1 724) byl v mezikrajském srovnání nejnižší (v dalších třech krajích byl však zaznamenán pokles). Zastoupení dokončených bytů v nových rodinných domech (63,1 % všech dokončených bytů v kraji) bylo v mezikrajském srovnání šesté nejvyšší (nástavby a přístavby k RD tvořily 2,4% podíl na dokončených bytech). V nových bytových domech bylo zkolaudováno 22,0 % ze všech nových bytů (pořadí uprostřed mezikrajského žebříčku) a dalších 2,5 % v přístavbách k nim. Desetinu dokončených bytů v kraji v roce 2019 pak tvořily byty vzniklé v nebytových prostorách či budovách (třetí nejvyšší zastoupení v mezikrajském srovnání).

Nejvyšší intenzita bytové výstavby je na Holicku...

Při podrobnějším pohledu dovnitř kraje zjišťujeme nejvyšší intenzitu bytové výstavby mezi správními obvody ORP v kraji na Holicku (3,96 dokončených bytů na 1 000 obyvatel v průměru let 2015 až 2019 je zároveň 24. nejvyšší hodnota mezi všemi 206 SO ORP v ČR vč. Prahy). Holicko si však drží jedny z prvních pozic v tomto směru v kraji již od jeho vzniku v roce 2000 (viz následující graf). Na přední místa se také dlouhodobě řadí Pardubicko.

Graf 3.27 Dokončené byty ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Pardubického kraje

Zdroj: ČSÚ

...nejnižší naopak na Svitavsku.

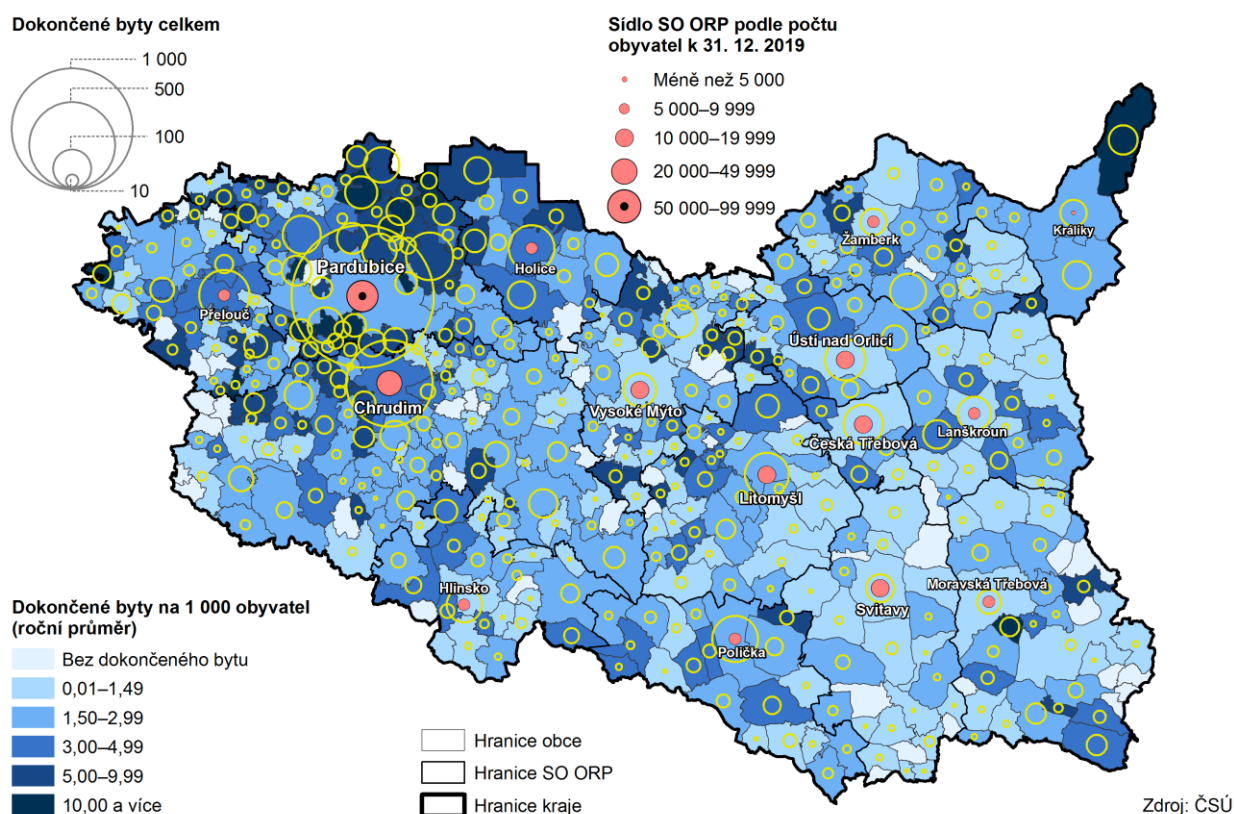
Zatímco období nejvyšší intenzity výstavby bytů na Lanškrounsku (od vzniku kraje do roku 2009) je již minulostí, na Přeloučsku a zejména Králicku sledujeme v posledním pětiletém období výrazné oživení výstavby. Jediným správním obvodem v kraji, kde byl mezi všemi hodnocenými pětiletými obdobími od roku 2000 zaznamenán pokles intenzity výstavby bytů, je Svitavsko, které se pouhými 0,72 dokončenými byty na 1 000 obyvatel v průměru let 2015 až 2019 zařadilo

mezi SO ORP v kraji na poslední místo (a mezi všemi 206 SO ORP v ČR na místo šesté nejvyšší).

Nejvíce bytů v absolutním vyjádření vzniklo v posledních pěti letech na Pardubicku, nejméně pak na Svitavsku.

V absolutním vyjádření bylo nejvíce bytů v letech 2015 až 2019 dokončeno v SO ORP Pardubice (v úhrnu 2 431, z toho 60 % v nových rodinných domech), Chrudim (1 158, z toho 63 % v nových RD), Přelouč (415, z toho 70 % v nových RD) a Holice (349, z toho 68 % v nových RD); přibližně tři sta bytů přibýlo ještě na Žambersku, Vysokomýtsku a Litomyšlsku. Nejméně bytů v úhrnu posledních pěti let pak bylo zkolaudováno na Svitavsku (113), Českořebovsku (130) a Králicku (152).

Bytová výstavba v obcích Pardubického kraje v letech 2014 až 2019

Nejintenzivněji se staví byty v zázemí velkých měst.

Nadále pokračuje trend intenzivní výstavby bytů v obcích ležících v zázemí velkých měst – z výše uvedeného kartogramu je patrné, že nejvíce jsou takové obce v kraji koncentrovány v Hradecko-pardubické aglomeraci (vč. Chrudimska). Vůbec nejvíce dokončených bytů na 1 000 obyvatel (v návaznosti na kartogram hodnoceno období let 2014 až 2019) bylo však dokončeno v obci Dolní Morava na Králicku (více než 25 bytů v průměru za rok), následovaly obce (s více než 20 dokončenými byty na tis. obyvatel) Barchov, Starý Mateřov a Černá u Bohdanče z SO ORP Pardubice. Výstavba však pokračuje i ve velkých městech – v absolutním vyjádření bylo v letech 2014 až 2019 dokončeno nejvíce bytů ve městě Pardubice (1 388), následovala Chrudim (515), Přelouč (174), Sezemice (156), Holice (144) a Polička (143).

Na druhou stranu v téměř 50 obcích (z celkového počtu 451) Pardubického kraje nebyl v úhrnu posledních šesti let dokončen žádný byt.

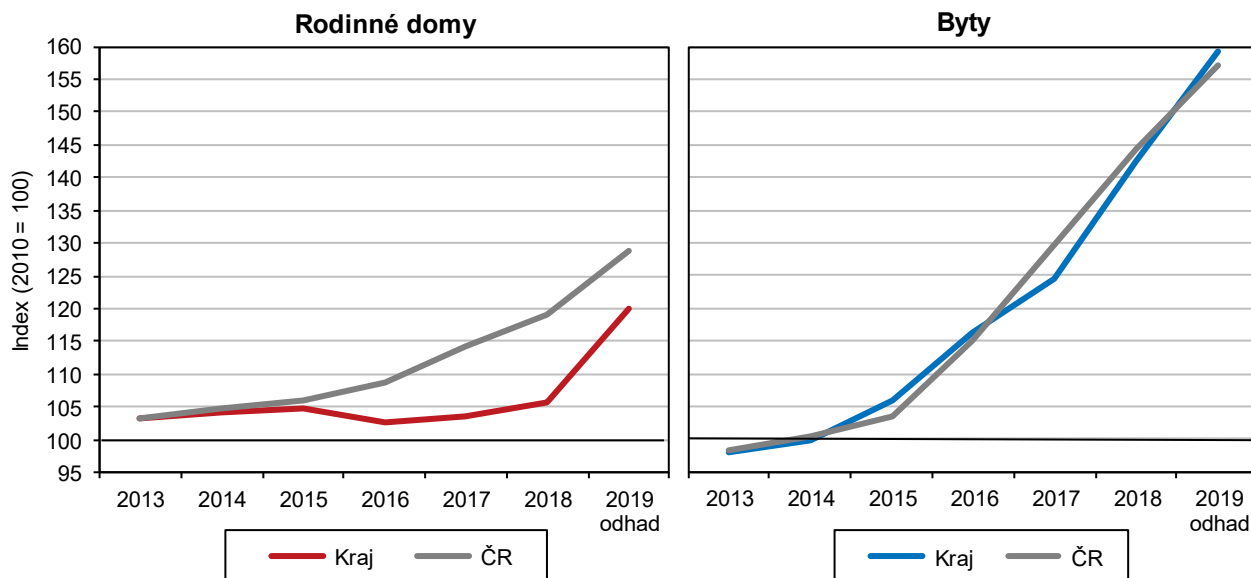
Ceny nemovitostí

ČSÚ monitoruje ceny nemovitostí v České republice.

Český statistický úřad ve spolupráci s MF monitoruje ceny nemovitostí v ČR a každoročně vydává publikaci o rozložení cenové hladiny dle druhů nemovitostí, jejich polohy a dalších rozhodujících faktorů, jakož i vývoj tohoto rozložení v čase. Prvotním zdrojem dat jsou anonymizovaná přiznání k dani z převodu nemovitostí z databáze finančních úřadů, tzn., že v publikaci se nejedná o ceny nově postavených bytů.

Graf 3.28 Indexy cen nemovitostí v Pardubickém kraji a ČR (roční průměr)

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: údaje za rok 2019 mohou být později významně revidovány

Cenový index rodinných domů v kraji byl v roce 2019 v mezikrajském srovnání nejnižší.

Jak je patrné z předchozího grafu, v porovnání s rokem 2010 byly ceny rodinných domů v České republice v celém sledovaném období vyšší než ve výchozím roce. Rovněž v Pardubickém kraji se ceny rodinných domů držely nad úroveň roku 2010, s mírným poklesem v roce 2016. Podle zveřejněných předběžných dat roku 2019 došlo, jak na republikové, tak i na krajské úrovni, k výraznějšímu nárůstu cen rodinných domů. Cenový index rodinných domů činil v posledním publikovaném roce 2019 podle předběžných údajů v kraji 120,1 (2010 = 100), republikový průměr však byl o 8,7 bodu vyšší. Cenový index rodinných domů v roce 2019 (k průměru roku 2010) v Pardubickém kraji byl v mezikrajském srovnání nejnižší.

Cenový index bytů byl pátý nejvyšší.

Ceny bytů mají podobný vývoj na republikové úrovni i v Pardubickém kraji. Od roku 2013 ceny bytů zpočátku mírně, od roku 2015 strmě stoupají s maximem dosaženým v posledním publikovaném roce 2019. Cenový index bytů v roce 2019 podle předběžných údajů v Pardubickém kraji dosáhl hodnoty 159,3, přičemž republikový průměr byl nižší o 2,3 bodu. Cenový index bytů, kdy rok 2010 je brán jako výchozí, byl v roce 2019 v Pardubickém kraji v mezikrajském srovnání pátý nejvyšší.

Frekvence prodeje rodinných domů v kraji byla nadprůměrná.

Podle frekvence údajů o prodeji nemovitostí v letech 2016 až 2018 lze vysledovat na úrovni ČR maximum ve 4. čtvrtletí. Abstrahujeme-li od výše uvedeného sezónního průběhu, tak v přepočtu na počet obyvatel a v průměru let 2016–2018 byla v mezikrajském srovnání frekvence prodeje RD v Pardubickém kraji nejvyšší, dále pak následoval kraj Zlínský; zdaleka nejnižší frekvence byla v Praze, za kterou s odstupem následoval v Moravskoslezský a Karlovarský kraj. V kategorii bytů měl nejvyšší počet prodeje na obyvatele kraj Ústecký a Karlovarský, Pardubický kraj patřil mezi kraje s nejnižším počtem prodeje, poslední místo připadalo na Kraj Vysočinu.

Doprava

Silniční síť v kraji tvořila 6,4 % dopravních cest ČR, největší část komunikací prochází okresem Chrudim.

Podle údajů Ředitelství silnic a dálnic České republiky¹⁴ činila celková délka pozemních komunikací k 1. 1. 2020 na území Pardubického kraje 3 590,3 km a tvořila 6,4 % republikového úhrnu. Největší část komunikací kraje procházela okresem Chrudim, a to 27,7 %. Území okresu Svitavy protínalo 25,6 % silnic, okres Ústí nad Orlicí 24,9 % a okresem Pardubice procházelo 21,8 % komunikací kraje.

Převažují silnice III. třídy, sloužící k propojení obcí.

Ve struktuře silniční sítě kraje z 61,4 % převažovaly silnice III. třídy (2 206 km), které slouží především k propojení obcí. Nejvyšší podíl komunikací tohoto typu je evidován v okrese Chrudim (65,8 %). Ke spojení okresů jsou určeny zejména silnice II. třídy, ty v roce 2019 tvořily 25,4 % (913 km) veškerých komunikací v kraji a relativně nejvíce se jich nacházelo v okrese Ústí nad Orlicí (30,1 % ze všech silnic okresu). Pro dálkovou a mezinárodní dopravu slouží především silnice I. třídy; jejich podíl v kraji dosáhl 12,8 % (459 km), přitom v okrese Pardubice tvořily nejvyšší 15,8% podíl silniční sítě. Ve struktuře komunikací kraje nechybí ani dálnice. Dálnice D11, označená jako dálnice I. třídy, měřila na území kraje 9,2 km a celou délkou prochází pardubickým okresem. Dálnice D35 (v provozu prozatím pouze úsek Sedlice – Opatovice nad Labem) je označena jako dálnice II. třídy, na začátku roku 2020 měla na území Pardubického kraje délku 4,2 km.

V kraji je čtvrtá nejkratší provozní délka železničních tratí a čtvrtá nejvyšší délka splavných vodních cest.

Územím Pardubického kraje v roce 2019 procházelo 539,7 km provozní délky železničních tratí. Železnice v kraji tvoří 5,6 % železniční sítě v ČR a její délka na území kraje je čtvrtá nejkratší. Nejdelší železniční tratě prochází územím Středočeského kraje (13,5 %) a Ústeckého kraje (10,7 %), nejkratší železniční spojení vede přes Hlavní město Prahu (2,5 %) a Zlínský kraj (3,8 %). Délka splavných vodních cest využitelných pro vodní dopravu činila v roce 2019 v Pardubickém kraji 52,2 km a byla v krajském srovnání čtvrtá nejvyšší.

Počet osobních automobilů se zvýšil o 50 tisíc od roku 2014.

Dle posledních dostupných dat bylo 31. 12. 2019 podle Centrálního registru vozidel v Pardubickém kraji evidováno 281,1 tisíce osobních vozidel, 72,3 tisíce motocyklů, 33,6 tisíce nákladních automobilů a 1,3 tisíce autobusů. Každoroční nárůst se týká všech typů motorových vozidel, nejvíce přibýlo v posledních pěti letech v absolutních počtech osobních automobilů včetně dodávkových, jejichž počet se od roku 2014 zvýšil téměř o 50 tisíc (o 21,4 %); v relativním vyjádření se týkal nejvyšší nárůst nákladních automobilů – 24,0 % (6,5 tisíce aut).

Cestovní ruch

351 hromadných ubytovacích zařízení v kraji má celkovou kapacitu 19,6 tisíc lůžek.

K využití služeb cestovního ruchu bylo v roce 2019 v Pardubickém kraji k dispozici celkem 351 hromadných ubytovacích zařízení (HUZ; zařízení s minimálně pěti pokoji a zároveň deseti lůžky) s 19 583 lůžky. Téměř dvě pětiny HUZ v regionu se nacházejí v okrese Ústí nad Orlicí (zejména rekreační centra v Orlických horách a v oblasti Králického Sněžníku). Na druhém místě v kraji s 23,1 % HUZ se umístil okres Chrudim (chráněná krajinná oblast Železné hory, turisticky navštěvované vodní nádrže Seč, Hamry a Křižanovice) těsně následován okresem Svitavy s 22,5 % všech HUZ kraje (památko UNESCO Litomyšlský zámek, městské památkové rezervace Litomyšl a Moravská Třebová, přírodní rezervace Maštale). V okrese Pardubice tvořila HUZ 16,8 % krajského souhrnu (jediné lázeňské město kraje – Lázně Bohdaneč, městská památková rezervace Pardubice).

¹⁴ Od 1. 1. 2016 došlo ke změně zákona č. 13/1997, o pozemních komunikacích, změnila se zejména kategorizace pozemních komunikací (transformace rychlostních silnic v dálnice, rozdělení dálnic do dvou tříd); délky dálnic a silnic I. třídy nejsou srovnatelné s předchozími roky.

Počet hromadných ubytovacích zařízení i lůžková kapacita HUZ v kraji je nejnižší v republikovém srovnání.

Počet HUZ v roce 2019 se v kraji sice meziročně snížil o 0,8 % (tj. o 3 HUZ), přesto byl čtvrtý nejvyšší od roku 2012. V republikovém srovnání počtu HUZ však dlouhodobě patří k nejnižším. Lůžková kapacita stálých lůžek (bez příležitostných) v HUZ kraje se zvýšila o 2,7 % (tj. o 512 lůžek), ve srovnání s rokem 2012 však byl zaznamenán pokles o 13,6 %. Opačný trend lze sledovat u míst pro stany a karavany. Meziročně byl zaznamenán pokles kapacity o 2,2 %, tj. o 42 míst, ale od roku 2012 vzrostl počet míst pro stany a karavany v kraji o 22,3 %, tj. o 341 míst.

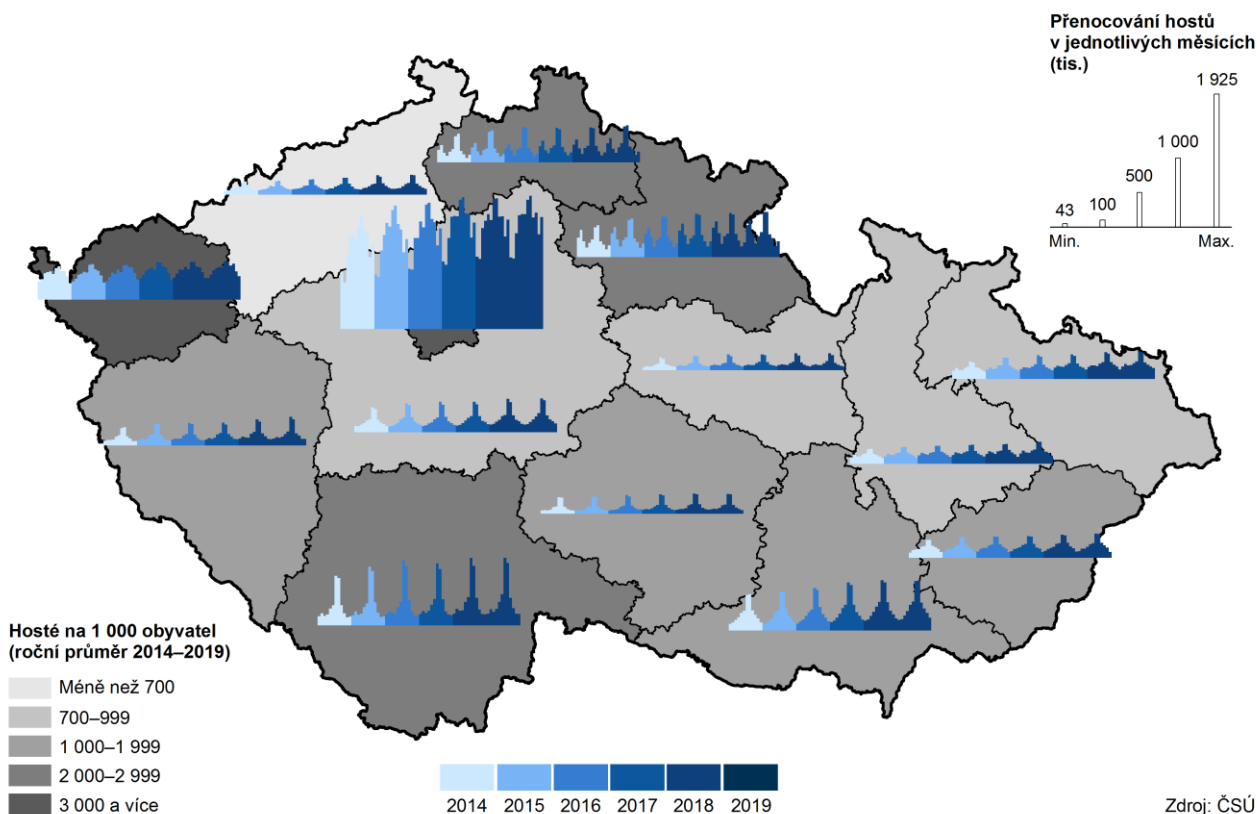
Vzrostl počet hostů domácích, již druhým rokem klesal počet hostů ze zahraničí.

V ubytovacích zařízeních na území Pardubického kraje se v roce 2019 ubytovalo 480,5 tisíce hostů, což bylo téměř o 13 tisíc osob více než v roce předchozím a zároveň nejvíce od vzniku Pardubického kraje v roce 2000. Meziročně se zvýšil počet hostů domácích o 4,0 %, tj. o 16,3 tisíce osob; počet hostů ze zahraničí již druhým rokem klesal (o 5,4 %, tj. o 3,5 tisíce osob v roce 2019).

Nejčastějšími zahraničními návštěvníky kraje jsou obyvatelé sousedních států.

Ze zahraničních turistů jsou nejhojnějšími návštěvníky kraje obyvatelé sousedních států, a to občané Slovenska, Německa a Polska. Hosté z těchto zemí tvořili v roce 2019 více než 60 % ze všech zahraničních turistů, kteří se ubytovali v hromadných ubytovacích zařízeních v kraji.

Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2014 až 2019

Počet hostů v HUZ kraje byl v relativním vyjádření čtvrtý nejnižší.

Jak naznačuje výše umístěný kartodiagram, Pardubický kraj nepatří mezi nejčastěji vyhledávané destinace na území České republiky. Přestože počet přenocování hostů v HUZ v Pardubickém kraji patří dlouhodobě v mezikrajském srovnání k nejnižším, průměrným počtem hostů v HUZ v letech 2014–2019 v přepočtu na tisíc obyvatel se řadí až na čtvrtou nejnižší pozici před Ústecký, Moravskoslezský a Středočeský kraj. Nejvyšší počet hostů v přepočtu na obyvatele vykazují tradičně Hlavní město Praha a Karlovarský kraj.

4. Životní prostředí

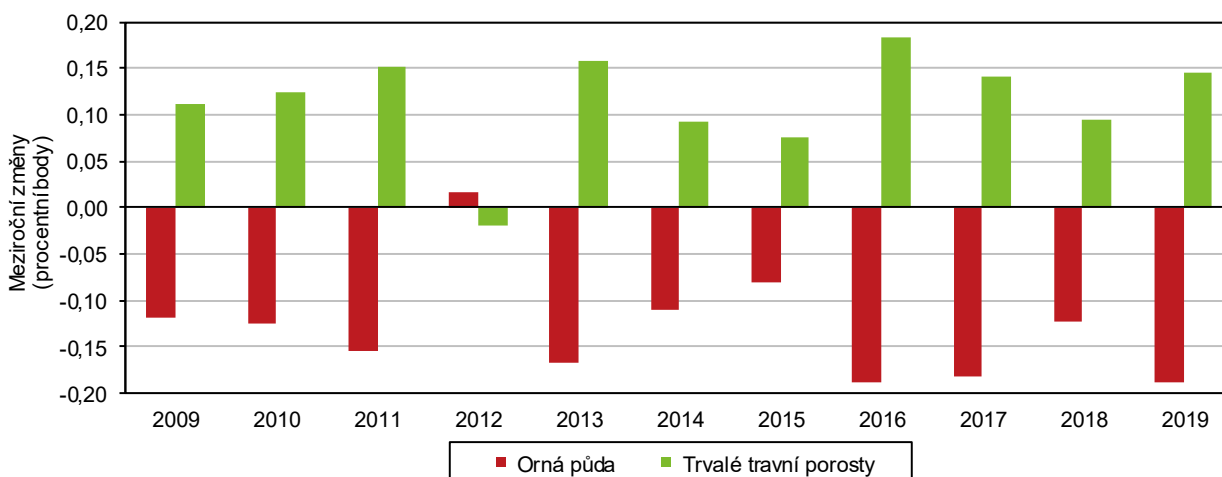
Půdní fond

Klesající trend ve výměře zemědělské půdy trvá; ubývá orná půda ve prospěch trvalých travních porostů.

Z celkové rozlohy Pardubického kraje 451 920 hektarů v roce 2019 připadlo 59,7 % na půdu zemědělskou, což je třetí nejvyšší podíl v republikovém srovnání za Středočeským krajem (60,2 %) a Krajem Vysočina (60,0 %). Během deseti let ubylo v kraji 2,4 tis. ha zemědělských ploch. Mírný pokles zastoupení zemědělské půdy je však trvalým a dlouhodobým jevem, který odpovídá celorepublikovému trendu. Hlavní příčinou je dlouhodobý úbytek orné půdy, které bylo v roce 2019 v Pardubickém kraji evidováno o 5,3 tis. ha méně než v roce 2009.

Graf 4.1 Meziroční změny podílů orné půdy a trvalých travních porostů na zemědělské půdě v Pardubickém kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: ČÚZK

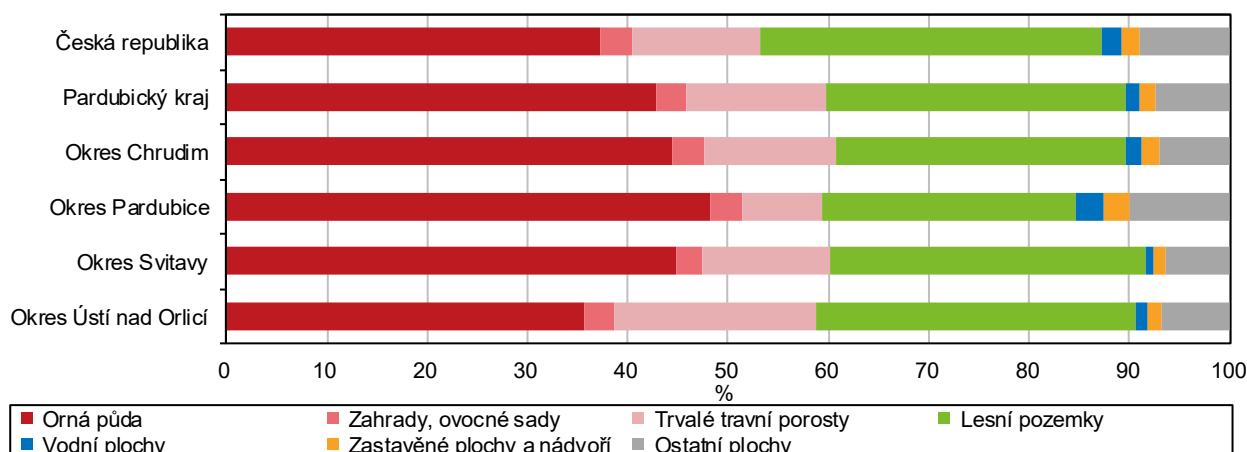

Nejvyšší stupeň zornění je na Pardubicku.

Stupeň zornění (podíl orné půdy z půdy zemědělské) v republice i v kraji postupně klesá. V roce 2019 dosáhl v České republice hodnoty 70,0 %, v Pardubickém kraji 71,7 % a byl zároveň šestý nejvyšší v mezikrajském srovnání. Od roku 2009 poklesl stupeň zornění v republice (o 1,2 procentního bodu) i v Pardubickém kraji (o 1,3 p. b.). Podíl orné půdy na zemědělské je z pohledu jednotlivých okresů nejvyšší na Pardubicku (81,1 %) a Svitavsku (74,6 %), nejnižší na Orlickoústecku (60,7 %). Nejvyšší úbytek orné půdy ve srovnání s rokem 2009, který tvořil téměř polovinu krajského úhrnu, byl zaznamenán v okrese Ústí nad Orlicí (o 2,4 tis. ha).

Graf 4.2 Struktura půdy v ČR, Pardubickém kraji a jeho okresech k 31. 12. 2019

Pramen: ČÚZK

Rozšiřují se lesní a vodní plochy.

Ve struktuře půdního fondu se ve všech okresech kraje příznivě projevuje zalesňování. Mezi roky 2009 až 2019 se nejvýrazněji projevilo v okrese Ústí nad Orlicí (navýšení o 534 ha, tj. 43,3 % krajského přírůstku). Část orné půdy v kraji se transformovala do trvalých travních porostů, jejichž výměra vzrostla během deseti let o 2,6 tis. ha. V neposlední řadě má na strukturu půdního fondu v kraji vliv i rozšíření vodních ploch. Nejvyšší relativní nárůst vodních ploch během deseti let byl zaznamenán v okrese Ústí nad Orlicí (o 8,2 %, tj. 107 ha) a v okrese Svitavy (o 7,1 %, tj. 76 ha).

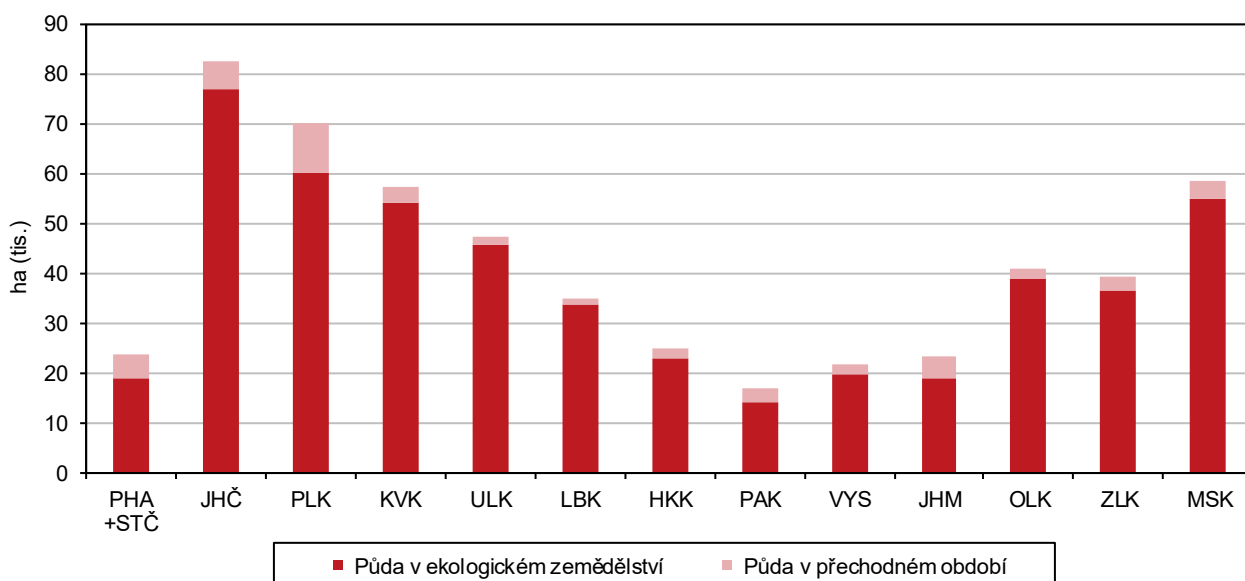
Ekologické zemědělství

V kraji vzrůstá výměra ekologicky obhospodařované půdy.

Intenzivní zemědělská výroba je i v kraji nahrazována ekologickým zemědělstvím bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a genetických modifikací. Výměra ekologicky obhospodařované půdy (tj. půdy v ekologickém zemědělství a přechodném období) činila v Pardubickém kraji koncem roku 2019 podle údajů Ministerstva zemědělství 16,8 tis. ha. Na celostátní výměře ekologicky obhospodařované půdy (včetně půdy v přechodném období) se kraj v roce 2019 podílel 3,1 %, což je mezi kraji nejmenší podíl, jak je patrné z níže umístěného grafu. Výměra ekologicky obhospodařované půdy v kraji se od roku 2011 zvýšila o 18,4 % (2,6 tisíce hektarů), což bylo mírně nad republikovým tempem růstu, které činilo 16,9 %.

Graf 4.3 Výměra půdy v ekologickém zemědělství v krajích k 31. 12. 2019

Pramen: Ministerstvo zemědělství

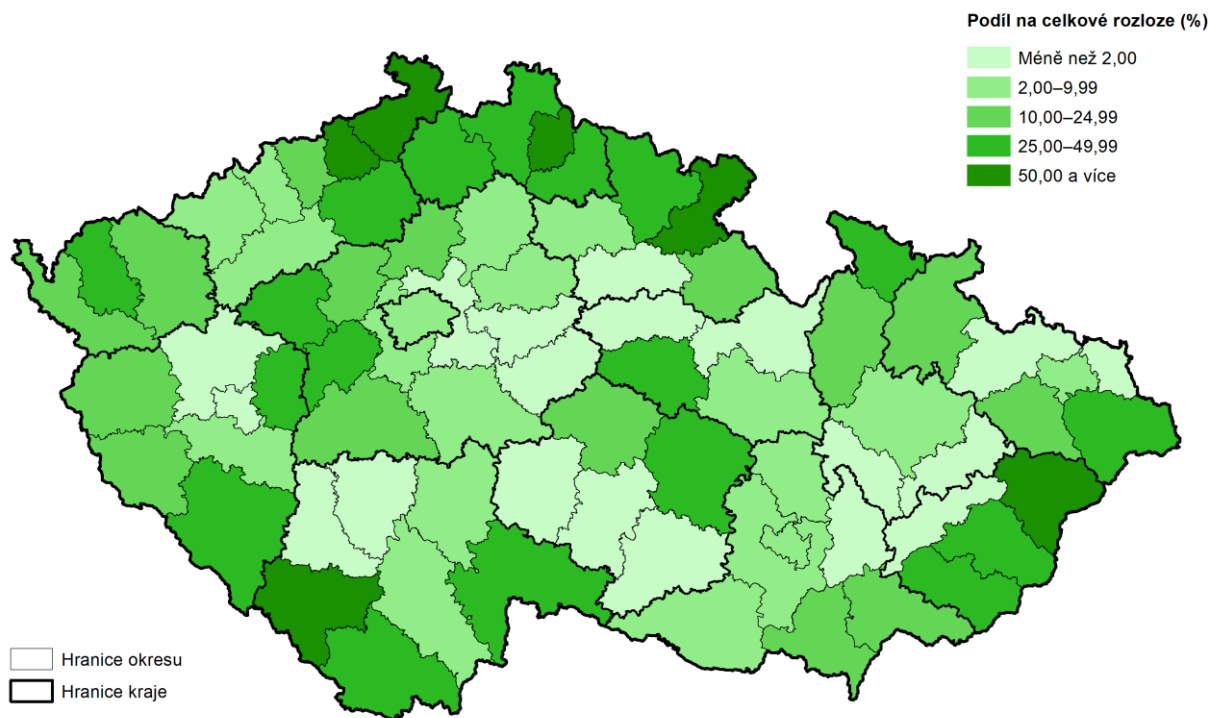

Chráněná území

Největší rozloha chráněných území je na Chrudimsku.

Pardubický kraj měl na svém území v roce 2019 obdobně jako v roce předchozím 3 chráněné krajinné oblasti (Orlické hory, Žďárské vrchy a Železné hory), 2 národní přírodní památky (Kaňkovy hory a Semínský přesyp), 4 národní přírodní rezervace (Bohdanečský rybník, Králický Sněžník, Lichnice a Rohová), 61 přírodních památek a 42 přírodních rezervací. Celková rozloha chráněných území v roce 2019 činila 44 184 ha, tj. 9,8 % rozlohy kraje. Uvnitř kraje jsou značné rozdíly v rozloze území, na kterém byla ochrana přírody vyhlášena. Zatímco v okrese Chrudim zaujímají chráněná území 32,9 % rozlohy okresu (32,7 tis. ha), v okrese Svitavy je to 6,0 % (8,2 tis. ha), v okrese Ústí nad Orlicí se ochrana vztahuje na 1,8 % rozlohy okresu (2,3 tis. ha) a v okrese Pardubice 1,1 % (951 ha).

Zvláště chráněná území v okresech k 31. 12. 2019

Pozn.: zahrnuty národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky. V ukazateli jsou zohledněny vzájemné překryvy chráněných území (tzn. nejsou započítána maloplošná ZCHÚ ležící na území velkoplošných ZCHÚ).

Pramen: AOPK ČR

Vodovody a kanalizace

Na veřejný vodovod nebyla připojena pouze 3 % obyvatel kraje.

V roce 2019 bylo v Pardubickém kraji zásobováno vodou z veřejných vodovodů celkem 505,7 tisíce obyvatel, během pěti let jejich počet vzrostl téměř o 2 tisíce. Podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů v kraji v roce 2019 dosáhl 97,0 % a byl o 2,4 procentního bodu vyšší, než činil republikový průměr. Celková délka vodovodní sítě v kraji se od roku 2014 prodloužila o 154 km na 4 878 km v roce 2019.

Specifické množství vody fakturované domácnostem meziročně vzrostlo, zůstává nadále druhé nejnižší.

V posledních letech spotřeba vody roste, tuto skutečnost ovlivňuje extrémně suché a teplé počasí v letních měsících. V roce 2019 činilo specifické množství vody fakturované domácnostem v kraji 80,2 litru na osobu a den, meziročně došlo ke zvýšení o 0,5 l, přesto zůstává 2. nejnižší v mezikrajském srovnání po Zlínském kraji (78,7 litru na osobu a den). Specifické množství vody fakturované celkem (domácnostem, průmyslu a ostatním odběratelům) na jednoho napojeného obyvatele za den se meziročně snížilo o 0,4 litru a v Pardubickém kraji činí 123,2 litru na osobu a den; jedná se o čtvrtou nejnižší hodnotu v mezikrajském srovnání.

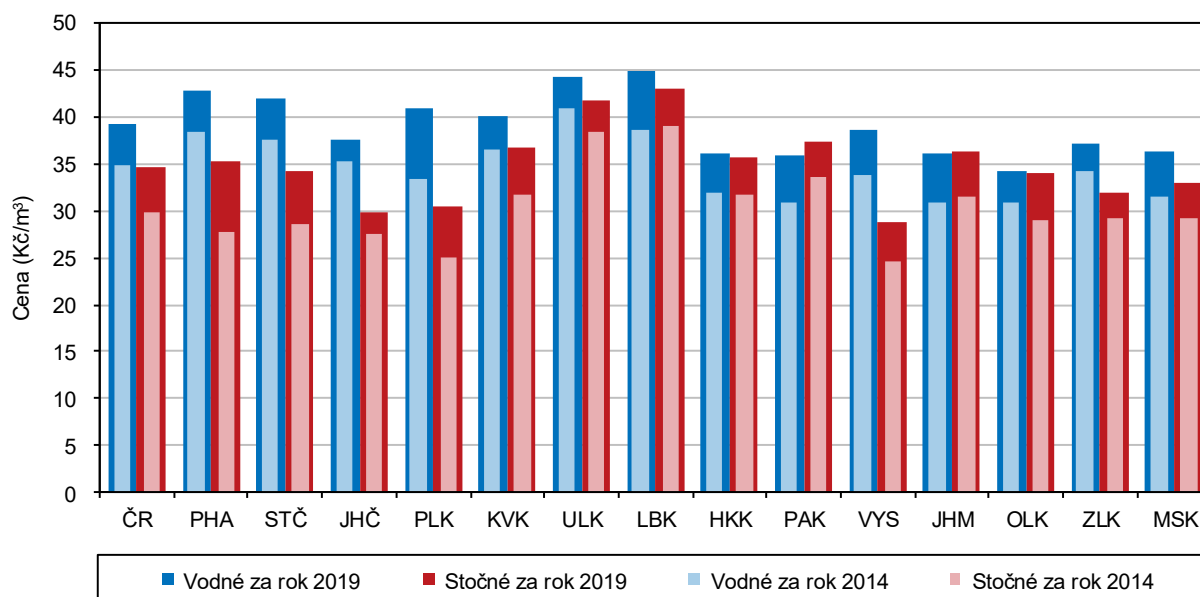
Cena pitné vody setrvala druhá nejnižší, cenový nárůst od roku 2014 však byl nadprůměrný.

Průměrná cena za 1 m³ fakturované vody (cena za pitnou vodu a za službu spojenou s jejím dodáním) bez DPH se v krajích ČR v roce 2019 pohybovala v rozmezí od 34,10 Kč/m³ v Olomouckém kraji po 44,80 Kč/m³ v kraji Libereckém. Cena vodného v Pardubickém kraji v roce 2019 byla hodnotou 35,90 Kč/m³ druhá nejnižší v mezikrajském srovnání. Jak naznačuje níže vložený graf, od roku 2014 vzrostla průměrná cena vody v České republice o 4,50 Kč/m³. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán ve sledovaném období v kraji Plzeňském (o 7,50 Kč), nejmenší zdražení vody se týkalo kraje Jihočeského (o 2,30 Kč). Pardubický kraj se umístil s nárůstem ceny za 1 m³ fakturované vody v období let 2014 až 2019 na čtvrté nejvyšší pozici (5,10 Kč) v mezikrajském srovnání.

Graf 4.4 Průměrná cena za vodné a stočné v krajích v letech 2014 a 2019

Zdroj: ČSÚ

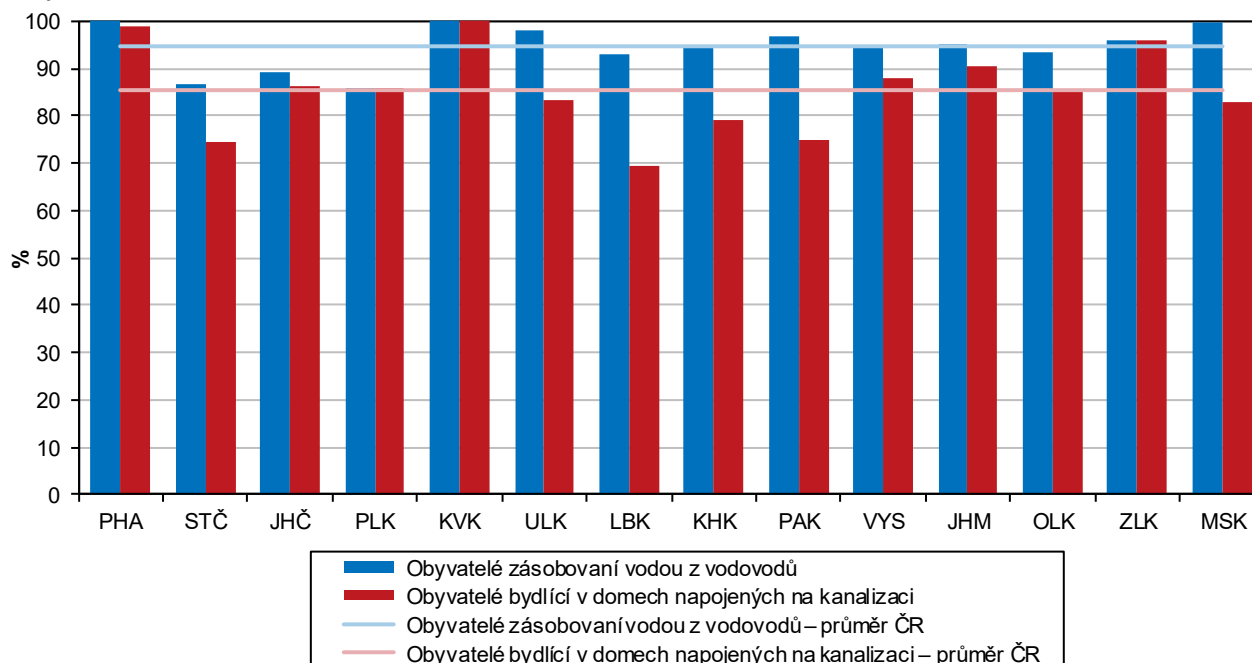

V domech napojených na kanalizaci žijí tři čtvrtiny obyvatel kraje.

V domech napojených na kanalizaci žily v roce 2019 bezmála tři čtvrtiny obyvatel Pardubického kraje. Počet obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci se ve srovnání s rokem 2014 zvýšil o 14 tisíc na 390 tisíc v roce 2019. Vzrostl i počet obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci ústící do čistíren odpadních vod. V těchto domech žilo v roce 2019 v kraji 382 tisíc osob, tj. o téměř 17,5 tisíce osob více proti roku 2014. Délka kanalizační sítě vzrostla v průběhu pěti let o 334 km (tj. o 15 %) a činila 2,6 tis. km. Od roku 2014 se zvýšil počet kanalizačních přípojek téměř o 8 tisíc na 85 tisíc v roce 2019.

Graf 4.5 Podíl obyvatel zásobovaných vodou a napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu v krajích v roce 2019

Zdroj: ČSÚ

Z vod vypouštěných do kanalizace není čištěno 1 % odpadních vod.

Množství vypouštěných odpadních vod do kanalizace včetně zpoplatněných srážkových vod v Pardubickém kraji činilo v roce 2019 téměř 22,7 mil. m³ (o 265 tis. m³ méně než v roce 2018). Z vod vypouštěných do kanalizace bylo čištěno 99,0 % odpadních vod (bez srážkových vod), tato hodnota zařadila kraj na pátou pozici v mezikrajském srovnání. Do vodních toků bylo v Pardubickém kraji v roce 2019 vypuštěno z kanalizací 36,2 mil. m³ odpadních vod; proti předchozímu roku byl zaznamenán nárůst o 3,4 mil. m³ (tj. o 10,4 %). Porovnáním množství vypouštěných odpadních vod do vodních toků v letech 2014 a 2019 zjišťujeme pokles o 3,2 mil. m³ (tj. o 8,1 %).

Průměrná cena stočného byla v roce 2019 mezi kraji třetí nejvyšší, zdražení stočného je podprůměrné.

Cena stočného (cena za službu spojenou s odváděním a čištěním, případně zneškodňováním odpadních vod) bez DPH se v roce 2019 v krajích ČR pohybovala v rozmezí hodnot 28,80 Kč/m³ v Kraji Vysočina a 42,90 Kč/m³ v Libereckém kraji. Průměrná cena stočného v Pardubickém kraji v roce 2019 dosáhla hodnoty 37,30 Kč/m³ a byla třetí nejvyšší v republikovém srovnání. Od roku 2014 vzrostla průměrná cena stočného v České republice o 4,90 Kč/m³, v Pardubickém kraji vzrostla o 3,80 Kč/m³.

Roste počet čistíren odpadních vod i jejich celková kapacita.

Celková projektovaná kapacita 139 čistíren odpadních vod (ČOV) v roce 2019 v Pardubickém kraji dosáhla výše 155,4 tis. m³ odpadních vod za den. Počet ČOV v kraji se zvýšil v porovnání s rokem 2014 o 25, zvýšila se i celková kapacita o 4,3 % (tj. o 6,4 tis. m³ za den).

Objem kalů produkovaných provozem ČOV dlouhodobě roste.

Objem kalů vyprodukovaných provozem ČOV v Pardubickém kraji v roce 2019 činil 7,0 tis. tun sušiny, což představuje téměř 4 % republikového úhrnu. Meziročně se sice objem kalů snížil o 8,8 %, ve srovnání s rokem 2014 vzrostlo množství kalů produkovaných provozem ČOV v kraji téměř o 15 %. Podle způsobu zneškodnění kalu z ČOV největší podíl tvoří kompostování (28 %), následuje přímá aplikace a rekultivace (14 %), skládkování (6 %), zbytek se zneškodňuje jiným způsobem.

Emise

Znečištění ovzduší v kraji je dlouhodobě nadprůměrné.

Množství znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší a jejich zdroje eviduje Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO). Producenti znečištění jsou členěni podle velikosti zdrojů znečištění na stacionární (REZZO 1–3; velké, střední a malé) a mobilní (REZZO 4). Pardubický kraj se řadí mezi kraje s nadprůměrnou úrovní znečištění ovzduší (měrné emise REZZO 1–4, tedy ze stacionárních i mobilních zdrojů) s výjimkou emisí oxidu uhelnatého. Kraj měl v roce 2018 (poslední dostupný údaj) v mezikrajském srovnání čtvrté nejvyšší měrné emise oxidů dusíku a páté nejvyšší emise oxidu siřičitého a tuhých znečišťujících látek. Z hlediska znečištění ovzduší oxidem uhelnatým se kraj zařadil až na místo deváté.

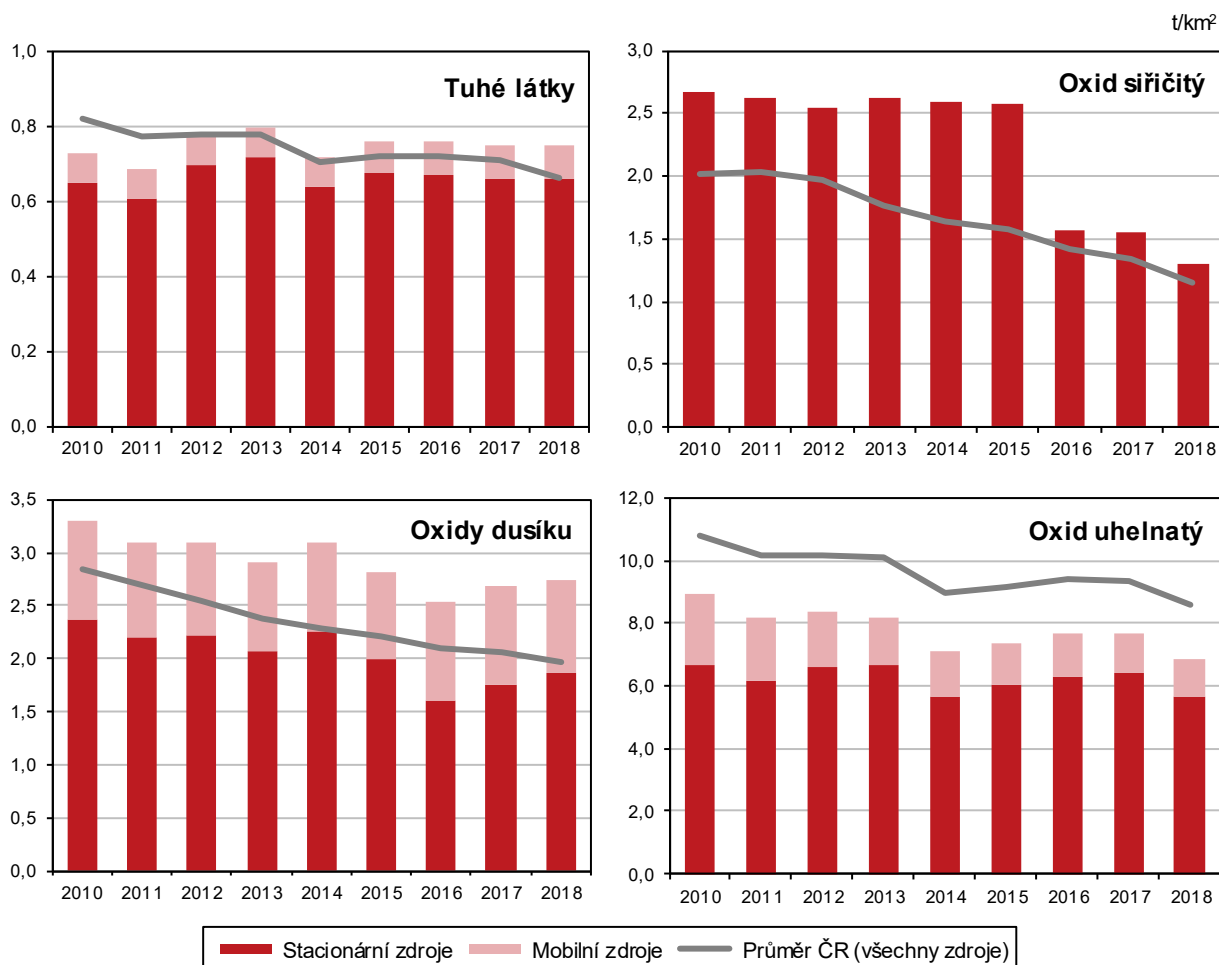
Emisní zátěž se snižuje.

Dlouhodobé vývojové trendy byly pozitivní ve směru snižování emisní zátěže, kdy měrné emise základních znečišťujících látek v období od roku 2010 spíše klesaly. Pouze u oxidu dusíku došlo v posledním zveřejněném roce 2018 k mírnému zvýšení jeho koncentrace (především u stacionárních zdrojů REZZO 1–3). Měrné emise tuhých látek v kraji kolísají v čase, na začátku sledovaného období byly nižší než celostátní průměr, v posledních letech jsou mírně nad průměrem ČR. K výraznému snížení došlo po roce 2015 v případě emisí oxidu siřičitého.

Graf 4.6 Měrné emise základních znečišťujících látek podle zdroje znečištění v Pardubickém kraji

Pramen: ČHMÚ

Mobilní zdroje tvoří třetinu znečištění oxidy dusíku v kraji.

Při bližším pohledu na jednotlivé znečišťující látky převažovaly v kraji stacionární zdroje znečištění (REZZO 1–3) nad mobilními. Mobilní zdroje znečištění (REZZO 4), tedy zejména znečištění ze silniční, železniční a letecké dopravy, byly významným (téměř třetinovým) znečišťovatelem u oxidů dusíku. U oxidu uhelnatého měly mobilní zdroje znečištění vliv ze 17 %, u tuhých látek tvořily 12 %.

Odpady

Produkce podnikového odpadu vzrostla na nejvyšší hodnotu od roku 2011.

Celková produkce podnikového odpadu v Pardubickém kraji po poklesu v předchozím období vzrostla na nejvyšší hodnotu od roku 2011. V roce 2018 (poslední dostupná data) bylo podnikového odpadu vyprodukováno 807 tisíc tun, což byla 5. nejnižší hodnota v krajském srovnání. Na celostátní produkci podnikového odpadu se kraj v roce 2018 podílel 3,3 %.

Kraj má sedmou nejnižší hodnotu vyprodukovaného podnikového odpadu v kg na obyvatele v rámci ČR.

Po přepočtu na jednoho obyvatele kraje bylo v roce 2018 vyprodukováno 1 555 kg podnikového odpadu, což byla sedmá nejnižší hodnota v mezikrajském srovnání. V průměru bylo v roce 2018 vyprodukováno 2 276 kg podnikového odpadu na 1 obyvatele České republiky; maxima bylo dosaženo v Hlavním městě Praze s 6 182 kg podnikového odpadu na obyvatele.

Produkce komunálního odpadu na obyvatele roste, zvyšuje se podíl odděleně sbíraných složek.

Produkce komunálního odpadu se v roce 2018 (poslední dostupný údaj) snížila oproti roku 2017 v kraji o 1,3 %; v přepočtu na 1 obyvatele dosáhla hodnoty 343 kg za rok. Toto množství je z celostátního pohledu sedmé nejvyšší mezi kraji a je 8 kg pod průměrem ČR. Od roku 2014 se navýšila produkce komunálního odpadu

na obyvatele v kraji o 41 kg. Podíl odděleně sbíraných složek odpadu v kraji vzrostl z 14,2 % v roce 2014 na 15,5 % v roce 2018, což byla šestá nejnižší hodnota v mezikrajském srovnání. Nejvyšší podíl odděleně sbíraných složek odpadu vykázal v roce 2018 Zlínský kraj (20,9 %); nejnižší (13,9 %) kraj Středočeský. V přepočtu odděleně sbíraných složek komunálního odpadu na obyvatele se na nejvyšší pozici umístil Zlínský kraj (69,4 kg), Pardubický kraj obsadil na pátou nejnižší pozici (53,3 kg) a nejmenší množství vykázal kraj Karlovarský (48,9 kg).

Náklady na ochranu životního prostředí

V kraji bylo na ochranu životního prostředí proinvestováno téměř o třicet procent více než v minulém období, přesto se jednalo o druhou nejnižší částku od roku 2012.

Výdaje na ochranu životního prostředí meziročně kolísají. V roce 2018 (poslední dostupný údaj) dosáhl objem pořízených investic na ochranu životního podle místa investice v Pardubickém kraji 1 213,3 mil. Kč, což v meziročním srovnání představuje nárůst o 29,0 %. Porovnáním výše pořízených investic na ochranu životního prostředí v letech 2012 až 2018 však zjišťujeme, že hodnota z roku 2018 je druhá nejnižší. V přepočtu na jednoho obyvatele bylo v roce 2018 proinvestováno 2 337,2 tis. Kč, což představovalo sedmou nejnižší hodnotu v mezikrajském srovnání.

Objem pořízených investic na ochranu životního prostředí podle sídla investora byl od roku 2012 druhý nejnižší.

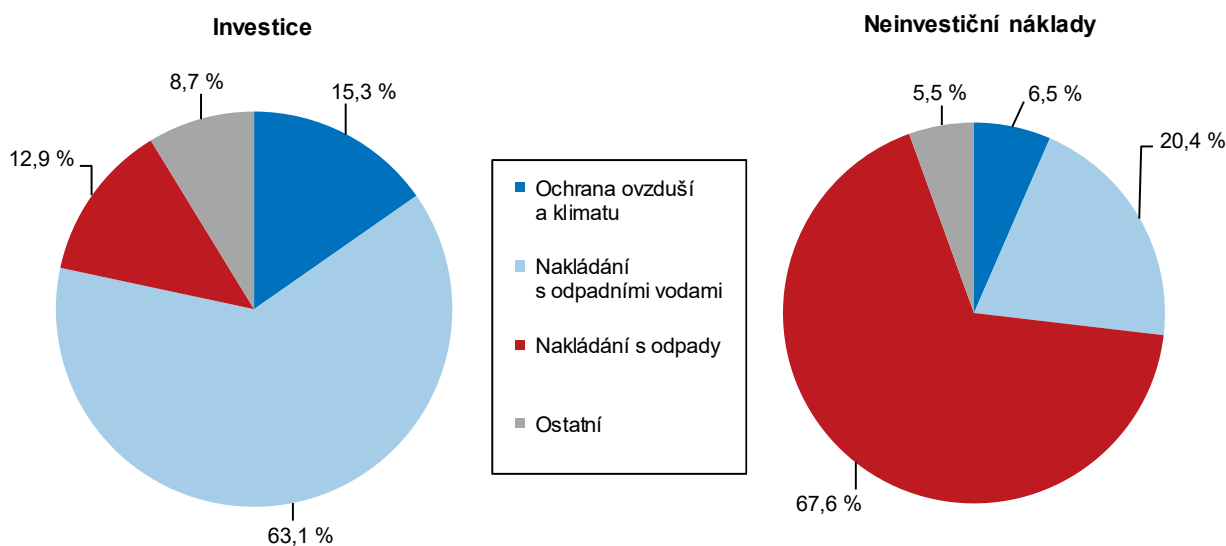
Objem pořízených investic na ochranu životního prostředí podle sídla investora vzrostl v kraji v roce 2018 v meziročním srovnání o 22,1 % a činil 1 081,3 mil. Kč; šlo o druhou nejnižší částku od roku 2012. Přepočteno na obyvatele kraje bylo dosaženo částky 2 083 Kč/obyv., což byla sedmá nejnižší částka v mezikrajském srovnání.

Nejvíce investic připadlo na nakládání s odpadními vodami; největší podíl neinvestičních finančních prostředků byl vložen do oblastí nakládání s odpady.

V členění výdajů podle účelu jsou za kraje k dispozici data pouze podle sídla investora. Struktura vynaložených finančních prostředků investory sídlícími v Pardubickém kraji se zásadně liší u investic a neinvestičních nákladů. Z hlediska struktury pořízených investic bylo nejvíce investičních prostředků, jak naznačuje níže umístěný graf v průměru let 2014–2018, vloženo do nakládání s odpadními vodami (63,1 %), dále na ochranu ovzduší a klimatu (15,3 %) a nakládání s odpady (12,9 %). Objem neinvestičních nákladů environmentálního charakteru v kraji v průměru let 2014–2018 směřoval z 67,6 % na nakládání s odpady a další významný podíl byl určen na nakládání s odpadními vodami (20,4 %).

Graf 4.7 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu v Pardubickém kraji (průměr let 2014–2018)

Zdroj: ČSÚ

5. Mezikrajské srovnání

Z pohledu demografického vývoje byly v roce 2019 v řadě ukazatelů zachovány trendy předchozích let. Dlouhodobě trvalým procesem zůstává stárnutí populace. Základní migrační proudy se nemění a převažuje stěhování do Středočeského kraje a hl. m. Prahy. Naděje dožití mužů i žen roste ve všech krajích. Ekonomice se i v roce 2019 dařilo, i když tempo růstu hrubého domácího produktu České republiky (podle revize zveřejněné v červnu 2020) se po roce 2017, kdy dosáhlo 5,2 %, zvolna snižovalo. V roce 2018 HDP Česka vzrostl o 3,2 %, v roce 2019 podle předběžných výsledků o 2,3 %. V regionálním pohledu jsou informace o vývoji HDP k dispozici pouze do roku 2018 (revidované regionální účty a výsledky za rok 2019 budou zveřejněny v lednu 2021). Plochy ekologického zemědělství se rozšiřují ve všech krajích. V posledních letech dochází k postupnému snižování měrných emisí znečišťujících látek, velké rozdíly mezi krají však zůstávají.

Demografický vývoj

Nejrozlehlejší a nejlidnatější je kraj Středočeský, který jako jediný má přes milion hektarů i přes milion obyvatel.

Česká republika se od 1. ledna 2000 člení na 14 vyšších územních samosprávných celků, tzv. krajů. Jubilejní dvacáté výročí je vhodnou příležitostí k ohlédnutí a nejen statistické rekapitulaci. Vzhledem k pouze drobným územním změnám se pořadí krajů podle rozlohy od vzniku novodobého krajského uspořádání nezměnilo. Výměrou největšími jsou v České republice kraje Středočeský a Jihočeský. Nejmenší rozloha náleží Praze. Vývoj počtu obyvatel byl v uplynulých dvou dekádách výrazně dynamičtější. Do roku 2008 byl nejlidnatějším kraj Moravskoslezský, v roce 2009 Praha a od roku 2010 je jím již 10. rok v řadě kraj Středočeský. Zejména díky výrazně kladnému přírůstku stěhování se populace Středočeského kraje v letech 2001 až 2019 rozšířila o 263,6 tis. na 1 385,1 tis. obyvatel.

Ve čtyřech nejlidnatějších krajích žije téměř polovina obyvatel České republiky.

Druhý nejvyšší populační přírůstek (176,9 tis.) příslušel druhému nejlidnatějšimu kraji, kterým je hlavní město Praha (1 324,3 tis. obyvatel). Aktuálně třetí nejlidnatější kraj Moravskoslezský (1 200,5 tis. obyvatel) charakterizoval trend opačný. Od roku 2001 v něm ubylo 56,2 tis. osob, tj. nejvíce obyvatel ze všech krajů. Zatímco v roce 2001 činil rozdíl mezi Moravskoslezským a Jihomoravským krajem 95,7 tis. osob, o 18 let později se díky protichůdné tendenci obou krajů ztenčil na 8,6 tis. osob. Převažující populační úbytek byl v letech 2001 až 2019 zaznamenán v pěti ze čtrnácti krajů. K nejvýraznějšímu úbytku došlo na východě republiky. Vedle Moravskoslezského kraje se týkal krajů Zlínského a Olomouckého. Dlouhodobý pokles počtu obyvatel charakterizoval také nejzápadnější a nejméně lidnatý kraj Karlovarský, a to především vlivem populačních úbytků od roku 2009.

Od roku 2001 zestárla populace ve všech krajích, nejrychleji v Karlovarském kraji.

Z pohledu demografického vývoje byly v roce 2019 v řadě ukazatelů zachovány trendy předchozích let. Dlouhodobě trvalým procesem zůstává stárnutí populace, které se ve všech krajích projevilo rostoucím průměrným věkem obyvatel. Mezi lety 2001 a 2019 vzrostl průměrný věk v krajích o 0,6 až 5,1 roku. Nejvyšší tempo stárnutí bylo charakteristické pro oblasti s výraznou převahou vystěhovalých, tj. v kraji Karlovarském a Moravskoslezském. Nejpomaleji stárla populace hl. m. Prahy a kraje Středočeského, pro které je dlouhodobě typická vysoká převaha přistěhovalých. V Praze se zvyšování průměrného věku obyvatel dokonce zastavilo, resp. po kulminaci v roce 2013 se v posledních letech spíše velmi mírně snižuje.

Od roku 2015 žije ve všech krajích více seniorů než dětí.

Výrazně se v posledních dvou desetiletích změnila věková skladba obyvatel, tj. počty a podíly dětí a seniorů. Tyto změny se promítly do indexů stárání a ekonomického zatížení. Index stárání, tj. počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0 až 14 let, ve všech krajích kromě Prahy i v roce 2019 nadále rostl. V Praze se již poosmé v řadě snížil. Do roku 2013 však byl index stárání v Praze vůbec nejvyšší v České republice. Od roku 2014 přísluší nejvyšší index stárání kraji Královéhradeckému (138,8 v roce 2019). Naopak nejnižší je posledních devět let v kraji Středočeském

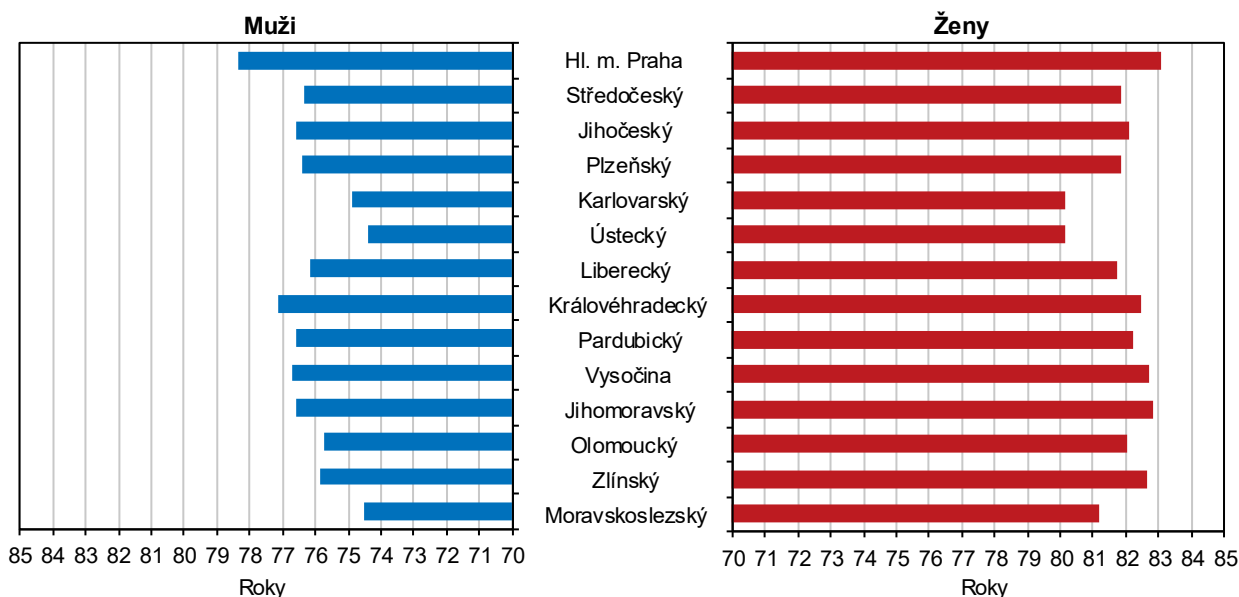
(103,9 v roce 2019). Počet seniorů zde převýšil nad počtem dětí jako v posledním z krajů až v roce 2015. Neměnná tendence charakterizovala vloni také index ekonomického zatížení, který vyjadřuje počet osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15 až 64 let. Index vzrostl ve všech krajích s tím, že růstový trend trvá již 12 let. V posledních dvou letech se nezměnila ani pozice krajů s mezními hodnotami. Nejvyšší index ekonomického zatížení náležel kraji Královéhradeckému (59,3 v roce 2019) a nejnižší hl. m. Praze (53,6 v roce 2019).

Základní migrační proudy se nezměnily; převažuje stěhování do Středočeského kraje a hl. m. Prahy.

Převahu živě narozených nad zemřelými vykázala v dlouhodobém pohledu od roku 2001 šestice krajů: Středočeský, hl. m. Praha, Jihomoravský, Liberecký, Kraj Vysočina a Pardubický. Opačný jev byl typický především pro kraj Moravskoslezský a Zlínský, pro které je převaha živě narozených nad zemřelými spíše ojedinělá. Dlouhodobou stálost si uchovávají základní migrační proudy. Suverénně nejvyšší kladné saldo stěhování měl v letech 2001 až 2019 kraj Středočeský následovaný hl. m. Prahou. Nejvyšší migrační úbytek charakterizoval kraj Moravskoslezský. Déletrvajícím převahou vystěhovalých nad přistěhovalými je dále typická pro kraj Olomoucký, Zlínský, Karlovarský a Kraj Vysočina.

Graf 5.1 Naděje dožití při narození podle pohlaví v krajích v letech 2018–2019

Zdroj: ČSÚ

Naděje dožití mužů i žen vzrostla za poslední dvě desetiletí ve všech krajích.

Příznivě se za poslední dvě desetiletí vyvinula předpokládaná naděje dožití mužů i žen při narození. Z porovnání mezních let sledovaného období vyplývá, že naděje dožití mužů rostla rychlejším tempem než naděje dožití žen. Ačkoliv se vzájemný rozdíl mezi oběma pohlavími ve všech krajích mírně snížil, naděje dožití žen zůstala napříč všemi kraji vyšší. Podle průměru let 2018 až 2019 náležel nejvyšší genderový rozdíl kraji Zlínskému (o 6,8 let), nejnižší rozdíl mezi oběma pohlavími vykázala Praha (o 4,7 let). V hlavním městě byl současně registrován nejvyšší nárůst naděje dožití mužů (o 4,7 let) i žen (o 3,8 let) oproti průměru let 2001 až 2002 a zcela nejvyšší naděje dožití mužů (78,4 let) i žen (83,0 let) v mezikrajském srovnání. Pod 75letou hranicí byla v letech 2018 až 2019 naděje dožití mužů při narození v kraji Ústeckém (74,4 let), Moravskoslezském (74,5 let) a Karlovarském (74,9 let). Nejnižší naděje dožití žen charakterizovala stejnou trojici krajů, ale v odlišném pořadí. Zcela nejnižší byla v krajích Karlovarském (80,2 let) a Ústeckém (80,2 let), třetí nejnižší hodnota příslušela kraji Moravskoslezskému (81,2 let).

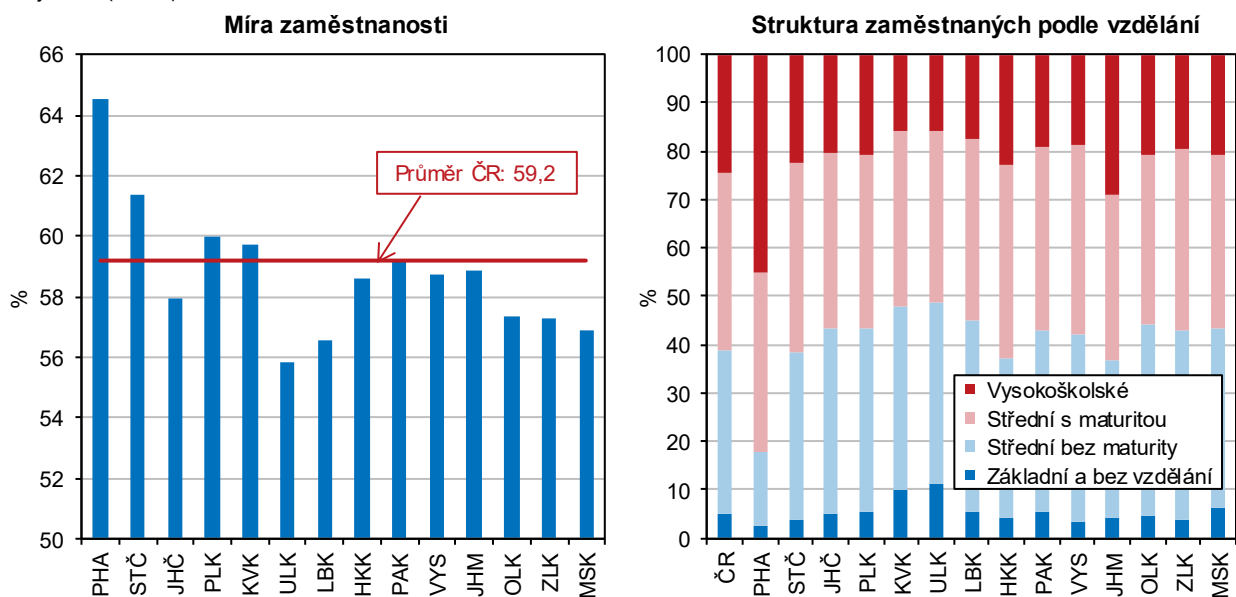
Sociální vývoj

Zaměstnanost roste od roku 2011, v roce 2019 ale začíná tempo růstu lehce zpomalovat.

Růst ekonomiky příznivě ovlivňoval vývoj na trhu práce. Míra zaměstnanosti v posledních letech rostla; v roce 2016 a 2017 bylo tempo růstu nejrychlejší od roku 2011, v roce 2019 však tempo začíná lehce zpomalovat. Hodnoty ukazatele v krajích přitom odrážejí vedle demografického vývoje také ekonomickou kondici podniků na území jednotlivých regionů. V roce 2019 byla nejvyšší zaměstnanost tradičně v hlavním městě Praze, Středočeském a Plzeňském kraji a naopak nejnižší v Ústeckém a v posledních třech letech i v Libereckém kraji. Zaměstnanost vzrostla proti roku 2018 meziročně v polovině krajů, nejrychleji v Královéhradeckém kraji (o 0,6 procentního bodu); v ostatních krajích došlo k meziročnímu poklesu (nejvíce Olomoucký kraj – pokles o 0,9 p. b.).

Graf 5.2 Míra zaměstnanosti a struktura zaměstnaných osob podle vzdělání a krajů v roce 2019

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Struktura zaměstnaných podle vzdělání se zlepšuje ve prospěch středoškolského vzdělání s maturitou a vysokoškolského vzdělání.

Existuje pozitivní závislost mezi stupněm vzdělání a intenzitou ekonomického zapojení, takže také vzdělanostní úroveň populace má vliv na míru zaměstnanosti. Porovnáním skupin zaměstnaných v národním hospodářství v letech 2001 a 2019 dle vzdělanostní struktury vidíme, že podíl zaměstnaných se základním vzděláním a středním bez maturity se snižuje ve prospěch zaměstnaných se středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním. Na republikové úrovni se podíl zaměstnaných se středním vzděláním bez maturity snížil od roku 2001 o 10 procentních bodů a naopak vysokoškolsky vzdělaní zaměstnanci posílili o 12 p. b. Nejvyšší podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním byl v roce 2019 evidován v hlavním městě Praze (45 %) a Jihomoravském kraji (29 %), nejvyšší podíl zaměstnaných se základním vzděláním vykázal Ústecký (10 %) a Karlovarský kraj (9 %).

Zaměstnanost v sektoru služeb se dlouhodobě zvyšuje.

V současnosti je nejvýznamnějším sektorem z hlediska zaměstnanosti sektor služeb (terciér). Dlouhodobě počet zaměstnaných v tomto sektoru roste, a stejně tak se zvyšuje i jeho podíl na celkové zaměstnanosti. Zastoupení sektoru služeb se v jednotlivých krajích liší. Zatímco v hlavním městě Praze je ve službách zaměstnaných více než 80 % osob, ve Zlínském kraji a v Kraji Vysočina je to méně než polovina z celkového počtu zaměstnaných osob v kraji.

Počet pracovních míst v evidenci úřadů práce se zvyšoval ve všech krajích.

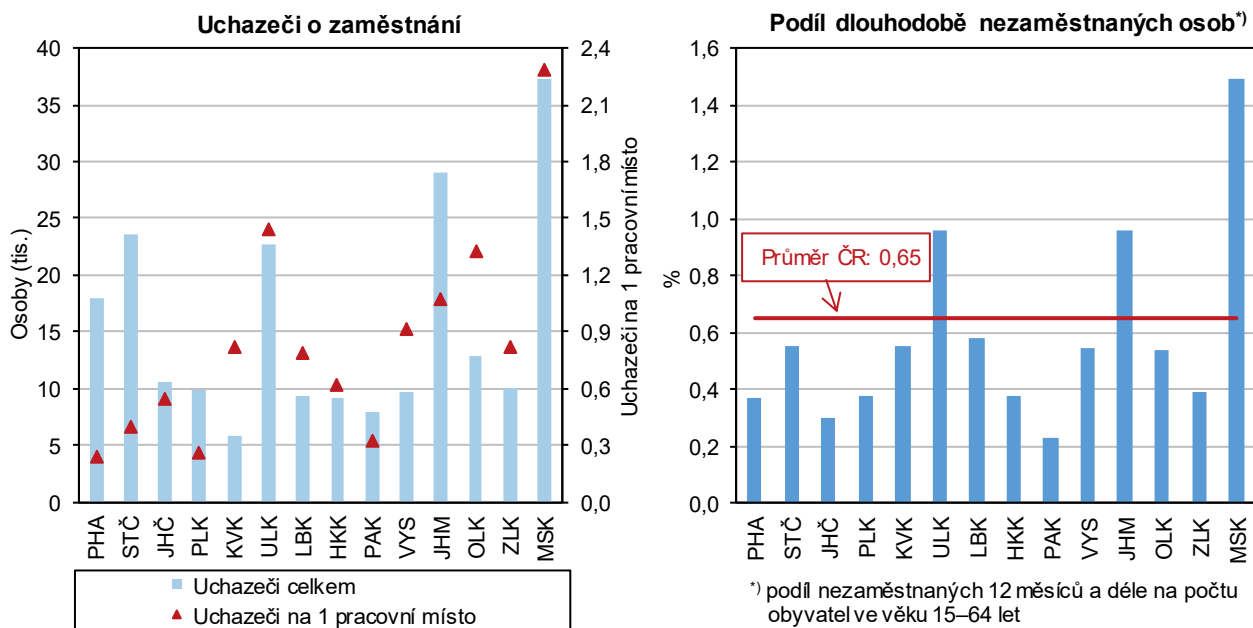
Zatímco na sklonku roku 2018 nabízely úřady práce ve své evidenci 324 tis. pracovních míst, o dvanáct měsíců později to bylo téměř 341 tis. volných pozic, přičemž od roku 2014 se počet volných pracovních míst zvýšil téměř šestkrát. Nejvyšší meziroční nárůst počtu pracovních míst v evidenci úřadu práce byl zaznamenán ve Středočeském kraji (o 23 %), Královéhradeckém (o 14 %) a Jihomoravském kraji (o 13 %); pokles pak zaznamenaly kraje Pardubický (o 31 %), Karlovarský (o 13 %), Olomoucký (o 11 %) a Moravskoslezský (o 5 %).

Podíl nezaměstnaných osob dosáhl v roce 2019 nejnižších hodnot v desetileté řadě.

Z dlouhodobého hlediska podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku od roku 2007 rostl a kulminoval v roce 2013, kdy se jeho hodnota v ČR vyšplhala k 8,2 % (podíl nezaměstnaných osob v ČR v roce 2007 tvořil 4,5 %). I v mezikrajském srovnání dosáhl podíl nezaměstnaných osob v posledních deseti letech maximálních hodnot v roce 2013 (kromě krajů Plzeňského, Pardubického a Kraje Vysočina, které dosáhly maxima již v roce 2010). Po roce 2013 se podíl nezaměstnaných osob ve všech krajích snižoval na minimum v roce 2019 (kromě Plzeňského, Královéhradeckého a Pardubického kraje, kde byla nejnižší hodnota v roce 2018, a hlavního města Prahy, kde byla minimální hodnota dosažena v roce 2007). Dobrým signálem je úbytek uchazečů, kteří hledají své místo na trhu práce déle než 1 rok. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob se od roku 2014 do roku 2019 stále snižoval, meziročně klesal ve všech krajích, nejvíce v kraji Olomouckém a Ústeckém.

Graf 5.3 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a dlouhodobá nezaměstnanost v krajích k 31. 12. 2019

Pramen: MPSV

Čistý disponibilní důchod domácností v letech 2014–2018 rychle rostl.

Čistý disponibilní důchod domácností, tedy částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, meziročně vzrostla podle posledního dostupného údaje (rok 2018) v průměru o 7 %; ve srovnání s rokem 2014 činil průměrný nárůst 21 %. Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele zaznamenal meziročně nejvyšší nárůst v kraji Vysočina (o 8,6 %, tj. o 19 tis. Kč), nejnižší nárůst byl evidován v Plzeňském kraji (o 4,3 %, tj. o 10 tis. Kč). Nejvyšší hodnoty dosáhl v hl. městě Praze a naopak nejnižší čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele měly domácnosti v kraji Ústeckém.

Tempo růstu mezd v roce 2019 lehce zpomalilo.

Stoupající poptávka po pracovní síle se projevila i v oblasti mezd. Od roku 2013 rostou průměrné hrubé měsíční mzdy každoročně. Tempo růstu mezd však v roce 2019 začalo lehce zpomalovat.

Průměrné hrubé mzdy i medián mezd jsou dlouhodobě nejvyšší v hlavním městě Praze.

Podle výsledků strukturálního šetření mezd za rok 2019, které publikuje Český statistický úřad ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí, vzrostly proti roku 2018 hrubé měsíční mzdy ve všech krajích ČR, nejrychleji pak v Královéhradeckém a Olomouckém kraji (o 9,5, resp. 8,6 %), nejpomaleji v Plzeňském a Jihočeském kraji (o 6,6, resp. 6,8 %). Diference mzdové úrovně zůstávají mezi kraji zachovány, i když náskok hl. města Prahy se v čase mírně snižuje. Nejvyšší hrubé měsíční mzdy v roce 2019 byly vyplaceny v hl. městě Praze (45 928 Kč) a proti nejnižším mzdám v Karlovarském kraji (31 651 Kč) byly o 14 tis. Kč vyšší. V těchto dvou krajích byly zaznamenány i nejvyšší a nejnižší hodnoty mediánu mezd, avšak rozdíl mezi nimi byl nižší (necelých 9 tisíc korun).

Počet příjemců starobních důchodů překročil 2,4 mil. a od roku 2010 vzrostl o 7,2 %.

Počet osob ve starobním důchodu se v České republice každoročně zvyšuje. Ve srovnání s rokem 2010 činil nárůst počtu příjemců starobních důchodů včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem na republikové úrovni 7,2 %, celkový počet starobních důchodců v roce 2019 tedy již překročil 2,4 mil. osob. V rámci regionů se v období let 2010 až 2019 nejméně zvýšil počet starobních důchodců v hlavním městě Praze (o 0,5 %), za kterým následoval Ústecký kraj (o 5,7 %) a maximální nárůst byl evidován ve Středočeském (o 13,0 %) a Jihočeském kraji (o 11,0 %).

Příjemci předčasných důchodů tvoří čtvrtinu ze všech starobních důchodců.

Více než čtvrtinu osob ve starobním důchodu tvořili v roce 2019 příjemci předčasných starobních důchodů, jejichž počet se mezi roky 2010 a 2019 zvýšil o polovinu. V mezikrajském srovnání podílu příjemců předčasných starobních důchodů na příjemcích starobních důchodů drží kraje dlouhodobě svoje pozice. Již od roku 2010 se na nejvyšší příčku řadí Kraj Vysočina (33,8 % z příjemců starobních důchodů) následovaný Pardubickým krajem (31,8 %). Pod republikovým průměrem podílu příjemců předčasného starobního důchodu, který v roce 2019 činil 26,7 %, se umístily čtyři kraje, s nejnižším podílem hlavní město Praha (13,8 %) a s odstupem Středočeský (23,0 %), Jihomoravský (25,2 %) a Liberecký kraj (25,9 %).

Průměrný starobní důchod ve vztahu ke mzdovému mediánu zaznamenal po letech poklesu nárůst.

V roce 2019 tvořil průměrný starobní důchod v ČR 42,9 % mediánu hrubého výdělku. Nejvyšší poměr starobního důchodu ke mzdovému mediánu vykázal kraj Zlínský (45,5 %) a nejnižšího poměru dosahuje dlouhodobě hlavní město Praha (38,3 %). V období let 2014 až 2018 hodnota poměru starobního důchodu ke mzdovému mediánu meziročně klesala ve všech krajích republiky s výjimkou roku 2015 v Olomouckém kraji. V roce 2019 byl ve všech krajích, kromě hlavního města Prahy a Královéhradeckého kraje, zaznamenán meziroční nárůst.

Ekonomický vývoj

HDP v celém Česku i v jednotlivých regionech od roku 2014 rostl, v roce 2018 růst většinou zpomalil a v Karlovarském kraji HDP reálně poklesl.

Od roku 2014 procházela ekonomika obdobím konjunktury a HDP reálně rostl. Po zrychlení růstu v roce 2015 v souvislosti s dočerpáváním eurofondů a následném zpomalení pak v roce 2017 růst zrychlil a v roce 2018 znovu zvolnil. Podobným vývojem procházel také regionální HDP jednotlivých krajů, ale vzhledem k odlišné ekonomické skladbě jsou mezi nimi rozdíly. V roce 2017 měly nejrychleji expandující ekonomiku Královéhradecký a Středočeský kraj s přírůstkem HDP v s. c. o 10,2 %, resp. 7,7 %, v roce 2018 se však růst v těchto krajích téměř zastavil (+0,5 %, resp. +1,6 %). Zbrzdění ekonomického vývoje v roce 2018 ale nepostihlo všechny kraje. V Jihočeském a Jihomoravském kraji růst zrychlil na 4,9 %, resp. 5,3 %, což byly

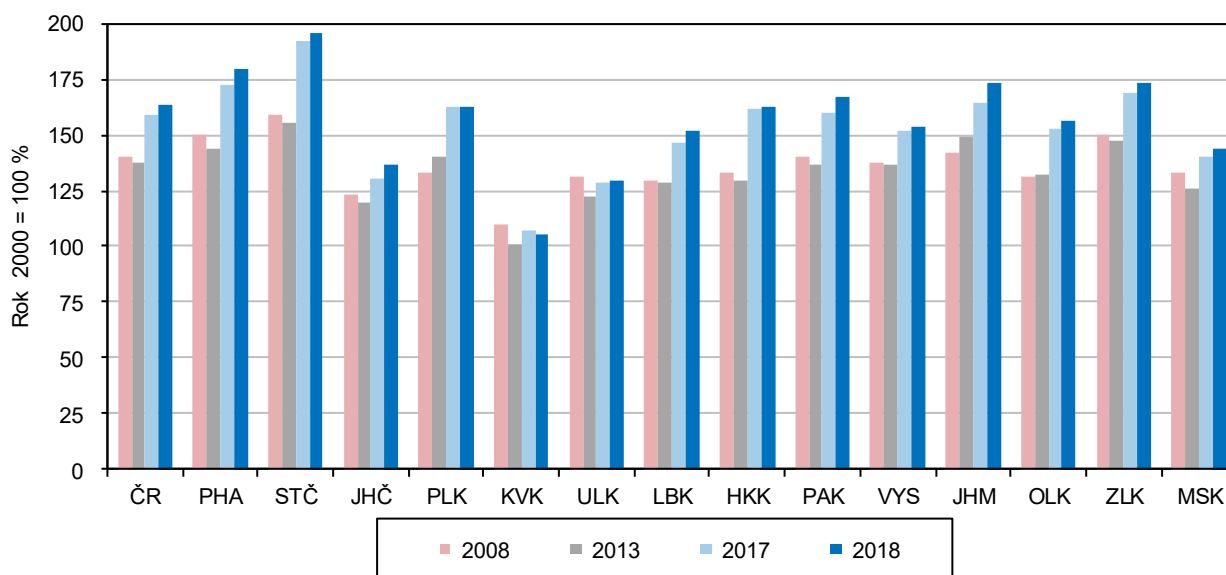
nejvyšší přírůsky HDP v daném roce. Problematický byl vývoj v Karlovarském kraji, kde došlo reálně k poklesu HDP o 1,2 %.

Většina krajů již v roce 2014 překonala předkrizovou úroveň, jen Karlovarský a Ústecký kraj na ni nedosáhly ani v roce 2018.

Ze srovnání vývoje HDP v roce 2018 s předkrizovým rokem 2008 je zřejmé, že ekonomika expandovala nejvíce ve Středočeském, Plzeňském, Královéhradeckém a Jihomoravském kraji. V roce 2018 jejich HDP ve srovnání s rokem 2008 reálně vzrostl o 22 % až 23 %. Protipólem jsou kraje Karlovarský a Ústecký, které podle předběžných výsledků ještě ani v roce 2018 nedosáhly předkrizové úrovně.

Graf 5.4 Regionální HDP ve srovnatelných cenách v krajích

Zdroj: ČSÚ

Nejvyšší ekonomickou výkonnost má hlavní město Praha s vysokým podílem služeb na HPH.

Krajem s nejvyšším podílem na tvorbě HDP Česka je dlouhodobě hlavní město Praha (25,8 % v roce 2018), jehož HDP v přepočtu na 1 obyvatele překračuje od roku 2001 dvojnásobek průměru ČR a značně převyšuje i unijní průměr HDP EU vyjádřený ve standardu parity kupní síly (PPS) na 1 obyvatele (v roce 2018 o 90,9 %). Ostatní kraje unijního ani republikového průměru nedosahují. Republikovému průměru se v roce 2018 nejvíce přiblížil Jihomoravský kraj (z 96,9 %), který unijního průměru v PPS dosáhl z 87,7 %. Hranici 75 % průměru EU překročily dále kraje Středočeský, Plzeňský, Královéhradecký, Zlínský a Moravskoslezský kraj. Za unijním a republikovým průměrem nejvíce zaostávají Karlovarský a Ústecký kraj. Srovnáním HDP na 1 zaměstnaného, kde je zohledněn počet osob, které produkt vytváří (zahrnuje i dojíždějící z jiných krajů), se výrazný odstup hlavního města od ostatních krajů zmenšil. Praha republikový průměr překročila o 46,3 % a druhý Středočeský kraj o 1,7 %. Ostatní kraje průměru nedosáhly.

K vysoké ekonomické výkonnosti hlavního města napomáhá odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty (HPH), ve které již po několik let tvoří více než 84 % služby.

Ve struktuře hrubé přidané hodnoty klesal podíl primárního sektoru a stavebnictví a rostl podíl služeb.

Změny ve struktuře HPH v době konjunktury odpovídají dlouhodobým trendům, i když mají regionální specifika. Ve většině krajů je patrný klesající podíl primárního sektoru a rostoucí podíl terciárního sektoru. Podíl sekundárního sektoru v některých krajích kolísá, v hl. městě Praze dlouhodobě ztrácí na významu a kupříkladu ve Středočeském a Královéhradeckém až do roku 2017 spíše rostl, a v roce 2018 se snížil. Přitom ve všech krajích klesala váha stavebnictví a do roku 2017 rostl (s výjimkou Prahy) podíl zpracovatelského průmyslu; nejvíce v již zmiňované dvojici krajů Středočeském a Královéhradeckém.

Zemědělská produkce v roce 2018 ve většině krajů meziročně vzrostla.

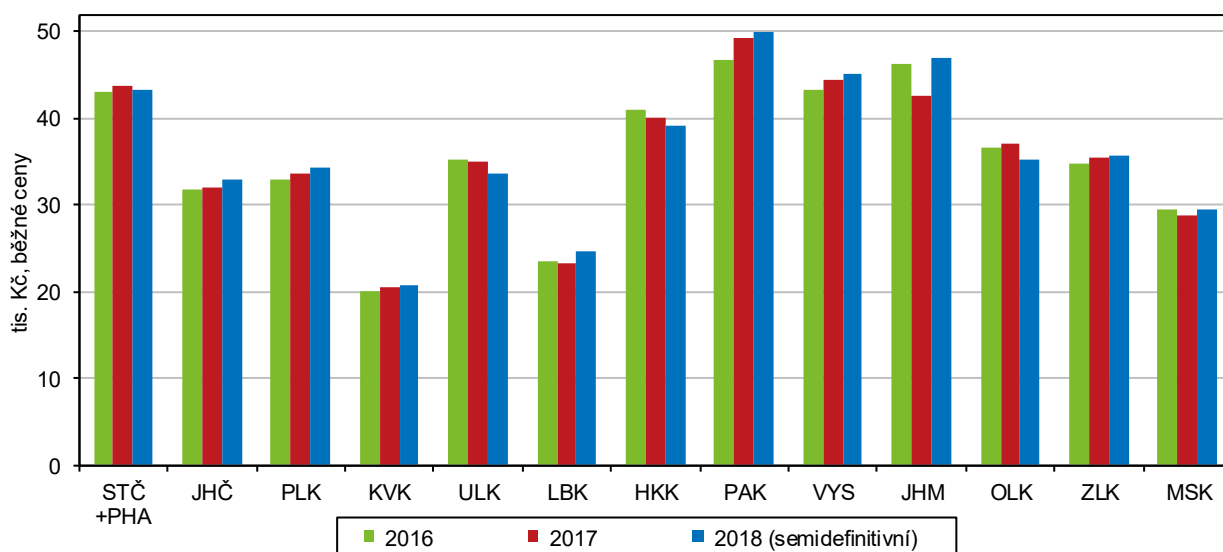
Produkce zemědělského odvětví ve finančním vyjádření byla v roce 2018 podle semifinitivních výsledků v běžných cenách (poslední dostupný údaj) meziročně vyšší v devíti regionech především vlivem přírůstků rostlinné produkce. Ten byl dosažen vlivem rostoucích cen při nižším objemu sklizně ve srovnání s rokem 2017. Také živočišná produkce vzrostla v devíti krajích, a to zásluhou lepších výsledků živočišné výroby. V pěti krajích byla v roce 2018 produkce zemědělského odvětví historicky nejvyšší a ve dvou krajích druhá nejvyšší.

Největší produkci zemědělského odvětví na 1 hektar půdy vytváří pardubičtí zemědělci.

Více než polovinu celorepublikové produkce zemědělského odvětví vytvářely regiony s největší výměrou obhospodařované zemědělské a orné půdy, kraje Středočeský, Jihomoravský, Kraj Vysočina a Jihočeský. Po přepočtu zemědělské produkce na 1 hektar obhospodařované zemědělské půdy se v čele žebříčku krajů od roku 2012 díky drúbežářství držel Pardubický kraj a na jeho konci byl dlouhodobě Karlovarský kraj, jehož produkce nedosahovala ani z poloviny hodnot Pardubického kraje.

Graf 5.5 Produkce zemědělského odvětví na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy v krajích

Zdroj: ČSÚ

V roce 2019 se meziročně zvýšila produkce obilovin, vajec a drúbeže, menší však byla úroda řepky a poklesla také výroba jatečného skotu a prasat.

V roce 2019 bylo oproti roku 2018 díky lepším výnosům sklizeno ve všech krajích více obilovin, píce na orné půdě a sena z trvalých travních porostů, ve většině krajů se urodilo i více brambor. Slabší a podprůměrná byla ve všech krajích sklizeň řepky a v polovině krajů, které ji pěstují, se sklídilo méně cukrovky. V živočišné výrobě se v roce 2019 zvýšila meziročně ve většině krajů výroba vajec a jatečné drúbeže, výroba mléka však byla spíše nižší a zemědělci téměř ve všech krajích vykázali pokles výroby jatečných zvířat (skotu a prasat).

Téměř ve všech krajích byla dosažena historicky nejvyšší těžba dřeva...

Těžba dřeva v letech 2018 a 2019 dramaticky rostla, zejména v souvislosti s likvidací následků postupující kúrovcové kalamity, a téměř ve všech krajích dosáhla rekordního objemu. Pouze v Jihočeském, Plzeňském a Karlovarském kraji zůstal nepřekonaný objem těžby z roku 2007 spojený s odstraňováním polomů po orkánu Kyrill. Z hlediska regionálního srovnání se v letech 2018 a 2019 nejvíce dřeva vytěžilo v Kraji Vysočina a v Jihočeském kraji.

...spojená s likvidací následků kúrovcové kalamity a polomů.

Nahodilá těžba dřeva, při které se zpracovávaly zejména kúrovcem napadené stromy a polomy, se na celkové těžbě dřeva v roce 2018 podílela od 76,2 % v Plzeňském kraji po 97,5 % v Kraji Vysočina a tento podíl se v roce 2019 ještě zvýšil. Nejnižší byl

ve Zlínském kraji (85,2 %) a nejvyšší v Kraji Vysočina (99,4 %). V celé České republice dosáhl v roce 2019 podíl nahodilé těžby dřeva 95,0 %.

Průmyslové podniky se 100 a více zaměstnanci dosáhly téměř stejného objemu tržeb jako v roce 2018.

Výsledky průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci a sídlem v kraji mohou být v meziročním srovnání ovlivněny tím, že na základě neměnných kritérií pro zařazení podniku do souboru vykazujících subjektů, se může tento soubor rok od roku lišit. Přepočty na srovnatelnou organizační strukturu se neprovádějí.

Závislost na exportu se regionálně liší, nejsilnější je ve Středočeském kraji. Ve většině krajů mírně klesla.

V celé ČR realizovaly v roce 2019 průmyslové podniky se 100 a více zaměstnanci, jejichž počet se meziročně snížil o necelé 1 %, téměř shodný objem tržeb z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy jako v roce 2018 (nárůst +0,2 %). Totéž lze konstatovat i pro podniky zpracovatelského průmyslu Česka (nárůst +0,1 %) a celý průmysl většiny krajů. Z průmyslových tržeb v roce 2019 bylo celorepublikově 61,3 % dosaženo za zboží vyvezené přímo do zahraničí. Z regionů byl v roce 2019 na export nejvíce orientován průmysl Středočeského kraje (74,4 %) a naopak nejméně průmysl hlavního města Prahy (42,0 %). Oproti roku 2018 se exportní závislost průmyslu ve většině krajů snížila.

Počet zaměstnanců velkých průmyslových firem se v roce 2019 ve většině krajů snížil.

Ve vývoji počtu zaměstnanců velkých průmyslových firem nastal v roce 2019 zlom. V letech 2014 až 2018 se zaměstnanost v průmyslu ČR a zpravidla i v regionech zvyšovala, v roce 2019 se však většinou snížila (v ČR -1,5 %). Pouze ve Středočeském a Jihočeském kraji vzrostla a v Moravskoslezském stagnovala. Díky tomu se Středočeský kraj stal největším průmyslovým zaměstnavatelem mezi regiony, když v roce 2018 předstihl do té doby vedoucí Moravskoslezský kraj.

Ve stavebnictví došlo v roce 2016 k útlumu, ale v letech 2017 a 2018 již objem prací na stavbách v tuzemsku rostl.

Stavebnictví zaznamenalo v letech 2014 a zejména 2015 oživení v souvislosti s dočerpáváním fondů z EU, rok na to však stavební aktivita propadla a stavební práce „S“, které provedly stavební firmy s 20 a více zaměstnanci na stavbách v tuzemsku, poklesly o 12,1 %. K útlumu stavebních prací tehdy nedošlo pouze na stavbách v hlavním městě Praze a Plzeňském kraji. V roce 2017 stavební práce „S“ již opět narostly ve většině krajů s výjimkou čtyř a v roce 2018, za který jsou poslední známé údaje, vzrostl objem „S“ na stavbách ve všech krajích vyjma Jihočeského, kde stagnoval. Celorepublikově vzrostl o 12,6 %.

Objem prací pro veřejného zadavatele se v roce 2018 ve všech krajích zvýšil.

Dočerpávání eurofondů v roce 2015 se odrazilo i ve vývoji stavebních prací pro veřejného zadavatele. V roce 2015 celorepublikově tvořily 41 % celkového objemu „S“ a dosáhly 111 mld. Kč. V roce 2016 se jejich objem meziročně propadl o 30,7 %, v roce 2017 jen mírně vzrostl, ale v roce 2018 se již zvýšil o 46,2 % na 116 mld. Kč. Podíl veřejných zakázek na tuzemském objemu „S“ v roce 2018 představoval 42 %, v krajích se pohyboval od 30 % v hlavním městě Praze po více než 50 % v Kraji Vysočina a v Pardubickém kraji.

V přepočtu na 1 obyvatele byl největší objem prací na stavbách v Praze a na jihu Čech.

V intenzitě výstavby hodnocené podle objemu stavebních prací „S“ provedených na stavbách v kraji v přepočtu na 1 obyvatele bylo zcela bezkonkurenčně v čele žebříčku krajů hlavní město Praha, které v průměru let 2014–2018 převyšovalo republikový průměr o 80 %, za ním se na druhém místě umístil Jihočeský kraj (nad průměrem o 35 %) a těsně nadprůměrný byl Jihomoravský kraj (o 6 %). Intenzita výstavby v ostatních krajích byla podprůměrná; nejnižší ve Zlínském kraji (-32 %).

Od roku 2014 rostl nepřetržitě počet zahájených bytů. V Libereckém kraji jich bylo v roce 2019

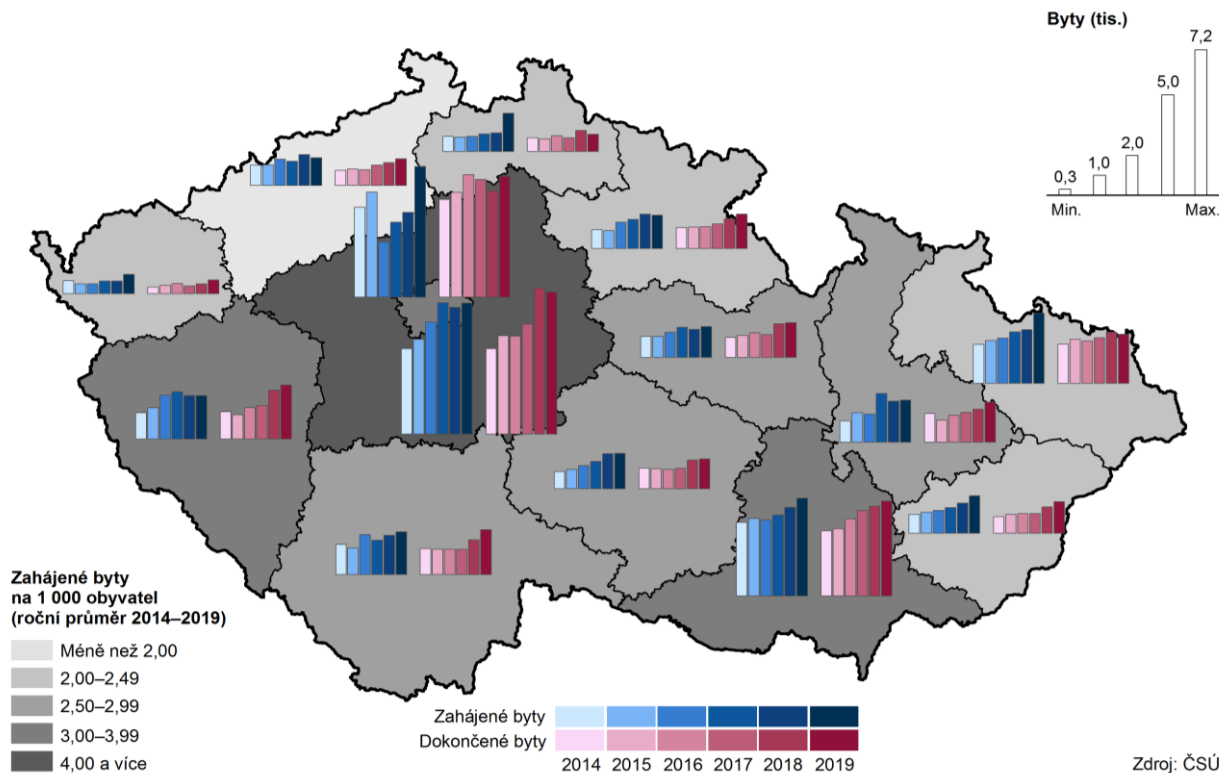
Hospodářský růst provázelo oživení bytové výstavby. Počet zahájených bytů se celostátně zvyšoval od roku 2014 a počet dokončených bytů od roku 2015. Z regionů nepřetržitý růst počtu zahájených bytů zaznamenal od roku 2014 Zlínský kraj a od roku 2015 také Moravskoslezský kraj a Kraj Vysočina. V roce 2019 bylo

zahájeno nejvíce od roku 2000.

v Česku při meziročním zvýšení o 16,8 % zahájeno nejvíce bytů od roku 2009. V krajském pohledu byl nejstrmější meziroční nárůst počtu zahájených bytů v roce 2019 registrován v Libereckém kraji (o více než 100 % díky rozsáhlé výstavbě bytových domů), kde bezmála 1,9 tis. zahájených bytů znamenalo pro kraj historicky nejvyšší počet zahájených bytů od roku 2000.

Bytová výstavba v krajích v letech 2014 až 2019

Zdroj: ČSÚ

Od roku 2015 se zvyšoval počet dokončených bytů.

Dokončených bytů přibývalo od roku 2014 každým rokem ve Zlínském kraji a od roku 2015 v kraji Královéhradeckém a Jihomoravském. V roce 2019 při meziročním nárůstu o 7,6 % bylo v Česku dokončeno nejvíce bytů od roku 2011 (36,4 tis.). Z regionů vzrostl v roce 2019 počet kolaudací meziročně nejvíce v Karlovarském kraji (+40 %). Historicky největší počet bytů od roku 2000 byl v roce 2019 dokončen v Plzeňském a Ústeckém kraji.

Nejvyšší intenzitu bytové výstavby má Středočeský kraj a Praha, nejnižší Ústecký kraj.

V letech 2014 až 2019 se nejvíce bytů stavělo ve Středočeském kraji, hlavním městě Praze a Jihomoravském kraji; do celorepublikového počtu dokončených bytů přispěly 52 % a do počtu zahájených bytů 47 %. Protože jde o kraje s vysokým počtem obyvatel, není to nikterak překvapivé. Tato trojice si však umístění na špici udržela i po přepočtu na 1 000 obyvatel. Na prvním místě v intenzitě dokončování bytů bylo hl. m. Praha před Středočeským krajem, v intenzitě zahajování si kraje umístění prohodily. Krajem s nejnižší intenzitou bytové výstavby je v dlouhodobém pohledu (od roku 1990) Ústecký kraj.

Ve všech krajích již pátým rokem rostl počet hostů ubytovaných v HUZ i počet jejich přenocování.

Prosperující ekonomika spojená s vysokou zaměstnaností a rostoucími příjmy osob vedla k rozmachu cestování. Prakticky všechny kraje zaznamenávaly již pátým rokem (tedy v letech 2015–2019) zvýšený počet hromadných ubytovacích zařízení (HUZ) i rostoucí počet přenocování. Ve všech krajích v těchto letech stoupal zájem ze strany tuzemské klientely; rostl počet hostů i počet přenocování. Počet příjezdů zahraničních hostů i jejich přenocování se každoročně zvyšoval od roku 2015, a to jak celorepublikově, tak ve čtyřech krajích. Případný pokles zájmu cizinců v ostatních regionech nebyl nikdy hluboký a vždy šlo jen o meziroční výkyv. Dva

roky po sobě klesal počet ubytovaných cizinců pouze v Pardubickém kraji (v letech 2018 a 2019). Mezi roky 2012 a 2019 se relativně nejvíce zvýšil zájem tuzemských hostů o Olomoucký kraj (+65 %) a cizinců o Jihočeský kraj (+89 %).

Nejvíce hostů, zejména z ciziny, přijíždí do Prahy, pro tuzemské hosty je nejpřitažlivější Jihomoravský kraj.

Dominantní postavení v cestovním ruchu má hlavní město Praha, které láká k návštěvě zejména cizince. V roce 2019 se na celorepublikové návštěvnosti cizinců podílelo z 62 %, na počtu tuzemských hostů z 11 %. Celkem se v roce 2019 v HUZ Prahy ubytovalo 8,0 mil. návštěvníků na 18,5 mil. nocí, přitom více než 90 % z nich bydlelo v hotelech. Na druhém místě s 2,1 mil. ubytovanými hosty byl Jihomoravský kraj, který se na celorepublikovém počtu cizinců podílel 7 % a na počtu tuzemských hostů 12 %.

Statistiku počtu noclehů v přepočtu na obyvatele vede Karlovarský kraj.

V přepočtu na 1 tis. obyvatel bylo v HUZ Prahy realizováno 14,0 tis. noclehů za rok. Tato hodnota však v regionálním srovnání nepředstavuje maximum. Nejvíce přenocování v přepočtu na 1 tis. obyvatel měl Karlovarský kraj (18,3 tis.), kde hosté díky lázeňství trávili nejdelší pobyty (5,5 dne, průměr na Česko 3,6 dne). Na třetím až pátém místě podle počtu přenocování na 1 tis. obyvatel se umístily kraje, které lákají možnostmi rekreačního vyžití – Královéhradecký (8,1 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel), Liberecký a Jihočeský (7,2 a 7,0 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel).

Životní prostředí

Nadále ubývá orná půda ve prospěch trvalých travních porostů, lesní půdy i zastavěných ploch.

V posledních letech lze ve všech krajích sledovat úbytek orné půdy, a to převážně ve prospěch trvalých travních porostů a lesních pozemků. Orná půda (v porovnání let 2019 a 2000) nejvíce ubylo v Libereckém kraji (téměř o 12,5 %). Druhou příčku obsadil kraj Karlovarský (pokles o 10,1 %), třetí příčka pak patřila hlavnímu městu Praze (snížení o 9,8 %). Nejmenší pokles byl zaznamenán v Jihomoravském a Středočeském kraji. Nejvyšší podíl orné půdy na orné půdě ČR v roce 2019 měl kraj Středočeský – 18,4 %, za ním následuje kraj Jihomoravský s podílem na orné půdě ČR 11,9 % a Kraj Vysočina (10,7 %). Z dlouhodobého hlediska došlo ve více než polovině krajů ČR k nárůstu zastavěných ploch a nádvoří, nejvíce v kraji Jihočeském, Středočeském a také v hlavním městě Praze (o více než 6 % proti roku 2000).

Rozšiřují se plochy ekologického zemědělství ve všech krajích.

V posledních letech je také zřetelný vliv ekologického zemědělství, které je moderní formou obhospodařování půdy bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a umělých látek. V roce 2019 byl v mezikrajském srovnání největší podíl na ekologicky obhospodařované půdě v ČR zaznamenán v Jihočeském kraji, a to 15,5 %; naopak nejmenší podíl měl kraj Pardubický (necelá 3 %).

Zvyšuje se podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů.

Dlouhodobě se v České republice zvyšuje i podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu. Stoprocentní pokrytí obyvatel zásobovaných vodou z veřejných zdrojů vykazují od roku 2013 hlavní město Praha a od roku 2012 Karlovarský kraj. Nejmenší podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů měl kraj Plzeňský a Středočeský (86 % a 87 %). Ve srovnání let 2014 a 2019 vzrostl podíl obyvatel zásobovaných vodou v sedmi krajích, kdy největší nárůst byl v Olomouckém kraji (o 2,9 procentních bodů). Pokles podílu obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu zaznamenaly v tomto období čtyři kraje, přičemž nejvyšší pokles byl evidován v Jihomoravském kraji (o 1,9 procentního bodu). Podíl obyvatel Moravskoslezského kraje zásobovaných vodou v posledních šesti letech stagnuje na 99 %.

Nejnižší spotřebu vody na obyvatele mají dlouhodobě domácnosti ve Zlínském kraji.

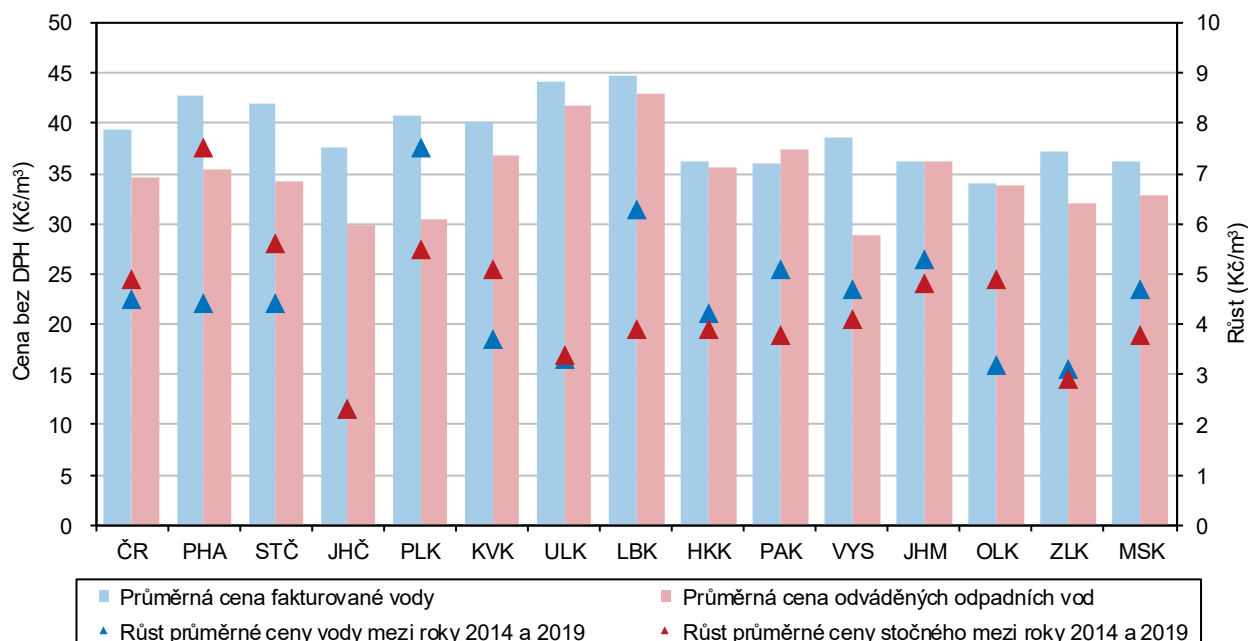
V roce 2019 spotřebovaly nejvíce vody domácnosti v hl. m. Praze (113 litrů na osobu a den), naproti tomu nejnižší spotřebu – méně než 80 litrů na osobu a den – vykázaly domácnosti ve Zlínském kraji. Oproti roku 2014 pokleslo specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele pouze v Jihočeském a Plzeňském kraji, naopak k jeho nejvyššímu růstu (o 9 %) došlo v Královéhradeckém kraji.

Dlouhodobě nejdražší voda je v Libereckém a Ústeckém kraji.

Jevem, který je patrný ve většině krajů, je růst ceny vody; nejdražší voda teče v současné době z kohoutků v Libereckém a Ústeckém kraji. V roce 2019 tak zaplatili obyvatelé těchto krajů v průměru za 1 m³ fakturované pitné vody 44,80, resp. 44,20 Kč, zatímco v celé České republice 39,30 Kč. V posledních pěti letech se nejméně za vodu platí v Olomouckém kraji (v loňském roce 34,10 Kč za 1 m³).

Graf 5.6 Průměrná cena fakturované vody a odváděných odpadních vod v krajích v roce 2019

Zdroj: ČSÚ

Postupně se snižují měrné emise, velké rozdíly mezi krají vřak zůstávají.

V posledních letech dochází v České republice k postupnému snižování měrných emisí znečiřřujících látek, ať již stacionárních zdrojů (REZZO 1–3) nebo mobilních zdrojů (REZZO 4). Z územního hlediska vřak i nadále zůstávají nejvíce postižena území, která jsou nejbliže stacionárním zdrojům znečiřřeni. V rámci České republiky jsou na tom dlouhodobě vřivem emisí ze stacionárních zdrojů znečiřřeni nejhůře v hlavním městě Praze a v krajích Moravskoslezském a Ústeckém. A i když dochází ke snižování vřivu mobilních zdrojů, při jejich zohlednění patří již zmíněná oblast také k těm nejhorřím.

Produkce komunálního odpadu na obyvatele vzrostla téměř ve vřech krajích.

Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele v porovnání let 2014 a 2018 vzrostla ve vřech krajích České republiky, nejvíce pak v Plzeňském kraji, a to o 86 kg. Nejméně se produkce komunálního odpadu v porovnávaném období zvýřila v hlavním městě Praze – o 10 kg na jednoho obyvatele. V meziročním srovnání let 2017 a 2018 se produkce odpadu na obyvatele zvýřila s různou intenzitou téměř ve vřech krajích, nejvíce pak v Libereckém a Jihočeském kraji, a to o 25, resp. o 22 kg. Produkce komunálního odpadu na obyvatele stagnovala v Karlovarském kraji, ke snížení dořlo v krajích Pardubickém (o 4 kg), Olomouckém (o 3 kg) a v hlavním městě Praze (o 1 kg).

V Libereckém kraji je produkce komunálního odpadu na obyvatele o čtvrtinu nižší než v kraji Středočeském.

V České republice bylo v roce 2018 vyprodukováno celkem 3 732,2 tis. tun komunálního odpadu. V přepočtu na jednoho obyvatele činila v roce 2018 produkce komunálního odpadu 351 kg, což bylo o 7 kg více proti předchozímu roku. V jednotlivých krajích se produkce odpadu na jednoho obyvatele značně lišila. Rozdíl mezi krajem Středočeským (402 kg), kde byl objem komunálního odpadu na obyvatele nejvyšší, a krajem Libereckým (308 kg), kde byla produkce na obyvatele nejnižší, činil 94 kg.

V roce 2018 poklesl objem investic na ochranu životního prostředí.

Investice na ochranu životního prostředí v České republice se v roce 2018 snížily, přičemž k meziročnímu snížení investic došlo pouze na území tří krajů republiky – Ústeckého, Kraje Vysočina a Jihomoravského kraje, pokles v Ústeckém kraji byl nejvýraznější. Nejvíce v rámci celé ČR bylo na ochranu životního prostředí v roce 2018 investováno v hlavním městě Praze, a to 5,9 mld. Kč, což představovalo 18,9 % z celkového objemu investic v ČR. Naproti tomu nejméně prostředků na ochranu životního prostředí bylo vynaloženo v Karlovarském kraji (384,5 mil. Kč; tj. 1,2 % z částky za ČR).

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí vzrostly v jedenácti krajích.

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí zjišťované podle sídla investora vzrostly v porovnání let 2014 a 2018 téměř ve všech krajích, s výjimkou Libereckého, Jihomoravského a Moravskoslezského kraje. Na 1 obyvatele bylo v roce 2018 nejvíce neinvestičních výdajů (podle kraje sídla investora) vynaloženo v hlavním městě Praze (13,2 tis. Kč), téměř pětkrát méně bylo investováno v Kraji Vysočina.

Tabulková příloha

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel (%)															
2014	0,4	2,0	1,7	0,0	-0,2	-1,3	-0,7	0,2	-0,2	0,6	0,9	1,2	-0,1	-0,9	-0,9
2015	-0,0	1,9	1,2	-0,5	-0,8	-1,8	-1,1	0,3	-0,5	-0,3	0,3	0,6	-0,8	-0,8	-1,4
2016	0,5	2,2	1,5	0,5	-0,4	-1,2	-1,0	1,3	-0,1	0,6	0,6	1,2	-0,1	-0,6	-0,9
2017	0,3	2,4	1,5	0,2	-0,3	-2,2	-0,9	0,1	-0,1	-0,0	0,3	1,0	-0,6	-0,5	-1,2
2018	0,1	2,3	0,8	0,1	-0,3	-2,5	-1,5	0,0	-0,6	-0,0	0,3	0,9	-0,4	-0,4	-1,0
2019	-0,0	2,1	1,0	-0,3	-0,6	-2,0	-1,4	0,1	-0,7	0,2	-0,3	1,0	-0,9	-0,9	-1,4
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel (%)															
2014	2,1	10,7	8,2	0,9	3,0	-2,1	-0,7	0,3	-0,4	0,2	-1,5	1,2	-0,9	-0,9	-2,5
2015	1,5	4,8	7,6	1,4	3,4	-3,1	-0,3	1,5	0,2	-0,2	-1,2	1,3	-0,8	-0,2	-2,2
2016	1,9	8,1	7,6	1,0	3,8	-2,4	-0,8	1,0	-1,0	1,2	-1,6	2,0	-1,2	-1,1	-1,9
2017	2,7	8,5	8,7	2,0	4,1	-1,4	0,5	1,4	0,7	2,4	-0,4	2,7	-0,6	-0,6	-2,1
2018	3,6	8,5	11,4	2,9	7,0	-0,2	1,2	2,3	0,5	3,8	0,4	2,9	-0,7	0,2	-1,1
2019	4,1	9,8	10,5	3,4	9,5	1,2	1,6	2,9	1,9	4,3	1,3	2,7	0,1	0,3	-0,9
Živě narození mimo manželství (%)															
2014	46,7	40,6	44,3	48,4	49,1	61,6	61,1	52,0	47,9	45,3	41,3	41,4	47,8	39,1	50,4
2015	47,8	41,2	45,7	48,3	49,4	62,6	62,3	53,7	49,7	47,2	42,2	43,1	48,2	40,6	52,2
2016	48,6	41,0	46,0	49,5	50,5	64,4	64,2	54,2	50,7	47,9	43,8	43,0	50,3	41,8	52,8
2017	49,0	41,3	47,8	50,6	50,8	60,1	64,5	55,4	50,4	48,8	44,4	43,6	50,2	43,0	52,7
2018	48,5	40,7	47,0	50,3	51,6	61,7	63,4	54,2	49,8	48,9	43,4	43,8	49,8	42,3	51,9
2019	48,2	40,3	46,8	49,3	48,3	59,6	63,5	52,7	51,4	47,2	45,7	42,7	49,4	43,4	52,2
Index stáří k 31. 12. (%)¹⁾															
2014	117,4	125,8	99,6	118,4	123,8	117,5	108,5	112,5	126,4	118,3	122,1	121,2	122,1	126,3	118,9
2015	119,0	123,8	100,5	120,4	125,3	121,9	111,7	115,8	129,3	120,6	124,2	122,0	123,9	128,6	121,5
2016	120,7	122,4	101,5	122,9	126,7	126,3	115,0	118,4	132,0	122,5	126,7	122,9	126,4	131,1	124,5
2017	122,1	120,9	102,5	125,0	128,3	129,6	117,5	120,8	134,4	124,9	128,7	123,5	128,1	133,0	126,9
2018	123,2	119,6	103,0	127,0	129,7	132,4	120,1	122,6	136,3	126,5	130,4	123,6	130,2	134,8	128,9
2019	124,6	119,1	103,9	129,3	130,5	134,5	122,7	124,3	138,8	127,8	131,6	124,5	132,5	137,2	131,0
Naděje dožití mužů při narození (roky) – dvouleté období															
2014	75,4	77,4	75,6	75,6	76,1	74,2	73,4	75,2	76,2	75,9	76,2	75,9	74,8	75,0	73,9
2015	75,7	77,5	76,0	75,6	76,1	74,4	73,8	75,4	76,5	76,2	76,5	76,3	75,1	75,4	74,1
2016	75,8	77,7	76,1	76,0	76,0	74,6	73,8	75,7	76,8	76,3	77,0	76,4	75,2	75,4	74,2
2017	76,0	78,1	76,3	76,4	76,2	74,4	74,1	75,7	77,2	76,6	77,0	76,5	75,5	75,5	74,5
2018	76,0	78,3	76,1	76,3	76,2	74,5	74,2	75,4	77,2	76,5	76,9	76,3	75,6	75,8	74,5
2019	76,2	78,4	76,3	76,6	76,4	74,9	74,4	76,1	77,2	76,6	76,7	76,6	75,7	75,9	74,5
Naděje dožití žen při narození (roky) – dvouleté období															
2014	81,4	82,3	81,5	81,4	81,4	80,2	79,4	81,5	81,9	81,6	82,5	82,3	81,8	81,5	80,5
2015	81,6	82,4	81,5	81,5	81,4	80,2	79,7	81,4	82,2	82,1	82,6	82,4	81,7	81,8	80,8
2016	81,6	82,5	81,5	81,6	81,4	80,5	79,7	81,5	82,0	82,1	82,4	82,4	81,5	82,2	81,0
2017	81,8	82,7	81,6	82,1	81,7	80,5	79,8	81,7	82,4	82,2	82,7	82,7	81,8	82,3	81,1
2018	81,9	83,0	81,6	82,0	81,6	79,9	80,0	81,7	82,6	82,3	83,0	82,7	81,9	82,4	81,1
2019	82,0	83,0	81,9	82,1	81,9	80,2	80,2	81,7	82,5	82,2	82,7	82,8	82,1	82,6	81,2
Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)															
2014	4,3	13,2	4,6	2,4	4,5	6,3	3,9	3,9	2,4	2,2	1,5	3,3	1,6	1,4	2,0
2015	4,4	13,5	4,6	2,6	4,7	6,4	4,0	4,1	2,5	2,3	1,6	3,4	1,6	1,5	2,0
2016	4,7	14,4	4,8	2,8	5,1	6,5	4,1	4,2	2,6	2,6	1,7	3,7	1,7	1,5	2,1
2017	4,9	15,1	5,1	3,0	5,4	6,7	4,3	4,5	2,8	2,9	1,8	3,9	1,8	1,6	2,2
2018	5,3	15,7	5,6	3,3	6,1	7,0	4,5	4,8	3,0	3,4	2,1	4,2	1,9	1,8	2,3
2019	5,5	15,9	5,9	3,6	6,7	7,2	4,7	5,1	3,2	3,7	2,3	4,4	2,1	1,9	2,4

¹⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Míra zaměstnanosti (%)															
2014	55,7	60,6	57,9	55,6	57,2	55,2	52,7	54,2	54,6	56,3	55,0	55,9	52,2	54,7	52,8
2015	56,4	60,2	59,0	56,2	58,7	56,8	52,8	55,4	55,4	57,3	54,7	57,1	53,7	56,2	53,2
2016	57,6	61,4	59,2	57,5	58,6	57,8	55,2	56,4	56,5	58,2	56,2	58,0	55,8	55,9	55,2
2017	58,5	63,1	60,2	58,4	59,4	59,3	55,8	56,0	58,4	58,3	57,5	58,0	56,8	56,7	56,6
2018	59,2	64,4	60,9	58,5	59,6	60,4	55,8	56,8	58,0	59,1	58,5	58,5	58,2	57,8	57,6
2019	59,2	64,5	61,4	57,9	60,0	59,7	55,8	56,6	58,6	59,2	58,7	58,9	57,4	57,3	56,9
Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%)¹⁾ (MPSV)															
2014	7,46	5,03	6,36	6,20	5,70	8,21	10,67	7,72	6,36	6,22	7,35	8,25	8,82	7,36	9,80
2015	6,24	4,20	5,41	5,07	4,62	7,06	8,91	6,36	4,96	5,14	6,22	7,01	7,01	5,98	8,56
2016	5,19	3,35	4,31	4,28	3,56	5,45	7,79	5,17	3,76	4,04	5,17	6,11	5,94	4,92	7,45
2017	3,77	2,34	3,17	3,09	2,55	3,47	5,39	3,76	2,72	2,83	3,80	4,60	4,35	3,43	5,77
2018	3,07	1,93	2,64	2,38	2,12	2,93	4,50	3,18	2,31	2,19	3,02	3,86	3,37	2,61	4,65
2019	2,87	1,90	2,44	2,31	2,33	2,74	3,90	2,95	2,38	2,20	2,70	3,48	2,94	2,43	4,44
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných k 31. 12. (%)²⁾ (MPSV)															
2014	3,36	1,96	2,74	2,20	2,24	4,06	5,64	3,45	2,53	2,43	3,06	3,74	4,15	3,01	5,13
2015	2,68	1,68	2,17	1,57	1,73	3,40	4,59	2,67	1,78	1,71	2,43	3,04	3,09	2,28	4,37
2016	2,08	1,28	1,56	1,18	1,25	2,52	3,72	1,95	1,24	1,12	1,81	2,51	2,34	1,67	3,69
2017	1,37	0,77	1,05	0,75	0,71	1,42	2,40	1,31	0,75	0,64	1,13	1,74	1,57	1,08	2,67
2018	0,88	0,48	0,74	0,43	0,44	0,76	1,49	0,79	0,48	0,26	0,79	1,25	0,88	0,59	1,84
2019	0,65	0,37	0,55	0,30	0,38	0,55	0,96	0,58	0,38	0,23	0,54	0,96	0,54	0,39	1,49
Čistý disponibilní důchod domácnosti na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2014	205,0	267,5	220,3	194,4	206,4	183,7	175,8	190,4	200,3	195,8	196,6	205,5	184,8	191,5	185,6
2015	213,6	277,3	225,4	200,7	219,4	194,0	183,9	198,0	209,0	202,5	206,6	216,4	192,8	202,7	192,3
2016	221,4	291,9	244,7	206,5	219,2	202,3	191,4	209,0	212,9	208,1	212,7	219,2	197,9	203,0	197,1
2017	230,2	307,3	239,1	216,1	231,2	218,1	199,8	214,8	225,7	217,6	223,3	228,7	207,1	212,6	207,2
2018	246,4	324,9	258,5	231,9	241,2	228,4	216,0	227,4	242,5	233,8	242,6	242,6	223,4	228,5	223,2
2019
Medián mezd (Kč) (MPSV, MF)															
2014	22 844	27 750	23 579	21 675	23 175	20 690	21 686	22 772	21 750	21 413	21 757	22 392	21 651	21 094	22 377
2015	23 726	28 677	24 582	22 697	24 135	21 747	22 644	23 946	22 521	22 283	22 600	23 328	21 918	21 770	23 116
2016	24 982	29 906	25 490	24 018	25 388	22 735	24 004	24 764	23 914	23 543	23 953	24 675	23 205	23 242	24 071
2017	26 843	31 878	27 709	25 457	27 879	24 832	25 639	26 752	25 865	25 507	25 783	26 559	24 956	24 814	25 534
2018	29 184	34 338	30 048	27 909	30 055	26 774	27 901	28 882	28 348	27 851	28 211	28 728	27 253	27 398	27 653
2019	31 434	37 602	32 570	29 460	31 985	28 793	30 165	30 936	30 872	29 761	30 262	30 951	29 613	29 164	29 881
Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč)³⁾ (MPSV)															
2014	11 090	11 878	11 207	10 985	11 038	10 817	10 979	11 005	10 955	10 853	10 804	10 950	10 744	10 852	11 157
2015	11 363	12 172	11 499	11 260	11 308	11 064	11 240	11 269	11 221	11 123	11 079	11 218	11 009	11 122	11 428
2016	11 475	12 286	11 616	11 375	11 424	11 156	11 341	11 381	11 337	11 241	11 199	11 328	11 119	11 245	11 537
2017	11 866	12 691	12 019	11 765	11 811	11 519	11 718	11 750	11 719	11 629	11 594	11 719	11 504	11 638	11 936
2018	12 435	13 299	12 605	12 325	12 380	12 054	12 272	12 301	12 282	12 190	12 164	12 279	12 063	12 207	12 503
2019	13 487	14 384	13 669	13 380	13 423	13 066	13 299	13 349	13 334	13 238	13 231	13 331	13 108	13 261	13 553
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%)⁴⁾ (ČSSZ)															
2014	24,1	13,0	21,0	25,2	27,4	26,5	27,0	23,1	24,8	28,7	30,3	22,7	26,9	25,4	28,2
2015	24,8	13,2	21,5	25,9	27,9	27,2	27,5	23,8	25,5	29,5	31,1	23,3	27,8	26,1	28,9
2016	25,3	13,5	21,9	26,7	28,3	27,6	27,9	24,4	26,2	30,2	31,8	23,9	28,4	26,7	29,5
2017	25,8	13,6	22,4	27,4	28,7	28,2	28,3	25,0	26,9	30,8	32,5	24,4	29,2	27,3	30,2
2018	26,3	13,7	22,7	28,0	29,0	28,6	28,6	25,5	27,4	31,2	33,1	24,8	29,8	27,7	30,8
2019	26,7	13,8	23,0	28,7	29,3	29,0	28,9	25,9	27,9	31,8	33,8	25,2	30,4	28,2	31,3

1) podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let v evidenci úřadu práce na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

2) podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, ve jmenovateli data ČSÚ k 31. 12.

3) bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

4) včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2014	409,9	834,6	376,8	344,5	388,4	282,1	309,9	317,7	359,2	333,1	341,3	404,5	318,6	365,3	344,3
2015	435,9	917,2	392,9	359,0	405,2	292,2	333,9	337,1	378,0	354,4	356,1	427,9	334,7	374,8	362,0
2016	451,3	943,3	418,4	371,7	421,8	296,4	330,1	349,2	401,1	367,7	370,9	435,4	351,1	388,0	374,6
2017	476,6	997,6	445,7	387,0	440,6	315,7	345,2	364,7	442,0	388,0	392,1	450,1	373,7	408,0	392,8
2018	501,0	1 056,8	453,5	413,9	449,8	323,7	359,0	386,8	450,8	410,6	405,5	485,7	392,9	424,9	418,3
2019
Vývoj HDP – předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny, %)															
2014	102,7	102,3	104,1	100,7	104,3	101,2	100,4	101,6	103,9	103,5	101,1	102,6	103,5	106,5	102,4
2015	105,3	109,8	103,8	103,1	103,4	101,7	105,3	105,1	104,1	105,4	103,5	105,1	104,0	101,1	103,2
2016	102,5	102,1	106,2	102,1	103,0	100,3	98,3	102,4	104,6	102,7	102,3	100,6	103,4	102,3	102,5
2017	104,4	104,7	107,7	103,0	104,0	102,8	101,2	104,1	110,2	104,5	104,1	101,8	104,5	104,0	102,8
2018	102,8	103,9	101,6	104,9	100,4	98,8	100,6	104,0	100,5	104,1	100,8	105,3	102,1	102,4	102,8
2019
Produkce zemědělského odvětví na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy (tis. Kč)															
2014	39,1	44,2	32,7	36,8	22,1	33,8	25,0	43,3	49,3	43,7	41,1	38,8	38,6	35,1	
2015	36,8	41,7	29,9	33,8	20,2	35,0	23,0	41,3	45,4	39,1	42,0	36,2	35,8	31,9	
2016	37,9	43,0	31,7	33,0	20,0	35,2	23,4	41,1	46,7	43,2	46,2	36,6	34,8	29,4	
2017	38,0	43,7	32,0	33,6	20,5	34,9	23,2	40,0	49,3	44,5	42,7	37,0	35,5	28,8	
2018 ¹⁾	38,5	43,2	33,0	34,4	20,7	33,7	24,7	39,1	50,0	45,2	47,0	35,4	35,7	29,5	
2019	
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích²⁾ (tis. fyzických osob)															
2014	782,7	78,9	92,1	45,6	57,6	19,5	50,4	41,7	43,9	44,8	47,3	67,1	40,9	48,2	104,7
2015	806,9	77,5	95,3	47,3	59,7	19,2	52,6	43,4	45,3	46,3	48,1	68,9	44,2	52,0	107,0
2016	831,5	76,7	100,0	49,0	61,1	19,3	56,2	44,0	47,5	47,9	49,9	70,5	46,5	53,0	109,8
2017	849,9	80,3	105,9	50,5	61,6	18,8	59,3	45,0	49,7	48,3	50,6	70,7	47,2	53,8	108,1
2018	863,5	81,3	108,8	50,4	61,5	18,4	63,1	47,8	49,0	49,6	50,5	72,1	47,9	55,1	108,0
2019	850,6	80,9	110,7	51,4	59,5	18,0	63,0	47,4	43,9	49,1	49,5	69,0	45,9	54,2	108,1
Stavební práce "S" podle místa stavby na 1 obyvatele³⁾ (tis. Kč)															
2014	22,6	41,4	16,5	32,8	22,3	23,2	17,5	14,2	17,1	20,9	23,3	23,7	16,3	16,8	19,3
2015	25,4	42,4	19,4	36,5	22,1	22,7	19,0	20,8	22,4	24,0	23,8	30,6	21,0	15,7	21,6
2016	22,3	43,5	16,8	27,6	23,0	15,6	18,7	18,0	18,0	21,6	21,9	21,9	18,2	15,0	17,2
2017	23,0	43,8	19,1	32,4	21,7	18,9	19,5	17,3	19,5	19,1	22,7	23,0	19,3	15,6	15,6
2018	25,8	44,8	21,4	32,3	24,0	24,5	23,4	18,0	22,2	21,5	23,7	27,7	23,7	18,1	20,3
2019
Dokončené byty na 1 000 obyvatel															
2014	2,3	3,9	3,2	2,0	2,4	1,1	0,9	1,6	1,9	1,9	2,0	2,8	2,2	1,4	1,6
2015	2,4	4,1	3,7	2,0	2,1	1,4	1,0	1,4	1,9	2,1	2,0	2,8	1,7	1,6	1,8
2016	2,6	4,8	3,6	1,9	2,7	1,7	0,9	1,8	1,9	2,4	1,9	3,3	2,1	1,7	1,7
2017	2,7	4,5	4,0	2,0	2,8	1,3	1,2	1,5	2,2	2,2	2,0	3,6	2,3	1,7	1,9
2018	3,2	4,1	5,3	2,7	4,2	1,7	1,4	2,4	2,7	3,2	2,8	3,8	2,6	2,2	2,1
2019 ⁴⁾	3,4	4,6	5,1	3,5	4,6	2,3	1,6	1,9	3,1	3,3	2,9	4,0	3,1	2,7	2,0
Počet přenocování hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 000 obyvatel															
2014	4 081	11 790	1 502	5 074	2 552	15 015	1 440	5 092	5 565	1 981	2 256	2 539	2 512	3 160	1 595
2015	4 467	12 608	1 677	5 718	2 983	15 468	1 596	5 859	6 571	2 286	2 358	2 619	2 801	3 438	1 835
2016	4 704	13 197	1 724	6 208	2 999	16 301	1 752	6 092	6 823	2 438	2 528	2 800	3 043	3 521	1 940
2017	5 026	14 034	1 802	6 287	3 194	17 429	1 902	6 520	7 448	2 565	2 711	3 200	3 207	3 609	2 113
2018	5 224	14 026	1 942	6 788	3 493	17 774	2 057	6 744	7 818	2 554	2 877	3 449	3 416	3 821	2 285
2019	5 345	14 050	1 960	6 959	3 628	18 318	2 125	7 156	8 121	2 560	2 854	3 554	3 659	3 899	2 370

1) semidefinitivní údaje

2) podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

3) podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

4) předběžné údaje

Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1–4 (t/km²) (ČHMÚ)															
2014	1,64	0,58	1,81	0,65	0,86	2,86	7,25	0,37	0,86	2,59	0,27	0,23	0,74	1,08	3,54
2015	1,58	0,60	1,79	0,61	0,85	2,91	6,51	0,41	0,91	2,57	0,29	0,26	0,75	1,09	3,36
2016	1,41	0,47	1,58	0,36	0,59	3,06	6,34	0,40	0,92	1,56	0,29	0,21	0,71	1,03	3,23
2017	1,33	0,50	1,70	0,40	0,55	2,32	5,43	0,39	0,88	1,55	0,30	0,20	0,68	1,18	3,18
2018	1,14	0,52	1,39	0,32	0,51	1,97	4,80	0,32	0,72	1,30	0,25	0,18	0,60	0,80	2,90
2019
Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1–4 (t/km²) (ČHMÚ)															
2014	2,29	17,29	2,58	0,91	1,07	2,01	6,57	1,11	1,36	3,09	1,31	1,79	1,62	1,58	4,46
2015	2,21	16,50	2,49	0,87	1,07	2,16	6,07	1,10	1,30	2,82	1,22	1,80	1,61	1,57	4,38
2016	2,10	15,99	2,53	0,87	0,91	2,11	5,74	1,12	1,08	2,52	1,24	1,81	1,34	1,27	4,27
2017	2,06	15,70	2,52	0,88	0,92	2,01	5,54	1,11	1,09	2,68	1,27	1,80	1,33	1,27	3,82
2018	1,97	15,42	2,34	0,83	0,86	1,88	5,43	1,04	1,01	2,74	1,18	1,71	1,28	1,21	3,57
2019
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2014	1 923	5 023	1 344	1 765	2 253	517	1 615	1 017	770	1 352	1 013	1 901	1 018	1 217	2 145
2015	2 205	4 909	1 420	2 420	2 012	629	1 757	1 014	1 071	1 402	1 341	3 098	1 559	1 701	2 285
2016	2 064	4 675	1 364	2 426	3 086	592	1 775	975	899	1 546	946	2 388	945	1 453	2 148
2017	1 972	4 250	1 326	2 190	2 008	523	2 010	1 014	1 000	1 239	1 040	2 450	955	1 511	2 251
2018	2 276	6 182	1 390	1 690	1 597	708	1 706	1 252	1 166	1 555	1 140	2 962	1 356	1 630	2 267
2019
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2014	310	301	355	325	252	307	318	271	272	303	329	295	312	308	325
2015	317	301	374	346	283	297	321	266	295	315	335	297	330	299	313
2016	339	309	397	372	330	339	348	302	304	332	367	309	350	314	341
2017	344	312	399	370	324	328	361	283	323	348	379	317	365	315	350
2018	351	311	402	392	337	328	364	308	332	343	387	326	362	331	360
2019
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu (%)															
2014	14,3	16,5	11,7	13,6	17,7	13,1	12,2	13,8	17,0	14,2	16,9	11,8	13,3	18,9	14,9
2015	14,5	16,8	12,0	14,3	17,1	13,8	13,2	12,4	15,7	15,1	16,0	12,6	13,3	18,7	15,5
2016	14,5	17,3	12,3	14,4	16,0	12,8	12,3	12,5	16,1	14,8	15,2	13,7	13,1	19,9	14,5
2017	15,3	17,9	12,9	15,5	18,1	14,0	12,5	13,0	16,8	16,1	16,4	14,6	13,7	21,0	15,2
2018	16,1	18,6	13,9	15,8	17,9	14,9	14,1	17,1	17,6	15,5	17,0	15,3	14,8	20,9	15,7
2019
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (litr/den)															
2014	87,3	106,0	82,9	84,7	87,3	83,0	90,3	86,9	77,6	75,7	77,7	91,5	82,5	75,7	88,9
2015	87,9	106,0	83,5	85,4	87,6	83,4	89,1	86,5	79,9	77,8	79,3	92,4	82,2	75,6	90,8
2016	88,3	107,9	86,1	84,7	87,4	84,5	90,2	86,6	79,2	77,3	78,6	92,9	81,3	74,9	89,8
2017	88,7	109,3	85,3	84,6	88,6	85,5	89,6	86,8	80,2	78,0	79,1	92,9	83,5	75,9	89,1
2018	89,2	107,5	88,2	84,1	88,4	86,7	91,6	87,5	80,5	79,7	81,2	92,9	83,2	75,7	89,9
2019	90,6	113,1	89,7	82,3	86,9	86,5	93,0	89,2	84,6	80,2	81,4	92,9	84,3	78,7	89,6
Investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)															
2014	2 983	1 154	2 562	2 757	4 344	3 171	3 296	1 106	1 839	3 673	5 513	2 665	2 418	3 504	4 718
2015	3 804	1 160	3 038	3 176	2 106	2 784	5 168	1 258	2 230	7 983	6 887	5 286	3 879	2 591	5 526
2016	2 411	2 981	1 445	1 170	2 545	2 608	7 610	1 002	1 506	2 391	1 757	1 896	1 270	770	2 986
2017	3 345	3 298	1 605	1 991	1 797	1 109	18 999	2 292	1 378	1 819	2 785	1 612	1 452	958	2 710
2018	2 920	4 498	2 463	3 135	1 943	1 302	5 579	2 327	2 383	2 337	2 484	1 515	1 899	1 994	3 939
2019

Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Pardubického kraje v letech 2001–2019

	Měřicí jednotka	2001	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ									
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)	osoby	507 176	505 285	506 024	507 751	511 400	515 185	516 329	517 164
v tom ve věku: 0–14 let		83 924	78 779	77 269	76 023	75 354	74 997	75 260	76 015
15–64 let		351 803	353 911	355 252	357 121	360 216	362 393	361 150	359 758
65 a více let		71 449	72 595	73 503	74 607	75 830	77 795	79 919	81 391
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	roky	38,7	39,6	39,8	40,0	40,2	40,4	40,6	40,8
Sňatky		2 515	2 343	2 468	2 603	2 765	2 470	2 223	2 166
Rozvody		1 400	1 463	1 417	1 330	1 400	1 292	1 361	1 281
Živě narození	osoby	4 466	4 821	4 909	5 248	5 709	5 752	5 644	5 721
Zemřelí	osoby	5 053	5 208	5 168	5 164	5 134	5 087	5 003	5 320
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	-587	-387	-259	84	575	665	641	401
Přistěhovalí	osoby	3 236	4 629	4 996	5 525	7 688	7 120	4 726	4 473
Vystěhovalí	osoby	3 734	4 443	3 998	3 882	4 614	4 000	4 223	4 039
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	-498	186	998	1 643	3 074	3 120	503	434
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	-1 085	-201	739	1 727	3 649	3 785	1 144	835
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele	tis. Kč	120,6	138,7	148,7	156,2	167,0	177,6	182,5	180,4
Ekonomicky aktivní (pracovní síla)	tis. osob	248,3	247,3	249,4	251,3	251,3	254,3	254,9	253,4
Ekonomicky neaktivní (15 a více let)	tis. osob	174,5	178,5	177,8	178,3	182,1	183,4	186,0	187,5
Míra ekonomické aktivity	%	58,7	58,1	58,4	58,5	58,0	58,1	57,8	57,5
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)	osoby	19 911	24 399	22 782	19 369	15 417	16 998	26 817	27 359
Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾ (stav k 31. 12.)	%	.	.	6,11	5,15	4,01	4,51	7,32	7,45
Prům. měsíční starobní důchod sólo ²⁾	Kč	6 661	7 096	7 561	7 997	8 545	9 437	9 835	9 913
Lékaři na 1 000 obyvatel	osoby	3,1	3,3	3,3	3,3	3,6	3,7	3,8	3,8
Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.)	osoby								
mateřských škol		14 941	15 257	15 235	15 323	15 549	16 074	16 629	17 490
základních škol		54 344	49 307	47 690	45 852	44 046	42 521	41 266	40 955
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		.	27 136	26 840	26 761	26 435	26 156	25 867	25 062
Studenti vysokých škol ³⁾ (stav k 31. 12.)	osoby	4 664	6 730	7 505	8 333	8 815	9 244	10 063	10 391
Registrované trestné činy na 1 000 obyv.		20,9	20,8	20,3	18,9	20,6	19,6	17,9	17,2
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
Hrubý domácí produkt	mil. Kč	107 639	126 255	131 710	144 670	159 085	162 278	156 890	159 941
předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny)	%	102,0	103,3	105,6	110,1	106,0	101,3	95,6	105,0
Výdaje na výzkum a vývoj	mil. Kč	.	.	1 641	1 893	1 958	1 916	1 865	2 136
Registrované subjekty (stav k 31. 12.)		92 074	102 319	103 975	105 304	106 972	109 524	109 449	112 121
Produkce zemědělského odvětví	mil. Kč	.	8 873	7 605	7 220	8 355	8 532	7 171	7 296
Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾	fyz. os.	40 629	48 077	47 664	46 868	48 621	50 609	42 608	41 752
Stavební práce "S" provedené v kraji ⁵⁾	mil. Kč	7 656	11 105	11 850	11 945	9 619	13 231	11 121	9 227
Dokončené byty		1 479	1 580	1 400	1 515	1 866	1 847	1 612	1 644
Hosté v hromadných ubyt. zařízeních	tis. osob	312,8	358,4	329,4	353,1	388,2	360,9	321,0	317,1
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)									
Zemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	274 473	273 813	273 483	273 283	273 029	272 811	272 430	272 179
z toho orná půda		201 597	200 890	200 100	199 935	199 832	199 532	198 929	198 403
Nezemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	177 378	178 047	178 362	178 576	178 836	179 055	179 433	179 697
z toho: lesní pozemky		132 553	132 883	133 109	133 225	133 319	133 398	133 569	133 692
zastavěné plochy a nádvoří		7 120	7 169	7 183	7 189	7 215	7 234	7 256	7 285
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	90,9	90,1	90,1	87,4	90,6	84,9	84,3	81,8
Produkce komunál. odpadu na 1 obyv.	kg	207	269	270	291	283	288	283	.
Investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	1 709	2 403	2 202	2 866	1 329	1 629	2 101	2 235

¹⁾ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

²⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; od roku 2010 podle metodiky MPSV bez poměrného starob. důchodu; data za prosinec

³⁾ studenti státního občanství ČR s místem výuky v kraji

⁴⁾ průměrný evidenční počet zaměstnanců v podnicích se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatiz. vzduchu

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ									
6) 516 411	516 440	515 985	516 372	516 149	517 087	518 337	520 316	522 662	Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)
6) 77 030	77 616	77 936	78 671	79 315	80 394	81 098	82 063	83 010	v tom ve věku: 0–14 let
6) 354 670	351 073	347 586	344 618	341 189	338 204	335 911	334 475	333 567	15–64 let
6) 84 711	87 751	90 463	93 083	95 645	98 489	101 328	103 778	106 085	65 a více let
6) 41,0	41,2	41,5	41,7	41,9	42,1	42,3	42,4	42,6	Průměrný věk (stav k 31. 12.)
2 228	2 205	2 057	2 232	2 382	2 472	2 450	2 648	2 552	Sňatky
1 258	1 275	1 257	1 330	1 219	1 171	1 327	1 120	1 117	Rozvody
5 312	5 385	5 077	5 410	5 302	5 533	5 372	5 526	5 672	Živě narození
5 365	5 403	5 392	5 123	5 440	5 234	5 389	5 528	5 558	Zemřelí
-53	-18	-315	287	-138	299	-17	-2	114	Přirozený přírůstek/úbytek
3 927	4 304	4 156	4 276	4 190	4 969	5 544	6 539	6 967	Přistěhovalí
3 723	4 257	4 296	4 176	4 275	4 330	4 277	4 558	4 735	Vystěhovalí
204	47	-140	100	-85	639	1 267	1 981	2 232	Přírůstek/úbytek stěhováním
151	29	-455	387	-223	938	1 250	1 979	2 346	Celkový přírůstek/úbytek
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
182,7	188,1	186,9	195,8	202,5	208,1	217,6	233,8	.	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele
252,4	257,0	263,2	263,3	262,7	264,0	261,7	263,1	263,8	Ekonomicky aktivní (pracovní síla)
187,2	182,2	175,2	174,4	174,7	172,7	174,7	174,1	174,7	Ekonomicky neaktivní (15 a více let)
57,4	58,5	60,0	60,2	60,1	60,5	60,0	60,2	60,2	Míra ekonomické aktivity
23 631	25 264	26 371	21 938	18 075	14 407	10 152	7 914	7 930	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)
6,51	7,03	7,45	6,22	5,14	4,04	2,83	2,19	2,20	Podíl nezaměstnaných osob ¹⁾ (stav k 31. 12.)
10 337	10 557	10 745	10 853	11 123	11 241	11 629	12 190	13 238	Prům. měsíční starobní důchod sólo ²⁾
3,9	3,9	4,0	4,1	3,9	4,0	4,1	4,1	.	Lékaři na 1 000 obyvatel
17 994	18 572	18 976	19 059	18 915	18 562	18 387	18 398	18 391	Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.) mateřských škol
41 184	41 505	42 295	43 155	44 013	44 988	45 746	46 496	47 028	základních škol středních škol vč. konzervatoří (denní studium)
23 549	22 119	21 296	20 987	20 879	20 994	20 956	21 106	21 275	Studenti vysokých škol ³⁾ (stav k 31. 12.)
10 541	10 356	10 276	9 612	8 196	7 415	6 779	6 436	6 333	Registrované trestné činy na 1 000 obyv.
17,7	17,4	17,6	16,2	13,2	11,5	11,2	10,7	10,8	
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
165 724	158 240	161 809	171 921	182 983	189 959	200 687	213 171	.	Hrubý domácí produkt
103,4	93,4	100,4	103,5	105,4	102,7	104,5	104,1	.	předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny)
2 472	2 783	2 687	2 727	2 650	2 532	2 775	3 146	.	Výdaje na výzkum a vývoj
114 072	115 333 ⁷⁾	115 116	116 363	117 554	118 810	120 124	121 765	121 219	Registrované subjekty (stav k 31. 12.)
8 907	9 503	9 855	11 322	10 419	10 764	11 428 ⁸⁾	11 613	.	Produkce zemědělského odvětví
43 225	43 092	43 097	44 847	46 321	47 944	48 260	49 598	49 055	Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾
8 384	8 214	7 499	10 807	12 366	11 168	9 905	11 180	.	Stavební práce "S" provedené v kraji ⁵⁾
1 274	1 295	1 021	996	1 096	1 224	1 136	1 671 ⁹⁾	1 724	Dokončené byty
323,9 ¹⁰⁾	366,4	369,2	359,7	413,4	443,7	468,3	467,7	480,5	Hosté v hromadných ubyt. zařízeních
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)									
271 914	271 564	271 146	270 881	270 566	270 348	270 150	270 081	270 000	Zemědělská půda (stav k 31. 12.)
197 792	197 580	196 823	196 335	195 891	195 227	194 592	194 210	193 644	z toho orná půda
179 972	180 325	180 744	181 014	181 330	181 552	181 761	181 834	181 919	Nezemědělská půda (stav k 31. 12.)
133 787	133 996	134 181	134 324	134 532	134 607	134 650	134 744	134 803	z toho: lesní pozemky
7 320	7 328	7 462	7 457	7 454	7 466	7 463	7 367	7 501	zastavěné plochy a nádvoří
80,9	79,5	77,1	75,7	77,8	77,3	78,0	79,7	80,2	Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele
273	294	299	303	315	332	348	343	.	Produkce komunál. odpadu na 1 obyv.
2 283	2 947	3 363	3 673	7 983	2 391	1 819	2 337	.	Investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele

5) podniky s 20 a více zaměstnanci s převážující stavební činností

6) údaje od roku 2011 navazují na výsledky SLDB 2011 podle místa trvalého pobytu

7) od roku 2013 vlivem zpřesnění dat podle Registru osob nejsou údaje plně srovnatelné s předchozími roky

8) semidefinitivní údaje

9) předběžné údaje

10) od roku 2012 revidované údaje na základě výsledků šetření MMR

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – demografický vývoj

	Měřicí jednotka	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)	osoby	516 372	516 149	517 087	518 337	520 316	522 662
v tom: muži		255 137	255 159	255 691	256 604	257 948	259 694
ženy		261 235	260 990	261 396	261 733	262 368	262 968
z toho cizinci (bez azylantů)		11 559	12 011	13 305	15 157	17 575	19 248
Sňatky		2 232	2 382	2 472	2 450	2 648	2 552
Průměrný věk při prvním sňatku: ženichové		31,3	31,4	31,5	31,8	31,8	32,0
nevěsty		28,6	28,6	28,8	29,0	29,1	29,5
Rozvody		1 330	1 219	1 171	1 327	1 120	1 117
Živě narození	osoby	5 410	5 302	5 533	5 372	5 526	5 672
z toho mimo manželství	%	45,3	47,2	47,9	48,8	48,9	47,2
Průměrný věk matky při narození dítěte		30,4	30,5	30,5	30,4	30,6	30,5
prvního dítěte		28,3	28,3	28,5	28,3	28,5	28,6
Úhrnná plodnost ¹⁾		1,580	1,579	1,684	1,673	1,742	1,814
Potraty		1 460	1 492	1 506	1 528	1 339	1 282
z toho umělá přerušeni těhotenství		735	758	758	748	689	664
Potraty na 100 narozených	%	26,9	28,1	27,1	28,4	24,1	22,5
Zemřelí	osoby	5 123	5 440	5 234	5 389	5 528	5 558
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	287	-138	299	-17	-2	114
Přistěhovalí	osoby	4 276	4 190	4 969	5 544	6 539	6 967
z toho z ciziny		903	906	1 232	1 832	2 681	3 089
Vystěhovalí	osoby	4 176	4 275	4 330	4 277	4 558	4 735
z toho do ciziny		546	406	371	381	541	724
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	100	-85	639	1 267	1 981	2 232
z toho s cizinou		357	500	861	1 451	2 140	2 365
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	387	-223	938	1 250	1 979	2 346
Na 1 000 obyvatel							
živě narození	‰	10,5	10,3	10,7	10,4	10,6	10,9
zemřelí	‰	9,9	10,5	10,1	10,4	10,6	10,7
přirozený přírůstek/úbytek	‰	0,6	-0,3	0,6	-0,0	-0,0	0,2
přistěhovalí	‰	8,3	8,1	9,6	10,7	12,6	13,4
vystěhovalí	‰	8,1	8,3	8,4	8,3	8,8	9,1
přírůstek/úbytek stěhováním	‰	0,2	-0,2	1,2	2,4	3,8	4,3
celkový přírůstek/úbytek	‰	0,7	-0,4	1,8	2,4	3,8	4,5
Kojenecká úmrtnost ²⁾	‰	2,2	1,9	1,8	2,0	2,5	1,6
Novorozenecká úmrtnost ³⁾	‰	1,3	0,8	1,3	1,3	1,8	0,9
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.) ve věku:							
0–14 let	osoby	78 671	79 315	80 394	81 098	82 063	83 010
%	%	15,2	15,4	15,5	15,6	15,8	15,9
15–64 let	osoby	344 618	341 189	338 204	335 911	334 475	333 567
%	%	66,7	66,1	65,4	64,8	64,3	63,8
65 a více let	osoby	93 083	95 645	98 489	101 328	103 778	106 085
%	%	18,0	18,5	19,0	19,5	19,9	20,3
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	roky	41,7	41,9	42,1	42,3	42,4	42,6
mužů		40,2	40,5	40,7	40,9	41,0	41,1
žen		43,1	43,3	43,5	43,7	43,8	44,0
Index stáří (stav k 31. 12.) ⁴⁾	%	118,3	120,6	122,5	124,9	126,5	127,8
mužů		96,2	98,7	100,5	103,2	105,2	106,4
žen		141,8	143,7	145,8	147,9	148,8	150,4
Index ekonomického zatížení (stav k 31. 12.) ⁵⁾	%	49,8	51,3	52,9	54,3	55,6	56,7
Naděje dožití (dvoutleté období)	roky						
mužů při narození		75,9	76,2	76,3	76,6	76,5	76,6
žen při narození		81,6	82,1	82,1	82,2	82,3	82,2
mužů ve věku 65 let		16,0	16,0	16,1	16,4	16,5	16,5
žen ve věku 65 let		19,4	19,7	19,7	19,9	19,8	19,8

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

²⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 1 roku na 1 000 živě narozených dětí

³⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 28 dnů na 1 000 živě narozených dětí

⁴⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

⁵⁾ počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2014	2015	2016	2017	2018	2019
VYBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL¹⁾							
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	437,7	437,4	436,7	436,5	437,2	438,5
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	12,9	13,7	14,1	13,3	13,5	13,9
střední bez maturity	%	38,2	38,0	36,8	35,6	35,7	36,0
střední s maturitou	%	33,7	32,9	33,7	34,7	35,3	34,6
vysokoškolské vč. vyššího odborného	%	15,1	15,3	15,5	16,3	15,5	15,5
Ekonomicky aktivní (pracovní síla)	tis. osob	263,3	262,7	264,0	261,7	263,1	263,8
v tom: zaměstnaní		246,5	250,7	254,3	254,6	258,6	259,6
z toho ženy		107,0	109,4	112,2	110,4	114,8	115,7
nezaměstnaní		16,8	12,0	9,7	7,2	4,5	4,2
z toho ženy		9,6	6,3	4,3	3,8	2,7	2,0
Ekonomicky neaktivní ve věku 15 a více let	tis. osob	174,4	174,7	172,7	174,7	174,1	174,7
Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání:							
zaměstnanci ²⁾	%	84,4	84,1	84,8	85,4	85,8	86,5
zaměstnavatelé	%	2,6	3,2	3,1	2,8	3,6	3,1
pracující na vlastní účet	%	12,3	12,1	11,3	11,1	10,3	10,2
Zaměstnaní pracující v kraji	tis. osob	249,5	251,7	250,0	247,0	251,4	.
v tom podle sektorů:							
primární (zemědělství, lesnictví, rybářství)	%	5,1	4,9	4,7	4,6	4,6	.
sekundární (průmysl a stavebnictví)	%	44,4	45,0	44,7	44,3	44,1	.
terciární (služby)	%	50,5	50,1	50,6	51,1	51,3	.
Míra ekonomické aktivity	%	60,2	60,1	60,5	60,0	60,2	60,2
v tom: muži		68,4	68,5	68,8	68,8	67,7	67,6
ženy		52,2	51,9	52,4	51,4	52,9	52,9
Míra zaměstnanosti	%	56,3	57,3	58,2	58,3	59,1	59,2
v tom: muži		65,0	65,8	66,3	67,3	66,9	66,5
ženy		47,9	49,1	50,4	49,7	51,7	52,0
Obecná míra nezaměstnanosti	%	6,4	4,6	3,7	2,7	1,7	1,6
v tom: muži		4,9	3,9	3,7	2,3	1,2	1,5
ženy		8,2	5,4	3,7	3,3	2,3	1,7
NEZAMĚŠTNANOST (stav k 31. 12.; MPSV)							
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce	osoby	21 938	18 075	14 407	10 152	7 914	7 930
z toho: ženy		10 783	8 903	7 038	4 878	3 846	3 891
absolventi škol a mladiství		1 343	1 008	767	505	420	410
osoby se zdravotním postižením		3 178	2 899	2 555	1 993	1 420	1 379
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti		5 954	5 769	5 341	4 237	3 921	3 892
dosažitelní		21 471	17 560	13 657	9 485	7 298	7 317
v tom podle věku:							
do 19 let		761	654	575	394	325	332
20–24 let		2 610	1 956	1 352	877	666	733
25–34 let		4 543	3 655	2 777	1 936	1 569	1 529
35–44 let		5 207	4 245	3 320	2 198	1 704	1 697
45–54 let		4 512	3 847	3 083	2 245	1 762	1 804
55 a více let		4 305	3 718	3 300	2 502	1 888	1 835
průměrný věk	roky	40,8	41,3	42,2	42,8	42,6	42,3
v tom podle nejvyššího dosaženého vzdělání:	osoby						
základní a bez vzdělání		5 580	4 742	3 882	2 803	2 150	2 166
střední bez maturity		9 880	7 929	6 317	4 389	3 353	3 354
střední s maturitou		5 035	4 171	3 228	2 267	1 845	1 805
vyšší odborné vč. nástavbového		200	194	132	90	72	83
vysokoškolské		1 243	1 039	848	603	494	522
z toho podle klasifikace zaměstnání:							
nemanuální pracovníci	osoby	9 153	7 438	5 674	3 920	3 186	3 254
vysoce kvalifikovaní (třídy 1–3)		2 542	2 081	1 621	1 110	921	926
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		6 611	5 357	4 053	2 810	2 265	2 328
manuální pracovníci	osoby	12 435	10 303	8 439	6 033	4 618	4 543
kvalifikovaní (třídy 6–8)		6 472	5 135	3 906	2 887	2 161	2 134
nekvalifikovaní (třída 9)		5 963	5 168	4 533	3 146	2 457	2 409

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – sociální vývoj

pokračování

	Měřicí jednotka	2014	2015	2016	2017	2018	2019
v tom podle délky evidence:	osoby						
do 3 měsíců		6 931	6 689	5 974	4 935	4 651	4 447
3–6 měsíců		3 576	3 079	2 677	1 708	1 500	1 720
6–12 měsíců		3 066	2 473	1 965	1 356	895	994
od 1 roku do 2 let		3 137	1 757	1 291	816	359	482
více než 2 roky		5 228	4 077	2 500	1 337	509	287
Průměrný měsíční nárok na podporu v nezaměstnanosti	Kč	5 776	5 995	6 213	6 641	7 297	7 744
Podíl nezaměstnaných osob ³⁾	%	6,22	5,14	4,04	2,83	2,19	2,20
v tom: muži		6,23	5,14	4,07	2,89	2,20	2,19
ženy		6,22	5,14	4,00	2,76	2,18	2,20
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ⁴⁾	%	2,43	1,71	1,12	0,64	0,26	0,23
Pracovní místa v evidenci úřadu práce	místa	3 465	6 168	9 687	19 953	35 590	24 582
Uchazeči na 1 pracovní místo v evidenci úřadu práce	osoby	6,3	2,9	1,5	0,5	0,2	0,3
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
celkem	mil. Kč	101 043	104 544	107 487	112 558	121 369	.
na 1 obyvatele	tis. Kč	195,8	202,5	208,1	217,6	233,8	.
průměr ČR = 100	%	95,5	94,8	94,0	94,5	94,9	.
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD⁵⁾							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	23 879	24 856	26 087	28 006	30 358	32 607
v tom: muži		25 901	27 207	28 317	30 383	32 679	35 111
ženy		21 078	21 627	22 885	24 630	27 103	29 365
Medián mezd	Kč	21 413	22 283	23 543	25 507	27 851	29 761
v tom: muži		22 987	24 205	25 306	27 487	29 606	31 816
ženy		19 431	20 072	21 343	23 240	25 425	27 218
VZDĚLÁVÁNÍ (MŠMT)							
Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.)	osoby						
mateřských škol		19 059	18 915	18 562	18 387	18 398	18 391
základních škol		43 155	44 013	44 988	45 746	46 496	47 028
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		20 987	20 879	20 994	20 956	21 106	21 275
vyšších odborných škol (denní studium)		1 083	927	777	673	493	448
Studenti vysokých škol (občané ČR, stav k 31. 12.)	osoby						
s trvalým bydlištěm v kraji		15 272	13 915	12 926	12 300	11 939	11 849
s místem výuky v kraji		9 612	8 196	7 415	6 779	6 436	6 333
z toho v prezenčním studiu	%	81,7	81,4	79,6	77,1	78,1	79,4
Absolventi VŠ (občané ČR) s místem výuky v kraji	osoby	2 003	1 969	1 810	1 662	1 412	1 399
ZDRAVOTNICTVÍ (ÚZIS, ČSÚ)							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	přep. os.	2 135	2 038	2 048	2 104	2 103	.
na 1 000 obyvatel		4,1	3,9	4,0	4,1	4,1	.
Nemocnice		9	9	8	8	8	.
lůžka		2 504	2 534 ¹²⁾	2 487	2 524	2 525	.
případy hospitalizace ⁶⁾	tis. případů	91,1	88,4	88,9	89,4	87,8	.
průměrná ošetrovací doba	dny	7,26	7,32	6,90	6,82	6,64	.
využití lůžek	dny	264,0	255,3	246,7	241,5	231,1	.
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	%	3,854	4,261	4,464	4,550	4,688	4,953
Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti	kalendář. dny	46,1	42,5	43,8	43,2	40,9	42,2
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA (MPSV)							
Počet vyplacených dávek celkem (vč. péčovské péče)	tis. dávek	556,0	535,7	505,8	467,5	407,0	380,5
z toho přídavek na dítě		279,5	259,1	232,6	198,0	146,8	127,2
Výdaje na dávky celkem (vč. péčovské péče)	mil. Kč	1 708	1 695	1 687	1 673	1 752	1 713
z toho přídavek na dítě		169	156	140	119	118	105
Výdaje na dávky státní sociální podpory (vč. péčovské péče) na 1 obyvatele	Kč	3 310	3 283	3 266	3 234	3 375	3 287

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – sociální vývoj

dokončení

	Měsíční jednotka	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ZÁŘÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB (MPSV)							
Lůžka v domovech pro seniory		2 122	2 067	2 208	2 103	2 097	2 092
na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let		22,8	21,6	22,4	20,8	20,2	19,7
Lůžka v domovech se zvláštním režimem		930	1 087	1 116	1 108	1 120	1 117
Lůžka v domovech pro osoby se zdravotními postiženími		733	696	660	646	634	631
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (stav v prosinci; ČSSZ)							
Příjemci starobního důchodu celkem ⁷⁾	osoby	118 401	119 783	120 677	121 313	121 718	121 957
z toho ženy		72 769	73 300	73 405	73 333	73 191	72 948
Příjemci starobního důchodu sólo ⁸⁾	osoby	87 504	88 914	89 896	90 645	91 179	91 604
Příjemci předčasného starobního důchodu ^{7,9)}	osoby	33 967	35 277	36 395	37 306	38 028	38 815
z toho ženy		19 114	19 817	20 411	20 910	21 300	21 727
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem (včetně souběhu)	%	28,7	29,5	30,2	30,8	31,2	31,8
v tom: muži		32,5	33,3	33,8	34,2	34,5	34,9
ženy		26,3	27,0	27,8	28,5	29,1	29,8
Průměrný měsíční starobní důchod sólo ⁸⁾	Kč	10 853	11 123	11 241	11 629	12 190	13 238
v tom: muži		11 935	12 221	12 346	12 760	13 361	14 461
ženy		9 901	10 150	10 248	10 597	11 111	12 101
Podíl průměrného starobního důchodu sólo ⁸⁾ na mzdovém mediánu	%	50,7	49,9	47,7	45,6	43,8	44,5
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ (ČSSZ)							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	tis. Kč	949 659	1 048 117	1 163 863	1 253 602	1 520 453	1 750 301
v tom dávky:							
nemocenské		603 807	682 957	768 788	830 807	1 037 146	1 227 045
ošetřovné		37 787	48 409	52 803	63 916	75 391	77 062
peněžitá pomoc v mateřství		307 796	316 569	342 070	358 658	395 517	426 703
vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství		269	182	202	221	125	108
otcovská poporodní péče ¹⁰⁾		10 716	13 707
dlouhodobé ošetřovné ¹⁰⁾		1 557	5 678
KRIMINALITA, NEHODY (Policejní prezidium ČR)							
Registrované trestné činy		8 380	6 812	5 933	5 808	5 558	5 636
na 1 000 obyvatel		16,2	13,2	11,5	11,2	10,7	10,8
Objasněné trestné činy		4 645	4 075	3 791	3 765	3 675	3 613
Hlášené dopravní nehody		3 451	3 482	3 695	3 970	4 348	4 358
na 1 000 obyvatel		6,7	6,7	7,2	7,7	8,4	8,4
Usmrčené osoby při dopravních nehodách	osoby	34	46	38	30	33	31
Podíl bodovaných řidičů ¹¹⁾ z registrovaných řidičů celkem	%	7,7	7,5	7,7	6,7	6,7	6,8
Požáry		630	808	660	680	928	768
na 1 000 obyvatel		1,2	1,6	1,3	1,3	1,8	1,5
přímá škoda	mil. Kč	252	124	179	202	178	89

1) údaje podle kraje obvyklého bydliště (kromě struktury zaměstnaných podle sektorů)

2) zaměstnanci včetně členů produkčních družstev

3) podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

4) podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) v evidenci úřadu práce na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, jmenovatel data ČSÚ

5) pramen: MPSV (Informační systém o průměrném výdělku) a MF (Informační systém o platu a služebním příjmu)

6) do roku 2015 počet hospitalizovaných pacientů

7) včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

8) bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

9) předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

10) dávka otcovské poporodní péče byla zavedena od února 2018, dlouhodobé ošetřovné od června 2018

11) bodovaní řidiči se dopustil přestupku (trestného činu) započítávaného do bodového hodnocení řidiče

12) některé LDN se staly součástí nemocnic

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – ekonomický vývoj

	Měřicí jednotka	2014	2015	2016	2017	2018	2019
MAKROEKONOMIKA							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	171 921	182 983	189 959	200 687	213 171	.
předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny)	%	103,5	105,4	102,7	104,5	104,1	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	tis. Kč	333,1	354,4	367,7	388,0	410,6	.
průměr ČR = 100	%	81,3	81,3	81,5	81,4	82,0	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného	tis. Kč	689,1	726,9	759,8	812,4	847,8	.
průměr ČR = 100	%	81,6	82,0	83,9	86,1	86,3	.
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	155 425	164 660	170 750	180 086	191 766	.
v tom sektory: primární	%	4,3	3,8	3,3	3,8	3,3	.
sekundární	%	43,5	45,4	45,0	44,3	43,6	.
terciární	%	52,2	50,8	51,8	51,9	53,1	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	40 329	49 396	43 068	46 018	.	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	tis. Kč	78,1	95,7	83,4	89,0	.	.
průměr ČR = 100	%	75,9	82,9	74,1	75,4	.	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) pracující v kraji	osoby	249 487	251 742	250 007	247 016	251 433	.
z toho zaměstnanci		218 439	219 042	219 040	218 307	222 771	.
NÁKLADY PRÁCE¹⁾							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance	Kč	31 258	32 392	33 987	36 437	39 342	.
z toho: přímé náklady (mzdy a náhrady mzdy)		22 664	23 473	24 685	26 414	28 563	.
sociální náklady a výdaje		8 114	8 425	8 830	9 458	10 121	.
MÍSTNÍ ROZPOČTY²⁾ (Ministerstvo financí)							
Příjmy celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	18 958	21 134	20 448	22 147	24 586	28 445
Výdaje celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	18 118	20 249	18 373	20 695	24 656	27 813
z toho: běžné výdaje		13 881	14 828	15 339	16 780	18 824	20 899
kapitálové výdaje		4 237	5 421	3 034	3 915	5 833	6 914
VĚDA A VÝZKUM							
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	2 727	2 650	2 532	2 775	3 146	.
z toho: mzdové		1 300	1 300	1 348	1 509	1 695	.
financované z veřejných zdrojů ČR		565	497	460	547	607	.
Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji	přep. os.	2 585	2 409	2 353	2 506	2 576	.
z toho výzkumní pracovníci		1 276	1 138	1 141	1 193	1 197	.
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE³⁾							
Podíl domácností vybavených počítačem	%	71,7	73,6	74,9	74,4	74,2	.
Podíl domácností s připojením k internetu	%	71,3	73,3	75,0	74,9	76,3	.
ORGANIZAČNÍ STATISTIKA							
Registrované subjekty (stav k 31. 12.)		116 363	117 554	118 810	120 124	121 765	121 219
z toho živnostníci		81 402	82 485	83 583	85 838	86 827	88 231
z toho subjekty se zjištěnou aktivitou		61 768	61 512	61 239	62 734	63 521	64 545
z toho živnostníci		40 979	41 236	41 539	42 833	43 222	43 858
Vzniklé subjekty		3 461	3 900	3 985	3 764	3 816	3 918
z toho živnostníci		2 509	2 511	2 692	2 466	2 599	2 721
ZEMĚDĚLSTVÍ							
Produkce zemědělského odvětví	mil. Kč	11 322	10 419	10 764	11 428	⁷⁾ 11 613	.
z toho: rostlinná produkce		4 959	4 614	4 989	4 614	⁷⁾ 4 661	.
živočišná produkce		5 667	4 951	5 075	6 047	⁷⁾ 6 192	.
Obhospodařovaná zemědělská půda (stav k 31. 5.)	ha	229 525	229 931	229 524	231 347	232 072	232 077
z toho orná		174 855	175 519	175 553	176 139	176 134	175 529
Sklizeň: obilovin	t	561 447	529 068	544 762	501 048	453 607	501 134
brambor	t	32 003	23 274	36 123	33 451	27 377	31 547
Hospodářská zvířata (stav k 1. 4.)							
skot	kusy	115 066	116 708	117 010	117 506	117 055	115 877
prasata	kusy	149 475	143 772	156 995	160 704	170 218	166 198
drůbež	tis. ks	2 251	3 506	3 553	3 702	4 401	3 779
Výroba jatečného skotu	t ž. hm.	15 143	15 647	15 612	14 499	15 320	14 470
Výroba jatečných prasat	t ž. hm.	27 951	24 831	30 823	30 854	30 452	29 927
Výroba jatečné drůbeže	t ž. hm.	51 076	46 824	44 864	49 971	53 118	51 934
Výroba mléka	tis. l	270 868	282 611	284 137	287 446	294 347	291 144
Snáška konzumních vajec	tis. ks	198 583	161 478	263 669	390 914	476 846	394 775

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – ekonomický vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2014	2015	2016	2017	2018	2019
LESNICTVÍ							
Zalesňování	ha	1 143	935	911	757	777	821
Těžba dřeva	m ³ b. k.	828 147	797 251	768 662	783 788	995 229	1 284 774
z toho nahodilá hmyzová		20 402	52 559	74 361	68 800	304 995	724 476
PRŮMYSL⁴⁾							
Průměrný počet podniků		140	137	142	135	135	135
Tržby z prodeje výrobků a služeb průmysl. povahy na 1 zaměstnance	mil. Kč tis. Kč	241 705 5 390	253 268 5 468	244 023 5 090	248 051 5 140	261 120 5 265	275 411 5 614
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	44 847	46 321	47 944	48 260	49 598	49 055
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	25 330	26 140	27 472	29 476	31 394	33 075
ENERGETIKA (Energetický regulační úřad)							
Výroba elektřiny brutto	GWh	6 325	5 265	4 458	5 523	6 916	5 701
podíl na ČR	%	7,4	6,3	5,4	6,3	7,9	6,6
Spotřeba elektřiny netto	GWh	2 782	2 355	2 404	2 479	2 488	2 468
podíl na ČR	%	5,0	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
v domácnostech na 1 obyvatele	kWh	1 303,5	1 335,3	1 364,1	1 388,3	1 374,1	1 386,4
Spotřeba zemního plynu	tis. m ³	314 469	353 579	368 895	397 837	374 924	378 932
podíl na ČR	%	4,4	4,7	4,5	4,7	4,7	4,5
v domácnostech na 1 odběratele	m ³	833,8	911,7	982,3	1 015,4	975,2	925,2
STAVEBNICTVÍ							
Průměrný počet podniků ⁵⁾		29	27	25	24	24	26
Základní stavební výroba ⁵⁾	mil. Kč tis. Kč	6 709 2 063	7 203 2 298	5 865 1 978	5 996 2 097	7 064 2 337	7 945 2 470
na 1 zaměstnance							
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ⁵⁾	fyz. os.	3 252	3 134	2 965	2 859	3 023	3 217
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance ⁵⁾	Kč	25 722	27 901	29 065	30 281	32 199	35 216
Stavební práce "S" provedené v kraji ⁶⁾	mil. Kč	10 807	12 366	11 168	9 905	11 180	.
z toho pro veřejné zadavatele		4 960	6 010	4 598	5 077	5 710	.
STAVEBNÍ POVOLENÍ							
Orientační hodnota povolených staveb	mil. Kč	10 131	9 491	13 417	13 722	12 880	17 777
z toho: budov (bytových a nebytových)		6 897	6 970	10 273	9 563	8 510	13 081
na ochranu životního prostředí		1 027	627	724	1 300	1 022	876
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	2 490	2 316	3 000	2 993	2 892	3 596
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty		1 060	1 045	1 259	1 504	1 398	1 547
z toho v nových rodinných domech		665	674	879	1 032	1 049	1 138
Dokončené byty		996	1 096	1 224	1 136	1 671 ⁸⁾	1 724
z toho v nových rodinných domech		748	738	802	834	1 063 ⁸⁾	1 087
Investiční náklady na výstavbu 1 m ² obytné plochy bytu							
v novém rodinném domě	Kč	34 496	35 173	33 852	35 594	37 389 ⁸⁾	37 400
v novém bytovém domě	Kč	28 186	47 390	22 874	37 962	37 120 ⁸⁾	31 988
DOPRAVA (Ministerstvo dopravy)							
Osobní automobily vč. dodávkových (stav k 31. 12.)		231 511	244 604	253 001	263 037	272 776	281 129
CESTOVNÍ RUCH							
Hromadná ubytovací zařízení (HUZ)		335	341	350	349	354	351
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních		20 363	19 068	19 637	19 535	19 071	19 583
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	tis. osob	360	413	444	468	468	481
z toho ze zahraničí		53	60	62	66	64	61
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	3,8	3,9	3,8	3,8	3,8	3,8
z toho hostů ze zahraničí		3,7	3,7	3,7	3,8	3,9	3,7

1) podniky se sídlem v kraji

2) souhrn za kraj, obce a dobrovolné svazky obcí

3) tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2016 je vypočten z dat roku 2015, 2016 a 2017)

4) podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (dle CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

5) podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující stavební činností

6) podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

7) semidefinitivní údaje

8) předběžné údaje

Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj – životní prostředí

	Měřicí jednotka	2014	2015	2016	2017	2018	2019
PŮDA (ČÚZK)							
Zemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	270 881	270 566	270 348	270 150	270 081	270 000
z toho: orná půda		196 335	195 891	195 227	194 592	194 210	193 644
zahrady a ovocné sady		13 172	13 167	13 166	13 267	13 337	13 450
trvalé travní porosty		61 374	61 508	61 955	62 292	62 533	62 907
Nezemědělská půda (stav 31. 12.)	ha	181 014	181 330	181 552	181 761	181 834	181 919
z toho: lesní pozemky		134 324	134 532	134 607	134 650	134 744	134 803
zastavěné plochy a nádvoří		7 457	7 454	7 466	7 463	7 367	7 501
VODOVODY A KANALIZACE							
Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů	%	97,3	97,6	97,5	97,7	97,4	97,0
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	75,7	77,8	77,3	78,0	79,7	80,2
Cena vody (bez DPH)	Kč/m ³	30,8	31,0	31,9	32,9	34,1	35,9
Cena stočného (bez DPH)	Kč/m ³	33,5	34,1	34,7	35,1	36,2	37,3
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	72,8	73,7	74,4	74,5	74,6	74,8
na kanalizaci s koncovou ČOV		70,6	71,4	72,6	73,2	73,0	73,3
Podíl čištěných odpadních vod (bez srážkových)	%	98,5	98,5	98,9	99,2	99,0	99,0
Čistírný odpadních vod (ČOV)		114	119	120	131	134	139
Celková kapacita ČOV	m ³ /den	148 984	154 773	153 735	155 665	155 093	155 374
Produkce kalů v ČOV	t sušiny	6 115	6 952	7 376	7 539	7 702	7 023
OVZDUŠÍ (ČHMÚŠ¹)							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1–4)	t/km ²	0,71	0,76	0,76	0,75	0,74	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,64	0,68	0,67	0,66	0,66	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,08	0,08	0,09	0,09	0,09	.
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1–4)	t/km ²	2,59	2,57	1,56	1,55	1,30	.
z toho stacionární zdroje (REZZO 1–3)		2,59	2,57	1,56	1,55	1,30	.
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1–4)	t/km ²	3,09	2,82	2,52	2,68	2,74	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		2,25	2,00	1,60	1,76	1,86	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,84	0,82	0,93	0,92	0,88	.
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4)	t/km ²	7,08	7,35	7,67	7,70	6,85	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		5,65	6,03	6,29	6,39	5,65	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,44	1,32	1,38	1,31	1,19	.
ODPADY							
Produkce podnikového odpadu celkem ²⁾	t	697 884	723 734	798 419	640 729	807 410	.
z toho: zpracovatelský průmysl	t	159 710	166 248	170 302	174 912	185 849	.
zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	t	162 581	180 935	171 520	139 064	128 703	.
stavebnictví	t	346 298	352 089	421 230	300 757	456 369	.
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele	kg	1 352	1 402	1 546	1 239	1 555	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	303	315	332	348	343	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu	%	14,2	15,1	14,8	16,1	15,5	.
Odděleně sbírané složky komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	43,2	47,5	49,2	55,9	53,3	.
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Investice na ochranu životního prostředí (OŽP) podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	3 673	7 983	2 391	1 819	2 337	.
Investice na OŽP podle sídla investora	mil. Kč	1 841,8	4 122,0	1 253,3	885,8	1 081	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	49,6	59,9	57,1	20,3	33,8	.
nakládání s odpadními vodami	%	34,0	32,6	27,5	47,0	31,8	.
nakládání s odpady	%	12,8	6,5	8,7	19,2	22,1	.
Neinvestiční náklady na OŽP podle sídla investora	mil. Kč	2 073,7	2 078,0	2 107,3	2 258,6	2 379,3	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	12,6	10,7	10,9	10,6	11,3	.
nakládání s odpadními vodami	%	34,8	37,4	37,6	35,7	34,0	.
nakládání s odpady	%	47,4	46,3	46,4	47,1	47,4	.

¹⁾ emise v celé časové řadě nově vypočteny podle mezinárodní metodiky (především zpřesněny odhady emisí z dopravy a emisí ze spalování v domácnostech)

²⁾ podle sídla podniku

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Pardubického kraje v roce 2014 a 2019

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy			
			Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ						
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)	2014	516 372	104 148	169 248	104 495	138 481
	2019	522 662	104 613	175 441	104 333	138 275
z toho cizinci (bez azylantů)	2014	11 559	1 425	6 001	1 168	2 965
	2019	19 248	2 302	10 991	1 889	4 066
v tom ve věku (%):						
0–14 let	2014	15,2	15,0	15,1	15,3	15,6
	2019	15,9	15,7	16,0	15,7	16,0
15–64 let	2014	66,7	66,9	66,6	67,0	66,7
	2019	63,8	63,6	64,1	63,8	63,6
65 a více let	2014	18,0	18,2	18,4	17,8	17,7
	2019	20,3	20,7	19,9	20,4	20,3
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	2014	41,7	41,9	42,0	41,5	41,4
	2019	42,6	42,8	42,5	42,6	42,4
Index stáří (stav k 31. 12.) ¹⁾	2014	118,3	121,2	121,8	116,4	113,6
	2019	127,8	131,9	124,9	130,1	126,7
Index ekonomického zatížení (stav k 31. 12.) ²⁾	2014	49,8	49,6	50,2	49,3	50,0
	2019	56,7	57,3	56,0	56,6	57,2
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2014	0,6	0,5	0,6	0,1	0,8
	2019	0,2	-0,1	0,8	0,0	-0,1
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel	2014	0,2	0,5	3,4	-1,3	-2,8
	2019	4,3	2,7	11,3	-0,7	0,3
Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2014	0,7	1,0	4,0	-1,2	-1,9
	2019	4,5	2,6	12,1	-0,7	0,2
Naděje dožití při narození (v období 2015–2019)						
mužů		.	76,1	77,3	75,6	76,5
žen		.	81,9	82,7	82,1	82,0
SOCIÁLNÍ VÝVOJ						
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)	2014	21 938	5 027	5 739	5 727	5 445
	2019	7 930	1 752	2 495	1 914	1 769
z toho (%):						
ženy	2014	49,2	46,4	52,1	48,4	49,4
	2019	49,1	44,5	54,1	45,1	50,8
absolventi škol a mladiství	2014	6,1	6,6	5,9	6,3	5,8
	2019	5,2	5,8	5,7	4,5	4,6
osoby se zdravotním postižením	2014	14,5	17,4	10,7	15,7	14,5
	2019	17,4	17,3	13,4	20,6	19,6
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	2014	27,1	29,8	27,4	27,2	24,4
	2019	49,1	50,6	44,6	52,0	50,7
dosažitelní	2014	97,9	96,4	97,8	99,1	98,1
	2019	92,3	93,8	90,9	93,3	91,6
ve věku do 24 let	2014	15,4	15,9	14,8	15,4	15,4
	2019	13,4	16,3	13,8	11,4	12,2
ve věku 55 a více let	2014	19,6	20,5	18,6	20,2	19,3
	2019	23,1	19,5	21,5	26,1	25,8
evidovaní 12 a více měsíců	2014	38,1	34,3	32,8	44,0	41,2
	2019	9,7	6,2	10,3	12,3	9,5

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Pardubického kraje v roce 2014 a 2019

pokračování

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy			
			Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Podíl nezaměstnaných osob (stav k 31. 12.; %) ³⁾	2014	6,22	6,95	4,98	8,10	5,77
	2019	2,20	2,48	2,04	2,67	1,84
v tom: muži	2014	6,23	7,36	4,70	8,16	5,75
	2019	2,19	2,72	1,81	2,87	1,77
ženy	2014	6,22	6,52	5,26	8,03	5,79
	2019	2,20	2,22	2,27	2,46	1,91
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (stav k 31. 12.; %) ⁴⁾	2014	2,43	2,47	1,67	3,60	2,43
	2019	0,23	0,16	0,23	0,35	0,19
Lékaři na 1 000 obyvatel	2014	4,1	3,2	5,4	4,1	3,2
	2018	4,1	3,5	5,2	4,0	3,1
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	2014	3,854	4,728	3,265	4,042	4,084
	2019	4,953	5,786	4,082	5,538	5,370
Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti	2014	46,1	51,6	40,5	54,7	45,5
	2019	42,2	46,3	36,4	50,4	42,8
Lůžka v domovech pro seniory na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	2014	22,8	28,0	10,9	28,9	29,2
	2018	20,2	28,4	8,7	26,6	23,4
Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč) ⁵⁾	2014	10 853	10 822	11 004	10 695	10 808
	2019	13 238	13 189	13 417	13 052	13 197
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (včetně souběhu; %) ⁶⁾	2014	28,7	26,3	26,4	31,0	31,6
	2019	31,8	29,9	29,6	34,0	34,4
v tom: muži	2014	32,5	30,3	29,6	34,8	36,1
	2019	34,9	33,4	32,2	36,6	37,9
ženy	2014	26,3	23,7	24,5	28,6	28,7
	2019	29,8	27,5	27,9	32,2	32,0
Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel	2014	16,2	13,9	20,6	15,2	13,5
	2019	10,8	9,2	13,7	9,9	9,1
z toho násilné a mravnostní	2014	1,2	0,9	1,5	1,2	0,9
	2019	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0
Hlášené dopravní nehody na 1 000 obyvatel	2014	6,7	6,4	7,2	5,6	7,1
	2019	8,4	8,2	8,6	7,4	8,9
EKONOMICKÝ VÝVOJ						
Soukromí podnikatelé (živnostníci) na 1 000 obyvatel (stav k 31. 12.)	2014	157,6	156,9	171,3	143,1	152,4
	2019	168,8	172,3	179,1	159,3	160,3
z toho:						
se zjištěnou ekonomickou aktivitou	2014	79,4	86,0	84,8	72,8	72,7
	2019	83,9	92,7	88,3	77,5	76,6
subjekty vzniklé v roce	2014	4,9	5,6	4,8	4,6	4,7
	2019	5,2	5,4	5,5	5,1	4,9
Zahájené byty na 1 000 obyvatel	2014	2,1	2,4	2,6	1,3	1,7
	2019	3,0	2,6	4,0	2,2	2,4
Dokončené byty na 1 000 obyvatel	2014	1,9	2,0	2,9	1,1	1,4
	2019 ⁷⁾	3,3	3,6	4,2	2,7	2,4

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Pardubického kraje v roce 2014 a 2019

dokončení

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy			
			Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Hromadná ubytovací zařízení	2014	335	76	55	74	130
	2019	351	81	59	79	132
lůžka	2014	20 363	4 576	5 290	3 884	6 613
	2019	19 583	4 270	4 386	4 561	6 366
lůžka na 1 000 obyvatel	2014	39,5	44,0	31,3	37,1	47,7
	2019	37,6	40,9	25,2	43,7	46,1
hosté (tis. osob)	2014	359,7	79,5	104,7 ⁸⁾	53,6	121,8
	2019	480,5	114,1	132,5 ⁸⁾	79,8	154,1
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ						
Podíl na celkové výměře (stav k 31. 12.; %):						
orná půda	2014	43,4	44,9	48,6	45,2	36,8
	2019	42,8	44,5	48,1	44,9	35,7
lesní pozemky	2014	29,7	28,8	25,2	31,5	31,7
	2019	29,8	28,9	25,3	31,6	31,8
zastavěné plochy a nádvoří	2014	1,7	1,7	2,6	1,2	1,4
	2019	1,7	1,7	2,7	1,2	1,4

¹⁾ počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

²⁾ počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

³⁾ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁴⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁵⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

⁶⁾ starobní důchod vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

⁷⁾ předběžné údaje

⁸⁾ méně spolehlivý údaj

ZKRATKY KRAJŮ A OKRESŮ

Kraje, okresy	Zkratka	Kód	Kraje, okresy	Zkratka	Kód
Hlavní město Praha	PHA	CZ010	Královéhradecký kraj	HKK	CZ052
			Hradec Králové	HK	CZ0521
Středočeský kraj	STČ	CZ020	Jičín	JC	CZ0522
Benešov	BN	CZ0201	Náchod	NA	CZ0523
Beroun	BE	CZ0202	Rychnov nad Kněžnou	RK	CZ0524
Kladno	KD	CZ0203	Trutnov	TU	CZ0525
Kolín	KO	CZ0204			
Kutná Hora	KH	CZ0205	Pardubický kraj	PAK	CZ053
Mělník	ME	CZ0206	Chrudim	CR	CZ0531
Mladá Boleslav	MB	CZ0207	Pardubice	PU	CZ0532
Nymburk	NB	CZ0208	Svitavy	SY	CZ0533
Praha-východ	PY	CZ0209	Ústí nad Orlicí	UO	CZ0534
Praha-západ	PZ	CZ020A			
Příbram	PB	CZ020B	Kraj Vysočina	VYS	CZ063
Rakovník	RA	CZ020C	Havlíčkův Brod	HB	CZ0631
			Jihlava	JI	CZ0632
			Pelhřimov	PE	CZ0633
			Třebíč	TR	CZ0634
			Žďár nad Sázavou	ZR	CZ0635
Jihočeský kraj	JHČ	CZ031			
České Budějovice	CB	CZ0311	Jihomoravský kraj	JHM	CZ064
Český Krumlov	CK	CZ0312	Blansko	BK	CZ0641
Jindřichův Hradec	JH	CZ0313	Brno-město	BM	CZ0642
Písek	PI	CZ0314	Brno-venkov	BI	CZ0643
Prachatice	PT	CZ0315	Břeclav	BV	CZ0644
Strakonice	ST	CZ0316	Hodonín	HO	CZ0645
Tábor	TA	CZ0317	Vyškov	VY	CZ0646
			Znojmo	ZN	CZ0647
Plzeňský kraj	PLK	CZ032			
Domažlice	DO	CZ0321	Olomoucký kraj	OLK	CZ071
Klatovy	KT	CZ0322	Jeseník	JE	CZ0711
Plzeň-město	PM	CZ0323	Olomouc	OC	CZ0712
Plzeň-jih	PJ	CZ0324	Prostějov	PV	CZ0713
Plzeň-sever	PS	CZ0325	Přerov	PR	CZ0714
Rokycany	RO	CZ0326	Šumperk	SU	CZ0715
Tachov	TC	CZ0327			
Karlovarský kraj	KVK	CZ041	Zlínský kraj	ZLK	CZ072
Cheb	CH	CZ0411	Kroměříž	KM	CZ0721
Karlovy Vary	KV	CZ0412	Uherské Hradiště	UH	CZ0722
Sokolov	SO	CZ0413	Vsetín	VS	CZ0723
			Zlín	ZL	CZ0724
Ústecký kraj	ULK	CZ042			
Děčín	DC	CZ0421	Moravskoslezský kraj	MSK	CZ080
Chomutov	CV	CZ0422	Bruntál	BR	CZ0801
Litoměřice	LT	CZ0423	Frýdek-Místek	FM	CZ0802
Louny	LN	CZ0424	Karviná	KI	CZ0803
Most	MO	CZ0425	Nový Jičín	NJ	CZ0804
Teplice	TP	CZ0426	Opava	OP	CZ0805
Ústí nad Labem	UL	CZ0427	Ostrava-město	OV	CZ0806
Liberecký kraj	LBK	CZ051			
Česká Lípa	CL	CZ0511			
Jablonec nad Nisou	JN	CZ0512			
Liberec	LI	CZ0513			
Semily	SM	CZ0514			

